Anne B. Ragde

Plopii din Berlin

ANNE B. RAGDE

PLOPII DIN BERLIN

Original: *Berlinerpoplene*, 2007

Traducere din limba norvegiană de:
AURORA KANBAR și ERLING SCHØLLER

virtual-project.eu

Editura: UNIVERS
2015

— Vino, spuse ea în șoaptă. Vino odată, hai, vino...

Sta în ușa barăcii pentru bărci și-și frământa mâinile sub șorțul pe care îl avea dinainte. Ce-ar fi să nu vină singur? S-a mai întâmplat și altădată. Pentru că cine putea să-și închipuie că o plimbare pe malul apei ar putea însemna altceva decât o plimbare pe malul apei? Și se putea prea bine să se găsească cineva care să-i țină tovărășie. Și atunci, dacă el nu venea singur și o găseau pe ea aici... Ei, da, atunci ea o să le spună că venise acolo să ia niște apă rece din fiord ca să arunce peste heringii proaspăt pescuiți. Ea adusese și o găleată în cazul că va recurge la o astfel de explicație.

Zăpușeala din baracă era apăsătoare, razele de soare pătrundeau printre scândurile de lemn. Acolo unde zăboviseră mai mult, făcuseră să crească iarbă scurtă și deasă printre pietre. Avea poftă să se dezbrace de haine, să rămână goală și să se arunce în apa încă destul de rece a fiordului, să simtă nisipul amestecat cu scoici sfărâmate sub tălpi și tulpini de alge cum îi alunecă peste pulpe și coapse, să-l uite pentru o clipă și să se bucure cu atât mai mult când și-l va reaminti iarăși.

— Vino odată... Hai, te rog...

Lăsase ușa barăcii întredeschisă ca să poată vedea ce se întâmplă afară. Barca era trasă pe uscat și aplecată într-o parte. Prora dată cu catran era în apă, valuri mici se loveau de ea. Cufundacii se goneau unii pe alții pe suprafața apei. Păreau niște smocuri alburii cu dungi roșu aprins în jurul lor, amețiți de soare și căldură. Toți vorbeau despre canicula neobișnuită, cum că primăverile cele calde veniseră o dată cu pacea. Războiul se terminase cu doi ani în urmă și o dată cu pacea venise și căldura. Câmpurile erau înverzite de grâu încolțit și cartofii răsăriseră, tufele erau pline de fructe de pădure și pomii începeau să rodească. Chiar și copacii aceia pe care îi plantaseră nemții creșteau nebunește. În primăvara aceea în care veniseră nemții a fost atât de frig că gheața nu s-a topit complet deasupra fiordului până prin luna mai.

Ea încă se mai bucura că se făcuse pace și se întreba cât timp va lua oare până se va obișnui cu realitatea, așa cum de fapt era. Dar poate că bucuria aceea venea și din altă parte. De la el.

El, pe care-l întâlnise în vara în care se făcuse pace. Adică, l-a întâlnit... Știa prea bine cine era și vorbise cu el de mai multe ori înainte. Erau vecini și mulți îl cunoșteau. Și deodată, în seara aceea de vară de la Snarli când se odihneau pe pajiște după o zi întreagă de muncă la cărat de turbă, stăteau acolo năduși și toropiți de osteneală și căldură, el se arătase venind prin iarbă dinspre ferma Neshov și ea înțelesese dintr-o privire că venea la ea. Ea îi simțise privirea cu tot trupul. Fiecare părticică din ea, gâtul, buclele asudate pe frunte, mâinile cu care se sprijinea în iarbă pe spate, picioarele pe care și le știa arse de soare și goale în pantofii îndreptați în direcția dinspre care se arăta el, toate se oglindeau în privirea lui. Cineva îi adusese o cană de bere. Berea o făcuse să râdă, el răsese la rândul lui, încercase să râdă și spre ceilalți, dar privirea lui se întorcea mereu și mereu și cădea asupra ei. Sub privirea lui, se simțise frumoasă și atunci când poalele fustei îi alunecaseră peste genunchi, acolo unde începeau coapsele, le lăsase să alunece și mai mult și își desfăcuse puțin genunchii pe când încă mai rădea. De-a lungul spinării o străbătuse un fior și abia se stăpânise să nu izbucnească în lacrimi.

Ea plecase spre casă și el o așteptase în pădurea de foioase, ea își întinsese mâinile spre el și îl privise drept în ochi. Atunci înțelesese că din momentul acela totul se va schimba, totul va fi altfel, ceva nou apăruse în viața ei.

Nu numai că războiul se terminase și că ea se maturizase în timpul lui, dar lumea de atunci înainte va fi cu totul nouă. Ei doi, împreună, acolo, creaseră o lume nouă. Copacii și pământul, fiordul din vale, cerul de vară cu lăstunii ce treceau în zbor, toate deveniseră altfel decât înainte atunci când el se aplecase și așteptase sigur pe el ca ea să-i întâlnească buzele.

Cât de înspăimântător avea să devină totul nu-i trecuse atunci nicio clipită prin minte.

Uite-l că vine! Singur! Ah, Dumnezeule din ceruri, îți mulțumesc!

Ea simți aproape că se sufocă, simți cum îi tremură corpul, pielea buzelor se cojea în căldura aceea, gura i se uscase. El își mișca brațele pe lângă corp, fruntea îi lucea senină și arsă de soare când urmărea cu privirea încălțările din lemn cu care încerca pământul pe poteca cu pietre colțuroase. Sub hainele

acelea grosolane și murdare de muncă, el era al ei, mirosul de năduşeală se amesteca cu mirosul corpului ei, ea nu se mai sătura să-l soarbă din ochi. Dorea să fie al ei cu totul. Și știa că așa era. El era al ei și numai al ei. Ea locuia la ferma Neshov acum, va fi mereu acolo, el aranjase în așa fel ca ea să fie acolo mereu. Și din când în când veneau aici la baracă sau mergeau în hambar, sau se întâlneau în pădure, departe de dormitoarele cu pereți subțiri dincolo de care se aflau urechi ce puteau să-i audă.

Se auziră încălțările lui care sfărâmau algele uscate de soare. El se opri în fața barăcii.

— Anna? întrebă el încetișor spre deschizătura întunecată a ușii.

— Sunt aici, șopti ea și deschise ușa dintr-o mișcare.

PARTEA I

Când sună telefonul la ora zece și jumătate într-o duminică seara, el știu bineînțeles despre ce era vorba. Luă telecomanda și reduse sonorul televizorului al cărui ecran prezenta un reportaj despre Al-Qaida.

— Alo, da, Margido Neshov…

Și se gândi: Sper să fie vorba despre vreun bătrân care a murit de moarte bună în patul lui și nu despre vreun accident de circulație.

Se dovedi însă că nu era vorba nici despre una, nici despre alta, ci despre un tânăr care se spânzurase. La telefon era tatăl lui, Lars Kotum, și Margido știa prea bine locul de pe Byneset unde se afla ferma mare a familiei Kotum. În fundal se auzeau țipete puternice, animalice, sfâșietoare. Țipete cu care el, într-un fel sau altul, era obișnuit: țipetele mamei. El întrebă dacă au anunțat poliția și medicul legist. Nu, tatăl sunase imediat la Margido pentru că îl cunoștea și știa cu ce se ocupă.

— Dar trebuie să suni poliția și doctorul, sau vrei să-i sun eu?

— Știi, nu s-a spânzurat… cum se face de obicei. Într-un fel… s-a strangulat singur. E absolut îngrozitor. Sună tu. Și vino aici. Vino, te rog!

*

Nu luă mașina neagră mortuară, ci Citroenul. Polițistul ceruse o salvare de la spitalul Sfântul Olav. Sunase de pe mobil, cu ventilația de aer cald a mașinii îndreptată spre parbriz, trebuise să ridice vocea ca să acopere zgomotul ventilatorului, afară era ger, multe grade minus, a treia duminică de Advent. Îi găsise repede pe polițist și pe doctoriță, duminicile seara erau întotdeauna liniștite. În această seară tăcută și geroasă vor zumzăi în curând mașini o mulțime de mașini într-o ogradă, oamenii de la fermele vecine se vor apleca pe ferestre și se vor întreba ce s-a întâmplat. Vor vedea ambulanța, mașina poliției, mașina doctoriței și un Citroen alb, pe care poate unii îl vor recunoaște. Vor vedea lumină la ferestre târziu în noapte, mult mai târziu decât obișnuia să fie la fermă, dar nu vor îndrăzni să sune așa de târziu. Mai degrabă vor sta treji toată noaptea și vor

vorbi în șoaptă pe întuneric despre ce s-o fi întâmplat în ograda vecină și despre care dintre membrii familiei era vorba, și în sinea lor vor simți o secretă, rușinoasă mulțumire că nenorocirea nu li s-a întâmplat lor.

*

Tatăl îl aștepta în ușă. Polițistul și doctorița erau deja acolo, avuseseră drum mai scurt de parcurs. Stăteau în bucătărie cu cești de cafea în față. Mama băiatului avea privirea fixă și neagră ca de cărbune și ochii uscați. Margido se prezentă, deși știa că ea îl cunoaște. Dar nu dăduseră totuși niciodată mâna unul cu altul.

— Gândește-te că a trebuit să vii aici. Tu. Pentru el, spuse ea. Vocea ei suna monotonă și răgușită.

Niște luminițe electrice atârnau la fereastra dinspre ogradă. Polițistul se ridică și porni spre dormitor urmat de Margido. Doctorița ieși pe pragul de la intrare să vorbească la mobil.

Într-o ferestruică din hol atârna o steluță de hârtie cu un beculeț aprins înăuntru. Lumina electrică străbătea găurile din hârtie și era galbenă deschis în mijloc, devenind apoi treptat portocalie spre vârfurile steluței. Tatăl rămase în bucătărie. Privea pe fereastră, nu dădea semne că ar vrea să se ocupe de mama băiatului care stătea acolo brusc indiferentă, cu mâinile în poală, cu picioarele sprijinite pe podea, ascultându-și propria răsuflare. Cestile pe masa din fața ei, ceasul, chitanțele din raft, animalele în grajd, bărbatul ei de la fereastră, vremea și gerul de afară, prăjiturile de Crăciun, zilele ce vor veni, imaginile se învălmășeau în mintea ei. Părea cu totul și cu totul pierdută. Stătea acolo și era doar surprinsă că încă mai respiră, că plămânii ei funcționează de la sine. Încă nu știa ce înseamnă durerea, stătea acolo sincer uimită că ceasul din perete nu se oprise, ci încă mai mergea.

*

Margido observa totul. Dar cum putea el să știe ce înseamnă să pierzi un fiu, el care nu știuse vreodată ce înseamnă să ai un fiu? Și pe deasupra nu-și putea permite să se lase copleșit de sentimente, menirea lui era să înregistreze sentimentele celor îndoliați și apoi să-i determine să se ocupe de treburile practice. Simpatia și compasiunea pe care le ascundea în spatele profesionalismului său încerca să le arate îndeplinindu-le cu exactitate dorințele și așteptările.

*

Priveliștea îl luă pe nepregătite, cu toate că tatăl îl avertizase că modul în care se spânzurase băiatul fusese unul neobișnuit. Tatăl se gândise poate la o funie atârnată de grindă, dedesubt un scaun răsturnat pe podea, un corp ce se legăna ușor în jurul propriei axe, sau doar atârna liniștit. Clasicul scenariu, acela pe care cu toții l-au văzut în filme, cu toate detaliile, cu excepția urinei ce se scurgea pe crăcii pantalonilor și forma o pată pe jos. Nu era astfel acum, băiatul nu atârna sus și nu se mișca. Era în pat, în genunchi, înclinat în față și avea pe el o pereche de boxeri. Funia era răsucită de stâlpul patului și trecea de-a curmezișul peste ceafa lui. Fața îi era de un albastru palid, ochii căscați, limba uscată și umflată între buze. Polițistul închise ușa în spatele lor și spuse:

— Ar fi putut să se răzgândească oricând.

Margido aprobă din cap, fără să-și ia ochii de la cadavru.

— De câți ani faci meseria ăsta? întrebă polițistul.

— De aproape treizeci de ani.

— Ai mai văzut ceva asemănător?

— Da.

— Ai văzut ceva și mai rău?

— Poate o fată spânzurată de o ușă. Nu era prea departe de dușumea și atunci și-a ținut picioarele strânse la piept.

— La dracu'! înseamnă că a fost foarte hotărâtă.

— Da, toți sunt foarte hotărâți. Nu văd altă soluție. Sunt mult prea tineri pentru a vedea o altă soluție, sărmanii de ei.

*

Mințise. Nu văzuse exact acea variantă de sinucidere mai înainte, dar era necesar să arate o liniște blazată, lucra cel mai bine atunci, era lăsat în pace și părerea lui era un fel de expertiză profesională și nimic mai mult. Da, se aștepta adesea o detașare profesională mai mare din partea lui decât, să zicem, din partea unui polițist. Se gândeau că de vreme ce el avea de-a face cu moartea în fiecare zi, nu mai putea fi impresionat de ea. El adunase de multe ori rămășițe umane de pe asfalt în urma accidentelor de circulație împreună cu personalul de la salvare și cu poliția. Celorlalți li se oferea apoi terapie, lui niciodată.

Îl studie pe băiat. Deși priveliștea îl șoca, constata în același timp într-un mod macabru că era impresionat de faptul că un băiat tânăr se aplecase înainte în pat, își lăsase greutatea pe

genunchi și coapse, lăsase funia să apese pe artere și nervii centrali și așteptase să vină bezna. Și când întunericul s-a arătat, mai întâi în ochi ca niște pete roșiatice, n-a întins mâinile în fața lui să se rezeme de saltea și să se ridice. Nu, n-a făcut asta. A avut tăria să n-o facă. Era mult prea hotărât.

— Am citit despre un fel de joc sexual, șopti polițistul și se legănă greoi înainte și înapoi pe călcâie.

Margido îi aruncă o privire bruscă, apoi se uită la cadavru din nou.

— Nu înțeleg ce vrei să spui, zise el.

— Ceva în care aproape te sugrumi, înainte să…

— Vezi bine că are chiloții pe el.

— Da. Ai dreptate. Mi-a trecut prin minte, doar așa. Toată chestia e clară. Nicio suspiciune de ceva… de crimă. A lăsat și o scrisoare. Numai câteva cuvinte, niște scuze. Părinții erau la petrecerea de nuntă a unor proaspăt căsătoriți. Băiatul a făcut socoteala că are la dispoziție mai multe ore. Și el trebuia să meargă la petrecere. Este copilul lor cel mai mic. Mai au două fete, una studiază ceva inutil, o aiureală științifică, la Trondheim, cea mare studiază, din fericire, la Facultatea de Agricultură din Ås. Dar el… Yngve, el locuia cu părinții, încă nu se hotărâse ce are de gând să facă. Îl vedeam adesea pe bicicletă, se ducea la Gaulosen cu binoclul atârnat pe umăr, mergea să se uite la păsări, știi, la Gaulosen e o zonă prin care trec al naibii de multe păsări migratoare. Dar pentru taică-său, să aibă un fiu care se tot uită la păsărele probabil că nu era ușor, cu toată treaba care e de făcut la o fermă. Deși nu Yngve urma să fie moștenitorul. Dar să se spânzure, așa pe genunchi! Ce dracu', niciun om normal nu face asta…

*

Margido aduse din mașină recipientul pentru reziduuri speciale. Ambulanța nu sosise încă. Doctorița era în bucătărie cu părinții. Le auzi vocile la întoarcere când trecea pe lângă ușa deschisă. Propoziții scurte urmate de pauze îndelungi. Doctorița veni în dormitor imediat după el și închise ușa.

— Trebuie să tăiem funia, spuse polițistul. Doctorița făcuse rost de o foarfecă cu mânere tari din plastic portocaliu, pe care i-o întinse. El tăie funia. Capul căzu pe plapumă. Margido deznodă bucata de sfoară care era legată de stâlpul patului.

— Salvarea apare dintr-o clipă în alta, spuse polițistul. Aranjezi tu totul mâine? La spital?

— Bineînțeles, răspunse Margido.

— Așa, bine. Pentru acest pacient nu mai pot face nimic, spuse doctorița.

Margido se miră de răceala din vocea ei. Era femeie, la urma urmei, deși era medic. Și totuși vorbea de parcă zilnic ar fi găsit băieți în genunchi, morți în propriul lor pat. Se simți ușurat când ea se întoarse în bucătărie.

Auzi ambulanța afară în curte. Ieși în coridor, dădu cu ochii de șofer chiar la intrare și încuviință cu capul înspre el. Margido dorea ca mortul să fie pe targa salvării înainte ca părinții să intre în dormitor. Era mai bine așa. Atunci ar arăta mai mult ca un accident de care nimeni nu ar trebui să se simtă vinovat.

— Ar fi trebuit să-l aranjez puțin. E oribil să-l trimit mai departe așa cu funia în jurul gâtului, spuse Margido încet.

— Așa e cu sinuciderile, spuse polițistul. Și încă ăsta e un caz clar.

Cei din ambulanță puseră targa jos și o acoperiră cu plasticul negru în care se împachetează morții. Erau doi bărbați tineri. Să fi avut doar câțiva ani mai mult decât băiatul îngenuncheat din pat. Își puseră mănuși de unică folosință și îl apucară pe băiat de subsuori și de glezne, numărară în șoaptă până la trei și hop, cu o mișcare rapidă îl săltară pe băiat pe folia neagră, apoi o înfășurară strâns în jurul lui. Salteaua, descoperită acum, nu era deloc o priveliște plăcută.

— Am adus recipientul, spuse Margido. Pot să strâng măcar cearșaful ăsta? Măcar pe ăsta să nu-l mai vadă părinții?

— Da, ia-l, spuse polițistul.

Apucă și să despăturească plapuma cu care acoperi pata mare și umedă de pe saltea, înainte ca mama să apară în ușă. Salteaua o vor arunca oricum, întotdeauna era așa, dar pentru el era încă și mai greu de lucrat când părinții îndoliați erau de față. Adesea tocmai aceste detalii însemnau adevărata tragedie pentru cei în viață. Nimicurile astea îi aruncau în realitate și isterie, putea fi orice, o cană de ceai băută de jumătate pe o noptieră, un ursuleț de pâslă vechi și uzat pe podea, un termos sau o cutie de ținut pachetul cu mâncare pe care le primeau înapoi de la locul de muncă al celui dispărut în accident.

— Dar ce-ați făcut cu el! țipă mama. L-ați înfășurat în plastic? Cum să mai respire acum… nu poate să respire! Vreau să-l văd!

— Nu se poate, spuse polițistul. Dar mâine după ce Margido îl va…

— Nu! Eu vreau să-l văd acum!

— Trebuie să mă ocup de el mai întâi, spuse Margido.

Mama se aruncă peste targă și începu să tragă de folia neagră. Acum ar fi trebuit ca bărbatul ei să intre în încăpere. Dar el încă nu venise. A trebuit ca șoferul ambulanței să o prindă de umeri și s-o țină cu forța.

— Hai, stai ușor, liniștește-te, acuma vom…

— DAR NU POATE SĂ RESPIRE! YNGVE! Băiatul mamei…

În sfârșit sosi și bărbatul. O apucă de umeri pe femeia ce plângea în hohote și privi el însuși fix plasticul lucios de pe targă în care era învelit unicul său fiu. Era ca și cum toată energia din cameră era absorbită de această imagine, de monstruozitatea faptului că cel care locuise în camera aceea de adolescent zăcea acolo împachetat în felul acesta și părea acum cu mult mai mare și mai impunător decât fusese vreodată în viață.

— Dar de ce… spuse el. Credeam că putem să-l vedem înainte să-l luați. N-am știut că… Am crezut că Margido trebuia…

— Trebuie să-i facem autopsia, spuse polițistul și privi în pământ. E procedura obișnuită la sinucideri.

— Dar de ce? Doar nu este niciun dubiu că s-a spânzurat!

Vocea tatălui suna răgușit și se vedea că abia se putea stăpâni, în timp ce mama atârna fără vlagă de brațele lui și plângea cu ochii închiși.

— Nu din cauză că eu aș crede altceva, spuse polițistul dregându-și glasul și mutându-și iar greutatea corpului de pe un picior pe altul.

— Am dreptul să mă opun? Să nu fiu de acord să ne spintece băiatul?

Mama se cutremură, dar nu deschise ochii, lacrimile i se prelingeau domol de-a lungul obrajilor.

Polițistul îl privi drept în ochi pe tatăl băiatului și spuse:

— Bine, e în regulă. Nu voi cere autopsie. E în regulă, Lars. Dar oricum nu se poate să-l vedeți în seara asta. O să dăm drumul la ambulanță să plece cu el acum. Dar după ce Margido se va ocupa de el…

Tatăl plecă capul încet.

— Mulțumesc. Mulțumesc foarte mult. Turid, trebuie să plece cu el acum. Hai, vino...

Pe când ceilalți scoteau afară targa cu corpul neînsuflețit, Margido duse sacul cu gunoi în mașină și luă hârtiile. Salvarea porni pe drum încet, fără grabă, fără sirenă, fără lumina albastră, toți vecinii înțeleseră acum că cineva murise. În spatele ei mergea mașina poliției.

Ușa de la intrare era încă deschisă la perete, o lumină galbenă se așternea pe zăpada de pe prag și din curte, o lumină caldă și gălbuie care s-ar fi putut confunda ușor cu o plăcută atmosferă înăuntru, cu căldura unei sobe, cu un ibric de cafea, cu o stare de normalitate. Margido nu contenea să se mire de aceste contraste, moartea nu se potrivea niciodată în vreun loc, decât poate pe un câmp de bătălie, se gândi el. Luna atârna sus deasupra dealului, era aproape plină, o ceață înghețată o înconjura, umbrele copacilor păreau niște crăpături în zăpada geruită, observa toate astea în vreme ce organiza în gând treburile pentru a doua zi. Trebuia să vină din nou aici mâine dimineață, apoi avea o înmormântare la ora două la biserica din Strinda. Trebuia să aranjeze cadavrul băiatului mort astfel încât părinții și surorile să-l poată vedea.

Va trebui să aranjeze totul cu femeile. El nu putea să le facă pe toate de unul singur. Se simțea întotdeauna bine când se gândea că doamna Gabrielsen și doamna Marstad aveau controlul asupra a ceea ce era de făcut. Dar deși erau trei, întotdeauna el era cel care mergea la domiciliul rudelor. Dacă nu avea timp să facă asta, atunci le recomanda oamenilor să apeleze la alt birou de pompe funebre. Femeile nu voiau să meargă acasă la rudele celor decedați, știau prea bine că acolo era vorba de altceva decât să arunci cearșafuri murdare la gunoi.

*

Doctorița îi dăduse mamei un calmant, tatăl refuzase. Clasica poveste: bărbații vor să se descurce fără ajutor, să aibă mintea clară, să nu se prăbușească, să nu piardă controlul. Se plimba acum de colo până colo prin bucătărie, cu mâinile la spate. Margido nu-l invidia deloc în noaptea ce avea să vină.

— Pot să-ți dau un somnifer, spuse doctorița, care mai mult ca sigur se gândise la fel ca Margido.

— Nu.

— Las totuși aici câteva, pentru orice eventualitate. Nu sunt puternice ca somniferele de altădată… Te ajută doar să adormi.

Margido o privi brusc, ea nu-și dădu seama dacă el înțelesese sensul vorbelor ei, probabil că nici ceilalți doi, ea se gândise că doza de somnifere nu e periculoasă, nu te poți sinucide cu ele…

— Nu va fi incinerat, spuse tatăl și-și îndreptă ceafa spre propria-i imagine reflectată în fereastră.

— Sigur că nu, dacă nu doriți asta, spuse Margido.

— Ba da! țipă mama. Nu vreau să-l știu acolo jos în pământ, să putrezească și să-l mănânce viermii! El va… el va…

— El nu va arde în flăcările iadului, atâta vreme cât pot să împiedic asta, spuse tatăl încet.

Mama tăcu și ridică o mână spre ochi.

— Nu înțeleg, spuse ea cu voce slabă. De ce… Știa că vom fi plecați doar câteva ore. De ce n-a așteptat să stea de vorbă cu mine, să-l ajut, să-l ajut pe băiatul meu. Cât trebuie să-l fi durut…

— Cred că trebuie să mergi la culcare acum, spuse tatăl. Ea se ridică imediat, nedumerită și clătinându-se. Bărbatul o conduse în hol. Doctorița și Margido ascultau tăcuți pașii șovăitori în susul scării. Se priviră unul pe altul. Și privirea femeii se umplu deodată de o mare durere, dar de spus, nu spuse nimic.

*

După plecarea doctoriței, Margido rămase singur la bucătărie cu tatăl care, în sfârșit, se așeză pe un scaun, cu capul plecat și mâinile în poală. Mâini de fermier, negre în jurul unghiilor și negre în fiecare crăpătură a pielii. Fata lui cea mare studia agricultura la facultate, la Ås. Băiatul mort care era acum în drum spre morgă într-o duminică seara, puțin înaintea Crăciunului, nu era moștenitorul principal. Nu el trebuia să preia ferma. De parcă asta ar putea ajuta la ceva. Dar polițistul crezuse în mod evident că asta ar putea avea importanță.

— Eu vreau să vă ajut cu tot ce îmi stă în putere, începu Margido. Voi trebuie să hotărâți cum vreți să…

— Ocupă-te tu de toate. Eu nu mă simt în stare să… O înmormântare. Să-l înmormântăm pe Yngve e ceva de neimaginat. Este absolut fără nicio noimă.

— Le-ați anunțat pe surorile lui?

Tatăl ridică fața.

— Nu.

— Trebuie anunțate. Și restul familiei.

— Mâine dimineață.

— Bine. Încearcă să faci lucrurile pe rând acum, spuse Margido și puse în voce întreaga lui compasiune. Știa cum se face. Mai întâi anunțul. Poate să apară marți.

— Nu mă simt în stare…

— Sigur că nu, te înțeleg. De aceea vă dau o broșură pe care să vă uitați și mă întorc mâine dimineață. Pe la ora zece, e bine?

— Nu contează când…

— Atunci, vin la ora zece.

Tatăl trase spre el broșura și o deschise la întâmplare.

— Simboluri funerare, citi el. Un simbol funerar. Simbol funerar? Ce cuvânt ciudat!

— Este un mic desen care se pune deasupra anunțului.

— Înțeleg. Nu știam însă că se… numește așa. Când a murit tata, mama s-a ocupat de toate și când a murit mama, s-a ocupat de toate soră-mea. Trebuie… s-o sun și pe ea. Am fost împreună la petrecere în seara asta. Am cumpărat și darul împreună. O față de masă de in, cred că era. Făcută la Roros. Sau… țesută… la Roros. De cineva.

— În mod sigur, frumoasă.

— Da. Chiar era frumoasă. Se clătina pe scaunul pe care ședea cu broșura în mână. Margido știa că tatăl încerca să găsească niște explicații. Explicații pe care Margido renunțase de multă vreme să le mai caute, cu toate că toți credeau că el le știe. De multe ori oamenii îl întrebau. În moarte zăcea un fel de neputință, care n-a încetat niciodată să-l fascineze, dar să o explice nu putea. Nu găsea nicăieri un adevăr, poate doar în ritualuri.

— Nu poți să alegi tu un… simbol funerar? întrebă tatăl.

— Sigur că pot. Dar poate să vă facă bine. Să alegeți singuri. Vă veți aminti apoi înmormântarea. Mai târziu. Atunci va fi important pentru voi să fi fost așa cum trebuie.

Obișnuia să facă mici pauze între cuvinte, de parcă le-ar fi căutat. Nu simțea nici urmă de cinism când făcea asta, știa că pentru cei cu care vorbea, situația era unică pe pământ, unică în viață. De aceea se străduia să nu vorbească mecanic, nu-i lăsa să înțeleagă cât de des spunea lucrurile astea, nu trebuia să pară o mașinărie cu un robot pe dinăuntru care spunea exact ce trebuie și întotdeauna la fel. În orice caz, aproape întotdeauna.

— Polițistul a spus că lui Yngve îi plăceau foarte tare păsările, spuse el.

— Da.

— Poate o rândunică, spuse Margido. Deasupra anunțului.

— E înnebunit după rândunicile care își fac cuiburi în ograda noastră. Scrie… scria într-un carnet data când veneau din țările calde, ele sunt ultimele păsări călătoare care sosesc. Abia pe la începutul lui iunie. Știi, e cam târziu pentru alte păsări călătoare. Putea să privească ore în șir la puii care învățau să zboare pe deasupra grajdului.

— Da, poate e bine să punem o rândunică atunci. În anunț.

— Iubea grozav de mult natura. Grozav de mult. Îți vine să crezi că un fiu de fermier iubește natura de la sine, dar el o iubea într-un alt fel. Eu nu mă gândesc prea mult la natură, dacă înțelegi ce vreau să spun, asta e munca mea, e în jurul meu pretutindeni, se înțelege de la sine. Dar Yngve era preocupat de lucrurile ce ar fi putut fi altfel, ne cicălea mereu cu chestia asta cu sortarea gunoaielor, cu recultivarea terenurilor, cu faptul că dispar fermele. Sigur, și eu mă gândesc la treburile astea… dar pentru el erau importante! Doar n-am timp să… Nu înțeleg de ce el… avea doar șaptesprezece ani. Lua lecții de condus mașina. Avea deja o mașină în șopron, o Toyota veche. Dar nu-i prea plăcea s-o mesterească, nu era genul lui, credea că va porni când o să aibă permisul în buzunar și o să-i bage cheile în contact. Și noi care ne îndopam cu prăjituri și cafele, căscam gura la poze la afurisita aia de petrecere, în timp ce *el…*

— Cred că ar fi cazul să te odihnești un pic acum. E târziu și mâine va fi o zi lungă.

Tatăl tăcu, plecă capul, își privi mâinile și spuse încet:

— O rândunică. Să fie o rândunică, în orice caz. Mulțumesc.

— N-ai pentru ce. Sigur că nu. Nu uita, ai tabletele alea acolo.

— Nu-mi trebuie. În zori dau mâncare la animale. Trebuie să mă scol devreme.

*

Nu era circulație aproape deloc. Malul fiordului Kors era acoperit de un fum înghețat, dar deasupra apei luna desena franjuri de lumină. Mașina se răcise ca gheața. Când puțin mai târziu coti pe drumul ce urca spre ferma Neshov, cu lunga lui alee de foioase, privi fix în față. Oricum știa că la ora asta, nu

era lumină la ferestre și că doar becul de afară stătea aprins, văzuse asta altă dată.

Deschise radioul, drumul pe care ocolise rămase undeva în urmă, se auzi muzica săltăreață a unui acordeon. Se simți în mod brusc și surprinzător ușurat și chiar un pic vesel, dar nu știa precis din ce cauză. Avea rar sentimentul acesta. Să fi fost oare din cauză că descoperise scânteierea aceea de durere în ochii doctoriței?

*

Când a doua zi dimineața se reîntoarse la ferma familiei Kotum, casa era plină de lume. Preotul bisericii Byneset ședea la masa din bucătărie. Părintele Fosse, cum îl numeau cu toții, era un om ceva mai în vârstă decât Margido. Era slab și puțin încovoiat sub haine, dar avea o strângere de mână caldă și apropiată. Era întotdeauna ordonat, punctual și plin de profesionalism, nu toți preoții erau așa; unii îi pisau și îi înnebuneau pe cei de la pompe funebre de parcă treaba acestora din urmă era să-l ajute pe preot, și nu pe rudele mortului.

*

Bucătăria devenise arena femeilor. Bărbații erau trimiși într-una din camerele de zi ale casei stil vagon, lungă și bine întreținută. Mama băiatului ședea în bucătărie pe un scaun și privea cu mirare la tot ce se întâmpla în jurul ei. Cinci femei cu ochii înroșiți de plâns, între ele probabil o soră și mătușa băiatului, se ocupau de mâncare, cafele, cești, farfurii, șervețele, zaharnițe. Femeile aveau noroc, pentru că puteau să-și facă întotdeauna de lucru cu gătitul și servitul mesei, pe când bărbații trebuiau să-și poarte durerea în tăcută nemișcare. Nu s-ar fi cuvenit ca tatăl să-și facă de lucru pe afară chiar astăzi, dar dacă mama s-ar fi apucat să facă zece litri de compoziție pentru clătite, nimeni n-ar fi găsit chestia asta nepotrivită. Dacă zăpada s-ar fi așternut peste noapte groasă de un metru, poate atunci bărbatul ar fi putut să iasă și să fi făcut pârtie, dar nimic altceva, și nici atunci nu e sigur că vecinul n-ar fi venit să dea zăpada la o parte pentru a-l ajuta într-un fel.

Tatăl închise ușa dinspre bucătărie, agitația de acolo nu se mai auzea acum, și spuse îndreptându-se spre Margido, înainte să-și ia mâna de pe clanță:

— O fată, o fată l-a părăsit. Sâmbătă seara. Nici n-am avut habar că ar fi putut să aibă o prietenă.

Se lăsă să cadă pe canapea, corpul i se prăbuși parcă, umerii împungeau cămașa groasă.

— Suferință din dragoste, șopti el. Când te gândești că și-a luat viața pentru o suferință din dragoste. Că și-a luat… întreaga lui viață. Pentru o fată care nu l-a vrut. O fată.

Nimeni nu se uitase la broșura pe care Margido o lăsase acolo, el își dădu seama prea bine acum. În plus, avea cu el acum încă o broșură cu diferite modele de sicrie. Încă o barieră ce trebuia depășită. Dar trebuia să aibă sicriul astăzi pentru aranjarea cadavrului și seara trebuia să-l ducă la capelă.

— Când vine sora cea mare a lui Yngve? întrebă el.

— Ingebjorg? Peste câteva ore, cred.

Margido încuviință din cap. Deci trebuia să stabilească acum ce fel de sicriu vor să aleagă.

— Vreți să-l vedeți astă-seară? Cu toții? întrebă Margido.

— Da, sigur că da.

— Da, e bine să faceți asta, spuse preotul și își puse coatele pe genunchi. Fetele trebuie să-l vadă. Sau măcar să li se ofere posibilitatea asta, în orice caz. Dacă nu vor, nu va fi cu supărare. Dar Margido se pricepe așa de bine să aranjeze lucrurile frumos. Va fi frumos, un pas mai departe să depășiți durerea asta și șocul în care vă aflați cu toții, Lars.

A urmat un lung moment de tăcere.

— Trebuie să hotărâm ce scriem în anunț, spuse Margido.

— O rândunică, spuse tatăl.

Margido scoase un carnet din servietă. Îi părea bine că preotul era de față și că preotul îl convinse pe tată că era bine să scrie „neprețuitul nostru” deasupra numelui Yngve Kotum și „ne-a părăsit pe neașteptate” dedesubt. Preotul era de părere că tatăl trebuia să o cheme și pe mama băiatului, care încremenise pe un scaun la bucătărie, să vadă dacă și ea este de acord, dar bărbatul nu o chemă. Și tot preotul îl ajută pe Margido să pună în ordine și numele celor din familie, un fel de arbore genealogic cu josul în sus, sub numele băiatului, data nașterii și data morții.

— Câteva versuri. Vrei să scriem și câteva versuri în anunț? întrebă Margido.

— Versuri? Tatăl îl privi cu o uimire sinceră.

— Da, mulți obișnuiesc așa, Lars, spuse preotul. Margido are sigur mai multe din care poți alege.

Margido scoase broșura. În ea erau mai multe versuri și poezii pe care clienții lui le puteau vedea. O deschise la pagina care trebuia și o întinse tatălui care o luă cu o privire plină de nedumerire și împotrivire. Se apucă să studieze textul, întârziind destul de mult asupra fiecărui vers.

— Multe pentru oameni bătrâni, sau oameni care au zăcut mult, spuse tatăl și-și drese glasul. Dar uite că sunt și unele care… Asta de exemplu. Îi arătă pagina preotului și acesta luă broșura și citi tare: „În inimile noastre te avem, în fața noastră te vom vedea mereu. Și în al nostru suflet pace vei găsi, a noastră dragă, neprețuită aducere aminte tu vei fi.”

Tatăl își cuprinse deodată capul cu mâinile și se prăbuși, se chirci aproape ca un fetus, călcâiele i se ridicară de pe podea; scoase niște sunete ciudate, guturale. În aceeași clipă ușa se deschise și două femei intrară cu o tavă cu cafele, sandviciuri și felii de prăjitură. Rămaseră în picioare, nemișcate. Tatăl își reveni oarecum, reuși să se stăpânească, înghiți în sec tare de se auzi în încăpere.

— Oh, ce bine că putem să bem o cafea, spuse preotul care făcu semn cu capul spre femei și zâmbi, după care se ridică, ocoli masa și merse lângă tatăl căruia îi puse o mână pe umăr. Femeile înțeleseră ce trebuia făcut și așternură fața de masă cu mișcări rapide fără să le pese de aerul de disperare ce domnea în încăpere, fără să se simtă vinovate. Întâi strânseră mileul împletit și îl înlocuiră cu o față de masă pătrată din bumbac cu marginea brodată, apoi așezară cești le cu grijă, șervețelele împăturite triunghiular și la sfârșit tava cu sandvișurile și prăjiturile în mijloc, împreună cu zaharnița și o ceașcă cu smântână.

*

La un moment dat tatăl se scuză că îi lasă un pic singuri, trebuia să meargă la toaletă. Și chiar în secunda când ușa se închise în spatele lui, Margido și preotul începură să vorbească grăbit și în șoaptă.

— Joi, la ora unu, spuse preotul. Vor să-l îngroape.

— Mamă-sa nu vrea, spuse Margido care își notă data și ora. Aseară a spus că…

— Azi s-a răzgândit, spuse preotul. Am vorbit cu ea. Yngve va fi îngropat lângă bunicii lui. La gândul ăsta s-a împăcat cu ideea. Și se înțelege că băiatul va fi îngropat în pământ. Doar este fiu de fermier.

— Mă ajuți să alegem muzica și niște psalmi? Sună-mă când termini.

— Nicio grijă.

Îi dădu preotului o foaie:

— Aici sunt psalmii pe care îi avem deja tipăriți.

Preotul încuviință din cap și spuse:

— Ești gata în seara asta, nu? Poate că vor dori și să facem o rugăciune în fața sicriului, nu numai să-l vadă.

— Trebuie să sun la Sfântul Olav și să rezervăm capela. Și trebuie să-l conving acum să aleagă sicriul. Rămâi aici?

Preotul își privi ceasul și aprobă din cap.

*

Margido era obișnuit cu faptul că fiecare etapă spre mai departe aducea cu ea noi dureri. Un anunț mortuar transforma imposibilul într-un posibil vag, pozele colorate de sicrie sfredeleau ca un burghiu și mai adânc în durere. Tatăl ținea broșura cu modele de sicrie în mână și privea pozele ca pe ceva total de neconceput.

— Toate sunt frumoase, spuse preotul.

*

Cei mai mulți îl alegeau, în disperarea lor, pe cel alb. Model Nordica. Aveau mai multe bucăți în depozitul din Fossegrenda. Dar bărbatul de pe canapea îl surprinse.

— Ăsta, spuse el și ciocăni ușor poza cu degetul. Era un sicriu de lemn, model Natur, pe care îl aveau în trei variante, lăcuit, nelăcuit și lemn tratat.

— Nelăcuit, spuse tatăl. Și se numește Natur. Asta se potrivește foarte bine.

Margido se aplecă în față:

— Am câteva în depozit, dar toate sunt din lemn tratat. Un sicriu nelăcuit trebuie comandat și va lua vreo două zile până-l primim.

— Atunci îl luăm pe cel din lemn tratat. Poate că și ăsta e frumos. Dar ăsta alb merge la oameni bătrâni. La fel ca și versurile alea.

Tatăl aruncă broșura pe masă și Margido o puse cu o mișcare rapidă în servietă.

— Atunci ne-am înțeles, spuse el.

Era mulțumit că a mers repede și destul de bine și tatăl nu i-a adus acolo pe toți cei din casă să hotărască împreună. Unii făceau asta și voiau să vadă prețurile, să le compare, îi era lehamite să fie martor la așa ceva, deși logic putea înțelege situația destul de bine. O înmormântare era o mare cheltuială acum când nu se mai dădea ajutor pentru ea de la stat. Unii considerau sicriul lipsit de importanță, în timp ce alții vedeau în el ultima locuință a mortului, sau o ambarcațiune, sau un pat. El își amintea de o mamă care își pierduse copilul, o fetiță ce murise la trei luni, care mângâia sicriul mititel de patruzeci de centimetri lungime și spunea: „Ăsta e de-acum leagănul tău, copila mea, aici vei dormi pe veci, iar eu mă voi gândi la tine că ești acolo jos, în leagănul tău mic.”

— După înmormântare nu dorim ceremonie, spuse tatăl. Să nu trimită flori.

— Uneori se fac niște donații în bani… spuse Margido.

— Hai, terminați odată! Și cine să aibă nevoie de banii ăia? spuse tatăl cu vocea deodată ridicată și răstită. Organizația sinucigașilor din Norvegia? Organizația ornitologilor? Consiliul fermierilor?

— Lars, nu te supăra, nu asta a fost intenția, spuse preotul împăciuitor. Ne putem gândi la… ce să zic, de pildă la Clubul tineretului, sau… altceva care ar putea primii banii, în numele lui Yngve. Oamenii dau câte ceva, dacă nu vreți să trimită flori.

Tatăl se lăsă puțin pe spate, respiră ca după o goană lungă și ridică ochii spre grinzile din tavan.

— Bine. Hai să zicem, Clubul tineretului nu-i o idee rea. Deși el nu prea călca pe-acolo și nici prea mulți prieteni nu avea. De fapt, mie puțin îmi pasă de asta, lasă-i să dea câteva coroane la Clubul tineretului. Scrie asta acolo. Suntem gata acum? Să bem câte o cafea, nu mai am putere de altceva.

*

Sicriul care se odihnea pe catafalcul verde din mijlocul bisericii Strinda la ora douăsprezece jumătate, cu o jumătate de oră înainte ca slujba să înceapă, era unul alb model Nordica și fusese adus la biserică de doamna Marstad. Cele două doamne, doamna Marstad și doamna Gabrielsen, erau femei cu brațe

puternice, altfel ar fi fost nevoie ca Margido să angajeze un bărbat. Era o treabă grea să cari sicriele. Câteodată trebuiau să fie toți trei ca să reușească să le urnească. Alteori cereau ajutor de la slujbașii bisericii.

În sicriu era o femeie de cincizeci și patru de ani. Murise de un atac de astm. În urmă rămăsese o fată de douăzeci și doi de ani și doi foști soți care se implicaseră amândoi în pregătirile de înmormântare.

Slujbașul de la biserică se ocupa de lumânări și alte chestii, intra și ieșea din sacristie în timp ce Margido și doamna Marstad cărau stativele, lădițele cu suporturi de lumânări și vazele pentru flori. Bisericile nu aveau obiectele trebuincioase la înmormântări, unele biserici nu aveau nici măcar o lopățică cu care să arunci simbolic puțin pământ peste sicriu.

Omul de la florărie aducea buchete, coroane și alte aranjamente florale pe care Margido le cântărea din ochi și apoi le aranja. Era important să le aranjezi simetric de ambele părți ale sicriului. Florile trebuiau să se armonizeze perfect și îi plăcea să pună o coroană sau două jos lateral în fața sicriului. Puse florile în vazele înalte și aranjă frumos panglicile de mătase pentru ca oamenii care aveau să stea pe băncile din biserică să poată citi cuvintele de adio.

*

Masa de la intrare era pregătită, mai trebuia doar aprinsă lumânarea. Era o lumânare albastră, ceea ce nu era prea obișnuit, dar fiica dorise așa. Aceasta fusese culoarea preferată a celei decedate. Un jurnal de condoleanțe era deschis și pregătit, un stilou așezat de-a curmezișul pe prima pagină liniată. Într-o ramă fotografia femeii o arăta într-o jachetă de vânt pe un țărm plin de pietre. În mână ținea o rădăcină cenușie de copac ce semăna izbitor de mult cu o lebădă.

Femeia din fotografie râdea și briza mării îi sufla în păr. Rădăcina cenușie din mâna ei era acum în centrul celei mai mari dintre decorațiunile florale de pe sicriul ei, înconjurată de crenguțe și conuri de brad, crenguțe de iarba-renului și flori de Erica, ce înlocuiau imortelele. Era imposibil de găsit imortele frumoase acum în decembrie. Decorațiunea era deosebit de frumoasă și Margido nu se putu abține să n-o admire când o aranjă acolo cu toată grija.

Lângă fotografie se afla un teanc de broșuri cu cântece pe care Margido avea să le împartă la oamenii care aveau să vină în curând. Fotografia de pe coperta broșurii era aceeași cu cea din tabloul alăturat. La celălalt capăt al mesei se găsea o cutie de colectă în care se puteau pune banii donați. Doamna Marstad scrisese pe o carte poștală pusă în față următorul text: „Familia mulțumește pentru donația făcută Organizației astmaticilor”.

*

— Doamne, Tu ai fost locul nostru de adăpost din neam în neam. Înainte ca să se fi născut munții și înainte ca să se fi făcut pământul și lumea din vecinicie în vecinicie, Tu ești Dumnezeu! Tu întorci pe oameni în țărână și zici: „Întoarceți-vă, fii ai oamenilor! Căci înaintea ta o mie de ani sunt ca ziua de ieri care a trecut și ca o strajă de noapte. Învață-ne să ne numărăm bine zilele ca să căpătăm o inimă înțeleaptă!”

Cuvintele ajungeau la urechile lui Margido ca niște unde bine cunoscute, dar nu-l mai atingeau. Singurul lucru care îl mai impresiona când asculta predica era emoția ce exista sau nu exista în vocea preotului. Acum se gândea la tot ceea ce avea de făcut când se va întoarce la birou. Doamna Marstad plecase deja și îi lăsase lui lista cu numele celor care au depus flori, asta în eventualitatea că printre cei sosiți în ultima clipă mai erau unii care veneau cu flori. Era extrem de important ca toți cei care au trimis sau au adus flori să fie trecuți pe o listă. Scrisorile de condoleanțe care erau prinse de buchetele de flori vor fi toate puse într-o mapă ce va fi înmânată familiei. În aceeași mapă vor fi puse scrisorile de mulțumire cu textul deja tipărit pe care tot el le va preda familiei. El știa că întotdeauna familia va cerceta apoi foarte atent lista cu numele și scrisorile de condoleanțe, ca și jurnalul de protocol.

Acestea două vor deveni simboluri pentru cât de iubit și de respectat a fost cel dispărut și asta îi va ajuta să treacă mai ușor prin calvarul doliului. Și de asemenea, vorbele: „A fost o înmormântare foarte frumoasă, într-adevăr foarte frumoasă.”

Și rolul lui tocmai în asta consta, să facă înmormântarea *frumoasă.* Rolul lui și al preotului. Dar mai ales al lui.

*

Când înmormântarea se termină, deschise din nou telefonul mobil și descoperi un mesaj de la Selma Vanvik în care scria: *Te rog,* sună-mă.

Puse telefonul pe scaunul alăturat, deschise geamul mașinii și lăsă aerul înghețat al iernii să năvălească înăuntru; simțea cum brusc mirosul de flori care încă mai persista în mașină îl îneca, îi venea aproape să vomite. Nu lăsa nicio floare să ajungă în apartamentul lui cu două camere de pe Flatåsen. Pe mica verandă avea un singur chiparos într-un vas de ceramică. Îi făcea plăcere să-l privească cum stătea acolo iarna, acoperit de zăpadă. Un crâmpei de priveliște care era doar al lui și care îi era suficient. Nu simțea deloc nevoia să vadă fiordul de la fereastra lui. Drept în față se înălța un bloc de locuințe construit din plăci de beton cu ferestre strâns îmbinate. Ferestre cu perdelele și plantele lor, cu zorzoane ornamentale, unele cu fețe umane și mișcări dincolo de ele, aproape toate cu lumânări electrice de Advent în această perioadă a anului. Lumini pe lung și pe lat, cu mici variații, unele niște piramide micuțe formate din șapte lumânărele cu una în mijloc ceva mai înaltă. Simetrie. Viață urbană. Dorea să se afle cât mai departe de un posibil adevăr.

Ar fi putut și el să-și cumpere o casă. Avea destui bani, dar ce să fi făcut cu o casă? O casă l-ar fi făcut doar să înceapă să-și imagineze lucruri. În ultima vreme începuse să se gândească din ce în ce mai des că ar vrea să aibă o saună. Să stea acolo în ea în dogoarea umedă și să nădușească, să scoată din el oboseala zilei de muncă, toate mirosurile zilei, toate lacrimile pe care era obligat să le vadă curgând, toată tulburarea și nedumerirea. Și în micuțul lui apartament nu era loc să instaleze o saună. Dar poate că ar putea să-și cumpere un apartament nou-nouț în care să fie loc pentru o saună, sau unul care deja avea o saună. Un apartament în care să stea toată viața, cu uși mai largi și cu un singur etaj, fără praguri la uși de care să se împiedice la bătrânețe, nu se știe niciodată când o să se întâmple ceea ce de fapt ai așteptat. Și cu lift. Cu o baie bună. Să aibă o cadă suficient de lungă și o cabină de duș suficient de încăpătoare, cu gresie bună și puțin poroasă pe jos. Eventual ardezie deschisă la culoare.

*

Se pare că Selma Vanvik încă nu pricepuse că Margido ieșise din joc o dată ce înmormântarea soțului ei se sfârșise. Omul murise de cancer la prostată.

Conduse spre Fossegrenda să ia un model Natur tratat pentru Yngve Kotum. Ar fi trebuit să o sune, măcar din politețe, dar n-o făcu. Trecuse mai mult de o săptămână de când fusese acolo ultima dată, trebuia să-și dea seama că ea îl va căuta din nou.

Prăjiturelele pe farfurie, ceștile zornăitoare de cafea, canapeaua verzuie de pluș, ridurile în falduri din jurul ochilor, ridurile pe gât ce intrau sub bluză, un parfum greu de damă ce s-ar fi potrivit poate mult mai bine într-o altă ocazie.

Femei văduve cam de vârsta lui; nu era ceva neobișnuit. În durerea lor i se confesau lui. Roșeau sub lacrimi. Erau pregătite, și se agitau când li se acorda atenție și compasiune. Trăiseră într-un fel doliul în prealabil, deși mulți erau de părere că nu este cu putință, dar pentru femei era absolut posibil. Pentru bărbați moartea venea întotdeauna ca o bombă. Chiar și atunci când femeile lor mureau sub ochii lor, își ascundeau capul în nisip și erau șocați când se trezeau singuri. Dar femeile știau. Selma știuse. Și îi arătase lui Margido asta deja la prima vizită cu un bun venit din inimă, cu un zâmbet pe buzele roșii și cu parfumul acela. I se confesase total sub acoperirea durerii. Îi povestise lucruri pe care *nu le mai povestise vreodată cuiva,* cum spunea ea, nici măcar fiicelor ei. Despre mariajul searbăd, despre banii pe care el îi ținuse ascunși, despre problemele lui cu băutura, despre alte femei, în timp ce el stătea acolo și nu dorea decât să compună un anunț mortuar și să aleagă un sicriu.

— Ești sprijinul meu sufletesc, spusese ea. Nu vreau să stau de vorbă cu un preot despre asta. De fapt, eu sunt atee. Crezi în Dumnezeu?

Ea pronunțase cuvântul *atee* de parcă ar fi fost vorba de un partid politic pe care îl vota, sau un magazin pe care îl prefera celorlalte.

— Eu nu sunt un sprijin sufletesc în adevăratul înțeles al cuvântului, spuse el. Dar doresc să fac tot ce-mi stă în putință pentru ca înmormântarea soțului tău să fie cât mai…

— Trebuie să mă ajuți. Arve nu m-a lăsat niciodată să mă amestec, habar n-am nici ce este aceea o declarație de impozit, crezi că vor veni aici note de plată în numele lui? Cum să împiedic toate astea? Sunt neputincioasă, Margido, trebuie să-ți mărturisesc!

— Totul se va aranja. Avem un certificat de deces și anunțăm decesul la primărie. De acolo se trimite la evidența populației și

la serviciul social, iar tu va trebui să vorbești cu banca. Și aveți copii împreună. Ei te pot ajuta.

— Împreună? Ah, da desigur, împreună. Dar n-aș vrea să vorbesc cu *ei* despre toate astea. Ei sunt obișnuiți ca noi ne ocupăm de totul. Adică el...

— Atunci poate că îți trebuie un avocat?

Ea nu răspunse. Își puse un picior peste celălalt, se aplecă peste masă, privi drept în ceașca lui de cafea, o umbră de dezamăgire îi apăru pe față când descoperi că era aproape plină.

De trei ori după înmormântare l-a rugat stăruitor să vină în vizită și el spusese da. Nu știa ce altceva ar fi putut să spună, ea tocmai devenise văduvă, o femeie în doliu, cineva care ținea de profesia lui, o femeie pe care trebuia s-o trateze cu compasiune.

*

Nu, n-avea chef să sune. Las-o să sune din nou sau să sperăm că va renunța. Nu știa ce mai voia de la el, deși bănuia. El nu se pricepea la astfel de lucruri. Nu avusese niciodată o legătură intimă cu o femeie, nu avusese niciodată o femeie, nu se ivise ocazia asta niciodată și era caraghios să înceapă acum la vârsta asta. El, care avea un mic chiparos pe verandă și visa să aibă o saună. Dar în același timp se simțea măgulit de atenția pe care i-o acorda ea, de faptul că avea acea încredere oarbă în el; că toate problemele ei vor dispare dacă el se va implica cu totul, dacă își va bea cafeaua, dacă se va întinde pe sofa și va ațipi nițel, așa cum îi propusese ultima dată când o vizitase pentru că i se păruse că arăta cam obosit. Și când el îi spusese la revedere, ea îl îmbrățișase într-un fel cam necuvenit, în orice caz după părerea lui. Ea se lipise exagerat de mult de el și în plus îl mângâiase pe smocul de păr de la ceafa. Firele acelea de păr de la ceafa creșteau mai repede decât ar fi vrut el și mult mai repede decât părul din cap. La două săptămâni după ce fusese la frizer se și pomenea cu șuvițele ondulate de o parte și de alta a cefei. Uneori uita să le bărbierească, cum făcea de altfel și cu părul din nas și din urechi. Da, tocmai în șuvițele acelea își rătăcise ea degetele când îi dăduse o îmbrățișare. Și propriul lui instinct îi spusese că trebuia să plece repede de acolo și să o respingă într-un mod cât mai politicos.

*

Luă din depozit un sicriu model Natur tratat, pătură, pernă, linţoliu. Le înghesui în portbagajul maşinii şi acoperi totul cu o pătură. Cu Citroenul se descurca mai repede. Maşina mortuară cu cruce deasupra nu putea trece pe galben la semafor şi nici vorbă să depăşească alte maşini. O sună pe doamna Marstad să-i amintească să ia tot ce trebuia de la Strinda când se termina ceremonia şi ea răspunse cu o uşoară iritare în voce că bineînţeles că ştia ce are de făcut. Mai spuse şi că doamna Gabrielsen se afla pe drum înspre capelă ca să aranjeze corpul lui Yngve Kotum. Ce gafa din partea lui, se gândi el, să-i aducă aminte doamnei Marstad ce are de făcut, doar ea ştia întotdeauna ce trebuie făcut. Ce se întâmpla cu el, de unde îi venea neliniştea asta? Sigur treaba asta cu Selma Vanvik îi tulbura puţin echilibrul. Oare cât de mult timp trebuia să treacă până va putea să nu o mai compătimească din politeţe? Se strădui să-şi îndrepte gândurile într-o direcţie mai practică. A doua zi trebuiau tipărite nişte broşuri cu psalmi după ce îl vor fi spălat şi aranjat cum trebuie pe fiul lui Kotum. Broşurile trebuiau să fie gata înainte de ceremonia cu preot în faţa sicriului.

*

Doamna Gabrielsen sosi în acelaşi timp cu el.

În camera frigorifică verificară o dată şi încă o dată numele, data naşterii şi data morţii. Apoi împinseră afară targa pe rotile în care se afla cadavrul împachetat în plastic negru. Cu toate că pentru Margido era mai mult decât clar cine era mortul, el respecta neclintit rutina. Felul lui minuţios de a o urma în cele mai mici detalii îi dădea o mare libertate. Îl elibera de alte gânduri.

— Tatăl s-a opus autopsiei, spuse Margido, ca să explice într-un fel din ce cauză cadavrul nu fusese spălat. Medicul legist constatase doar decesul.

*

Îşi puseră mânuşi de cauciuc şi halate transparente de plastic care se legau la spate. Trebuia să fii atent cum legai benzile de plastic; de cele mai multe ori se rupeau destul de uşor.

Desfăcură plasticul în care era împachetat corpul. Mirosul năvăli spre ei şi începură automat să respire pe gură.

— Bieţii părinţi, spuse doamna Gabrielsen. Ei l-au găsit?

— Da.

Doamna Gabrielsen îi scoase băiatului chiloții, deschise cutia de reziduuri speciale pe care o aduseseră cu ei și îi aruncă acolo. Margido îi îndepărtă funia de la gât. Răsuciră plasticul care se mânjise și-l înlocuiră cu hârtie. Apoi întoarseră cadavrul pe o parte, îl fixară să stea cât mai stabil, înainte ca Margido să înmoaie un prosop în apă și să înceapă să-l spele de la brâu în jos. Doamna Gabrielsen îl spălă pe băiat pe restul corpului.

El spăla trupul atent și cu un deplin simț al datoriei. Toți morții trebuiau înmormântați sau duși la crematoriu cât mai curați cu putință. Cei rămași în viață nu trebuiau să mai sufere și la gândul că trupul mort scoate mizerie din el după ce în mod automat mușchii încetează să mai funcționeze.

Când termină de spălat corpul băiatului, răsuci niște tifon în formă de dop și i-l înfipse în anus ca să împiedice scurgerile pe mai departe. Apoi se ocupă de limbă. Îi vârî degetele în gât și încercă să-i împingă înapoi rădăcina limbii. Reuși numai pe jumătate. Apoi îi legă o fașă în jurul bărbiei. Încercă să-i închidă ochii, dar globii oculari erau atât de ieșiți în afară că pleoapele abia îi acopereau pe trei sferturi. Îi unse fața cu niște alifie care acoperea pielea vineție, în special buzele. Îi pieptănă părul cu cărare într-o parte, în mod sigur nu așa se pieptăna el când trăia, dar nu puteai ști niciodată cum aveau tinerii frizura.

— Lăsăm fașa sub bărbie până deseară, spuse Margido. Părinții vin să-l vadă la ora șase.

*

Băiatul trebuia pus în sicriu. Margido îl apucă de subsuori. Din gât ieși un miros cumplit, dar Margido era pregătit de așa ceva și deja întorsese capul într-o parte. Trebuia să urmeze obligatoriu toate regulile împotriva contaminării. Deși sărmanul băiat nu mai avea acum nicio boală. Totuși, un cadavru putea fi contagios. După câte știa Margido, stafilococii aurii încă mai trăiau în gâtul unui mort. Mai ales că era un cadavru de numai douăzeci și patru de ore.

Îl înveliră în lințoliu. Mâinile reci i le încrucișară pe piept. Pe mâna dreaptă purta un inel gravat, desigur un dar de la ceremonia de confirmare. Îl pieptănă din nou și puse bucata de mătase albă împăturită pe pernă, lângă cap. Doamna Gabrielsen puse punga cu șuruburile pentru capacul sicriului la picioarele mortului și puseră provizoriu capacul pe sicriu, înainte de a împinge targa la loc în camera frigorifică.

Acolo era aproape plin. Yngve Kotum era cel de-al nouălea și camera avea loc doar pentru zece. Margido promisese că îl va lua de acolo cel mai târziu în seara aceea și-l va duce la capela bisericii Byneset unde sicriul va sta până la înmormântare.

*

La ora cinci și jumătate era înapoi. Parcase și rămăsese în mașină fără să oprească motorul. Se aplecă în față și dădu pentru câteva minute căldura la radiator la maxim. Aerul cald și uscat îi încălzi mâinile. Cina gata preparată, încălzită în micuța bucătărie de la birou în timp ce corecta broșurile cu psalmi, nu-i umpluse stomacul ca lumea, simțea că-i este foame. Sau... nu foame simțea, ci un fel de gol. Seara era liniștită și neagră ca păcura dincolo de ferestrele mașinii, se simțea bine stând acolo, ca pe o insulă fierbinte, mașina îi părea o capsulă ce-l învelea strâns. Selma Vanvik nu sunase din nou și asta îi dădea un fel de pace. Ninsese toată după amiaza, în mod sigur zăpada se așternuse de vreo treizeci de centimetri. În curând va fi acasă tolănit pe spate în fotoliul lui și va privi zăpada de pe verandă, crenguțele dese de chiparos împodobite în alb.

Mâinile i se încălziseră pe dinafară, dar le simțea reci pe dinăuntru. Le frecă puțin una de alta, inspiră adânc și expiră cu încetinitorul, apoi închise brusc motorul.

*

— Să ne rugăm! Tatăl nostru carele ești în ceruri, primește-ne în mâinile Tale cele puternice și lasă-ne să-ți mulțumim pentru tot ce ne-ai dat prin Yngve pe care acum l-ai chemat la Tine. Întărește-i și alină durerea celor care l-au pierdut. Ajută-ne să trăim după povața Ta și să venim la Tine în pace prin Isus Hristos, Fiul Tău, Doamne-Dumnezeule. Amin. Să ascultăm cuvintele Domnului.

El își ridică privirea spre micul grup de oameni adunați la capătul sicriului. Înainte de venirea lor împinsese targa cu sicriul în capelă, aprinsese lumânările albe de ceară, ridicase capacul și înlăturase fașa de sub bărbie. Un trandafir roșu cu coada lungă era acum pus cu grijă sub mâinile încrucișate pe piept ale băiatului și isteria mamei dispăruse la întâlnirea cu fiul ei mort, învelit acum în lințoliu. Când a intrat în capelă, s-a îndreptat spre sicriu neîncrezătoare, cu o privire absentă fixată pe capul băiatului ce se odihnea pe mătasea albă. Îi atinse apoi pleoapele

cu degetele crispate; trebuia să simtă nemișcarea morții de parcă numai așa putea să creadă în ea.

Margido aștepta liniștit reacția. Aceste momente le ura intens, nu avea niciodată control asupra lor, oamenii reacționau atât de diferit. Unii nu reacționau deloc, alții reacționau violent și poate irațional cu hohote de râs sau comentarii de neînțeles și furie, adesea furie când era vorba de decese neașteptate.

Dar ea doar pusese mâna peste fruntea băiatului de parcă ar fi vrut să o încălzească. Mulți nu puteau suporta răceala cadavrului în camera frigorifică, dar ea doar își lăsase mâna să se odihnească acolo o clipă ceva mai lungă, fără să spună nimic, fără să plângă, doar tremurând ușor. Surorile băiatului erau acolo, strâns lipite una de alta, roșii la față și înlăcrimate. Tatăl și sora tatălui stăteau înțepeniți ca niște pari, cu fețe fără expresie, probabil că așa fuseseră educați, se gândi Margido și înainte ca rugăciunea să înceapă, mama băiatului se așezase deja pe un scaun, lângă perete. Stătea acolo singură, cu capul plecat.

— Domnul este mângâierea mea, nu am trebuință de nimic. El mă poartă pe pajiști verzi, îmi alină setea, îmi dă odihnă și puteri noi. Mă călăuzește pe cărările cele drepte în numele lui. Și chiar de merg prin valea morților, nu simt teama. Pentru că Tu, Doamne ești cu mine. Toiagul Tău Doamne mă călăuzește, mă apără și mă întărește...

*

Înainte ca preotul să înceapă rugăciunea de binecuvântare, în încăpere se făcuse o tăcere totală, se așternuse un fel de pace. Nimeni nu mai plângea, se adânciseră în ei înșiși, cu propriii lor ochi văzuseră că el era acolo mort, el care trăise și existase cu doar două zile în urmă când încă mai era abordabil, cu voce și mișcări, cu viață în trup. Era ca și cum moartea pusese pe ei un fel de pecete, nu se mai puteau preface că nu văd realitatea.

— Domnul nostru Isus Hristos, Dragostea lui Dumnezeu și împărăția Sfântului Duh să fie cu voi.

*

Margido acoperi fața băiatului cu batista de mătase și cu ajutorul tatălui puse capacul peste sicriu. Capacul se potrivi perfect, ca de obicei.

— Vreți să mă ajutați să înșurubăm capacul?

Își plimbă privirea de la unul la altul. Mama stătea în continuare prăbușită pe scaunul de lângă perete și parcă nu auzise întrebarea. Tatăl își plecă ochii în pământ, poate că stătea acolo și se gândea la zăpada care se așternuse și spera că vecinul nu o curățase așa că putea să se apuce el s-o dea la o parte și să scape în felul ăsta să intre înăuntru, în casă. Dar surorile încuviințară din cap și luară fiecare câte două șuruburi în mână, el le arătă cum să le fixeze și să le înșurubeze adânc. Era liniște deplină în încăpere când fetele se ocupară de treaba asta. Lumânările ardeau ca niște bețe indiferente și lipsa lor de simțire îi stârnea uneori furia lui Margido.

Când împinse apoi targa cu sicriul înăuntru în camera frigorifică, descoperi că mai sosise încă o targă cu un mort, al zecelea, și acum camera era plină.

Suflă în lumânări, scuipă pe degete și strânse cu grijă mucurile. Nu știa ceva mai neplăcut decât mirosul lumânărilor stinse, era chiar mai rău decât mirosul buchetelor de flori. Dar gustul amar pe care îl simțea în gură devenea din ce în ce mai slab cu fiecare slujbă la căpătâiul mortului.

Toți credeau că el întotdeauna spunea ceea ce simțea, de ce oare să-l fi suspectat de altceva? Și încă o dată el se mustră în sinea lui că efectul cuvintelor lui era de fiecare dată aceleași. Și atunci când el credea în ele, și când nu credea. La urma urmei, nici el nu se lăfăia pe cine știe ce pajiști verzi. Și nu i se mai părea o minciună, se obișnuise cu faptul că el nu mai credea demult în toate aceste mărturii. De obicei, raționamentul îl liniștea. Nu erau decât niște cuvinte.

Și totuși, niște cuvinte al cărui gust amar el încă îl mai simțea.

*

Era acum așezat pe același loc ca și în seara dinainte, când pe la unsprezece sună telefonul. Și se gândi la fel ca atunci, spera că este vorba de un bătrân mort în patul lui de moarte bună și nu de un accident de circulație. Oricum nu mai avea puterea să se ocupe de încă o înmormântare astăzi, sau în următoarele două zile, așa că o să-i trimită la unul dintre birourile mai mari. Mâncase pâine cu cașcaval prăjită la capac, făcuse un duș, își bărbierise tuleiele de la ceafă și cu o mică mașină de bărbierit cu baterii își scosese firele de păr din nas și urechi, își pusese halatul de casă, se uitase la televizor la un documentar despre

jderii din munții norvegieni, frunzărise la întâmplare prin ziarul din ziua aceea.

Avea deja în minte numărul de telefon al unui alt birou când la al treilea apel apăsă pe butonul telefonului pe care era desenat un micuț receptor verde.

Era fratele lui cel mare, Tor. Fermierul. Margido strânse cu mâna brațul fotoliului. Nu i-ar fi trecut prin cap că fratele l-ar fi putut suna acasă, și totuși auzea vocea lui în ureche. Venea Crăciunul în curând, oare mama punea ceva la cale, apucă să gândească înainte ca Tor să spună:

— Mama. Am internat-o la spital.

— De ce?

— Congestie cerebrală.

— E grav?

— Așa se pare. Dar nu moare în noaptea asta decât dacă mai face un atac.

— Suni de la Sfântul Olav?

— Da.

— Atunci… da, pornesc într-acolo.

— Bine, te așteptăm atunci.

— Cine mai e cu tine?

— Tata.

— De ce?

— M-a ajutat s-o duc în mașină. N-am avut timp să aștept salvarea. Așa că a venit și el.

— O să stea acolo toată noaptea?

— N-avem decât o mașină. Dar eu am treabă acasă. Am o scroafa care…

— Aveți purcei acum?

— Da.

— Ia-l cu tine acasă. Și vin eu la mama.

— Da. Bine…

— Puteți să plecați.

— Bine, am zis că da.

— Poți să mă suni? Când ați ajuns acasă? Atunci plec la spital.

— Da, bine.

— Ai vorbit cu… Erlend?

— Nu încă. N-am numărul lui.

— La informații pentru străinătate trebuie să-l aibă.

— Dar nu știm unde…

— Am primit o carte poștală de la el acum câțiva ani, cu ștampila poștei din Copenhaga.

— Da? întrebă Tor.

— Da. Sună la informații pentru străinătate.

— Tu te pricepi mai bine la treburile astea, Margido. Nu poți să suni tu?

— Bine, bine. Dar sună-mă când ați ajuns acasă. Chiar dacă trece de miezul nopții.

Rămase așezat cu telefonul în poală. Gândurile îi zburau aiurea și picioarele îi amorțiseră când telefonul sună din nou și el se uită la ceas. Era douăsprezece și zece minute.

— Va fi foarte drăguț! La *dracu',* pe cinstea mea!

— Nu e frumos să vorbești așa. Se poate întâmpla că oamenii să mai zică vreo sudalmă, dar... voi, maimuțele de la munte, habar nu aveți de...

— Foarte bine, atunci să zicem: la naiba. Doar dragul tău, așa ca să știi. Ținând seama de sufletul tău sensibil. Ia ține de chestia asta, amice.

*

De fapt era o binecuvântare că biroul îi trimisese prostănacul ăsta ca să-l ajute să termine expoziția din vitrină. Un tânăr lipsit de viziune creativă care nu-i putea stimula ideile și nu-l determina la schimbări. Dar era totuși un tip nostim, cu niște tuleie întunecate pe buza de sus, foarte arcuită, ce-i dădea un aer feminin. Avea tuleiele alea ce semănau cu un fel de puf maroniu și pe lobii urechilor. În plus, își scosese și pulovărul și lucra într-un tricou de culoarea mierii bine mulat pe corp, cu pantalonii coborâți pe coapse ce lăsau să se vadă destul de bine marginea peticului de păr pubian, ca vârful triunghiului al unei săgeți ce indica nerușinat în jos înspre părțile sale ascunse. Spinarea îi era udă de transpirație, pielea aurie semăna cu o cremă caramel. Toate astea erau niște puncte în plus pe scala de calitate, dar în special faptul că asculta orice comandă și nu se agăța de nimic altceva decât de repetatele lui înjurături conta foarte mult, pentru că în fond nu era decât un practicant care normal trebuia să pună întrebări cu duiumul.

Vitrina asta o alcătuise singur în minte pe întuneric, în dormitor, cu Krumme sforăind lângă el, și știa că va ieși perfect. Din păcate a trebuit să facă niște schițe pentru proprietar și asta i-a luat puțin din plăcerea de a duce treaba la bun sfârșit de unul singur, dar nu existase altă cale pentru că proprietarul era cel care trebuia să aleagă bijuteriile ce vor fi expuse. Și-ar fi dorit să le facă pe toate singur și să acopere vitrina cu o pânză, fără nimeni altcineva din firmă de față, pentru ca apoi să dezvelească vitrina în toată splendoarea ei cu oamenii nerăbdători așteptând în zăpadă, pe trotuar. Toți ar fi rămas cu gura căscată când el ar fi dat pânza la o parte și ar fi ridicat paharele de șampanie în cinstea lui ca un semn de apreciere.

Era un vis în care se adâncea ore întregi în propria lui fantezie, întotdeauna înainte de inaugurarea decorului la o vitrină.

Acum erau de față doi paznici care păzeau bijuteriile acolo înăuntru. Beau cafele slabe și se furișau să fumeze pe ușa din spate în timp ce trăgeau cu ochiul la tot ce se întâmpla în vitrina din străduța ce dădea în Strøget. Niciodată nu se întâmpla așa cum visa el. Adică să facă toată treaba de unul singur. Pentru că era doar un biet om care avea doar două mâini, și de aceea era dependent de un asistent.

— Mai e o săptămână și ceva până la Crăciun. Ciudat că lumea mai are energie, spuse tânărul și ridică sulul cu folie de aluminiu așa cum i se spusese. Un val de lumini reflectate curse din mâinile lui, stătea acolo ca un Atlas bosumflat sprijinind pe cap întregul pământ.

— Astea sunt zilele cele mai bune! La un bijutier vin bărbații în ultima clipă să cumpere cadouri pentru neveste. Bărbați cu conștiințele încărcate de orele peste program lucrate tot anul, de adulterele nenumărate, își scot cardurile și cheltuiesc sume atât de mari încât plasticul se îndoaie de atâta stress! Da, dar nu numai pentru neveste cumpără, ci și pentru iubite, în *special* pentru iubite! Și pe deasupra vitrina decorată poate să dureze și după Crăciun, tocmai asta le place lor cel mai mult. În orice caz o perioadă mai lungă, poate tot ianuarie. Nu decorăm cu roșu aici. Niciun înger, niciun Moș Crăciun. Nici urmă de zăpadă artificială sau de panglici de Crăciun. Ascultă și ține minte! În curând vine Anul Nou, nu-i așa? Asta este mai degrabă o vitrină de Anul nou! Și o vitrină a unui nou *an*! De fapt ar fi trebuit să-i fie recunoscător fabricii de bere Carlsberg pentru că i-a dat ocazia să-și promoveze propriul gust!

*

Un camion cu bere de la Carlsberg dăduse înapoi cu spatele în urmă cu două zile și transformase în ruină vitrina aranjată de Crăciun. Mai multe inele cu diamante și o brățară cu smaralde dispăruseră în haosul creat. Primise oferta să decoreze vitrina din nou, era o lucrare urgentă. Nu mai voiau vechile decorații, de vreme ce mai era atât de puțin până la Crăciun. Și pentru că era atât de urgent, îl plătiseră foarte bine, asta îi pica minunat, decembrie era o perioadă moartă în branșa lui pentru că toți voiau să aibă vitrinele împodobite de Crăciun încă de la mijlocul lui noiembrie.

*

Decorase totul cu argintiu, auriu și sticlă. Făcuse rost de diverse figurine din cristal șlefuit. Steluțe, săbiuțe, lăcrimioare, inimioare. Acestea atârnau acum de tavan de fire subțiri ce abia se zăreau, iar becurile spot îndreptate spre ele le făceau să explodeze în culori când se mișcau doar cu o zecime de milimetru. Erau șlefuite ca niște prisme, dar într-un fel mult mai sofisticat decât prismele de sticlă obișnuită ceea ce le dădea un aer de *clasă.* Părțile laterale ale vitrinei erau acoperite cu o stofa argintie, jos la fel, peste ea o machetă cu niște trepte micuțe de sticlă și pe rafturile în terasă erau oglinzi. În spatele geamului erau niște busturi de manechine, înfășurate în folie de aluminiu peste tot în afară de locurile strategice. Aveau capete lipsite de peruci, însă le lipseau brațele. Un manechin avea folia de aluminiu înfășurată în jurul capului, dar urechile erau la vedere. Așa că puteai să-ți încânți ochii privind cerceii. Alt manechin avea gâtul liber și acolo puteai admira un colier lat de argint tivit cu perle. În partea din dreapta a vitrinei se afla un fel de evantai compus din brațe metalice, douăsprezece la număr, cu brățări și cu inele agățate pe toate degetele. Era ceva simplu, dar crea un efect total și aț ățător de parcă o turmă de femei și-ar fi scos mâinile dintr-o gaură în dușumea și ar fi le-ar fi fluturat lacome după aur și diamante. Ideea o luase de la o expoziție de sculptură de la Galeria Metal. În spate vor fi panglici de folie atârnând care trebuie să reflecteze lumina. Dorea să obțină efectul unei bombe de lumină, cu un nucleu de strălucire intensă ca într-un castel de gheață. Înăuntru, lângă marginea vitrinei, în fața mâinilor de argint întinse va pune două pahare de șampanie umplute pe jumătate, o sticlă de șampanie Bollinger, niște bucățele rupte de hârtie decorativă și fire de serpentine de parcă cineva tocmai ar fi despachetat un cadou, o cutiuță deschisă discret cu un inel solid cu diamante înăuntru și o pereche de chiloți fini de mătase naturală, aruncați neglijent în fața sticlei de șampanie. Vinul roșu n-ar fi fost potrivit, s-ar fi evaporat în câteva zile și ar fi desenat cercuri uscate pe pahar, și oricum șampania se potrivea întotdeauna cu bijuteriile scumpe. Nu-i povestise patronului despre perechea aia de chiloți, dar aceasta era Copenhaga, bărbaților trebuia să le placă la nebunie acea implicită asociere cu favorurile unei femei recunoscătoare.

*

Muncea cu un fel de căldură și pătruns de o mare bucurie lăuntrică. O bucurie care îi tăia câteodată respirația și făcea adrenalina să-i pulseze puternic în diafragmă. Deschise sticla de șampanie și o duse la gură.

— Și eu?

Of, dialectul ăsta gâtuit din Jutlanda. Care îi amintea de cel din Trondheim. *Ș' eu?*

Râgâi și acidul băuturii ieși din stomac:

— Tu ești practicant. Și sticla asta va face parte din decor. De aceea va purta saliva mea, ADN-ul meu, marca mea.

Din partea băiatului nici măcar un zâmbet. Degeaba are pielea de pe burtă aurie ca mierea dacă n-are un dram de umor, se gândi el.

Simțea plăcuta amețeală a celor câteva înghițituri de șampanie în corp și cântărea cu privirea vitrina din stradă. Nu tremura de frig, în ciuda temperaturii de minus cinci grade, ba, dimpotrivă, era transpirat, deși nu avea haine groase pe el, sau poate că tremura totuși, dar exact acum chestia asta nu avea importanță. Vitrina se remarca din șirul celorlalte vitrine ca o pulsație, un arc electric de lumină în întunericul serii, un magnet vizual, o poftă fizică și rigidă de a cumpăra. Și fericirea îl invadă deodată, gândul la cadoul pe care îl primise de dimineață de la Krumme, un fel de pre-cadou de Crăciun, pe care poate că îl va deschide în seara asta.

Se repezi înăuntru.

— Merge la fix! Să fiu al naibii!

— Prea bine. Atunci eu m-am cărat!

— Stai să-ți spun ceva: „Odată fost-a un jutlandez isteț ce și-a încercat norocul la vânat. Dar mititelul, se pare, n-a aflat că un tronder nu se lasă cu alice împușcat. Un tronder, puiule, e ca un taur și să-l împuști îți trebe un glonț adevărat, din aur…”

— Tronder? Ce-i ăsta?

— Poate că aș fi știut mai bine să-ți spun dacă nu aș fi un bărbat monogam cu alergie la prezervative. Crăciun fericit, iubitule! Sper că vei primi într-adevăr ceea ce-ți dorești. Pe la spate și-n fund date!

Băiatul își trase pulovărul pe el. Când scoase capul prin guler, cu părul lipit de țeastă din cauza electricității statice, spuse:

— Nu las baston bătrân să intre-n mine, cum faci tu. N-am chef să putrezesc.

Erlend râse zgomotos.

— Aha, aici se vede! Aici se vede că ești unul de-al nostru! Oricum ai în tine sămânța, zău! Trebuie s-o cultivi! Înainte să putrezești. Prematur!

— Ce dracu' vrei să spui?

— Ce *drac'* vreau să spun? Crăciun fericit! Și un An nou țeapăn, amice!

Vara fusese plăcută. Vara avea o ușurință în ea, cu pielea corpului la vedere, rouă pe pahare, hohote de râs în nopți albastre, subsuori transpirate, picioare goale în sandale, miros de alge care îi aminteau întotdeauna de o eliberare fluidă. Și primăvara a fost frumoasă. Primăvara care vrea să scape de tot ce e vechi și să dezvăluie lucruri noi, să înceapă iar, cu ceva diferit de fiecare dată. Poate pentru prima dată sau pentru ultima dată, ce puteai să știi, erai doar un om care nu va înceta niciodată să spere. Și toamna. Aproape că era cea mai bună. Aerul răcoros, frunzele pe alei care erau așa de frumoase că nici nu-ți venea să crezi că nu sunt făcute de mâini omenești, ciocolată fierbinte cu frișcă, cer înalt, așteptări. Dar dintre toate cea mai frumoasă era iarna. Și drept în mijlocul ei Crăciunul, strălucitor, ca un dar minunat ce se odihnea pe raftul cel mai de sus.

Mergea spre casă în direcția pieței Gråbrødre cu mâinile adâncite în buzunarele jachetei din piele de oaie. Străzile împodobite de Crăciun, copacii cu luminițe electrice peste care ningea ca într-un film de Disney, cerul negru ca smoala cu propriul lui decor de stele adevărate ce păleau parcă în fața celor artificiale. Era forfotă de oameni de-a lungul străzii Strøget. Crăciunul părea impregnat pe fețele lor. Ca și oboseala și stresul, dar și frumusețea și toate bucuriile secrete pe care le purtau cu ei. Surprizele ascunse în dulapuri, cât mai în adâncul dulapului cu putință, meniurile planificate cu grijă sub forma unor ritualuri, decorurile și buna dispoziție și somptuozitatea. Pentru el Crăciunul era momentul cel mai important al anului, un fel de nucleu central de la care radiau simetric razele ce se îndreptau spre solstițiul de vară.

Era ud la picioare, dar nu se sinchisea de asta. Dorea să stea în jacuzzi cu un pahar de șampanie pe margine, se bucura să

intre în apartament și să închidă ușa după el, aveau acasă patru, cinci sticle de șampanie dacă ținea bine minte. O sanie trasă de cai pe post de taxi trecu alunecând foarte aproape de el. Era încărcată cu copii îmbrăcați în Moș Crăciun ce stăteau în spate cu un aer solemn și cu făclii în mâini. Se întâmpla ceva cine știe unde, ceva se întâmpla permanent la Copenhaga, peste tot, în același timp, fără să ai habar, fără să ai măcar posibilitatea de a afla, acest oraș cuprindea de o mie de ori mai mult decât îl putea duce mintea pe un om. El nu se va muta niciodată de aici, niciodată, Copenhaga a devenit casa lui, era un oraș regesc, un oraș de regi, al lui și al lui Krumme. Trase adânc aerul în piept, gustă gerul din el, deschise ochii spre toate luminile și spre toate mișcările și se simți deodată foarte surescitat. Mâine va frământa pâinea pentru petrecerea de dinaintea Crăciunului pe care o aveau peste trei zile. Pâine neagră de secară înfășurată bine în plastic pe care o va ține la frigider, pentru ca apoi să o taie felii subțiri și moi în cazul în care cineva ar fi vrut să servească heringi după cină, mai târziu spre miezul nopții. Și va pregăti aluatul pentru prăjitura cu mere, îl va pune în forme, astfel încât nu va trebui decât să le umple și să le coacă înainte să sosească oaspeții. Krumme și-a adus în mod sigur aminte să aducă bradul, pe care îl vor pune pe terasa de pe acoperiș decorat cu sute de luminițe și coșulețe galbene și roșii, acoperit de zăpadă artificială, asta dacă va ploua și nu va ninge. Și în vârf cu o stea Georg Jensen, nici mai mult, nici mai puțin. Bradul din casă va avea lumânările de ceară. În total cincisprezece bucăți, doar atât era de ajuns, dacă te gândeai că trebuia să le păzești ca să nu cumva să picure sau să aprindă crenguțele bradului și să transforme întregul Crăciun în cenușă.

Un trenuleț, cum erau cele din orașul copiilor, era plin de oameni și trecu zgomotos pe lângă el. Eh, ceva inutil, se gândi. Un convoi gălăgios de oameni și Crăciunul, nu vedea ce legătură aveau unul cu altul. Era un element deranjant și discordant în tot întregul, ca o placardă inestetică cu reclama unei oferte oarecare într-o fereastră de altminteri foarte frumoasă, în vagoane erau familii cu copii mici îmbrăcați în haine călduroase și turiști. La viraje amuțeau cu toții și trenul îi purta în acest mod ridicol de la piața Kongens Nytorv spre pomul împodobit de Crăciun din fața primăriei.

Intră în prăvălia *Madam Celle* să cumpere cafea cu aromă de ciocolată. Inspiră aroma dinăuntru în timp ce fata aștepta în fața râșniței cu punga din hârtie galbenă gata pregătită sub pâlnie. Zgomotul leneș de măcinat îi aduse brusc aminte de râșnița de cafea de la cooperativa din Spongdal când mama lui îi dădea voie să țină el punga în care cădea cafeaua. Imaginile din trecut, cu punga de cafea proaspăt măcinată și lama de metal cu care prindea punga după ce îi îndoia marginile de două ori ca să o închidă bine și să păstreze aroma cafelei, i se perindară prin minte. Mama îl lăuda pentru pricepere, îl mângâia pe păr, apoi punea punga cu cafea în coș.

El începu să vorbească cu fata ca să-și alunge amintirea și ea pălăvrăgi un pic despre un nou sortiment de cafea pe care tocmai îl primiseră, ceva cu aromă de caramele, desigur ca să-l convingă să cumpere, dar el nu mai suporta să mai audă încă o dată zgomotul râșniței. Fata îi dădu restul și-l servi cu un pahar de *gløgg* fierbinte.

— Crăciun fericit! spuse ea și zâmbi.

Cu aroma de cafea din prăvălie se amesteca un miros de țigară de foi. Probabil cineva fuma în camera din spate, poate iubitul ei care aștepta ora închiderii.

El porni mai departe sorbind din pahar cu înghițituri mici. Termină de băut, culese cu degetele bucățelele de migdale și stafidele de pe fundul paharului și se gândi la darul de la Krumme. Nu, de fapt nu dorea să-l deschidă în seara asta, dorea să fie singur când îl va deschide. Dorea să se bucure de el, fără să fie nevoit să vorbească sau să aibă pe cineva în preajmă. În piața Amagertorv rămase pe loc o clipă să admire lumânarea uriașă a calendarului de Advent. Pe ea erau trasate linii cu numere de la 1 la 24. Era cea mai mare lumânare-calendar din lume. Ardea încetișor în ordinea cifrelor și când va ajunge la 24 va fi ajunul Crăciunului și atunci va fi ars de tot. Nu mai era așa înaltă acum. Când Moș Crăciun o aprinsese la întâi decembrie, avea șase metri înălțime și peste o jumătate de metru grosime, el și Krumme fuseseră de față. Se ținuseră de mâini ca doi copii, cu stomacurile pline de friptură de miel și vin roșu după cina de la restaurantul Bagatelle.

*

Pe Krumme îl întâlni la lift, ieșea să cumpere țigări de foi.

— Ai fi putut să mă suni! spuse Erlend, se aplecă rapid, îi prinse cu buzele lobul urechii și-l supse ușurel. Krumme avea niște urechi grăsuțe și bune, moi ca de catifea și întotdeauna calde.

— N-am vrut să deranjez artistul. A ieșit extraordinar de frumos, nu-i așa? Așa cum te-ai așteptat? întrebă Krumme.

— Chiar mai bine. Trebuie să mergi s-o vezi mâine neapărat. Hai, grăbește-te! Am poftă de o baie.

— Vrei să-ți aduc ceva, șoricelule?

— Nu. Am cumpărat cafea.

*

Când intra în apartament după o zi lungă în lumea cea mare, se simțea de parcă își schimba pielea, ca și cum o blană moale îi acoperea pe neașteptate și trupul și gândurile. Cina pe care Krumme începuse să o pregătească decora plăcut masa din bucătărie, carnea de oaie lucea pe placa de marmură, legumele erau deja tocate, orezul măsurat, ardeii iuți curățați de semințe, coriandrul tocat pentru un sos verde păstra urmele cuțitului, laptele de cocos pus într-o cană. Două sticle de vin erau deschise și păreau că se simt bine pe băncuța de lângă cuptor. Găsi o sticlă de Bollinger în frigider, desfăcu sârma cu grijă și scoase dopul cu o mișcare înceată de alunecare ca să evite țâșnitul și pierderea gazului. Un fir subțire ca un fum alb ieși din gâtul sticlei. Merse în camera de zi să-și aducă un pahar. Focul ardea în șemineul cu gaz și o muzică se unduia în aer atât de încet că nici nu reușea s-o recunoască, dar era probabil Brahms. Lui Krumme îi plăcea să asculte muzică atunci când pregătea mâncarea, spunea că asta îi amintea de cinele de duminică din vila aristocratică de la Klampenborg.

*

În cadă cu paharul în mână se gândi la darul de Crăciun pentru Krumme și râse tare. Dacă ar fi fost acolo Krumme și l-ar fi întrebat de ce râde, i-ar fi povestit despre prințișorul ăla fandosit din Jutlanda care se temea să nu putrezească. Krumme își dorea drept cadou de Crăciun un pardesiu marca Matrix. Un pardesiu negru, din piele, lung până la pământ, cambrat pe talie. Erlend era întotdeauna în mod egal surprins și invidios pe Krumme care nu era conștient de felul în care arăta. Krumme în pardesiul Matrix va fi ca o minge de plajă vârâtă într-un manșon de piele. Aerul din minge va face tot posibilul să se scurgă afară

în toate direcțiile. Omul avea un metru și șaizeci și doi în înălțime și era gras. Gol pușcă semăna cu un guguloi pe două bețe, cu capul ca o minge ce se balansa în vârf. Dacă înfigeai două bețe de chibrit într-un con de brad și cu o alună pe vârf, îl aveai pe Krumme. Totuși el se mândrea că avea aceeași statură ca Robert Redford și Tom Cruise.

Închise ochii și bău paharul până la fund. Susurul din țevi și apa ce bulbucea îi provocau somnolență. Se forță să țină ochii deschiși și privi peștii ce înotau în acvariul cu apă sărată ce se întindea pe un întreg perete de baie. Doi dintre ei, de culoare turcoaz, erau cei mai frumoși, îi botezaseră Tristan și Isolda. Îi urmări cu privirea, umplu apoi paharul și toastă spre ei. Se înțelege că îi va oferi lui Krumme pardesiul dorit, îl va ridica poimâine de la croitorul care în mod sigur a produs capodopera vieții lui când l-a cusut, totul a fost făcut după niște măsurători luate pe furiș de la alte haine ale lui Krumme. Dar cum va arăta în el... Numai gândul la chestia asta era suficient ca să-l facă să aștepte nebun de plăcere ajunul Crăciunului.

*

— Ne jucăm un pic?

— Ah, iubitule, ai sosit! Nu, sunt prea obosit...

— Atunci mă așez un pic aici.

Krumme se cufundă într-un fotoliu mare și alb așezat în baie în colțul cu palmieri de apartament. Își scoase ciorapii, apoi își întinse picioarele pe gresia încălzită.

— Adu-ți un pahar, mai e puțină, spuse Erland. Și cine știe, dacă mai aduci o sticlă, poate că îmi vine chef și să ne jucăm un pic. Oh! Am uitat să privesc bradul. L-ai adus?

— Bineînțeles. E afară, pe terasă.

— Nu l-ai împodobit, sper? Eu vreau să-l aranjez.

— Dar, sigur, tu îl vei împodobi. Dar închide odată drăcia aia de apă, parcă e uragan în oceanul Atlantic, ce dracu', nu se poate auzi nimic aici. Mă duc să aduc șampania!

El se întoarse în pielea goală, legănându-și trupul rotund ca o minge, cu un pahar și o sticlă. Intră în cadă la capătul opus și apa se revărsă pe margini. Pe față îi apărură aproape instantaneu broboane de sudoare.

— Vezi, asta e fericirea. Umple-mi paharul, spuse el și-l întinse spre Erlend.

Amândoi chicotiră de plăcere și degustară șampania cu ochii închiși. Krumme vroia să știe totul despre vitrină, dar în loc de asta află totul despre jutlandezul acela ursuz. Vitrina trebuia s-o vadă cu propriii lui ochi.

— E imposibil de descris, spuse Erlend. Cum lucrezi mâine?

— După cinci. Și de parcă n-aveam destule de făcut, a trebuit să oprim reportajul de Crăciun la palatul Amalienborg, spuse Krumme.

— De ce naibii?

— Regina trebuia să-și dea avizul și nu'ș cum dracu' i s-a năzărit că vrea să scoată o secvență, că era prea intimă, după părerea ei. Și atunci a trebuit refăcut totul, layout-ul și schimbări în text.

— Și ce era, mă rog, rău cu secvența aia?

— O ușă care era deschisă spre bucătărie în fundal și o chestie aruncată acolo pe un scaun. Ei bine, ușa aia trebuia să fie închisă și toată vina e a idiotului de fotograf.

Sorbi din pahar cu multă poftă. Erlend se holbă la el și strigă:

— Ce chestie pe scaun? Hai spune-mi, ce dracu'! Doamne, cât de mult poți să mă enervezi câteodată, Krumme!

— O jachetă. O jachetă maronie.

— Ei și…

— Habar n-am. Într-adevăr habar nu am. Poate vreun iubit și-a uitat haina acolo.

— Mai mult ca sigur! Cu acritura aia de bărbat, maimuțăritul ăla de conte. Vinul. E tot ce-l interesează. Vinul și strugurii și castelele franțuzești.

— Eh, nu e chiar așa de rău să-ți placă chestiile astea. Hai noroc!

— Să vorbim despre petrecere! Vai ce mă bucur, Krumme! Masa. Începem pregătirile poimâine, nu-i așa? Așa avem o zi întreagă la dispoziție, exact înainte să sosească florile. Și apropo de masă! Încă nu am văzut mesele din ciocolată!

— Eu le-am văzut. Doar am avut un reportaj lung de la Royal Copenhagen, două sâmbete de Advent la rând, nu-ți amintești?

— Oh, da, în poze. Dar n-ai fost acolo. Ai trimis doar un fotograf. Vreau să-i simt mirosul, Krumme! Tăblia mesei e făcută din o sută de kilograme de ciocolată pură și e acoperită cu farfurii din ciocolată ce seamănă cu porțelanul pictat.

— Știu.

— Știu că știi! Nu face pe prostul! Dar mâine mergem s-o vedem. Întâi vitrina mea, apoi Royal Copenhagen. Un program mai bun nici că se poate…

— Ia vino încoace!

— De ce? Te excită corpul meu, cumva?

— Exact.

— Aoleu. Se revarsă apa!

*

Făcură amor până ce pardoseala din baie înota în apă. Ieșiră din baie, aprinseră trei lumânări pe candelabrul de Advent, terminară de pregătit cina. Se așezară la masă și mâncară cu poftă. Și la scurt timp Erlend descoperi lada lângă dulapul din hol. O recunoscu imediat. Anul trecut își jurase că o va găsi din timp și că o va arunca la gunoi, iar pe Krumme îl va minți, îi va spune că a dispărut furată de un nerușinat din boxa de la subsol. Cu toate că boxa avea un lacăt cât toate zilele. Sau… eh, nu prea se gândise detaliat la ceea ce îi va spune lui Krumme, dar uite că acum afurisita aia de ladă era aici. Și era prea târziu.

— Nu vreau chestia asta aici, să nu cumva să te gândești s-o punem aici, îi spuse lui Krumme care se lăfăia pe canapea cu halatul desfăcut pe mijlocul burții. Prin deschizătură se vedea buricul care semăna cu un ochi întredeschis.

Krumme oftă.

— În fiecare an aud chestia asta.

— Urăsc rahatul ăsta! îl arunc pe geam! Acum, chiar acum!

— Nu, să nu faci asta. Ieslea cu figurinele de Crăciun va sta aici, timp de unsprezece ani a stat aici. Dacă e posibil să fii în halul ăsta de nerecunoscător! A fost cadoul meu pentru tine. Un cadou făcut cu dragoste!

— *Îmi* spui asta în fiecare an, spuse Erlend și se îndreptă spre bar cu pași apăsați, își turnă un coniac dublu pe care îl dădu rapid pe gât înainte de a-i turna unul și lui Krumme și încă unul lui. Nu ajută la nimic să-mi spui că mi-ai făcut acest cadou cu toată dragostea, când eu îți spun că îl urăsc din tot sufletul. Adânc și definitiv!

— Zău că nu pricep de ce.

— Pentru că e urâtă. Ieslea asta împuțită, îmbrăcămintea decolorată, mizeria. Și cretinul ăla de prunc pus în postava din care mănâncă un măgar, cu o stea atârnând deasupra capului, e

culmea caraghioslâcului. Minciună și prefăcătorie! Puah, de-a dreptul scârbos!

— De fapt, să nu crezi că l-au făcut așa numai ca să te scoată pe tine din sărite. Iosif și Maria erau săraci lipiți pământului și poți să-ți închipui că ieslea nu a fost decorată cu un bun gust desăvârșit de dinainte, nimeni nu știa că Mântuitorul avea să se nască acolo.

— Eh, asta ar mai fi lipsit. Și hainele alea îngrozitoare pe tată…

— Un dulgher sărman din Nazaret, șoricelule. Ai un strop de înțelegere pentru istorie și tradiție, înainte să…

— Mi-e lehamite de istorie și de tradiție. Și cei trei crai! Cred că… Erau regi, dacă nu mă înșel. Am citit undeva că ar fi fost bogați!

— Poate că ai citit chiar în Biblie. Acolo, se înțelege, scrie despre toate astea.

— Deci, erau bogați, spui. În mod sigur se îmbrăcau în purpură, mătase și hermelină! Și uite aici au niște amărâte de haine din bumbac! Culorile nu se asortează și pe deasupra au pe capete niște coroane învechite și grosolane pe care nu e cu putință să le lustruiești un pic măcar. Din an în an se fac și mai urâte.. Nu! Nu vreau absolut deloc s-o avem aici! Strică tot fasonul! îmi strică și buna dispoziție!

— Am cumpărat-o la Oslo, dacă-ți mai aduci aminte. E făcută în Norvegia. Din cauza asta o urăști.

— Da, știu că norvegienilor le plac rahaturile astea. Stau și se holbează la sărăcia altora și se bucură de înfumurata lor cumpătare, sunt stânjeniți dacă cineva râde în hohote, se simt rușinați dacă mănâncă bine sau dacă își permit puțin belșug și fericire.

— Eu cred că sunt o grămadă de norvegieni care nu gândesc așa. Tu, de exemplu.

— Eu sunt danez. Consider că am devenit danez, adică.

— Nu-mi povestești niciodată nimic despre tine.

— Nu e nimic de povestit. Eu sunt eu. Sunt aici. Împreună cu tine. Simplu. Și, repet, chestia asta nu va sta aici.

— Oh, ba da. Îmi place nespus. Este așa de simplă și frumoasă. La fel ca mesajul Crăciunului.

Erlend izbucni în râs.

— Spui așa numai să mă enervezi! Ești cumva credincios? Trebuie să-ți aduc aminte că aici, în casa asta, sărbătorim Crăciunul, nu ținem slujbă bisericească. Crăciunul este un obicei păgân care ținea mai mult de sângele proaspăt al animalelor sacrificate și era legat de solstițiul de iarnă și nu de părinții prost îmbrăcați ai unui nou-născut din Orientul Mijlociu.

— Și totuși, totuși…

— Prea bine, atunci poți s-o pui în toaleta de serviciu. Musafirii se vor așeza pe closet și se vor uita drept în ochii lui Iosif. Se vor simți ușurați la stomac și în același timp ușurați că au scăpat să fie tatăl Mântuitorului planetei.

— Nu cred că al întregii planete. În alte părți ale lumii oamenii cred în băieți mai arătoși. Mohammed și Budha și…

— Nu schimba vorba! Chestia asta o punem la privată!

— Va sta acolo unde a stat în fiecare an. Ia vino aici lângă mine, șoricelule!

— Nu. Acum vreau să pun bradul pe terasă. Să-l fixez și să pun beculețele. Și coșulețele.

— Acum? Chiar acum vrei?

El bătu din picior.

— Acum! În secunda asta!

Krumme se rostogoli din sofa, își strânse halatul pe el, aduse două perechi de pantofi, una pentru el, alta pentru Erlend și ieși ascultător pe terasă ca să recâștige acel *status quo* de care aveau amândoi nevoie.

Și când bradul, după o vreme în care se consumară destule pahare cu coniac, se înălța falnic în mijlocul celor șaizeci de metri pătrați de terasă, cu toate beculețele aprinse și cu o grămadă de coșulețe aurii pline de zăpadă artificială, se lăsară amândoi să cadă epuizați pe canapea și îl admirară plini de încântare prin ușile de sticlă ale camerei.

— Te iubesc, îi șopti Krumme la ureche. Ai darul să creezi magie în jurul tău, de parcă te golești de frumusețe spre bucuria celor din jur.

— Frumos spus. Dar, de fapt, nu e decât egoism. Nu fac asta de dragul altora, ci doar pentru propria mea plăcere. Și un pic și de dragul tău.

— Tremur de frig, spuse Krumme, și puse capul pe umărul lui. Afară sunt aproape zero grade și am muncit ca un salahor îmbrăcat în halat de mătase.

— Este totuși un halat Armani. Ține ceva de cald. Mă duc să fac cafea. Dacă bem aproape o sticlă întreagă de coniac fără cafea înseamnă că suntem alcoolici. Pune pătura asta pe tine, uite așa.

— Așa, bine, în regulă, spuse Krumme. Putem s-o punem în toaleta de serviciu să stea acolo. Vreau puțină frișcă în cafea.

*

Proprietarul buticului nu s-a legat de chiloții din vitrină, ba, dimpotrivă, l-a ridicat în slăvi pe Erlend cu mii de laude și chiar l-a numit un geniu. Krumme aștepta afară, fuma și se holba la evantaiul format de mâinile de femei care țâșneau nu se știe parcă de unde.

— Am chef să cumpăr și eu ceva, spuse el când Erlend ieși.

— Nu-mi doresc nimic de aici, poate doar decorul. Prismele astea de sticlă. Dar nu sunt de vânzare.

— Swarovski?

— Bineînțeles!

— Atunci cred că îți voi face o bucurie deseară. Ție și numai ție.

— Chiar că mă voi bucura. E un cadou minunat, Krumme. De-abia aștept să-l deschid.

— Așteaptă! Mai vine și altceva. Moș Crăciun s-a îngrijit de toate.

— Hai să mergem să vedem mesele. Avem timp să trecem și pe la bazarul Tivoli înainte să te duci la ziar?

De cinci ori merseseră la Tivoli, unde se deschisese târgul de Crăciun. Știa cât de copilărește părea totul, dar n-avea ce face. Va rămâne un copil până va intra în pământ și va lăsa prin testament Consiliului de Securitate al Națiunilor Unite toate filmele pe care le avea din colecția Disney. Lumea ar deveni un loc mai pașnic cu mai mult Disney, după părerea lui. Și cum să nu te simți fericit când intri în orășelul piticilor, unde o sută cincizeci de pitici mecanici împachetează daruri, îți fac cu mâna, merg pe schiuri și fac giumbușlucuri. Se aflau în împărăția unei povești de Crăciun și Erlend a citit că anul ăsta au fost folosite patru sute cincizeci de mii de beculețe și două sute douăzeci și patru de mici reflectoare pe Turnul Auriu care își schimbau regulat culorile ce simbolizau cele patru anotimpuri. Și să nu mai vorbim de satele micuțe, splendid decorate! îl trase pe Krumme

după el, deși știa că le va rămâne prea puțin timp ca să mănânce după aceea.

— Orientul! Hai să-l vedem! Nu l-am văzut încă! spuse el.

S-au oprit la un loc cu figurine ce simbolizau Nașterea Domnului și Erlend sări în sus de încântare:

— Uite, vezi, așa trebuie să arate! Nu chestiile alea nesuferite în haine jerpelite! Uite, vezi regii?

Magii cu darurile erau așezați pe niște cămile din metal, înalte de patru metri; Erlend bătea din palme și țopăia în sus și în jos în jurul lor. Și pruncul Isus era neînchipuit de frumos și în mărime naturală.

— Dar ai spus că nu crezi în astfel de obiceiuri de Crăciun, spuse Krumme și-l ciupi de fund sub haina din blană de oaie.

— Ba cred puțin. În momentul ăsta cred puțin. Dar când sunt acasă nu cred.

N-au mai avut timp să mănânce decât o salată de heringi, să bea niște rachiu Rod Aalborg după obiceiul locului, din niște pahare aproape înghețate, în timp ce discutau despre mesele de ciocolată de la Royal Copenhagen și despre cine se va înfrupta din ele după Crăciun.

— Copiii săraci din Africa, spuse Erlend. Gândește-te cât de surprinși vor fi când se vor trezi cu chestiile alea în fața lor.

— Sau poate că le vor primi copiii săraci din Danemarca.

— Aceștia nu vor fi atunci chiar așa surprinși. Au văzut cu siguranță pozele în ziarul tău. Vezi mai bine dacă nu cumva afli mai multe despre jacheta aia de pe scaun. Poate că a fost a unui iubit de-al prințului Henrik, ce scandal ar ieși! Ar fi al dracului de comic! Trebuie să descoperi despre *ce* era vorba! Când vii acasă?

— După ce îți vei fi terminat tu de curățat comorile.

— Asta am uitat, zău, spuse Erlend.

— Minți. N-ai uitat deloc. E singurul lucru la care te gândești acum.

— Nici pomeneală. Tocmai mă gândeam dacă n-am putea dichisi nițel lada aia a noastră infectă cu niscaiva cămile de metal.

*

Dar Krumme avusese dreptate. Să stea singur în fața dulapului de sticlă era singurul lucru la care se gândea acum.

Intră în apartament și se încuie pe dinăuntru. Să frământe oare mai întâi pâinea așa cum plănuise ieri? Nu, n-avea chef acum să se umple de cocă pe mâini, avea destul timp să frământe mâine și pâinea și aluatul pentru tarte. Închise mobilul și închise sonorul telefonului de casă. Deschise la maxim flacăra șemineului cu gaz și admiră flăcările albastre ce dansau pe pereții din cărămidă care se transformau la culoare încetul cu încetul într-un auriu ca gălbenușul de ou, un foc de lemne iluzoriu. Când venise la Copenhaga pentru prima oară, nu avea nici sobă, nici șemineu și le ducea dorul enorm.

L-a rugat pe un prieten să-i filmeze șemineul lui pe o casetă video și seara privea filmul care dura trei ore. Avea un efect de necrezut. Trosnetul lemnelor ce ardeau, parcă le și simțea căldura dogorindu-l în obraji. Singurul dezavantaj era că nu mai putea urmări programele la televizor când punea caseta cu șemineul.

În ceea ce-l privea ar fi vrut să aibă un șemineu adevărat, nu unul cu flacără de gaze, acum când nu mai locuia atât de mizerabil ca la început, singur într-o prăpădită de cămăruță. Dar regulile imobilului pentru paza incendiilor interziceau șemineul cu foc de lemne. Asta însă nu l-a împiedicat să cumpere câteva lemne de foc pe care le-a pus într-un vas de metal lustruit la stânga șemineului. Iluzia a fost perfectă, atât de perfectă că unii musafiri încercaseră să arunce scrumul și mucurile de țigară în șemineu dar acestea s-au izbit de geamul de sticlă și cenușa țigărilor s-a răspândit în încăpere.

*

La vederea flăcărilor se simțea calm și liniștit, lucrurile se aranjau de la sine. În jurul lui era un apartament gol, o zi minunată abia se sfârșise, în curând venea Crăciunul. Era oare cu putință să fii mai fericit de atât? Sau trebuia de fapt să se subînțeleagă că ar fi cazul să se rușineze de fericirea lui? Copiii cei sărmani din Africa care nu aveau mese făcute din ciocolată, războaiele despre care Krumme știa totul și despre care voia din când în când să stea de vorbă cu el. Mizeria.

Nu reușea să se gândească la asta, nu voia să știe de asta! Era întotdeauna uimit la culme când oamenii se băgau de bună voie în tot felul de grozăvii și devenea menirea vieții lor de a le povesti celorlalți cât de strâmbe erau toate cele pe pământ. Și ce era cu asta? Se îndrepta ceva în felul ăsta? Oamenii care

mărșăluiau pe străzi cu placarde pe care scria una sau alta urmate de multe semne de întrebare… credeau ei într-adevăr că vor rezolva ceva? N-ar fi fost mai bine să stea la ei acasă, să aprindă lumânările, să frământe pâine de casă pentru copiii lor și să cânte împreună, să se bucure împreună? Și să-i scutească pe copii de mutrele lor indignate și supărate când stau cu nasul în cărți groase ce transmit un mesaj politic corect? Ei pretind că iau atitudine dacă se amestecă peste tot și vor ca și copiii lor să facă la fel. Dar de fapt doar îi determină să se apuce de droguri, drept refugiu dintr-o casă plină de agitație politică.

Nu ai însușirea de a te solidariza cu cei sărmani, obișnuia Krumme să spună și chiar se supăra pe el din cauza asta. O dată l-a numit superficial, dar a trebuit apoi să-l asigure că-și retrage cuvintele. Pentru că cinci zile la rând nu i-a vorbit și a refuzat să facă amor cu el. Și în plus Krumme nu pricepea astfel de lucruri. Nu era în stare să înțeleagă. Și nici nu era vina lui. Ah, ce dracu', cum de nu și-a adus aminte să arunce porcăria aia de ladă cu ieslea de Crăciun mai înainte?

Nu. Nu mergea așa. Gândurile îl iritau. Trebuia să nu se gândească la nimic. Voia să fie curat pe dinăuntru când va desface pachetul. Alcoolul era probabil soluția cea mai bună. O vodcă cu lime, de exemplu, putea să-i dezinfecteze gândurile. Puse un CD cu formația U2 și intră încetișor în bucătărie. Întotdeauna când era singur în apartament avea impresia că vede bucătăria pentru prima dată și avea chef să bea ceva și să se bucure. Iubea această bucătărie nemțească, uluitor de scumpă, cu uși grele la dulapuri, care se închideau cu o precizie ireproșabilă, de parcă ai fi deschis și închis ușile unui Mercedes. Iubea dulăpiorul de teracotă cu jungla lui de borcănașe cu condimente și paharele de mărimi diferite care străluceau ca un neon verzui și păreau aburite pe dinăuntru, raftul de vinuri cu umbre rotunde și roșii ca sângele, băncuțele lungi, aparatul de cafea zidit în perete, scaunele design în jurul măsuței de servit micul dejun pe care aveau loc două ziare despăturite, două cești de cafea, croisante cu unt și brânză franțuzească brie. O bucătărie de mărimea unei camere de zi într-un apartament danez obișnuit. Lux! De ce așa de mulți oameni erau de părere că e cazul să se rușineze de bunăstarea lor? Și căcatul ăla blestemat de iesle cu Pruncul? Ce-ar fi să iasă pe terasă acum și

s-o azvârle în stradă? Și mai târziu să se ia la ceartă cu Krumme?

Neliniștea care îl cuprinse îl enerva, doar se bucurase atâta să vină acasă. Neliniștea nu era un sentiment care i se potrivea. Se grăbi să amestece vodca cu lime într-un pahar mare și ascultă cum pocneau cuburile de gheață exact ca Polul Sud supus efectului de seră. Citise despre chestia asta, dar nu vroia să recunoască față de Krumme că subiectul îl interesa. Copenhaga se întindea pe malul oceanului, era ca și Veneția, în fond, ce-ar fi fost ca valurile să se ridice peste splaiul Langelinje și peste tot orașul și toate vitrinele magazinelor să fie deodată acoperite de apă? Asta îl preocupa direct și personal. Era înfiorător să se gândească la asta, se vedea dintr-odată târându-se prin apă cu cizme grosolane care nu-i stăteau bine, cu brațele pline de lucruri frumoase care nu trebuiau să se ude; de aceea și încetase să mai folosească spray de decorat cu gaz de freon.

*

Aduse cutia în care se afla cadoul. Cu mâna stângă ținea paharul din care sorbea câte puțin, în timp ce cu dreapta deschidea capacul cutiei închise la culoare. Vocea lui Bono, solist în formația U2, se auzi puternic în cameră. El scoase din cutie o periuță din păr de jder cu coadă de sticlă, înfășurată ca un prunc într-o bucată de piele de lustruit, o pereche de mănuși albe din bumbac, cărticica de instrucțiuni pentru folosire și curățat și săculețul de catifea în care se aflau cristale șlefuite menite să stea drept postament pentru figurine. Nu credea că le va folosi în acest scop. Nu, nu le va folosi la decorat. Le va păstra în săculeț și le va ține în mâini când va dori să privească cum trece prin ele lumina, cum se răspândește în puncte strălucitoare, ca niște steluțe scăpate din bagheta magică a unei zâne, menite să-l bucure pe el și numai pe el.

Paharul se aburise. Nu putea și să bea și să aibă mâinile înmănușate în același timp. Își aduse un pai de băut limonadă, îl puse în pahar, își trase mănușile pe mâini și deschise ușile micuțului dulap cu comori. O sută trei figurine de cristal marca Swarovski. Trase adânc aer în piept și scoase niște sunete de plăcere pe care nici el însuși nu le înțelese pe deplin, înainte să înceapă să înșire figurinele pe masa de lângă el. Micuțe, perfecte, minunate, înalte de numai câțiva centimetri. Miniaturi din cristal de la lebede până la pantofi de balerină. Dacă le

studia cu o lupă, așa cum făcuse de nenumărate ori mai înainte, nu găsea niciodată nici cel mai mic cusur. Erau fermecate, pline de vise și năzuințe, te fascinau cu splendoarea lor. Pentru că în stăpânirea lor nu-ți mai era frică de moarte, aveai sub putere ceva ales, o trăire aleasă, te simțeai unul dintre cei aleși.

*

Mai demult folosise mânuși grosolane de cauciuc cumpărate de la farmacie când atinsese figurinele. Acum însă Swarovski fabricase un întreg set de obiecte cu care puteai să mânuiești și să le cureți figurinele, se gândise la colecționarii săi, astfel că ei puteau evita improvizații de moment și de prost gust. Și gândește-te, Krumme îi cumpărase în dar toate astea!

Îi veni brusc poftă de o țigară, deși el nici nu era de fapt fumător, dar înțelese că pofta îi venise pentru că avea mănușile pe mâini și din cauza lor nu putea să fumeze. Pentru că le-ar fi pătat, cenușa putea lăsa pete uleioase. Așa era el întotdeauna, mereu avea poftă să facă lucruri atunci când nu era posibil, restricțiile îl frustrau și aproape că îi făceau rău. Puse pe masă toate figurinele, își scoase mănușile și luă o țigară din tabachera din bar. Trase fumul în piept de simți că-l apucă amețeala și dădu pe gât băutura. Era cazul să curețe puțin dulapul pe dinăuntru și nu putea s-o facă cu mănușile albe.

Nu-și putea explica de unde se aduna tot acest praf pe rafturile de sticlă, de vreme ce ușile se închideau, practic, ermetic. Era un praf cenușiu deschis, fin ca o pudră. Becurile instalate sus și jos în vitrină dădeau la iveală orice firicel de praf și chiar urmele lăsate de cârpa de șters. Lustrui cele cinci rafturi de sticlă pe ambele părți, își mai puse un pahar de băutură și schimbă muzica formației U2 cu Chopin. La faza decorativă îl copleșea întotdeauna un fel de solemnitate. Vitrina dulapului trebuia redecorată în fiecare an. Și venea Crăciunul în curând, așa că ornamentele de Crăciun trebuiau plasate pe raftul de sus, raftul de onoare. Pentru orice eventualitate mai fumă o țigară, apoi își puse mănușile și-și plimbă privirea peste comorile lui așezate pe masă. Oglinda aceea cu ape albastre o va pune la dreapta tot pe raftul de sus. Da. Cu o figurină de trei centimetri ce reprezenta un cadou împachetat cu fundiță și tot ce trebuie. Lângă ea se asorta foarte bine un zar din cristal masiv cu fațete șlefuite, care absorbea lumina în centrul lui. Fundița de cristal de deasupra reflecta lumină peste tot în jurul ei și mai ales jos, în

oglindă. El ținu figurina între degetul mare și cel arătător și o perie cu grijă cu periuța din păr de jder, apoi o așeză la loc. După aceea perie un pic și steluțele și le împrăștie în jurul lor.

I se tăiase respirația. Se dădu câțiva pași înapoi ca să vadă mai bine cum arată noul decor. Simți cum i se umezesc ochii. Iubea colecția lui de figurine Swarovski la fel de mult cum alții își iubeau copiii sau animalele de casă și probabil că iubirea lui era mult mai puternică, mai curată, mai firească. Și încă era la început! Încă mai erau multe rafturi de decorat. Se simțea acum ca un artist, deși nu el făcuse figurinele. Dar cum le aranjai era totul! Însuși Brahms sau Chopin ar fi fost doar niște caraghioși dacă n-ar fi existat muzicienii, cei care să le interpreteze muzica și să o pună în scenă în mod creativ și plin de pietate. Și imaginați-vă tablourile lui Munch atârnate pe pereții prost luminați într-un apartament dintr-un imobil oarecare, bineînțeles că asta ar fi distrus definitiv puterea picturii. Și ce mulți credeau că un aranjament bun aproape că se face de la sine! Nu înțelegeau că în spatele lui trebuia să fie dragoste adâncă și pricepere. Hai să luăm, de exemplu, pictorii de azi, pentru care aranjamentul este un display inclus deja în pachet, care vine pe o tavă de argint fără ca cineva să-l fi gândit în prealabil. Pretindeau fără multă discuție câteva sute de metri pătrați de perete și strâmbau pe loc din nas dacă nu era suficient de mare. Fandosiții dracului! Și i se rupea inima când se gândea la alte figurine Swarovski care fuseseră cumpărate sub impuls din cine știe ce butic dintr-un aeroport și dăruite unor oameni care nu știau să le aprecieze. Și figurinele se puteau găsi peste tot în lume, pe rafturi urâte din lemn, singure în întuneric, alături de un obiect fără valoare, sau lângă fotografia unei scene plicticoase de familie, pusă într-o ramă dizgrațioasă. Existau cine știe pe unde, mici și aproape invizibile și se acopereau complet de praf, nefiind înconjurate de dragoste. Nu erau văzute, de fapt nici nu se aflau la locul potrivit. Krumme vorbise o dată mai demult despre perioada iluminismului, el nu-și mai aducea aminte o iotă din ce spusese Krumme, pentru că se gândise în tot timpul discuției la toate figurinele Swarowski pe care le aveau în stăpânire oameni neiluminați. Oameni care habar n-aveau că micile figurine aveau nevoie de lumina care venea de jos printr-un raft străveziu din sticlă.

*

Animăluțele și păsărelele le va așeza pe un raft special, iar flaconașele și cutiuțele vor fi puse pe raftul cel mai de sus. Și tot acolo sticla de șampanie înaltă de patru centimetri cu două păhărуțe un pic mai înalte de un centimetru. Și tirbușonul: un miracol din cristal nu mai mare decât jumătate din unghia degetului mic! Trebuia să mai bea un pahar. Porni înspre toaletă, dar pe drum prin camera de zi observă cum ledul telefonului clipea de zor. Ah, sigur prieteni care sunau să întrebe despre petrecere, dacă trebuie să aducă ceva cu ei, prăjituri, băutură sau muzică și bineînțeles să spună că de-abia așteptau să vină.

Vor fi șaisprezece persoane la masă, atmosfera va fi ca de obicei plină de zarvă, din fericire cumpăraseră deja băutura, era pusă în lăzi în dormitor, dar mai erau o groază de lucruri de făcut. Munca brută o făcea de obicei Krumme, pregătea meniul, în timp ce lui îi revenea sarcina să se ocupe de lucrurile mai de finețe. Decoratul, desertul, ceea ce lua mult timp, ceea ce ridica servitul mesei de la o simplă înfruptare mult mai sus, într-o sferă mai înaltă. Pregătise deja în congelator cuburile de gheață, în fiecare cubuleț pusese la mijloc o frunzuliță de mentă. Folosea apă fiartă și răcită pentru ca gheața să fie cât mai limpede, și cuburile de gheață le va servi cu Martini sec. Și pentru că Martini de obicei nu se servește cu gheață, improvizase o combinație de cuburi de gheață cu câteva picături albastre de Curaçao. Albastru ca gheața și verdele mentei. Poate că s-ar potrivi și puțin argintiu, se gândi el, ce-ar fi să răsucesc puțin staniol în jurul picioarelor de la pahare? Răsucit puțin neglijent, ca un fel de *pop-art?* Merse la bucătărie, rupse o foiță de staniol și o răsuci la întâmplare pe piciorul unui pahar. Și deși paharul era gol, observă că efectul era perfect. Un pas înainte spre o petrecere încă și mai reușită. Inspiră profund aerul în stomac, merse în camera de zi, luă paharul în mână și se opri să privească bradul de pe terasă. Ningea încetișor, pe sus undeva departe zburau avioanele înspre și dinspre aeroportul Kastrup, luminițe roșii și albastre clipeau în văzduh. Se anunțase ger, nici nu îndrăznea să se gândească, pentru că nu se știa dacă va ninge. Zăpada și Crăciunul erau două lucruri care se potriveau perfect împreună, altfel era de părere că în afară de asta, erau prea multe pretenții în orașul ăsta, în țara asta. Și în restul anului nu-i ducea de fapt deloc dorul. Dar de zăpada de Crăciun avea nevoie. Era un ingredient optim. Care putea să acopere și

să ascundă și să facă lipsa de atmosferă de Crăciun neimportantă, ceva simbolic și cum trebuie, o calitate în sine însuși, cu toate că nu era decât apă înghețată, cum obișnuia să spună Krumme. Steluțe înghețate, îl corecta Erlend. Nu era, de fapt, întâmplător că apa înghețа în cristale simetrice, era opera naturii care voia să-i încânte pe oameni. Chiar și apa dorea să fie mai frumoasă decât o simplă sferă, de aceea căuta să ia forma unei picături. Ah, Krumme în pardesiul Matrix, de-abia aștepta să-l vadă, aproape nu avea răbdare să aștepte atâtea zile, va fi ceva nemaipomenit de haios!

Opri muzica lui Chopin exact la mijlocul valsului numărul 7 și puse un concert de pian de Mozart. Avea nevoie de o atmosferă mai dramatică pentru a se concentra. Așa, acum va completa rafturile. Totul va fi șters de praf și va străluci de curățenie. Vitrina va fi ca o fântână arteziană de lumini creată de un bărbat cu mănuși albe și cu venele pulsând de fericire. Era aproape gata cu aranjatul raftului pentru animale și păsări și se pregătea să pună unicornul printre ele, când îi scăpă deodată pe pardoseală. Scoase un țipăt, se lăsă pe vine să-l caute. Îl găsi și-l ridică. Cornul din frunte dispăruse, dar corpul era întreg. Era întreg, dar acum era doar un cal. Magia lui dispăruse și zăcea undeva, jos, pe parchet. Pipăi pe jos și găsi cornul micuț răsucit în spirală. Alungă rapid gândul de a se folosi de puțin lipici să-l pună la loc. Ar fi fost fals. Simțea cum îi dau lacrimile. Și dintre toate figurinele, să se spargă tocmai unicornul! Fusese printre primele daruri pe care le primise de la Krumme și își amintea tot ce-i povestise despre unicorn, animal mistic ce simboliza virginitatea și care putea fi prins numai dacă se odihnea la sânul unei fecioare. Și acum a devenit un cal, un simplu cal care nu era decât simbolul unei virilități ordinare. În dormitor aveau o pictură mare, pe jumătate suprarealistă, a unui unicorn. Krumme îl numea animalul miracol.

Puse figurina spartă în spatele celorlalte. Puse și cornul micuț lângă ea, nu avea inima să-l arunce, cum să arunci așa ceva? Să-l arunce jos de pe terasă sau în coșul de gunoi era de neînchipuit.

*

Toate erau puse la locul lor în vitrină când veni Krumme și îl găsi pe Erlend dormind dus pe canapea, cu mănușile pe mâini. Krumme i le scoase ușurel, trăgând de vârful fiecărui deget. Le

împături, puse cârpa de praf, mănușile și periuța în cutia lor, admiră vitrina o clipită, nu descoperi nimic deosebit în ea, poate cu excepția ultimului raft unde erau mai multe steluțe adunate pe o oglinjoară albastră, clar că el le cumpărase pe toate acestea, drept daruri pentru Erlend. Merse și luă o sticlă cu apă din frigider, închise ușile de la camera de zi și ascultă mesajele înregistrate pe telefon, toate erau de la oaspeții care vor veni, dacă trebuiau să aducă prăjituri sau băutură, de-abia așteptau să vină la petrecere. Le lăsă acolo înregistrate, astfel ca Erlend să le asculte a doua zi, doar el era cel care se ocupa de detalii, el era cel care controla infrastructura cercului de prieteni. În ceea ce îl privea, s-ar fi mulțumit să trăiască fericit doar el singur împreună cu acest bărbat cu suflet de copil, acest talisman de fericire vie, fără să mai aibă nevoie de niciun alt om, cu excepția, desigur, a celor de la lucru, unde el era de fapt un altul. Acolo se numea Carl Thomsen și era șef. Și când Erlend, cu toată dragostea, îl botezase *krumme,* care însemna în daneză *fărâmiță de pâine,* începuse iubirea lor, o iubire care nu se va sfârși niciodată; pentru că dacă era să se sfârșească, s-ar fi întâmplat cu mult timp în urmă. Nu, de-acum el era în siguranță, se simțea la adăpost, acum erau numai ei doi. Nu se mai temea de nimic de acum înainte.

*

Se făcuse târziu și se simțea obosit. Nu aflase nimic în plus despre jacheta aia afurisită, eh, n-avea decât să inventeze o istorioară. Se schimbă la baie, stinse toate luminile și trase după el un Erlend somnoros care mormăia ceva despre o tablă de șah cu figurine de cristal Swarovski pe care și-o dorea fanatic și pe care Krumme o cumpărase deja, costase al naibii de mult, aproape douăsprezece mii de coroane, dar făcea banii ăștia dacă se gândea la fața extaziată a lui Erlend când va deschide cutia. Îl dezbrăcă cum se pricepu și-l vârî sub plapumă, apoi se băgă și el în pat, își lipi nasul de umărul lui Erlend care era neted, cald și îi aparținea.

*

Erlend se trezi a doua zi la cinci dimineața. Își simțea corpul greu, de parcă ar fi cărat în somn o greutate de care nu-și amintea. Lumina ce intra prin despărțitura perdelelor era cenușie și nu amintea de zăpadă. Știa precis cum trebuia să fie lumina prin perdele dacă ar fi nins afară. Apoi își aminti cum s-a

prefăcut că doarme aseară când a venit Krumme și cum a bombănit ca prin somn ceva despre tabla de șah, asta numai ca să scape să-i povestească despre unicorn.

Se strecură din pat, se mișcă greoi pe podeaua rece ca gheața, Krumme se acomodase cu obiceiul norvegian de a dormi cu fereastra deschisă. Merse în sufragerie, acolo era cald.

*

Vitrina nu avea becurile aprinse și el le lăsă așa. Dar bradul pe terasă era plin de beculețe.

Ploaia cădea drept și liniștit din nori cenușii de plumb. Zăpada artificială din coșulețe avea un aer nefiresc. Străbătu camerele în pielea goală, trecu prin bucătărie, intră în baie. Își simți tălpile picioarelor lipăind ritmic și egal pe podele. Parchet. Plăci de teracotă. Plăci de ardezie. În baie se opri în fața oglinzii și se privi. În curând va fi un om bătrân. Patruzeci de ani peste trei luni. Ce s-ar fi făcut, oare, dacă nu l-ar fi întâlnit pe Krumme? Dacă erai un homosexual singur și treceai de treizeci, deveneai cu ușurință un poponar patetic, așa că ce să mai vorbim, timpul acela era de mult lăsat în urmă, depășit pentru totdeauna. Să-i mulțumească Cerului că l-a întâlnit pe Krumme când se apropiase de treizeci de ani. Și totuși, gândul că îl avea pe Krumme nu ajuta destul când se gândea că va împlini patruzeci de ani în curând. Era timpul să înceapă să ascundă adevărul când venea vorba despre vârstă. Ceea ce ar fi însemnat în același timp că trebuia să dea cu piciorul la o aniversare superbă, cu mare pompă și nu-l lăsa inima să facă asta, ba dimpotrivă, chiar începuse s-o planifice. Și apoi, avea tot timpul să-și ascundă vârsta după ce va fi trecut de patruzeci.

Uite, și începuse să facă puțină burtă, își trecu mâna peste pântece. Era moale ca un aluat de pâine. Pielea de pe brațe atârna un pic. Era cazul să mai creadă ceea ce auzea mereu, cum că avea un corp frumos? De ce dragostea era mereu dependentă de minciuni?

Merse iar la ușile de sticlă dinspre terasă și privi afară bradul; această priveliște trebuia reținută și nu toate celelalte gânduri nesuferite care i se furișau tiptil în minte, Dumnezeu știe de unde. Dar nu avea puterea să le oprească, era imposibil să le poți opri la această oră incertă dintre zi și noapte, ar fi trebuit să vorbească cu Krumme despre asta, să-l trezească numai ca să obțină puțină mângâiere sufletească, fără să-i explice de ce

avea nevoie de asta. Dar în loc de asta deschise ușa glisantă și ieși afară pe terasă; plăcile de gresie erau umede și reci. Frigul pe care-l simțea la tălpi și picăturile de ploaie ce-i cădeau pe umeri îl treziră, se simți pe un teren mai sigur, înapoi la normalitate și la bucurie. Krumme îi va cumpăra un alt unicorn, dacă îi va spune că l-a spart, dar e mai bine să nu-i spună. Nu știa de ce nu voia să-i spună, decât că i se părea nepotrivit. Își va cumpăra el unul, îl va pune la loc și cu asta, basta, va uita cât de mult însemnase pentru el, deși tabloul acela din dormitor îi va aduce mereu aminte de asta.

Nu se auzea nici măcar o sirenă. Un oraș adormit. Ar fi trebuit să se audă vreo sirenă, oamenii mureau în zori ca muștele. Idiotul ăla nostim de jutlandez care se temea să nu putrezească, eh, nu-l mai amuza gândul la el. Homosexualii erau fără încetare dependenți de operații estetice, trebuiau să-și înlăture pungile de grăsime de pe corp, să-și întindă pielea, să stea la solarium. Îl apuca amețeala numai când se gândea la tâmpeniile astea. Înfățișarea însemna totul pentru poponarii din orașul ăsta, dar el și Krumme erau preocupați numai să fie fericiți împreună. Nu aveau de gând să se dedice principiilor de homo *feng shui* și să trăiască într-o închisoare a modei; ei cumpărau și trăiau după principiul plăcerii și un neintenționat, plăcut efect făcea ca toate lucrurile să se potrivească de minune.

Dar de ce naiba atunci era așa de neliniștit, doar nu putea chestia aia cu unicornul, care-l făcuse acum proprietarul încă unui cal de cristal, să-i strice cheful în halul ăsta. Dorea înapoi bucuria lui de Crăciun! Era de neînchipuit, zău așa! El era obișnuit cu fericirea! Pur și simplu, era al dracului de răsfățat de atâta fericire!

*

Sări înăuntru pe parchet și închise ușa terasei, aprinse toate luminile în camere și la bucătărie, își puse halatul și papucii, dădu un șut lăzii cu pruncul când trecu prin hol, închise ușile dinspre dormitor să nu-l deranjeze pe Krumme, puse un CD cu cântece de Crăciun, scoase drojdia, făina și vasul în care va frământa pâinea. Dean Martin cânta vesel despre Rudolf The Red-Nosed Reindeer în vreme ce el umplea vasul cu făină de secară și de grâu, sare vegetală, praf de cuișoare, semințe decorticate de floarea-soarelui și câteva boabe de linte. Drojdia o amestecă în apă călduță cu puțin zahăr ars, îi va da pâinii o

culoare arămie și delicioasă. Cu mănușile de plastic pe mâini, frământă aluatul până ce curse apa pe el; halatul i se deschisese de atâta efort și sexul i se mișca în ritm voios cu mișcările brațelor.

— Oh, Crăciun cu bucuria ta! strigă el din toate puterile în încăpere. Era cinci și jumătate. Într-un loc sau altul de pe pământ era seară și s-ar fi potrivit o băutură spumoasă. Acoperi vasul cu folie de plastic, își smulse mănușile și deschise o sticlă de Bollinger, rece ca gheața. Pe CD, Jim Reeves începuse *Jingle Bells.* Nu se mai deranjă să-și găsească un pahar, duse sticla la gură și sorbi lung și adânc, până ce acidul răbufni în cerul gurii și în gât și îi dădură lacrimile. Aha, acuma începea să fie mai bine, era al dracului de bine să începi dimineața cu ceva de preț în gură! Căută apoi formele de tarte în trei dulapuri până le găsi, amestecă unt topit cu făină și puțină apă rece și frământă un aluat *moale,* așa cum scria întotdeauna în rețete. Apoi aluatul trebuia să se *odihnească* puțin în frigider, mai scria de obicei. Chicoti. Să se *odihnească* înainte să fie tăiat în bucăți și înghesuit în forme. Unse apoi cu grijă formele în toate încrețiturile și pe margini. Eartha Kitt începuse *Santa Baby,* fredona și el melodia și mai trăgea câte o dușcă. *Santa Baby,* ăla sunt eu, se gândi el. O țigară, ce spuneți? Ah, nu, nu trebuia să exagereze. Și nici nu era cazul să meargă în camera de zi și să se mai uite la cornul ăla de cristal numai ca să aibă un motiv să bea și mai multă șampanie de tristețe. Aici se frământă și se coace pâine pentru petrecerea de Crăciun, nimic altceva! Ah, și ideea aia să pună fâșii de folie pe picioarele paharelor, zău dacă nu era genială!

*

Ceasul arăta șapte și pâinile erau aproape coapte, se simți brusc teribil de obosit și se gândea serios să-l trezească pe Krumme ca să se ocupe el de rest. Dar înlătură gândul imediat, Krumme trebuia lăsat să doarmă, el mergea la serviciu, el avea o slujbă permanentă, câștiga enorm, nu era artist, era doar el însuși, un om ce muncea din greu la un ziar. Iar tartele nu trebuiau coapte acum, din fericire, nu la va pune la cuptor înainte de a le umple cu felii de mere și pastă de migdale, le va coace chiar înainte de a fi servite. Acum se vor *odihni* pe o tavă în frigider, aranjate frumos, unse și gata de copt. Sticla era goală, orașul se trezise, ziarul era probabil la ușă, numai să aibă

chef să meargă să-l ia. Era de parcă ar fi furat de undeva încă o zi micuță între ieri și azi, un buzunar de timp pe care îl umpluse cu bucurie de Crăciun și pâine frământată în casă. Și în ciuda oboselii ca de plumb ce-l cuprinsese, se simțea mulțumit. Krumme va avea pâine proaspătă la micul dejun; Erlend se gândi că nu ar fi posibil să fie părăsit cineva care jongla cu tot felul de specialități gastronomice chiar în zorii zilei!

Scoase pâinile și sorbi ultima picătură din sticlă, se furișă în dormitor și de cum puse capul pe pernă adormi buștean.

*

Se trezi la auzul vocii lui Krumme care sta aplecat peste el cu telefonul în mână. În cameră era lumină.

— Erlend, trebuie să te scoli. Ești treaz?

— Nu știu.

Krumme îi puse receptorul în mâna stângă, îi strânse degetele în jurul lui și îi șopti:

— La telefon e un norvegian. Spune că e fratele tău. Habar n-aveam că ai un frate.

I-a trebuit o zi și jumătate ca să se împace cu gândul că ea nu va trăi veșnic. Acum era silit să-l accepte, își spunea trecând cu pași mari prin curtea fermei, simțind cum îi ghiorăiau mațele. Auzi clopotele de la biserica Byneset care chemau la slujba de duminică. Pentru el bătaia lor însemna că e vremea micului dejun și n-aveau prea mult de-a face cu cuvântul Domnului. Lumina albastră a lui decembrie cădea peste câmpurile acoperite de zăpadă și peste fiordul negru, era cer senin, unele stele încă se mai vedeau. Dar și dacă ar fi nins n-ar fi fost cine știe ce grozăvie; îi plăcea să meargă cu tractorul și să lase pârtii albe în spate, cu nămeți ascuțiți de-o parte și de alta a aleii străjuite de paltini. Crengile lor semănau iarna cu niște brațe negre întinse spre cer. Erau plantați cu grijă la distanțe egale unul de altul. Cu multă vreme în urmă te-ai fi putut gândi că drumul spre ferma Neshov avea o oarecare eleganță, semnaliza un fel de bunăstare și de ospitalitate. Lui i se părea că aleea era ridicol de pompoasă și crea o imagine falsă; el ar fi tăiat toți pomii ăia caraghioși, dar nu era el cel care hotăra ce trebuia făcut acolo.

Stătuse ore întregi în cocina porcilor și acum îi era foame. Voia să mănânce ceva înainte de a se întoarce. Avea o scroafă care trebuia să fete din clipă în clipă. Și atunci observase că draperiile de la fereastra dormitorului mamei erau încă trase.

Ea se trezea de obicei la ora șapte când el mergea în grajd, la animale, îi pregătea micul dejun și îl aștepta să vină. Acum nu mirosea a cafea în holul de la intrare. Bucătăria era goală și rece când deschise ușa. O închise cu grijă la loc, de parcă ar fi vrut să împiedice un frig și mai mare să năvălească înăuntru.

În plita veche de gătit nu era aprins focul, niciun sunet nu venea de la radioul pus pe masa din bucătărie, sub un calendar cu marca magazinului „Coop”. Masa nu avea fața de masă, păhărușele pentru ouă fierte cu linguriței lângă ele nu erau acolo, așa cum erau în fiecare duminică, nici bucata de hârtie igienică împăturită lângă farfuria tatălui său, pentru că el mereu se murdărea de ou fiert pe barba ce-i atârna pe piept. Bucătăria devenise dintr-odată o cameră oarecare, pe care el n-o mai văzuse până atunci, becul de sub hota plitei era singurul care lumina, arunca lumina în trei direcții diferite, peste plita cu

lemne, peste cratițe, peste ibricul de cafea. El încercă în zadar să priceapă ce se întâmplase. Observă că îi tremurau mâinile când turnă apă în oala cu zaț stătut și își tăie o felie de pâine, o unse cu margarină peste care puse o feliuță de cașcaval cu chimen. Cașcavalul îl împachetă apoi cu grijă la loc în ambalajul de plastic pe care îl răsuci de mai multe ori. Luă un elastic din cuiul de deasupra calendarului, îl prinse strâns și puse pachetul în frigider. Așteptă să se fiarbă cafeaua și încercă să-și alunge orice fel de gând neplăcut din minte în timp ce asculta cum apa începea să clocotească. Își puse cafea într-o ceașcă pe care o luă din dulap la întâmplare, nu era a lui, era o ceașcă pe care n-o foloseau aproape niciodată, avea un desen cu o floare roz înconjurată de niște pătrățele. Zațul nu se depusese, plutea în cafea. El sorbi o înghițitură gândind că zațul va cădea pe fundul cești destul de repede. Simți căldura cești în podul palmei. Mâncă felia de pâine în picioare lângă bancă, în timp ce prin fereastră privea cum un pițigoi ciugulea voios agățat de un săculeț cu semințe atârnat pe creanga de jos a unui pin. Săculețul atârnase acolo o groază de vreme. Se învârtea cu pițigoiul care ciugulea din el într-un ritm rapid, așa cum au obiceiul păsărelele. O plăcuță de lemn era fixată pe tulpina pomului, deasupra săculețului. Acolo se opriră din zbor trei vrăbii și ciocăniră cu cioculețele în lemn. De multă vreme nu mai pusese nimeni acolo mâncare pentru ele. Ascultă acum în direcția camerei de la etaj, dar nu auzi niciun sunet. Absolut niciun sunet. Termometrul de afară de la fereastra bucătăriei arăta minus nouă grade. Cu o zi înainte fuseseră plus două grade. Bunicul Tallak notase regulat într-un carnet, timp de peste șaizeci de ani, cum era vremea; obișnuia să stea serile la masa din bucătărie și să noteze și apoi să se joace de-a ghicitul vremii la date din alți ani sau să declame zgomotos despre vremea din timpul războiului, despre primăverile și verile fierbinți când nemții fuseseră izgoniți din țară ca niște potăi.

De fapt, el avusese planul să continue cu notițele acelea de acolo de unde se oprise bunicul Tallak. Dar când Tallak a murit, au dispărut o dată cu el bucuria și elanul tineresc de care era nevoie ca să poți ține această evidență, la urma urmei deloc necesară. Și acum era prea târziu ca să se mai apuce să noteze informații despre vreme.

*

Da, gândul acesta îi stăruise în minte timp îndelungat, că era prea târziu. Gândul la carnetul cu notițe despre vreme nu-i dădea pace și se amesteca cu gândul la mama lui care nu știa cum e vremea astăzi. Dar cum să știe dacă draperiile erau încă trase?

*

Pâinea alunecă pe gât împinsă de înghițitura de cafea; era uscată și cu miros înțepător, avea un gust de catran fiert. Asta nu se putea numi duminică! Să mănânci în picioare niște mâncare luată din frigider la întâmplare și să auzi în depărtare cum bat clopotele bisericii. Înghiți fără chef cafeaua și merse cu picioare înțepenite spre sfeșnicul electric de Advent pus în geam, îi răsuci beculețele din centru și din dreapta care se aprinseră. În timpul nopții nu-l lăsau niciodată aprins, putea să ia foc porcăria aia, era caraghios pus acolo pe pervazul ferestrei, dar se înțelege că era mai mult ca să îl vadă vecinii și să-și închipuie că, eh, da, este și la ferma Neshov Advent în toată regula.

*

Când aprinse beculeţele, i se păru că mai capătă ceva încredere. Ea se simțise bine ieri. Se văietase un pic de durere de cap și de veșnicul ei reumatism la genunchi, pentru care nu se dusese niciodată la doctor. Ieși afară în curtea fermei, se opri și privi lung draperiile trase.

Atârnau ca și mai înainte, nemișcate și albastre. Nici la fereastra din camera unde dormea tatăl lui nu erau trase, dar de chestia asta nu se sinchisea nimeni. Cu ce se ocupa dumnealui nu era deloc interesant, totuși Tor prefera să știe unde e ca să evite să-l întâlnească. Ajungea că trebuia să stea împreună cu el la masă. Dar omul trebuie să mănânce și el, nu? obișnuia mama lui să spună. Chiar trebuia? Dacă încetau să-l mai cheme la masă poate că dispărea de tot și scăpau de el.

*

Și fereastra de la camera ei era închisă, ea nu avea obiceiul s-o închidă, îi plăcea să aibă aer. Oare o închisese fiindcă îi era frig? Nu o auzise vreodată că i-ar fi frig, spunea adesea că tronderii nu știau ce-i ăla frig, dacă îi era frig cuiva atunci era vorba de vreo corcitură din satele din sud. Ar fi trebuit poate să meargă sus la ea? Să deschidă ușa și să vadă despre ce e vorba. Mai întâi trebuia să se uite la purcea. Făta pentru prima oară.

Un elicopter de la Salvare zbura zgomotos și jos deasupra fiordului. Brusc deveni recunoscător pentru zarva asta, era mai bună decât clopotele bisericii. Totuși se simți un pic neliniștit când elicopterul trecu chiar pe deasupra fermei lor. Să fi fost un semn? Nu, ce prostie, ce dracu', trebuia să-și vină în fire. Și ce dacă draperiile erau trase și în bucătărie nu mirosea a cafea și nu mergea radioul și nici păhărelele de ouă nu erau la locul lor? N-avea rost să se învârtească de colo până colo cu gândurile astea în cap. Pentru că ea, deși avea optzeci de ani, era sănătoasă și sprintenă ca de obicei, poate că avea o mică răceală. Se întoarse brusc și decis cu spatele spre fereastră, unul dintre ciorapii de lână i se răsuci în saboți, se împiedică și fu gata-gata să cadă. Adrenalina țâșni imediat cu putere în pereții stomacului.

— La dracu', spuse el și-și auzi propria voce neclară și gâfâită.

Elicopterul se apropie cu un zgomot bubuitor, zbura jos pe deasupra cotețelor și a grajdurilor spre spitalul Sfântul Olav dincolo de munți. Dintr-odată, brusc, era prea mult zgomot. Corpul elicopterului era ca o minge strălucitoare de metal, sub o farfurie neclară din elemente rotitoare. În interiorul burții de metal, în tot zgomotul acela teribil, cineva era bolnav. Probabil cineva plângea și se văieta, își imagina furtunuri de cauciuc și măști de oxigen, mișcări rapide de mâini, cum văzuse la televizor. Toate astea le vedea foarte clar când închise ușa grajdului în urma lui și inspiră mirosul binecunoscut și greu din cocina de porci. Acum nu mai trebuia decât să uite tot ce se întâmpla dincolo de ușă, se decise să uite totul, deși el în mod automat uita oricum totul fără să depună nici cel mai mic efort. Dădu din cap în repetate rânduri mai mult ca pentru sine că ea nu era decât puțin răcită, doar e clar că trebuia să se odihnească puțin ca să-și vină în fire, nu avea rost să se tot gândească la asta, acum erau alte lucruri care trebuiau să-l preocupe.

Intră în anexa de serviciu, scoase saboții și își puse salopeta în care lucra, apoi își trase cizmele de cauciuc. Gândurile îl încercuiau și încercau să i se vâre în cap de parcă intraseră înăuntru pe ușă odată cu el, se țineau prin apropiere acolo, unde mirosurile și sunetele erau ale lui și numai ale lui. Aici unde se întâmplau lucrurile cele mai importante, unde el împreună cu animalele aveau grijă ca timpul să meargă netulburat înainte.

Tocmai citise în *Națiunea* că unui fermier din Hardanger nu i-au dat voie să crească porci din cauză că vecinii nu suportau mirosul. Vecinii aveau livadă de fructe și se temeau ca fructele să nu prindă miros urât. Și se mai temea și că fermierul va folosi bălegarul ca îngrășământ și atunci se ducea pe apa sâmbetei toată idila merelor.

Îi înțelegea pe cei cu livada. Aroma unui măr era cu totul altceva decât mirosul bălegarului de porc. Dar el se bucura să simtă mirosul și căldura cocinii în fiecare dimineață de cum se trezea. Lui îi plăceau de bună seamă mirosurile, gândi el și știa că mirosurile însemnau întotdeauna mult mai mult decât senzația pe care ți-o dădeau în nas și în gură. Inhala mirosul cocinii, era acolo și era important, el însemna totul pentru aceste animale. Și avea un deosebit respect pentru ele.

Nu uitase totuși vacile pe care le avusese. Și era de necrezut cât de repede se transformase dintr-un văcar într-un porcar acum cinci ani când se hotărâseră să vândă cireada de vaci de la ferma Neshov. Mama citise în *Națiunea* și în *Foaia Fermierului* tot ce scria acolo despre asta, cum că se căutau porci și după multe discuții îl convinsese că era de fapt și muncă mai puțină cu porcii decât cu vacile. A trebuit să-i aducă aminte că era de-acum singur la treabă, ea nu mai avea putere să-l ajute și porcii se creșteau mai ușor decât vacile. Iar pe deasupra mai era și enervarea și frustrarea unui simplu producător de lapte când cei de la fabrica de produse lactate Tine se comportau după bunul lor plac și își băteau joc de pâinea omului când hotărau de la sine câți litri de lapte trebuia să dea o vacă. Aici, el și mama lui erau de acord. Și era aiurea și total fără rost să-ți taie banii dacă vacile dădeau mai mult lapte decât era de așteptat, de parcă vaca făcea lapte de-a dracului!

Dar astăzi era chiar el însuși impresionat de dexteritatea cu care făcuse schimbarea și devenise un prăpădit de cocinar ca în vechiul cântec al lui Prøysen, care îi dăduse deja un sentiment de bună dispoziție chiar înainte de fi început de-a binelea cu noua muncă. Și cu banii pe care i-au primit pe cireada de vaci, au amenajat grajdul, au cumpărat o presă veche și animalele. Dacă ducea dorul vacilor, după ce le vânduse? Da, le ducea dorul într-o oarecare măsură, dar nu-și dorea să se reîntoarcă la vremurile acelea. De exemplu, nici nu voia să-și amintească de nutreț. De două ori pe zi, dimineața și seara, trebuia să le dea

nutreț. Să urce în siloz, să pună furcile în funcțiune, să le înfigă în masa compactă de iarbă fermentată, să ridice cuva și să o dirijeze pe șine, deasupra deschiderii din podea prin care nutrețul aluneca două caturi mai jos. Dimineața și seara, vara și iarna. E drept că vara era ceva mai ușor pentru că vacile pășteau afară și atunci le dădea nutreț doar seara înainte să le mulgă.

Pe un ger de crăpau pietrele sau pe zăpușeală de moarte. În întuneric beznă sau în lumina chioară a unor raze de soare pătrunzând prin ferestruici. Dimineața și seara, zi de zi, la nesfârșit, în fiecare zi, fie că era sărbătoare, ziua națională sau ajunul Crăciunului, animalele erau acolo. Și indiferent ce s-ar fi întâmplat pe globul pământesc care se învârtea în permanență nepăsător în jurul soarelui, indiferent dacă omul pe care căzuse beleaua să le îngrijească nu mai era în stare să vină la ele, nu le păsa. Ele erau acolo și așteptau. Da, vacile așteptau cu încredere neclintită ca hrana să coboare dintr-o gaură din tavan drept în jgheabul spre care cele care se aflau în preajmă puteau să-și întindă grumazul și să înceapă să mănânce. Apoi trebuia să curețe șinele. Și iar înapoi în grajd, să împartă nutrețul în jgheaburi, trecând printre căpățânile care întindeau boturile înfometate spre mâncare. Da, instalația asta cu cuvă și scripete era o găselniță binevenită la început, după ce ani de zile cărase totul cu roaba, dar să tot umbli zilnic în silozul ăla să dai animalelor hrană... Ce să mai vorbim, după ce animalele fuseseră trimise la abatorul Eidsmo, într-un singur și dureros transport, simțea lipsa acestei munci pe care o făcuse regulat în atâția ani ca pe o mare ușurare. Porcii aveau nevoie dimineața și seara de tărâțe, grăunțe, iarbă, de paie și două-trei mâini de pământ amestecat cu turbă prin care să se tăvălească. Silozul era gol acum. Dacă ar fi fost după el l-ar fi închiriat vreunui vecin, era încăpător și ar fi câștigat niște coroane pe el, dar mama lui spunea că va fi un du-te vino necontenit și o bătaie de cap de care nu aveau nevoie.

Iar mulsul vacilor nu-i lipsea chiar deloc. De fapt nu mulsul în sine îl enerva, pentru că era plăcut să vezi cum țâșnea laptele proaspăt în furtunurile de cauciuc agățate în tavan. Nu asta îl supăra, ci veșnica pisălogeală cu spălatul și curățenia. O pisălogeală de-a dreptul blestemată. Fabrica de produse lactate Tine se pare că stătea acolo și număra bacteriile una câte una,

așa cel puțin vedea el lucrurile. *Aha, fermierul Neshov a tras chiulul la spălatul ugerului azi. Aha, fermierul Neshov a avut o vacă cu mastită și-și închipuie că ne păcălește și nu ne dăm seama că vaca n-a terminat cura de penicilină...*

Sigur că înțelegea că lumea trebuia să primească lapte curat și sănătos. El însuși dorea asta când deschidea o cutie de lapte. Dar nesfârșita bătaie de cap și stresul erau prea de tot. Nu-i plăcea să spele ugerele vacilor. Niciodată nu i-a plăcut să le spele. Era ceva în el care îi repugna, gândea că e o muncă de femeie, deși spălase ugerele vacilor încă de pe când era copil și o ajutase pe mama la gospodărie. Ea îi spusese că acea mică țâță în plus pe care unele vaci o aveau și care nu dădea lapte se numea țâța lui Mari. El se întrebase adesea de unde venea denumirea asta, dar mama lui nu știuse să-i spună când o întrebase. La școală el avusese o colegă de clasă pe care o chema Mari și de multe ori o privise gândindu-se că ar fi trebuit s-o întrebe pe ea, poate știa ceva.

Erau și lucruri care îi lipseau acum când nu mai avea vacile. Simplul fapt de a intra dimineața în grajd la ele așa cum intra acum la porci. Să simtă mirosul și mișcările lor, să audă mugetele nerăbdătoare și puternice ieșind din gâtlejul taurilor tineri. Să simtă boturile calde ale vițeilor care se cuibăreau în mâna lui, flămânde și pline de încredere. Îi plăceau deosebit de mult ochii vacilor mai bătrâne, felul lor de a privi, ochi negri și mirați sub un ciuf de păr pe frunte. Maxilarele erau calde și moi la pipăit, întotdeauna dădea o tură pe la toate după muls și le mângâia pe capete. Apoi pleca să facă curățenie în spălător. Se simțea aproape dator să dea și el înapoi ceva, ele îi dădeau lui atât de mult. Ele nu știau poate prea multe lucruri, dar revărsau un belșug oarecum stupid peste ei și el era convins că animalele nu erau proaste deloc. Se întâmpla câteodată ca o vacă la pășune să-și caute vițelul. Deși avea o frică de moarte de gardul electric, totuși se arunca înainte peste stâlpi, rupând firele pline de curent ca să-și găsească odrasla. Îl impresionase acest sacrificiu al animalului cu instincte materne atât de puternice, dispus să treacă prin foc și pară la nevoie. Oare propria lui mamă ar fi făcut la fel dacă cineva ar fi încercat să-l ia pe el când era copil? Da, el credea că ea ar fi făcut la fel, dar, din fericire, n-a fost niciodată cazul. Când se gândea că o vacă... Mulți vor spune poate că instinctele nu sunt același lucru cu

sentimentele. Și totuși… Toate lucrurile astea pe care le vedea îl mișcau într-un mod ciudat, deși era o bătaie de cap în plus să aducă vaca înapoi și să repare gardul. Un astfel de curaj pentru un astfel de scop îl impresionau fără voie și mai ales îl convingeau definitiv că animalele nu erau proaste deloc.

Și le mai ducea lipsa atunci când se gândea că pe timpul verii putea să fie cu ele afară în aer liber. Să privească corpurile enorme ce aveau parcă o pace înăuntrul lor. Viței cu picioarele lungi și părul zburlit, juncuțele lătărețe, dosurile pe care cozile fluturau neîncetat într-un nesfârșit efort să alunge mușteleînaintarea lentă a cirezii spre iarbă mai verde și pășune mai grasă.

Nu mai intrase de atunci niciodată într-un grajd cu vaci. Nu se ducea la vecinii care aveau vaci, nu-i cunoștea așa de bine ca să îndrăznească să intre în vorbă cu ei. I-ar fi plăcut să treacă printre jgheaburi să se uite la vacile ce se aflau în grajd, să le vadă capetele întinse spre el, să le dea nutreț, să se uite la ele cum mâncau și rumegau, cum beau apă cu multă plăcere, apoi își treceau limba dintr-o parte în alta a botului. Să vadă cum se împungeau cu capetele una pe alta, să se necăjească sau poate doar să simtă apropierea unei alte ființe. Le-ar fi scărpinat ușor cu mâna și ar fi vorbit cu ele. Asta ar fi făcut.

Dar nu mai voia să muncească atâta cu ele.

Porcii erau cu totul altceva decât vacile. Porcii aveau o inteligență cu totul diferită de a vacilor, ce mai, trebuia să recunoască. Unii porci erau chiar mai deștepți decât alții. Dar niciunul nu era prost. Absolut niciunul. Începuse să țină tare mult la animalele astea care erau în orice caz atât de diferite de bovine. Și nu se simțea contrariat că ținea la ele atât de mult și totuși știa că trebuie să le trimită la tăiere. Mai demult toți aveau în curte un porc pe care urmau să-l taie de Crăciun. Mama îi povestise cum unii oameni țineau atât de mult la porcul lor că nu se puteau îndura să-l taie. Și la gândul că vor trebui să mănânce un animal la care ținuseră atât de mult, vecinii se hotărau să schimbe porcii între ei. Făceau chiar un fel de concurs, cine va îngrășa porcul mai bine ca nu cumva vecinul să zică: uite ce slăbănog de porc mi-a dat nepricopsitul ăla! În ultimele săptămâni înainte de tăiere, îndopau porcii cu chifle de secară și alte bunătăți.

Pe vremea aia porcii trebuiau să aibă grăsime pe ei. Acum, în timpurile noastre, oamenii voiau să vadă doar carne roșie la vânzare și aveau pretenția ca porcii să fie ca niște adevărați culturiști, plini numai de mușchi. Procentul de carne era măsurat cu mare atenție la abator. Și dacă cumva procentul era prea mic, scădea prețul cărnii cum scade apa la reflux în brațul Gaulosen al fiordului.

Intră acum în cocină și merse la țarcul unde Sara sta să fete. Și o fracțiune de secundă rămase încremenit cu brațele înțepenite pe lângă corp, în vreme ce simțea cum îl îneacă plânsul. Paiele din țarc erau pline de sânge. Trei purcei vii se trudeau din răsputeri în spatele ei ca să ajungă la țâțe, patru purcei zăceau morți în fața ei, trei sfârtecați pe burtă, al patrulea cu ceafa frântă. Sânge peste tot. Un alt purcel tocmai aluneca afară din ea.

El sări înapoi rapid pe același drum pe care venise, aprinse lumina și aduse o lopată. Purceaua era foarte periculoasă acum. Spaima o transformase într-o fiară sălbatică, putea fi rapidă ca fulgerul, o fiară care nu va accepta ajutorul lui. Nu era cazul să intre la ea acum, nici nu era sigur că ea ar fi în stare să-l recunoască. În lumina slabă trase cu lopata purceii vii spre el și îi puse într-o ladă cu paie. Trebuia să acționeze foarte rapid, dar și foarte atent ca să nu-i rănească. Îl puse în ladă și pe ultimul născut și aprinse apoi lampa electrică de încălzit de deasupra lăzii. Știa că nu trebuie să aprindă lampa mare din tavan ca să nu sperie și mai tare purceaua care trebuia să simtă cât mai puțină mișcare, să nu se simtă amenințată în vreun fel.

Purceii omorâți îi trase spre el și îi împinse spre culoarul grajdului. Purceaua se mișcă și grohăi.

— Așa, așa, Sara, știu cât ești de deșteaptă. Liniștește-te acum. Așa, așa… Ești așa de deșteaptă, știu…

Încă un purcel alunecă afară, picioarele subțiri ieșiră din placenta cu care era acoperit, puiul căscă gura și o închise la loc, clipi spre lumina roșie a lămpii de încălzit. Îl luă și pe acesta și îl puse lângă ceilalți. Mai așteptă un timp, dar fătatul se terminase. Cinci purcelușI erau în viață. Dar ar fi putut fi nouă, ceea ce era foarte bine pentru o purcea la prima fătare. Da, ar fi fost nouă dacă el ar fi venit puțin mai devreme, dacă n-ar fi stat ca un nătărău să se holbeze la draperiile de la camera mamei

sale. Și de n-ar fi trecut blestematul ăla de elicopter, care era gata-gata să radă acoperișurile caselor.

*

Sara răsufla greu și ochii ei rotunzi și albaștri luceau într-un fel care ar fi putut fi numit disperare, dacă ar fi fost cumva pe fața unui om. El o numea în orice caz disperare. Și poate neputință. De parcă ceva neștiut și străin pusese stăpânire pe ea și se vedea că ea simțea asta. Era prima dată când făta. El ar fi trebuit să asculte de primul impuls când se gândise să n-o dea la vier, pentru că purcica asta fusese întotdeauna puțin sfioasă de felul ei și poate nu era bună de prăsilă. Dar era o purcică frumoasă, bine dezvoltată. Păstrând o distanță precaută de capul enorm, el se aplecă peste gardul țarcului și începu să o maseze puternic pe uger, în sus și în jos, așa cum adesea făcuse în ultimele zile ca să stimuleze laptele și să-i aducă aminte corpului și instinctelor ei că era cazul să-și înceapă treaba. El nu-și luă ochii de la capul ei și ascultă atent sunetele scoase de ea, simțurile lui erau încordate în timp ce o masa. După un timp se îndreptă de spate și întâlni privirea purcelușei din țarcul vecin care se odihnea întinsă. În semiîntuneric, ochii ei luciră. O chema Siri și el îi vorbi în șoaptă:

— Siri… Of, Siri. Stai acolo liniștită. Se aranjează, totul va fi bine…

Siri era cea mai inteligentă dintre cele trei purcele de prăsilă care trebuiau să fete în curând. Făta pentru a treia oară. El o învățase o grămadă de lucruri folosind vorba blândă și câte o mică răsplată gustoasă. Ea își ridică în aer capul, îl îndreptă spre el.

— Da, ai văzut. Patru purcelușI morți. Tu n-ai fi făcut asta, Siri, sunt sigur. Chiar dacă elicopterul ăla ar fi aterizat aici pe acoperiș. Tu ești așa deșteaptă. Și drăguță. Da, așa ești. Frumoasă și deșteaptă. Mă duc cu ei afară. Nu se poate să lăsăm aici purceii ăștia morți.

Aduse un sac gol de nutreț și puse în el micile cadavre. Niște purcelușI minunați, rozalii și curați, cu botișoare umede. La dracu’, poate că era mai bine să se fi ocupat în continuare de vaci, să le spele ugerele și să tragă de funia scripeților la siloz!

Atunci ar fi scăpat să vadă nenorocirile astea. În orice caz, nu mai era nimic de făcut acum.

Purcelușii cei însângerați și slăbuți nu cântăreau mai nimic în mâinile lui.

Se îndreptă de șale și se uită iar la Sara. Stătea acum mai liniștită în țarcul gol, cu capul atârnându-i și cu ochii pierduți, cu râtul mânjit de sângele ce i se scursese și pe gât. Gândește-te că ai putea să fii atât de plin de dragoste încât gândul că cineva ți-ar omorî puii te-ar îngrozi atât de tare încât ai prefera să-i omori chiar tu.

— Te-ai speriat, știu. Și eu m-am speriat. Parcă începuse războiul cu afurisitul ăla de elicopter pe deasupra capetelor noastre!

*

Se grăbi să iasă afară cu cadavrele și să aducă o mătură, apoi, aplecat deasupra țarcului, să măture cât de cât paiele pline de sânge. Aduse paie curate și o găleată de rumeguș pe care îl răspândi pe jos, în țarc. Va absorbi umezeala și mirosul. Băgă mâna în lada cu purcei, ladă pe care chiar el o făcuse din lemnul unei vechi lăzi de dinamită. Da. Era călduț acolo, deși căldura venea numai de deasupra. Nu avusese bani să instaleze cabluri de încălzire electrică sub dușumea. Renovarea grajdului constase în linii mari în înlăturarea boxelor în care stăteau vacile și în instalarea în locul lor a unor țarcuri cu zăbrele metalice.

Purceii nou-născuți se înghesuiau unii în alții, căutau sfârcurile țâțelor și scoteau grohăieli subțiri. Le era foame. Și el încerca să o facă pe purcea să înțeleagă asta. Dar nu putea în niciun caz să-l sune pe veterinar, cum să vină cineva aici, acum când lucrurile nu prea erau în regulă în casă? Nu putea fi vorba să-l invite înăuntru la o cafea. Merse cu sacul în micul spălător și-l azvârli într-un colț. Fusese umezeală în țarc și apa trecuse prin fundul de hârtie al sacului. Își clăti cizmele sub robinetul din care curgea apă rece și își puse în picioare saboții, dar nu-și mai schimbă salopeta de lucru. Dacă mama era acum în bucătărie și-l va mustra că a intrat în casă cu haina din grajd, ori nu-i va răspunde, ori îi va spune că vreo purcelușă s-a zgâriat și-i trebuia ceva de dezinfectat.

Cerul se lumina dinspre miazăzi. Draperiile trase, nemișcate, ca mai înainte. Intră în casă și-l auzi imediat pe tatăl său care tușea pe holul de la etaj. Se îndreptă spre scară. Tusea suna ca de obicei, ușor provocată și nesigură, de parcă și-ar fi anunțat prin ea venirea.

Tor intră în bucătărie, mama lui tot nu era acolo, dar de data asta nu mai era surprins. Se aplecă spre raftul de jos al dulapului cu mâncare unde credea că se mai află ceva în vreo sticlă și dibui cu mâna în spatele ceștilor și al vazelor de flori, pipăi cu degetele diverse sticle, le ridică pe altele să vadă dacă era ceva în ele. Mama nu arunca niciodată sticlele goale, le păstra să pună în ele sucurile pe care le făcea în casă. Ea nu arunca niciodată vreun ambalaj care ar mai fi putut fi folosit, dulapurile erau pline de cutii goale de smântână și alte cutii de plastic. Cutiile de conserve, spălate și cu eticheta îndepărtată, le învelea în staniol peste care înfășură niște fire de lână și sădea în ele lăstari de la plantele din ghivece.

Aha, aici era ceva. Scoase o sticlă în care era puțin sherry. Pe fundul sticlei băutura își lăsase drojdiile. Dopul era înțepenit și pe gâtul sticlei erau dungi de zahăr uscat. O mirosi să vadă dacă era într-adevăr vorba de sherry; o dată găsise în dulap o sticlă de lichior plină cu motorină. Puse gâtul sticlei sub apă caldă și-l răsuci din nou, deschise și simți în nări aroma puternică de sherry care îl făcu să-și dea rapid capul într-o parte. Închise ochii și simți pentru o clipită gustul de sherry în cerul gurii. Puse dopul la loc și se îndreptă spre ușă. Prin zdravănul miros de grajd din jurul lui simți duhoarea ce venea dinspre taică-său, de corp nespălat, păr năclăit și proteză împuțită. Nici nu se mai sinchisi să ascundă sticla la spate.

— Maică-ta, spuse tatăl său și se trase într-o parte.

— Da?

Tor se opri brusc, dar nu se uită la bătrân.

— Zace în camera ei, spuse tatăl.

— Ai… ai auzit-o cumva?

— Da. Am auzit că tușea.

*

Sara stătea pe picioarele din spate, sânge și resturi de placentă se lipiseră de șuncile ei. Iar de umezeala lor se lipiseră paie. Urechile atârnau moi, iar privirea era aceeași, albastră și neputincioasă. Arăta obosită și dezorientată. El simți deodată o compătimire imensă față de ea, față de neputință, față de înfrângere.

— Purceii tăi au nevoie de hrană, trebuie să te liniștești acum, hai, odihnește-te, șopti el.

Aduse într-un castron niște tărâțe, turnă sherry peste ele, amestecă totul cu degetele și puse vasul în țarc. Ea adulmecă puțin apoi începu să mănânce, la început mai încet, apoi din ce în ce mai repede.

— Așa, a fost bun. Da, a fost bun, te cred. Stai liniștită acum, nu trebuie să-ți mai fie frică, totul a trecut, să vezi ce purceluși frumoși ai, hai, liniștește-te acum. Gata, nu mai se întâmplă nimic acum, nu mai feți alții...

El se grăbi să aducă purceii, în timp ce ea cu privirea grea, își trase răsuflarea puternic și tremurat. El avea cleștele gata pregătit în buzunarul de la piept.

Apucă primul purcel, îl prinse bine între genunchi, îi deschise gura cu forța și rapid îi reteză cei opt dințișori negri. Erau ascuțiți ca niște ace și nu era cazul ca Sara să suporte un astfel de aparat de tortură pe ugerul ei, chiar de i-ar fi dat să bea o întreagă sticlă de sherry. Toți purceii, unul după altul, au fost supuși drasticului tratament. Nu era decât un purcel și restul purcelușe printre cei cinci nou-născuți și asta era bine, mai scutea ceva bani cu castratul.

El se aplecă și începu s-o scarpine din nou pe uger, ea se lăsă jos, se răsturnă pe o parte, arăta confuză ca într-un delir, dar instinctele începeau să se trezească mai ales acum când băutura își făcea efectul, acoperind ca o ceață frica prin care trecuse.

El puse purceii la supt. Sara rămase întinsă și privea fix drept în față, fără să ridice capul. Țâțe erau destule, nouă erau libere. Purcelușii se agitau din când în când, întotdeauna era puțină vraiște în primele zile până se stabilea o ordine și fiecare căpăta un loc la sfârcul lui pe care nimeni nu avea voie să-l atingă.

Toți erau acum la țâțele pline de lapte și timp de mai multe febrile secunde purceii supseră de parcă era vorba de viață și de moarte. Dar foarte curând laptele se opri. El răsuflă ușurat, un nod în gât aproape îi oprise respirația când ea se întinsese pe o parte. Puse purceii la loc în lada lor înainte ca ei să înceapă să de-a târcoale pe la capul ei. Va vedea cum merge data viitoare. Instinctele trebuiau să-și facă datoria normal.

Când sunt mici trebuiau să sugă din oră în oră, va fi distracția dracului dacă va trebui s-o țină tot așa de fiecare dată și nici nu știa dacă va mai găsi ceva sherry în dulapul din bucătărie. Să sperăm că elicopterul nu va mai zbura pe acolo în următoarele

zile, în orice caz nu erau zilnic bolnavi ce trebuiau transportați peste ferma Neshov. Dacă în câteva ore purceaua se va liniști și nu va ataca purcelușii, atunci vor avea șansa să trăiască. La întâi ianuarie se predau porcii la tăiere, dar nici nu se punea problema să trimită la abator o purcea care abia fătase.

*

Simți o mare ușurare văzând purceii cum dormeau sub lumina roșiatică a lămpii de încălzit. Se îndreptă spre locul unde ținea hrana animalelor, ridică sticla goală, linse cu vârful limbii dopul pe care îl puse în buzunarul de la piept. Era liniște în grajd acum, zgomotele, mirosurile și mișcările erau într-un fel de consens previzibil. Secunde de liniște cumpărate ieftin cu câteva înghițituri de sherry.

Merse la Siri. Sta culcată și grohăia într-un fel întrebător și răgușit cum făcea de obicei când el se lăsa pe vine în fața ei. Începu să-i scarpine părul țepos, la început a fost ciudat să se obișnuiască să pună mâna pe animalele astea. De la părul moale și mătăsos al vacilor la pielea asta golașă cu păr aspru și albicios a porcilor!

— N-am nimic bun pentru tine. N-am apucat să găsesc ceva, am alte belele pe cap.

Ea împinse râtul spre buzunarele salopetei lui. El avea încă sticla goală în mână, scoase dopul și o lăsă să adulmece.

— Sherry. Ție nu-ți trebuie așa ceva.

Râtul ei plat și umed era de mărimea unei farfuriuțe de ceai. Mișcă din el, adulmecă și era gata să înghită dopul.

El zâmbi și-l trase spre el.

— Nu. Nu poți să bagi în burtă așa ceva. Data viitoare am să-ți aduc ceva bun. Acum trebuie să mă duc înăuntru. Da. Trebuie. Să aflu ce se întâmplă.

Corpul ei se înălța ca un munte în fața lui, cu creste și văi abrupte. Ar fi putut să se așeze pe ele și să stea acolo; îl speria gândul că trebuia să meargă din nou în casă. O atinse cu mâna. Simți viață sub pielea burții. Peste câteva zile îi va veni și ei rândul să fete. Deja începuse să adune paie și să facă culcuș. Când erau lăsate libere în cocină, purcelele se pregăteau singure să fete, instinctele li se deșteptau instantaneu. El punea întotdeauna paie multe în cocină înainte de fătat și ele se trudeau să facă un culcuș pentru purcei cât mai confortabil. Asta îl fascina și îl impresiona în aceeași măsură. Construiau culcușul

cu o parte mai înaltă acolo unde purceii stăteau cu dosurile, el se gândea că în felul ăsta balega și urina se scurgeau mai ușor. Totul era o luptă pentru supraviețuire, o ocazie ce-ți dădea dreptul la viață. Siri fătase a doua oară cincisprezece purcei și toți trăiseră. Era purceaua lui cea mai bună, știa el prea bine. Îi împinse într-o parte râtul cu care ea îi adulmeca buzunarele, culese câteva resturi de paie dintr-una din nările ei. Nu părea prea neliniștită, nu va făta azi, era sigur, nu erau semne de așa ceva. Înainte de a făta, purcelele obișnuiau să-și golească violent vezica. Se făcea atunci mare bălțăraie în țarc și el era nevoit să spele și să aducă paie curate înainte ca purceii să fie fătați. Meseria de porcar nu era o chestie de care te ocupai din când în când, între emisiunea de dimineață și actualitățile de seară la televizor. El preda la abator două sute de porci pe an și toată munca o făcea singur. Preocuparea lui zilnică era munca în grajd și avea în permanență gândul la animale. Pe deasupra animalele trebuiau bine îngrijite, mai mult decât bine chiar, se revolta când citea câteodată în ziare despre fermieri care neglijau munca în grajd. Nu-l interesa că ei aruncau vina pe boli nervoase sau alte prostii și ura expresia *tragedie personală.* După părerea lui, obligația lor era să fie în grajd cu animalele și aibă grijă de ele. N-aveau decât să-și consume crizele nervoase între miezul nopții și ora șapte dimineața!

El însuși însă trebuia să meargă în casă acum și să uite animalele pentru o clipă, da, asta *trebuia* să facă. Își apropie capul de grilajul de metal, ascultă respirația purcelei, totul era în regulă. Simți că îi este foame și un fel de greață, avea poftă să mănânce un ou fiert, să-i curețe coaja și să-l mănânce. Să asculte la radio slujba de duminică pe canalul 1, va da sonorul la maxim ca să acopere lipsa de conversație cu tatăl care stătea la masă, mânca și se ștergea neîndemânatic cu hârtie igienică pe barba țepoasă. Orice era mai bun decât fereastra cu draperiile alea nemișcate. Când fusese oare ultima oară în camera ei? Trebuia să fi fost când încă mai aveau vacile și o lampă de perete făcuse un scurt circuit. Atunci au chemat un electrician să se uite la cabluri. Patul foarte mare, plapuma ei cu un cearșaf închis la culoare, perna care se ivea într-un colț, răvășită după ce sprijinise capul ei atâtea nopți. Mica noptieră cu un șervețel croșetat pe ea și un etui de ochelari gol, un pahar cu apă unde probabil punea proteza. Comoda acoperită de un mileu, pe el un

suport de lumânări, deasupra lor agățată o oglindă. Electricianul meșterea cu uneltele și cu un fel de aparat de măsurat, în timp ce schimba vorbe goale cu el. Dar el înregistra în același timp toate detaliile din acea cameră în care nu mai fusese de mulți ani, da, de pe vremea când era copil. Dulapul de haine, cu o cheiță de alamă. Plin de rochii și de șorțuri care se puneau peste rochii, le știa culorile și modelul la toate. Dar sertarele, ce-o fi avut în sertare? Lenjerie de corp, probabil. Văzuse chiloții ei pe sfoară la uscat, largi și albi. O văzuse și când le schimba elasticul, când ședea și cosea seara la bucătărie, o auzise când se văieta că în timpurile de azi elasticul nu mai era bun de nimic, se slăbea doar după câteva spălări. Obișnuia să prindă elasticul cu un ac de siguranță și să-l tragă prin tiv.

Resturi de ațe și petece de material pe jos, eh, era obișnuit și cu asta. Unele cu dungi, gri și roșii, își amintea. Nimic nu-l va surprinde când va merge sus la ea. Oare zăcuse ea vreodată la pat mai înainte? El deschise ochii și se gândi bine.

Siri îl împingea și tot îl împingea.

— N-am nimic, ți-am mai spus. Liniștește-te odată!

Nu. Doar puțină răceală, chestii de-astea. Nu era bolnavă. El citise o dată în ziar că mamele cu mulți copii erau mai puțin bolnave decât femeile fără copii. Dacă trebuia să stea în pat, trebuia și gata, nu mai încăpea discuție. Și deși mama nu avea copii mici acum, își păstrase aceeași atitudine față de muncă și de obligații. Era vorba să-ți aduni puterile și să nu te lași doborât. Și mama nu se lăsa niciodată. Ea și-ar fi pus o batistă la nas și s-ar fi apucat să facă ce era de făcut. Ar fi prăjit budinca de măruntaie și ar fi fiert cartofi, ar fi curățat peștele, ar fi fiert dulceața, ar fi călcat rufele, ar fi spălat podelele, ar fi dereticat pe masă, ar fi clătit cana de cafea, s-ar fi mișcat prin casă chiar dacă și ochii și nasul i-ar fi curs fără oprire. O singură dată avusese o diaree puternică, dar și atunci stătuse mai mult în baie, nici gând să stea la pat. Ca să nu ia și ei microbii, el și tatăl au trebuit să-și facă nevoile la latrina din curte. Veneau apoi în casă și se spălau pe mâini la bucătărie. Singurul lucru pe care și-l amintea era că atunci când bunicul Tallak murise, ea se închisese în dormitor și nu ieșise de acolo două zile. Dar asta fusese demult, acum douăzeci de ani.

Se ridică în picioare. Siri îl urmări cu privirea. El se aplecă din nou spre ea și o trase ușor de una dintre urechi. Sara grohăi

puternic în țarcul ei. Purcelușii nou-născuți trebuiau să mănânce iar în curând, el trebuia neapărat să meargă în casă și să se întoarcă la ei.

*

Tatăl stătea la masa din bucătărie. Privea pe fereastră când intră Tor. Avea o ceașcă de cafea în față, dar nimic de mâncare. Omul ăsta nu era în stare să-și taie o felie de pâine, murea de foame în fața pâinii dacă nu-i puneai mâncarea în față. Nici focul nu l-ar aprinde, ar fi stat doar privind prostit soba și ar fi așteptat la nesfârșit. Tor se lăsă pe vine în fața plitei și deschise ușița. Lemnele erau deja puse acolo. Mama pusese de cu seară lemnele gata pregătite de foc, câteva bețe și coajă de copac, un sul gol de hârtie igienică și hârtie de ziar mototolită sub ele. Deasupra pusese doi bușteni de-a curmezișul. La vederea lemnelor pregătite cu grijă de foc cu hârtie și surcelușe sub ele, se umplu de furie, dar se abținu să se ridice, nici măcar nu întoarse fața spre masă, nu scoase niciun cuvânt. Îi veni în minte cum se gândise de multe ori înainte că avea chef să se repeadă la gâtul acela bătrân și murdar și să-l sugrume. Doar dacă mai întâi s-ar fi convins singur că după aceea îl așteaptă o eliberare, ar fi fost în stare să atingă pielea aceea îngrozitor de murdară. Sau să-l sugrume cu o pernă noaptea. Atunci ar fi scăpat fără să-l mai atingă. Tată-său dormea cu capul băgat în perete, parcă lipit de el, așa că dacă i s-ar fi zbătut mâinile, n-ar fi reușit să-l ajungă. Aprinse focul cu un chibrit și închise ușița. Auzi cum ard lemnele. Turnă apoi cafea într-o ceașcă curată, avea prea mult zaț, ibricul era aproape gol, dar nu-i păsa. De parcă i-ar fi făcut bine să se sprijine pe ceașca aceea.

*

În cameră era un miros greu, dar binecunoscut, ce venea dinspre corpul și respirația ei. Era rece ca gheața înăuntru.

— Am să dau draperiile la o parte, spuse el și puse ceașca de cafea pe comodă. Ți-am adus cafea.

Lumina de afară era prea slabă și nu folosea la nimic. Se prelinse în cameră ca o fiertură stătută ce i se așeză parcă în gât.

— Mamă… Se apropie de pat. Vrei puțină cafea?

— Mă simt cam ciudat azi.

— Să sun un doctor?

— Aiurea. Ce rost are?

— Sunt minus nouă grade afară. Cer senin.

Ea nu răspunse. El răsuci veioza de citit de deasupra patului într-o parte ca lumina să nu cadă prea puternic pe fața ei când o aprinse.

*

Avea capul pe pernă, mâinile ascunse sub plapumă. Ochii închiși. Nu-și amintea s-o fi văzut vreodată așa, zăcând. I se părea foarte ciudat. Brusc ea părea foarte mică. Și capul îi era descoperit. Ea purta întotdeauna o băsmăluță legată la ceafă. Părul cărunt, atât de rar că i se vedea pielea capului, era lipsit de strălucire și avea nuanțe gălbui.

— Ai… febră?

Nu putea să-i pună mamei lui o astfel de întrebare. Ea îl întreba când era mic și făcuse pojar sau vărsat de vânt dacă avea febră. El nu știuse niciodată ce să-i răspundă, dar ea îi punea termometrul în fund, după ce mai întâi îl ungea cu vaselină la vârf. Apoi îl citea. Dacă ea zicea că arăta peste treizeci și șapte și jumătate, el răspundea: „Da, am temperatura”. Dar era imposibil să știi dinainte dacă aveai febră. Când aveai febră realitatea devenea alta și o acceptai imediat. Și uitai cum era când nu aveai febră. Când era copil chiar îi plăcuse să aibă febră, dar ca adult nu-și amintea să mai fi avut febră vreodată. Când aveai febră te simțeai liber și indiferent și visurile veneau de la sine chiar dacă țineai ochii deschiși.

*

Ea deschise ochii. Îi întâlni pe ai lui. Simți o ușurare aproape violentă pentru că nu descoperi în ei nici urmă de boală, frică sau durere. Nici febră, pentru că atunci ar fi fost strălucitori, asta observase el în orice caz la animale. Ochii ei erau ca de obicei, doar poate că totuși arătau o oarecare nedumerire. Îi închise la loc. Nu se mișcă altminteri. Pleoapele îmbătrânite cu vinișoare albăstrui erau singurele care se mișcau zbătându-se ușor; el simți un impuls să o zgâlțâie un pic. Dar nu putea să o atingă. Dorea să o mângâie pe obraz dar știa că nu îndrăznește.

— Te doare ceva?

— Nu, răspunse ea, exact așa cum el se așteptase. Dar vocea ei nu-i plăcu, în mod sigur nu-i plăcu deloc, era ceva plat și găunos în vocea ei.

— Nu vrei… Nu vrei să te scoli, mamă?

— Nu. Poate mai încolo. Sunt obosită.

— Poate ai gripă.

Ea nu răspunse, nu deschise ochii, el mută ceașca de cafea pe noptieră. Poate că ea deja adormise din nou.

— A fătat Sara. Nouă purcei, șopti el, stinse veioza și ieși din cameră în tăcere.

De cealaltă parte a ușii rămase o clipă locului și ascultă. Se auzeau niște vagi, ușoare plesnituri în pereți, era gerul care învăluia casa pe dinafară și se înghesuia să pătrundă în lemnul care era mai cald cu câteva grade, altminteri era liniște completă. A treia duminică din Advent, se gândi el și se agăță uluitor de repede de acest gând ciudat, de parcă faptul că venea Crăciunul ar fi însemnat ceva. Obișnuiau să mănânce friptură de porc în seara de Ajun, somon fiert în prima zi de Crăciun, resturile a doua zi. O lumânare roșie aprinsă pe masă, șervețele roșii de pânză, el și tatăl cu câte un pahar de bere în față, asta era totul. Jucau teatrul ăsta în fiecare an. Anul trecut îl rugase pe Arne de la Trønderkorn să-i cumpere o sticlă de rachiu. O luase cu el în grajd și o băuse toată. Amestecase tăria cu apă rece de la conducta din spălător. Le spusese după ce terminaseră de mâncat că se duce în grajd să se uite la o purcea care nu se simțea prea bine. Mama mersese la culcare când s-a întors el și nu observase nimic. Iar el rămăsese în grajd cu animalele. Beat, îngrozitor de beat, și plânsese și plânsese. Nu știa cum de îi venise în minte asta așa deodată, stând acolo în picioare. Astăzi era a treia duminică din Advent. Și plânsese îngrozitor anul trecut, fără să știe de ce, dar mâine îl va suna din nou pe Arne și-l va ruga să-i cumpere o sticlă, îl va suna negreșit, de fapt silozul era aproape gol și-i trebuia și hrană pentru animale.

*

Tatăl nu se mișcase de la masă. Coatele, niște oase ascuțite care treceau prin flanela tricotată, se sprijineau de tăblia mesei, se vede treaba că se hotărâse să stea acolo până ce un mic dejun îi va ateriza din cer drept în față. Nu tăia lemne de foc și nici nu lucra în șopron duminicile. Duminicile dimineața obișnuiau să facă focul în camera de zi unde era televizorul și în felul ăsta nu se mai împiedicau de tatăl care se ducea să stea acolo și citea ziarele și cărți despre război. Tor și mama stăteau de vorbă la bucătărie sau el se ocupa de evidența hârtiilor pe

care le îndosaria ca să fie la zi cu toate și de afurisita aia de mapă *Controlul calității agricole* cu formularele alea date dracului de complicate.

El știa că taică-său se întreba acum despre ce este vorba, doar auzise că a fost sus la ea. Tor aduse pâine și margarină, tăie două felii, găsi cașcavalul în frigider, desfăcu elasticul, tăie din el, puse feliile pe o farfurie și împinse farfuria spre bătrân. Apoi merse în camera de zi și aprinse focul. Până va veni el din grajd, tatăl se va fi mutat probabil în camera de zi, așa că putea să stea în liniște la bucătărie.

*

Sara dormea. Purceii se foiau neliniștiți în ladă. El îi cercetă pe rând, le ascultă respirația și le verifică reflexele, da, erau normali. Unii aveau încă pielițe de placentă lipite de piele, de parcă un strat de lipici s-ar fi uscat pe ei; le descoji cu grijă. Era cald și bine în ladă și purceii arătau perfect, trebuia să se gândească doar la asta și la rachiul pe care o să-l cumpere. Mâine mama lui va fi pe picioare probabil, poate deja chiar din seara asta. Doar nu putea să stea atâta în pat fără să meargă la baie, nu? Și atunci va vedea că nu e de fapt bolnavă, doar că se simțea un pic slăbită. El se aplecă în țarcul Sarei și o frecă tare și hotărât pe sfârcuri. Ea clipi din ochi. Peste albastrul lor, genele căzeau albe și aspre.

— Acum trebuie să te pregătești și să-ți faci datoria. Știi, purcelușilor tăi le e foame. Nu poți să-i ții flămânzi toată ziua!

El aduse lada cu purceii. Primul purcel apucă sfârcul și purceaua răsuflă greu când îl simți. Rămase totuși întinsă. El văzu cum privirea ei se roti în lumina slabă, cercetând locul de parcă s-ar fi simțit în pericol.

El zâmbi.

— Ai uitat că ai fătat purcei. Eh, da, ai fost puțin cam cherchelită. Stai acolo frumos întinsă și-ți aduci aminte cu siguranță!

Purceii se certau între ei, grohăiau și se înghesuiau să-și găsească un loc. Ca niște cârnați roz și netezi erau acum întinși unul lângă altul pe pântecele cenușiu al mamei și se repezeau la sfârcuri. Din ele țâșni laptele și toți cinci supseră ca apucați, parcă sugeau cu întreg corpul. Și el simți și de data asta o ușurare. Încă o masă, încă o porție de hrană dătătoare de viață, se îndepărtau de catastrofa de a nu supraviețui cu încă un pas.

Purceaua ridică capul și el nu reacționă. Era clar că ea voia să-i vadă, dar n-avea chef să se ridice. El puse în ladă patru purcei, iar pe al cincilea îl puse în fața ei. Privea încordat și știa că risca viața micuțului; ea îl adulmecă vioaie câteva secunde, după care, aproape lipsită de puteri, lăsă capul să-i cadă la loc.

— Bravo, Sara, spuse el șoptit. Ești tare deșteaptă, zău. Ai niște purcei frumoși. Da, ei sunt foarte frumoși și tu ești foarte deșteaptă.

El ridică în palme purcelul sătul și moleșit care se vâri imediat printre frații săi când îl puse în lada de sub lampa de încălzit cu lumina roșiatică. Purceaua adormise în țarcul ei.

*

A mers în casă și a tăiat o felie de pâine pentru Sara, a găsit și doi cartofi fierți în frigider. Un porc pe care-l ții numai pe nutreț trece prin foc și pară ca să simtă între fălci gust de pâine și cartofi. El o învățase să aștepte frumos și să tropăie puțin din piciorul drept când primea ceva, dar acum nu mai era cazul să-i pretindă așa ceva, lăuză cum era. Ea prefera să stea culcată, așa că el îi puse bunătățile în față imediat de cum intră la ea. Ea grohăi încântată, scoase nenumărate sunete, el știa că-i arată cât de mulțumită era. O scărpină în spatele urechilor înainte să plece. Intră în spălător, își scoase salopeta de lucru și cizmele și se întoarse în casă.

*

Tatăl se mutase în camera de zi, știa ce așteptau de la el. Să nu le stea în drum și atunci era pace în casă. Da, de dragul acestei liniști făcea el tot ce i se spunea. Pace nu însemna neapărat că nu trebuiau să vorbească unii cu alții. Tor ar fi vrut să vorbească cu mama. Voia ca ea să fi fost acolo. El urcă din nou la ea, de data asta fără să-i ducă nimic. Trebuia să-i dea ceva de mâncare, ceva cald, să o întrebe ce ar fi vrut să mănânce, dacă avea poftă de ceva, poate de o supă, sigur că se găsea o supă la pachet prin casă, se va descurca să o facă citind instrucțiunile de pe spatele ambalajului. Nu mai bătu la ușă. Prima dată bătuse, dar ea nu-i răspunsese. El intră cu mers țeapăn, se mai luminase afară puțin, nu de-a binelea, dar de ajuns să vadă că ea zăcea ca mai înainte. Ea deschise ochii.

— Ți-e mai bine? întrebă el.

Ea zâmbi slab, el zâmbi larg spre ea.

— Nu e genul tău toată chestia asta! spuse el și încercă să glumească.

— Oribil, spuse ea. Dar sunt așa de obosită.

— Ești sigură că nu vrei să chem doctorul? Vine acasă la oameni, când nu…

— Nu. O să-mi treacă.

— Nu vrei la… Să te ajut să mergi la…

— Nu.

— Pun caloriferul electric. Să nu înghețI de frig. Și merg jos să-ți fac niște supă.

Ea nu răspunse, el luă tăcerea drept o consimțire.

*

Pulberea din pachetul de supă trebuia amestecată într-un litru de apă. Supă suedeză de mazăre, scria pe pachet. El se miră oarecum, adică ce era suedez în treaba asta? Dădu focul la maxim. Oala era cam mică, trebuia să amestece cu grijă. Închisese ușa dinspre camera de zi. Nu era cazul ca tatăl să-l vadă amestecând într-o oală. Obținu o fiertură fără miros, galbenă și subțire, în timp ce aștepta să fiarbă deschise radioul și o lăsă să mai dea în câteva clocote așa cum scria pe pachet. Gustă din supă cu o lingură de lemn, n-avea niciun gust, aha, de-aia îi spunea suedeză, se gândi el. Puse multă sare, tăie câteva felii de pastramă uscată și le aruncă în ea, gustă din nou. Acum era ceva mai bună.

*

Ea nu voia să mănânce. El ținea castronul cu supă aburindă în fața ei cu lingura ridicată.

— Nu, spuse ea din nou.

— Hai, trebuie să guști preparatele mele!

— Nu. Vreau să dorm.

În cameră era un miros greu de radiator încălzit, așa mirosea toamna când deschideau micul radiator din baie după o vară lungă. Mirosea a praf încălzit de căldură.

Seara merse la cocină conform obiceiului. Sara părea foarte calmă. În primele zile nu trebuia să-i dea prea multă mâncare, doar multă apă. Ea bea cu lăcomie și de aceea îi mai aduse o găleată plină.

— Ești mahmură? o întrebă el.

După ce a hrănit animalele și a curățat cocinile, i-a adus Sarei purceii din nou. Mai înainte le dăduse la fiecare câteva picături

de tinctură de fier, să-i întărească. Era convins că de data asta totul va reintra în normal. Suplimentul de fier le va face bine. Micuții guițau și nu se lăsau ținuți cu forța. Niciun alt animal nu era în stare să guițe mai tare ca un porc ce se simțea amenințat de parcă cea mai mică bagatelă era gata să-i ia viața.

*

Se așeză la bucătărie astfel încât să zărească ecranul televizorului prin ușa întredeschisă și să nu fie nevoit să stea în camera de zi. Taică-său obișnuia să meargă la culcare la ora nouă, Tor apuca să vadă actualitățile de la TV2. În seara asta se întâmplă exact așa și el se mută imediat în camera de zi. În urma bătrânului persista un miros îmbâcsit. Simțind duhoarea din aer, își dădu brusc seama că ieri seară tatăl său nu făcuse duș și nici nu își schimbase hainele. Inima îi sări în piept cu putere, pentru că asta însemna că mama lui se simțise rău încă de ieri. În fiecare sâmbătă ea îi punea la baie prosop și haine curate. Probabil o făcea mai mult pentru ea, ca să scape de mirosul acela la masă. Dar acum era clar că ea nu făcuse asta ieri.

El privea acum ecranul fără să fie în stare să urmărească emisiunea. Deci, încă de ieri lucrurile nu erau așa cum trebuie și el nu remarcase nimic, absolut nimic. Doar nu orbise și surzise dintr-o dată, ce naiba?

Merse la bucătărie și găsi oala de supă golită. Tatăl mâncase toată supa, oala murdară era pe aragaz și o farfurie adâncă cu lingura în ea era pe masă. Resturile de supă se uscaseră într-un fel de crustă galbenă. El puse oala nespălată în chiuvetă, o umplu cu apă rece, apoi clăti farfuria. Toate astea le făcea de dragul mamei, se gândea el, și nu pentru taică-său, să fie clar! El nu mâncase nimic, cu excepția feliilor de pâine la micul dejun, era ciudat că nu-i era foame deloc, lui care îi era mereu foame și care nu se simțea niciodată sătul. Încălzi niște lapte și căută puțină miere în dulap, dar nu găsi. Puse atunci o lingură de sirop în lapte și amestecă totul.

*

În holul de la etaj era frig, dar în camera ei era cald. Și un miros dulceag pe care se hotărî să-l ignore. Aprinse veioza de la capul ei și puse laptele pe noptieră, trase draperiile și reduse căldura la calorifer. Ea zăcea în pat și-l urmărea cu privirea când

se îndreptă spre ea. Prețul de lângă pat avea aceleași culori de demult pe care acum și le amintea.

— Cum te simți?

— Mai bine.

— Te cred ce spui dacă bei puțin lapte.

Nu-și dădea seama cum intrase în rolul ăsta autoritar, nu vorbise niciodată cu ea așa înainte, nu-i spusese niciodată ce trebuia să facă.

— Bine, spuse ea.

Ea zăcea cu capul pe spate, el uitase să aducă o lingură. Ea nu dădea semn că ar vrea să se ridice sau că va întinde mâinile. Erau ca mai înainte vârâte sub plapumă. În câteva secunde în care el ținu cana în aer, înțelese buimăcit că trebuia să-i susțină capul cu una dintre mâini.

Țeasta ei era rotundă ca o mingiuță, mâna îi alunecă pe părul transpirat. La ceafă părul era drept și șuvițele îi trecură printre degete. Capul ei era așa de mic, el îl ținea uimit în mână în timp ce ea își țuguia buzele ca să soarbă laptele. Mușchii cefei îi tremurau. După două înghițituri capul i se îngreună în mâna lui și el îl puse înapoi pe pernă.

— Așa, spuse ea slab.

— Nu mai bei?

— Nu.

*

El rămase multă vreme treaz în pat. Purceii mai supseseră încă o dată. Era mort de oboseală, totuși privea în întuneric și rumega întâmplările zilei. I se părea că ziua aceea durase cât o săptămână. Era cazul să sune doctorul, indiferent ce ar fi spus ea. Și adormi în sfârșit abia când se hotărî că așa va face.

*

Intră la ea înainte de a merge în grajd. Deschise fereastra și aerisi camera. Afară era înnorat și nu era ger. Probabil că avea să ningă.

— Tu ești?

El aprinse veioza.

— Da.

— Să nu suni doctorul.

— Ba da.

— Sunt mai bine astăzi.

— Te poți scula din pat?

— Nu încă. Dar nu-l suna.
— Ești bolnavă.
— Nu e grav.
— Vrei ceva?
— Da, un pic de cafea. Când vii din grajd.

El închise fereastra și coborî în bucătărie să aprindă focul. Tatăl lui era în pat încă, nu era de mirare. Nu avea niciun motiv să se trezească devreme.

*

Era semn bun că mama lui voia puțină cafea, el se simțea mai înviorat. Era cazul să aibă încredere în Sara acum. O masă zdravăn pe sfârcuri și apoi puse lada cu purceii jos în cocină. Lumina era aprinsă, ea putea să-i vadă bine. Era vorba de o mamă și de puii săi. Sara se mișcă greoaie spre ei, un corp colosal pe picioare scurte, scoțând grohăitul caracteristic al unei scroafe ce-și cheamă purceii la alăptat. Se lăsă în jos pe picioarele din față. Grămada de purcei începu să freamete și să guițe, se urcară unii pe alții să ajungă la mamă. Ea se lăsă jos și cu spatele, se aşeză pe-o parte și sfârcurile ieșiră la iveală. El era acolo cu lopata pregătită și urmărea fiecare mișcare a ei, asculta orice sunet pe care îl scotea. Purceaua putea oricând să fie în stare de vreo viclenie. Dacă încerca să facă ceva rău, atunci îi va arăta el cine e mai puternic. Ea ridică râtul înspre grămada de corpuri fragede, rozalii și grohăi nerăbdătoare. Purceii erau întinși pe burta ei, pufăiau, se îmbrânceau și se înghesuiau unii în alții.

Când se săturară de supt, începură să dea târcoale în jurul botului mamei. El urmări fiecare mișcare, dar se părea că ea nu avea de gând să le facă vreun rău. Ea îi inspectă foarte amănunțit pe toți, pe rând, îi împinse de căzură pe spate, îi adulmecă în timp ce ei încercau zvârcolindu-se să se pună pe picioare din nou. Tor consideră că erau în siguranță de-acum și părăsi țarcul. Intră în țarc la Siri.

— Primejdia a trecut, spuse el. Cum îți merge ție? Feți și tu în curând? Să am și eu ceva de făcut în grajd de Crăciun. Altfel mă plictisesc grozav!

Ea grohăi vioaie și el îi dădu o coajă de pâine din buzunar.

De data asta se grăbi să termine runda mai repede decât de obicei și le dădu animalelor nutreț și târâțe în porții ceva mai mari. Purcelele de prăsilă primiră câte un scărpinat scurt după

ureche, inclusiv Sura, mai bosumflată de cum o știa și care miji spre el niște ochi plini de suspiciune. Ea fata mulți purcei, mai fătase de cinci ori înainte, el se uită la picioarele ei, arătau în ordine, nu era timpul s-o trimită la abator. Și lui îi plăcea întotdeauna să se ocupe de purceii înțărcați, să le curețe cocina. Ei îl apucau și-l trăgeau grohăind cu boturile de salopetă, erau ca niște cățeluși bucuroși și fără stare cu toate că se aflau într-o cocină cu bare metalice și ciment pe jos. Da, va lua și pentru el o ceașcă de cafea sus în camera ei, se gândi. Și câteva felii de pâine, și vor mânca micul dejun împreună. Apoi trebuia să meargă la Spongdal la complexul de acolo și să facă unele cumpărături. Miere, lapte și ceva pentru cină. Va trebui să cumpere ceva, o să vadă el ce, doar e în stare să facă ceva de mâncare. Îi va face o surpriză. E clar că putea să stea și ea bolnavă în pat câteva zile dacă era cazul, nu cădea cerul din cauza asta, el se descurca de altminteri cu treburile casei. Ea nu mai era tânără și nu se întâmpla nimic dacă nu se mai îngrijea de toate.

*

Era numai un colț de pâine pe masa din bucătărie, dar mai găsi o pâine în congelatorul din hol. Taie cu greutate patru felii subțiri din pâinea înghețată, mai era și o felie din cea veche. Tatăl putea să aștepte până se dezgheța pâinea nouă, îl auzi sus la toaletă. Puse la fiert cafeaua și deschise radioul. Se vorbea despre preparatele de Crăciun. Ah, ce chestie interesantă! El avea un grajd plin cu așa ceva! Doar predase treizeci de porci la abator la începutul lui decembrie. Se vorbea la nesfârșit despre cum să faci friptura cu șoriciul rumenit, de parcă nu știu ce lucru mare era! Tot secretul consta în faptul că trebuia să crestezi șoriciul peste stratul de slănină, care nu trebuia să fie prea gros, nu rumenitul era greutatea! El nu mâncase niciodată în viața lui șorici neprăjit ca lumea și mama lui nu se agitase niciodată atâta ca să reușească o friptură. Oameni de la oraș nepricepuți! Se vorbea despre căldura cuptorului, dacă-ți poți închipui! Mama comentase în fiecare an de Crăciun fandoselile astea de ultimă modă și susținea că friptura reușea dacă țineai carnea în frigider două zile cu șoriciul în jos, apoi o puneai la cuptor cu folie de aluminiu pe deasupra să se pătrundă. La sfârșit era de ajuns să o lași să se rumenească frumos. El luă o tavă de pe raftul cu bordură croșetată și puse pe ea cești le și farfuriile. Îl întâlni pe

taică-său în hol. Acesta aruncă o privire scurtă spre tavă, apoi intră șontâc-șontâc în bucătărie.

— Du-te odată și te spală, puți de la un kilometru, spuse Tor și împinse cu un șut puternic ușa bucătăriei.

*

— Vrei să stai ridicată?

— Nu.

— Cafeaua e bună, mamă. Gustă să vezi!

— Nu e prea fierbinte?

— Poate. Acum am fiert-o.

— Pune un pic de apă rece în ea.

El merse cu ceașca la baie și își aminti cu ocazia asta că ea nu pusese sâmbătă la baie haine curate pentru bătrân, așa cum făcea de obicei. N-o va întreba nimic, nu era cazul să aducă vorba despre taică-său. Nici mirosul ăla greu din camera ei nu trebuia să-l preocupe atâta; totuși ea nu se dăduse jos din pat de sâmbăta seara și azi era luni. Băgă degetul în cafea să-i simtă temperatura, dar pielea lui îngroșată nu simțea nici rece, nici cald. Așa că vârî vârful limbii în cafea și constată că, da, acum se putea bea.

— Așa, spuse el.

Ridică țeasta ei rotundă, ea sorbi o înghițitură.

— E bună.

— Și o feliuță de pâine.

— Nu cred că…

— Ba da, ba da. Dacă nu sun doctorul, să știi! spuse el și râse încetișor.

Ar fi avut chef să-i povestească despre Sara, ce bine mersese până la urmă cu ea, dar faptul era consumat deja. Și apoi trebuia să-i spună și adevărul, cum că victoria se bazase de fapt pe o pierdere.

Ea mâncă trei bucățele din felia pe care el i-o ținea la gură; nu mai hrănise niciodată un om până atunci. Pusese brânză topită pe pâine, știa cât de mult îi place, și multă scorțișoară.

— Prea devreme, nu mi-e foame, spuse ea și închise ochii.

El îi privise gâtul când mâncase, cum încrețiturile lui se mișcau în sus și în jos, zâmbi fără ca ea să vadă, niciodată mai înainte nu observase asta, nu avusese ocazia să se uite la ea pe furiș ca acum. Ea nu comentase faptul că el pregătise micul dejun.

Mai rămase o felie cu pastramă. O puse în buzunar. Mai bine i-o dădea Sarei decât tatălui său.

— Ce vrei să mănânci la cină?

— Of... cină...

*

— Silozul meu e aproape gol, trec pe la tine peste câteva zile, spuse el în receptor în timp ce îndrepta cu mâna o agrafă de prins hârtii. Nu prea îi venea să-i spună de chestia cu rachiul, nu-i plăcea ca lumea să înceapă să vorbească, dar Arne era un băiat de treabă și el oricum se ducea la magazinul de vin înainte de Crăciun. Îl întrebă dacă îi ajunge doar o sticlă de o jumătate.

— A, da, țin mult din ea. Și am nevoie și de niște hrană pentru purcei.

Va veni și va lua el hrana animalelor ca să nu mai plătească și pentru transport, care avea taxă fixă indiferent de distanța parcursă.

*

Se urcă în tractor și porni la magazin. Folosea tractorul pentru că banii de motorină putea să-i deducă din impozit. La vechiul Volvo pe care îl folosea foarte rar și-l ținea parcat în grajd avea întotdeauna rezervorul plin. Asta pentru că nu-și permitea să arunce banii pe soluții de îndepărtarea condensului. Se făcea condens cât ai zice pește în rezervor dacă nu era plin ochi iarna când era sau ger mare sau, din senin, se înmuia gerul.

El se învârti printre rafturile magazinului cu pași apăsați, gândindu-se ce va pregăti la cină. Se uită îndelung la rafturile cu carne. Habar nu avea ce era în congelatorul de acasă; ba da, pâine pentru că mama îi ceruse câteodată să o aducă de acolo, își aminti zilele când ea frământa pâine, câte trei bucăți, ce zile bune, ce mirosuri minunate. Alese o budincă de sângerete. Sirop și cartofi aveau acasă. Cei mai buni erau cartofii la cuptor, mergeau cu budinca, dar probabil că trebuia să-i fierbi înainte. Nu știa cât timp trebuiau fierți cartofii. Când ajungea acasă trebuia neapărat să aprindă focul în camera de zi. Voia să fie singur în bucătărie când va pregăti cina.

În drum spre tejghea, trecu pe lângă lăzile cu bere și luă două sticle aproape fără să se gândească. Și când se așeză la coadă în spatele unui grup de tineri, aruncă în coș o cutie de curmale și un purcel de marțipan. Se înveseli deodată gândindu-se la propria lui extravaganță. Scoase portofelul din buzunarul din

spate, unde ținea cardul magazinului Coop cu reducere pentru clienții fideli și o hârtie de două sute pe care i-o dădu lui Britt, casiera. Nu râse ca altădată, schimbă doar câteva cuvinte cu ea despre vreme, că bate vântul și va ninge probabil. O cam luase razna, se gândi el, ce le trebuiau lor curmalele alea scumpe și marțipanul? Mama va fi mai mult ca sigur pe picioare și se va mișca prin casă înainte de venirea serii.

Opri tractorul pe alee, lângă cutia poștală și luă din ea ziarul *Națiunea* și un plic mare și alb. Deschise plicul imediat ce se urcă la loc în cabină. Era o felicitare de Crăciun de la abatorul Gilde, un desen de mână, semnat, cu toate că semnătura era indescifrabilă. Desenul costa câteva coroane, se vedea clar, trebuia să recunoască, era un cadou de Crăciun drăguț. El livra însă toată carnea la alt abator, la Eidsmo. Dar pentru orice eventualitate se înscrisese ca membru la Gilde Bøndernes, care era asociația pentru fermieri a fabricii de carne Gilde. De la Eidsmo primise o cutie de bomboane de ciocolată, marca Regele Haakon. Nu era cutia cea mare, marca avea mai multe modele, era un model mai mic, dar nu conta, important era că-i trimiseseră ceva. Iar de la crescătoria de porci Norsvin primise un fund de lemn. Pe care era pirogravat un purcel. Mama îl folosise deja și făcuse zgârieturi și tăieturi destul de adânci pe el, era lemn prost de brad, obiectul era făcut probabil cu intenția să-l agăți pe perete. Dar cine naiba agăța în perete un fund de lemn?

*

Din cabina tractorului privi în oglinda retrovizoare încercând să-l zărească pe taică-său prin fereastra de la bucătărie, dar nu reuși. Pentru siguranță ascunse curmalele, marțipanul și sticlele de bere în hanorac înainte de a deschide ușa spălătorului din grajd. Înăuntru puse totul pe bancă. În țarcuri nu se simțea nicio mișcare. Animalele știau că a intrat cineva și așteptau, el știa asta. Lasă-le să mai aștepte puțin, se gândi. Liniștea era oricum un semn bun, așa plină de așteptări cum era. Deschise ușa încet, voia doar să se uite la Siri. Se odihnea întinsă cu ochii întredeschiși în culcușul ei de paie. Gândul că povestea s-ar putea repeta îi fulgeră prin minte. Nu era exclus ca Siri să-i facă și ea vreo figură, da, da, chiar și Siri. Trebuia să aibă undeva la îndemână niște sherry, poate că și mama lui ar fi vrut să bea o gură dacă nu-l vor folosi în grajd. Putea să-l considere un dar,

deși ei nu-și mai făcuseră de foarte multă vreme daruri de Crăciun, doar erau oameni în toată firea!

El luă din cabină punga cu borcanul de miere și budinca, ziarul și felicitarea de Crăciun și intră în casă. Erau semne că va ninge în curând. Spera că va ninge mult. Avea poftă să dea la o parte zăpada. Tatăl lui ședea la masa din bucătărie, privea pe fereastră. Pâinea pe jumătate dezghețată era neatinsă, punga de plastic nedesfăcută.

*

El intră în așa zisul lui birou, închise bine ușa după el și-l sună din nou pe Arne, la Trønderkorn.

— Încă ceva, spuse el, am nevoie și de niște sherry. Două sticle de o jumătate sunt de ajuns, dar cumpără din alea ieftine, nu e cazul să fie ceva scump.

Arne răspunse că era în regulă și întrebă dacă a auzit vestea.

— Ce să aud?

Fiul lui Lars Kotum s-a spânzurat ieri. Yngve. Tocmai aflaseră și ei.

— Cum dracu'? Nu se poate! Ce nenorocire!

— Singurul lor băiat, spuse Arne, mai aveau, din fericire, o fată care studia agronomia la Ås.

— Și tocmai acum înainte de Crăciun, spuse el și vorbele păreau copiate dintr-un clișeu. Dorea să facă nevăzută acea parte întunecată a vieții, în această mult prea evidentă și crudă realitate.

— A fost o chestie, ceva cu o fată, spuse Arne, mai multe nu știe nimeni. Și mai spuse:

— Am auzit că fratele tău se va ocupa de el.

— De ce se va ocupa?

— De înmormântare. Și tot ce mai trebuie. Doar fratele cu asta se ocupă.

— Da, așa e. Deci, așa. Ce nenorocire!

*

Aprinse focul în camera de zi și merse în grajd. Nu avea deschizător de bere în spălător, așa că folosi un briceag. Făcu o pauză între prima și a doua sticlă de bere ca să-și poată trage pe el salopeta. Își puse cizmele de cauciuc în picioare. Berea era caldă. Luă un sac gol de tărâțe și purcelul de marțipan și intră în țarcul lui Siri. Constatase că Sara și purceii trăiau o adevărată idilă acum. Întinse sacul jos și se așeză pe el. Siri grohăi cu râtul

spre umărul lui. Un animal uriaș ca ăsta cu botul plin de colți ascuțiți ca niște lame de bărbierit putea să-l facă praf și să-l omoare dacă voia. De aceea simțea o siguranță imensă și copilărească știind că putea să aibă deplină încredere în ea.

— Stai puțin, spuse el și goli sticla. Ea îl adulmecă, el scoase un râgâit prelung urmat de câteva mai scurte. Apoi deschise cutiuța roșie de carton, rupse capul purcelului de marțipan și i-l întinse. Ea îl înhăță pe loc și-l mestecă cu un plescăit zgomotos și plin de bale. Trebuia să ai un curaj imens să-ți poți lua singur viața și pe deasupra să te spânzuri. Să te sugrumi, să ți se taie respirația. Sau poate că era mai ușor așa, ce știa el? Dar dacă ești hotărât și ai la îndemână o funie zdravănă... După părerea lui cel mai ușor era să fi luat niște pastile, să amețească, să doarmă, să moară în somn. Îl știa pe băiat, trecea câteodată pe drumul spre Gaulosen, cu binoclul la gât și un fel de stativ pliat pe portbagaj. Probabil un suport pentru pus binoclul pe el ca să fie mai stabil. Lumea din sat vorbise despre asta mai înainte, că știți, băiatul lui Kotum nu vrea să muncească pământul, nu te poți baza pe el, îi place mai degrabă să se chiorască la vrăbii cu binoclul. Și ciudat că Britt de la băcănie încă nu aflase că băiatul se spânzurase. Dar era chestie de minute, sigur că acum vestea s-a întins și ea a aflat. La magazin, mai mult ca sigur au fiert cafea și au deschis o cutie de biscuiți. Oamenii ce treceau pe acolo vor mânca și vor bea câte puțin într-o amestecătură de atmosferă de Crăciun, moarte și compasiune verbală.

— Dar el mai are o fată la Ås, spuse el tare, și asta e mare lucru. Pentru că e important, înțelegi, tu, Siri, draga mea, ca cineva să se ocupe de fermă și să nu se ducă totul de râpă.

Rupse picioarele din față ale purcelului de marțipan și gustă și el puțin. Berea îl încălzise, degetele îi erau calde și el le examină atent să se convingă într-un fel că sunt în regulă. O să treacă repede. Îi produsese o amețeală subită, puternică, dar de scurtă durată. Eh, trecuse deja un timp de când o băuse. Data trecută aruncase sticlele goale în latrina de afară, așa va face și acum, deși nimeni nu intra aici la el în grajd. Îi dădu restul purcelei, ea îl înșfacă repede pe când el o scărpina în spatele urechilor.

— Ești fata mea cea deșteaptă, șopti el. O purcelușă clasa întâi. Mai bună decât tot marțipanul din lume.

*

El închise ușa dinspre camera de zi numai ca să nu-l mai aibă pe taică-său în fața ochilor. Bătrânul nu se atinsese de mâncare. Da, o să-i dea și lui niște cartofi și budincă, nu de alta, dar dacă s-ar îmbolnăvi, n-ar rezista cu doi bolnavi pe cap. Și nici nu putea să-l lase să moară de foame, ar fi durat prea mult agonia. El curăță cartofii și îi puse în apă, apoi la fiert, ridică de nenumărate ori capacul să-i încerce înțepându-i cu o furculiță, asculta în același timp la radio, pe canalul P1, o emisiune despre legătura dintre Crăciun și fericire. Amețeala berii trecuse deja și se gândi la Kotum. Probabil că făceau mâncare, să pregătești mâncare era cel mai nimerit în astfel de situații. Îți faci de lucru și mai alungi gândurile. Gătitul, apoi se așezau să mănânce. Începuse să ningă, fulgii mari cădeau vertical. Foarte bine, se gândi el, dacă ninge mult pun plugul la tractor să dau la o parte zăpada. Mamei nu-i va sufla o vorbă despre băiat, în orice caz nu înainte ca ea să fie din nou pe picioare. Iar despre Margido nu-i va pomeni niciodată. Nici chiar când se va însănătoși de-a binelea.

*

Cartofii erau cruzi la mijloc, dar sub coajă se fărâmițaseră tulburând apa în care fierbeau. Strecură apa, tăie cartofii în jumătăți, puse margarină în tigaie. Budinca o tăie felii și o puse deoparte, aduse siropul. Simți că îi este foame. Va mânca el mai întâi, apoi va urca în camera mamei să-i ducă și ei, iar restul putea să mănânce taică-său. Simțise în mod sigur mirosul ce venea de la bucătărie și auzise zăngănitul oalelor.

Budinca de sângerete era cu stafide.

*

— Să știi că am ceva bun aici. Budincă de sângerete cu sirop și cartofi prăjiți. Și budinca are și stafide!

— Tu ai…

— Se înțelege.

— … cumpărat?

— Da.

— Dar aveam…

— N-am avut răbdare să cotrobăi prin congelator. Acolo tu ești șeful. Și când te pui pe picioare să vezi câte bunătăți am să cumpăr! Au să coste o avere, zău!

— Of!

— Hai, liniștește-te, am glumit. Nu vrei să te ridici un pic? Să ții singură furculița?

— Nu.

Ea era mai palidă decât azi dimineață când băuseră cafeaua împreună, înainte ca el să meargă la grajd. Mai palidă și cu cearcăne negre și adânci sub ochi. Arăta bătrână. El nu se gândise de fapt niciodată la ea ca la o femeie bătrână. Luă câteva înghițituri de budincă și cartofi, siropul i se prelinse pe bărbie, el plecă să aducă puțină hârtie igienică. Când o șterse la gură, ea ațipise deja.

— Dormi puțin după masă, așa, hai, odihnește-te, șopti el.

*

Tatăl lui mâncase tot. În orice caz ar fi putut să întrebe dacă mâncarea era pusă acolo pentru el. Tor nu văzu nicio farfurie murdară, cuțit sau furculiță, se pare că mâncase cu degetele și direct din tigaie. Era în camera de zi cu ușa întredeschisă; Tor auzi un tușit ușor, scos doar să dea de știre că se află acolo și nu ca să-și dreagă vocea. Trânti ușa cu putere și se apucă să spele vasele. Dungile veșnic negre din jurul unghiilor deveniră mai deschise la culoare și pielea aspră se înmuie. Și ce bine era să ții mâinile în apă caldă! De cât timp nu mai făcuse o baie? De obicei stăteau în picioare în cadă și făceau duș. Sigur că putea să facă o baie într-o zi. Chiar dacă se consuma multă apă caldă cu așa ceva. Și cu prețurile astea la curentul electric…

Înainte să plece din nou la grajd, luă cu el o felie de pâine și niște coji, le fărâmiță pe scândura unde se adunau păsările. Scândura pusă în adâncitura unei ramuri se afla la adăpost de zăpadă și păsărelele vor găsi pâinea chiar dacă va ninge.

Siri era agitată. Tropăia mărunt în țarc, urina des, prindea cu botul barele de metal ale țarcului. Nu veni la el ca de obicei.

— Așa deci, e rândul tău…

Strânse cu mătura paiele ude și aduse altele uscate. O hrăni pe Sara. Cei cinci purcelușI dormeau sub lumina roșie a lămpii de încălzit. Le lucea pielea și semănau cu niște ghemotoace. El nu se mai sătura privindu-i, dacă s-ar fi putut i-ar fi ținut în brațe toată ziua. Îi înțelegea foarte bine pe cei care țineau câte un purceluș în casă, din acele rase de casă special încrucișate. Animalele erau pitice și rezistente, nu creșteau mult ca porcii adevărați, cărora uneori li se rupeau picioarele sub propria lor greutate. Chiar și unii fermieri își făceau rost de astfel de

purceluși de casă, de obicei vieri necastrați. Mirosul lor de vier excita purcelele. El folosea un spray cu miros de vier pentru că era mult mai simplu. De cum simțeau mirosul sprayului, purcelele voiau imediat la vier. Una după alta. Din pură invidie probabil.

*

Siri nu va fata imediat, putea să mai treacă un timp. El deretică în boxa în care ținea nutrețul, făcu loc pentru sacii noi ce vor sosi. Sticlele de sherry vor veni înainte sau poate după ce va făta Siri. Oricum nu avea prea mare importanță, le va găsi el o întrebuințare. Putea să le țină în grajd, n-avea rost să le ducă înăuntru. O sticlă o va face cadou, tot se apropia Crăciunul. O va da mamei după ce tatăl va fi mers la culcare. Vor sta amândoi la masa din bucătărie cu burta plină de friptură, vor da noroc cu sherry, vor privi cum ninge afară. Mama va povesti despre zilele de altădată la Byneset, despre viața oamenilor de acolo, despre obiceiurile lor de nuntă, despre superstițiile lor. Ea nu se mai sătura povestind despre anii de război, despre planurile uriașe ale nemților de a construi cel mai mare port de război din lume acolo la ei, la Øysand. Un loc în care vor veni trei sute de mii de oameni să locuiască în case terasate la Gaulosen și la Byneslandet. Mama pomenea lucrul ăsta întotdeauna și se întreba cum ar fi arătat locurile astea astăzi dacă nemții ar fi câștigat războiul. Ar fi construit un aeroport și o șosea cu patru benzi de la Øysand la Berlin, spunea mama râzând în hohote de planurile nebunești ale nemților. Și apoi toți pomii aceia pe care îi sădiseră nemții! Plopii încă mai erau acolo, se înălțaseră și îmbătrâniseră acolo în nord, aproape de cercul polar. Și ce ciudat era că ei și-au înfipt rădăcinile adânc și au crescut exact pe acele locuri pe care nemții n-au reușit să rămână.

*

El curăță zăpada îndelung și sârguincios. Ningea fără încetare. În curând trebuia s-o curețe din nou. Era ușoară și pufoasă și stratul creștea văzând cu ochii. Se întrebă: oare cine curăța acum zăpada la Kotum? Sigur, unul dintre vecinii apropiați, se înțelege că Lars Kotum nu era în stare de așa ceva astăzi. Mâine va cumpăra ziarul *Adresseavisa* să vadă dacă apăruse anunțul mortuar.

Parcă tractorul, intră în casă și urcă în camera ei, doar să arunce o privire. Ea dormea. În mod sigur nu dorea să bea

cafea. Nu încercă s-o trezească, dormea așa de adânc. Coborî, se așeză pe scaunul din fața ferestrei de la bucătărie și ascultă emisiunea la radio. După aceea plecă la cocini, la Siri. Nu dădea semne că va făta azi. Ea nu făta pentru prima oară, era obișnuită cu fătatul, știa cum este, nu era dependentă de el, așa că se întoarse în casă. Niște vrăbii descoperiseră firimiturile de pâine pe scândura din pom și le ciuguleau. Începuse să se întunece și păsările ar fi trebuit să fie la culcare. Dar poate că becul aprins de afară le deruta puțin. Intră în așa zisul lui birou. Se uită prin dosare și-și notă ce mai avea de făcut. În curând va trebui să planifice bugetul pentru anul care începea. Trebuia să țină și evidența veniturilor din anul ce trecuse. Să se decidă pe care dintre purcele le va trimite la abator înainte de recensământul animalelor. Prețul cărnii de purcea era doar cu câteva coroane mai mic decât prețul cărnii de porc și nu avea rost să le mai țină dacă nu mai fătau mulți purcei.

*

Urmări la televizor actualitățile de seară prin ușa întredeschisă. Apoi la grajd pentru ultima rundă a zilei. Mama încă mai dormea. Nu prea îi plăcu treaba asta. Siri era în culcușul ei. Se pare că nu va mai dura mult. Se așeză pe vine în fața ei și-i vorbi blând.

— Chestia aia cu sherry, nu-i mare scofală, să știi. Cred că tu ești destul de isteață și vei fata normal. Nu e cazul să te dai la purcei și să devii carnivoră!

Ea privi țintă în ochii lui. El încercă să citească în ei un răspuns. Ce credea ea despre lucrurile ce i se vor întâmpla în curând? Ce credea ea despre ea însuși? Își dădea oare seama că este o purcea? Visa când dormea? Și ce visa? Nu găsea niciodată răspuns în privirea ei, decât un fel de așteptare, câteodată un fel de profundă uimire. Nu știa de fapt nimic despre ea, se gândi el, nu știa nici ce este, nici de ce. Totuși avea încredere în ea. Era între ei o legătură, un canal. Ceva inexplicabil, el nu știa de unde venea. Lui nu i se părea un animal urât. Toată lumea ar fi fost poate de părere că porcii erau urâți. Cei de la oraș ar fi considerat că arată ca un monstru. Ea era însă o purcică perfectă. Exact așa ca ea trebuia să arate o purcică, exact așa. Uneori îi trecea prin cap un gând curios, cum că nu era drept să țină animalele închise aici în grajdul ăsta. La urma urmei și ele erau niște vietăți și meritau să trăiască o altfel

de viață. Asta se întâmpla mai ales atunci când bea și se vedea pe el însuși în locul lor.

— Ai grijă de picioarele tale, poți să trăiești mult, spuse el. Mă duc în casă acum, dar am să vin la tine mai târziu.

Era cazul s-o trezească.

*

Dar ea nu se lăsă trezită. El o zgâlțâi zdravăn. Îndreptă lumina veiozei spre fața ei. Îi scoase mâna de sub plapumă. Era murdară de fecale. Îi dădu drumul mâinii și făcu un pas înapoi. Ea se mișcă, deschise ochii, privi spre el.

— Ga... Ga...

— Ce zici? Mamă!!!

— Ga...

Se sufocă, sau ce? Colțul gurii din dreapta se strâmbă brusc, fața i se schimonosi.

— Spune ceva! Spune ceva, mamă!

Ea deschise gura. Din ea nu ieși niciun sunet. Gura aceea era o gaură în care el privi și așteptă să se umple de sunet, dar nu auzi nimic.

*

Motorul Volvo-ului porni de cum răsuci cheia în contact. Trase mașina în fața pridvorului, deschise radiatorul de încălzit la maxim. Trecu în goană prin bucătărie și în viteză luă două pături din camera de zi de pe canapele.

— Maică-ta? întrebă tatăl ridicând bărbia și strângând genunchii ascuțiți în fotoliu. Ce? E bolnavă?

— Da! Ajută-mă s-o cobor pe scară! Trebuie s-o duc la spital! Stai... așteaptă puțin, să vii când te chem.

Întinse o pătură în mașină pe bancheta din spate.

*

Merse la baie și udă un prosop. Îi venea greu s-o spele.

Ridică plapuma și cuvertura croșetată de pe ea. Mama lui zăcea în propriile ei fecale de la brâu până la călcâie. Va pune benzină pe saltea și o va arde în spatele grajdului, se gândi el. Mama nu va mai avea și grija saltelei când va veni de la spital. Nu îndrăznea să-i scoată cămașa de noapte și chiloții. Nu, pur și simplu nu putea s-o atingă. Nu știa nici cum s-o spele, nu se pricepea, o șterse cum putu pe deasupra hainelor. Îi spălă mâinile și brațele. Erau grele, mușchi moi, fără voință. Ochii holbați și fără expresie, gura strâmbă se mișca în continuu. O

înfășură atent în pătură, să nu o mânjească și mai mult de murdărie.

— Vino sus! mai mult urlă el, deși se gândi că tatăl lui n-ar fi trebuit s-o vadă sau să știe ceva, așa cum arăta acum.

*

El o apucă de subsuori și o trase din pat pe dușumea. Tatăl lui înfășură pătura în jurul ei. Ea atârna ca un animal lipsit de viață pe brațele lui, nici capul nu și-l putea ține drept, îi atârna într-o parte. Părul îi era lipit de ceafă. Din gură îi curgea salivă. Tatăl o apucă de picioare și o porni cu spatele în jos pe scară. Bătrânul era complet țeapăn la încheieturi și în mod normal n-ar fi fost în stare de efortul ăsta. De data asta însă se descurcă și ajunseră jos cu ea. A fost un chin până au pus-o în mașină. Tor a trebuit să îngenuncheze pe o parte a mașinii și să o tragă înăuntru. Când îi lăsă capul pe banchetă, ea scoase un vaiet.

— Ce? Te doare? întrebă el.

Îi săltă capul și ea păru mai liniștită. Tatăl ocoli mașina.

— Pot să stau aici, zise el. Să-i țin capul ridicat.

Închise ușa de la intrare și se urcă la volan.

*

Privi în oglindă spre taică-său. Așa ceva nu se mai întâmplase vreodată. Taică-său cu capul mamei în poală părea ceva bizar, ceva nu era în regulă, o imagine complet greșită, aproape că îi venea să vomite. În mașină era un miros îngrozitor.

Nu era aproape deloc circulație pe șosea. Conduse prin Flakk. La spital, schelele de pe fațadă și săpăturile din curte îl dezorientară, dar desluși cuvântul *Urgențe* pe o plăcuță. Conduse spre intrarea luminată puternic de un bec. Ieși în grabă din mașină, urcă pe rampa de acolo și strigă că au nevoie de ajutor. Personalul sanitar sosi repede cu o targă pe roți. El încercă să le explice că făcuse pe ea, dar se pare că asta nu era un lucru important de care ei să țină seama. Examinară fața ei și încercară să-i vorbească. Înțelegeau, știau deja despre ce este vorba. Și el înțelese că e grav, cum să nu, dar citise că îți poți reveni, te poți face bine după așa ceva. Trebuia doar să i se acorde rapid ajutor. Altminteri ea era sănătoasă tun. Asta le și spuse:

— Este sănătoasă tun, altfel.

*

Lumina tuburilor de neon semăna cu cea din grajdul de acasă, dar culorile erau diferite. Aici totul era alb și verde. Tatăl se așezase pe un taburet. Pe o măsuță erau mai multe reviste cu colțurile zdrențuite, murdare și întoarse în sus. Lângă ele o plantă de Crăciun cu frunze roșii într-un ghiveci și un sfeșnic de alamă cu o lumânare roșie. O femeie îmbrăcată în alb le aduse cafea în pahare de carton, fără cuburi de zahăr. Tatăl întrebă:

— I s-a făcut rău așa… brusc?

— Da.

Nu mirosea plăcut acolo. Un miros greu, necunoscut. Și era prea curat, mult prea curat aici. De neînțeles. Și fără rost. Te puteai îmbolnăvi de atâta curățenie, să-ți pierzi mințile de atâta ordine. Nu era normal.

Doctorul apăru după o bucată de vreme, el nu-și dădea seama cât timp trecuse.

— A avut o congestie cerebrală, spuse doctorul.

— Credeți că va scăpa?

— Cred că se va descurca în noaptea asta, apoi vom vedea. Acum au spălat-o, au schimbat-o și arată bine, puteți merge la ea, dar este inconștientă. Și dacă vreți să-i anunțați pe cei din familie, aveți un telefon aici.

— Trebuie să-i anunț? Adică e așa de grav?

— Da, e grav. Și este o femeie bătrână, așa că…

Nu știa, nu voia să știe, nu, ea nu era bătrână. De fapt nu știa ce să creadă, dar încuviință cu capul drept răspuns și se simți ușurat că o spălaseră.

*

Îi telefonă lui Margido. Apoi rămase pe gânduri străduindu-se să ia o hotărâre. Până la urmă formă numărul de la *Informații.* O suna atât de rar, nu reținuse numărul, era notat pe marginea mapei de scris, acasă în biroul lui. Numărul ei de mobil, nu avea telefon acasă, spunea că nu era acasă prea des așa că n-avea rost să-și instaleze un telefon.

— Vă rog, aș dori numărul lui Torunn… Breiseth.

Îl durea faptul că ea se numea așa. Chiar și acum după atâta vreme îl durea. Dar înțelegea foarte bine motivul.

Vocea mecanică a robotului îi acordă posibilitatea să fie pus direct în legătură cu ea. El urmă instrucțiunile și apăsă pe butonul cu numărul 1. Ea răspunse la primul apel, cu voce veselă, își spuse numele.

— Sunt eu. Am sunat doar să-ți spun că mama... nu... bunica ta a făcut o congestie cerebrală. Nu e sigur că scapă, zic ei. M-am gândit că poate... ai vrea să o vezi. Dar, desigur, faci cum vrei. Eu am vrut doar să-ți spun, să știi și tu.

PARTEA A II-A

Mai avea douăzeci și cinci de minute până la sfârșitul ultimei conferințe dinaintea Crăciunului. Punea întotdeauna ceasul de mână pe masă peste teancul de hârtii. Lumina unui spot cădea pe foile pline de notițe. De fapt, nu avea deloc nevoie de notițe, știa deja tot cursul pe de rost. Simțea totuși că e sigură pe ea când le avea în fața ochilor și în plus calcula mai ușor timpul pe care îl avea la dispoziție.

*

— Acest lucru este înțeles greșit de mulți, continuă ea. Mulți cred că un câine devine ascultător dacă țipi la el și îl certi! Acum vorbesc, se înțelege, despre cei care și-au luat recent un câine sau despre cei care au un câine lup, nu despre dumneavoastră, care sunteți aici de față și știți mai bine.

Ea zâmbi către cei șaizeci și cinci de membri ai Clubului de proprietari de câini de companie din Asker și Bærum care veniseră la curs. Ei hohotiră uitându-se când la ea, când unii la alții. Proprietarii câinilor lupi aveau cea mai proastă reputație. Când se ocupau cu dresura sau cu antrenarea câinilor, zbierau la biata potaie din toți rărunchii, deși câinele se afla doar la doi metri de ei.

Singurul lucru pe care îl urmărește un câine este să-și găsească un loc în haită. De aceea face tot ce trebuie ca să fie acceptat. Atunci capătă încredere, devine sigur pe el. Și un câine sigur de sine învață mult mai repede decât un câine înfricoșat. Frica îl... îl blochează și atunci îi dispare orice motivație. Chiar și lucrurile pe care le-a învățat și putea să le facă mai înainte, nu mai este în stare să le facă dacă e speriat. Mai ales când cineva țipă la el și-i cere să facă una și alta. Iar un cățel dorește de la început să facă tot ceea ce se așteaptă de la el. În natură și într-o haită de lupi, atitudinea fiecărui animal este perfect previzibilă. Acest lucru face ca haita respectivă să fie foarte unită și puternică. Un animal dintr-o haită nu trebuie niciodată să-i surprindă prin comportament pe ceilalți membri ai haitei. Fiecare trebuie să știe cum se comportă celălalt în cadrul grupului. Și când fiecare individ își cunoaște locul în ierarhie,

haita va supraviețui. Dacă nu te supui unui individ superior în ierarhie este deja o chestiune de viață și de moarte. Să luăm, de exemplu, situația unui câine, hai să zicem că are opt săptămâni, care e luat de o familie. Cățelul vrea să se acomodeze la noul loc de conviețuire și trebuie să știe ce rang ocupă în ierarhia aceste noi *haite.* Dar cățelul nostru nu este un clarvăzător! El are pur și simplu nevoie de informații! Și omul este obligat să-i dea animalului aceste informații, câinele nu poate să le obțină singur. Tocmai am lucrat cu o familie care avea un cățeluș ce mârâia și se repezea la copilul cel mic. Cățelul dormea adesea în poala copilului și ori de câte ori se mișca băiatul, începea să mârâie nemulțumit. Familia mai avea un câine mai bătrân și cățelul se obișnuise cu el. Se obișnuise și cu fratele băiatului, cu femeia și cu bărbatul. Erau cu toții destul de dezorientați și nu știau ce e de făcut. Era un boxer mascul, sunt câini mari, nu merge să-i accepți comportamentul acesta.

Ea făcu o mică pauză, bău o înghițitură din paharul de apă. Apa se încălzise. Își îndreptă ochii spre cele cinci persoane din sală pe care alesese să le privească în ochi. Erau împrăștiați prin încăpere în lung și-n lat. Era un fel de șmecherie pe care o învățase, crea apropiere și îi făcea pe ei să creadă că ea era foarte motivată. Că era prima dată când se lăsa implicată atât de puternic. Că ei, cei din sală, erau unici, că ei erau primii cărora ea le povestea lucrurile astea.

Observă cum stăteau cu toții ca pe ghimpi și așteptau continuarea poveștii. Un cățel care mârâia și se repezea la un copil era o situație pe care fiecare dintre ei o putea vedea în fața ochilor. Ea se folosi de prilejul ivit și reveni la subiect:

— O familie care n-a avut câine niciodată și care se trezește în fața acestei situații… Vă imaginați ce s-ar putea întâmpla.

Ei încuviințară din cap cu toată seriozitatea.

— Mama devine isterică și se teme pentru copilul ei, tatăl începe să certe câinele, cățelul se sperie și mârâie din ce în ce mai tare, câteva luni mai târziu îl mușcă pe copil și totul se termină cu injecția pe care veterinarul o face să-i ia viața câinelui. Și să se întâmple asta cu un cățel care are probabil un psihic sănătos, un câine de altminteri superb! Doar pentru că nimeni nu i-a explicat pe înțelesul lui de câine unde este locul lui în haită. Să nu înțeleagă niciodată cu ce a greșit. Pentru asta să plătească cu viața!

Ca la comandă, pe fețele lor se oglindi deznădejdea și dezorientarea.

— Deci să revenim la acest cățel boxer... Familia a luat legătura cu noi, cei de la clinică, și ne-a întrebat cu ce greșiseră. Le-am spus că nu greșiseră cu nimic, dar că un singur lucru, și acela esențial, n-a fost înregistrat de cățel, și acum voi explica ce vreau să spun cu asta. Din moment ce câinele dorea în mod absolut să doarmă în poala copilului, avem un indiciu precis. Câinii nedresați, liberi, se relaxează cel mai bine în haita lor împreună cu indivizi care se află sub rangul lor ierarhic. Pentru că atunci scapă să stea de pază și să se supună celorlalți. Se întâmplă și ca indivizi foarte puternici să-l păzească pe conducătorul haitei, dar asta face parte dintre excepții. Acest cățel despre care vorbim s-a plasat singur într-o poziție ierarhică medie. El era subordonat câinelui mai bătrân, dar îl domina pe copilul cel mai mic. Conform instinctelor lui, copilul cel mic era subordonat câinelui cel bătrân. Ei, bine, am propus ca familia să încerce ceva foarte simplu, un mic program timp de paisprezece zile. Mama avea biroul acasă și deci era acolo aproape tot timpul, de aceea tatăl a primit rolul de *lupul cel mare.*

Câțiva râseră.

— Nimic neobișnuit aici, să știți! Nici atunci când omul nu are *câine*! În orice caz, în fiecare zi când *lupul cel mare* venea acasă de la lucru, cățelul se repezea spre el, nebun de bucurie. Și așa a făcut și acum. Dar *lupul cel mare* îl ignoră complet de data asta. Și își salută membrii haitei în ordinea în care se aflau pe scara ierarhică. Mai întâi o salută pe soția lui, cu multă bucurie și afecțiune și cu gesturi largi. Urmă fiul cel mare care primi aceeași atenție, apoi fiul cel mic, apoi câinele cel bătrân. La momentul acela cățelul era complet dezorientat și nedumerit și când în sfârșit i se acordă și lui atenție, se bucură atât de tare și deveni atât de supus, că făcu pipi pe el. Ei continuară astfel în fiecare zi și nu trecură multe zile până ce cățelul se liniști și așteptă cuminte să-i vină rândul să fie luat în seamă și inclus în comunitate. În paralel i se refuză dorința de a dormi în poala copilului. Asta a fost etapa cea mai grea. I-am explicat băiatului că mai târziu când câinele se va obișnui cu noua situație va putea fi ținut în poală și nu va mai mârâi. Ei, bine și chiar așa s-a întâmplat. Cățelul a înțeles informația pe care a primit-o. În haita de lupi ceremonialul de salut decurge în ordinea rangului

pe scara ierarhică, fiecare ritual confirmă ordinea după rang și chiar la o rasă de boxeri, care, fie vorba între noi nu prea seamănă cu lupii la înfățișare, comunicarea funcționează după aceleași principii.

Ea terminase. Din sală se puseră mai multe întrebări, în ușă se arătară două femei care o priviră întrebător. Una dintre ele flutură un șervet de bucătărie.

— Să ne oprim aici, spuse ea, am impresia că masa e pregătită și sunteți așteptați. Vă mulțumesc pentru atenție și vă doresc Crăciun fericit!

Aplauzele izbucniră vii și puternice. Șeful grupului veni în față și mulțumi în numele celorlalți, avea cu el nelipsita sticlă de vin roșu împachetată într-o pungă de hârtie roșie cu steluțe.

— Cursul a fost foarte interesant pentru noi toți! Acum știm cui să ne adresăm dacă potăile noastre nu se comportă ca lumea!

— Începem un nou curs de dresură în a doua jumătate a lunii ianuarie, spuse ea.

— Și mai știm acum că aceste cursuri nu sunt pentru câini, spuse el și râse. Ci pentru stăpânii lor!

Ea avea chef să plece acasă imediat, ceasul era aproape nouă și jumătate. Întotdeauna era foarte obosită după curs, da, chiar epuizată. Dorea să se urce în mașină, să pună sticla de vin pe bancheta din spate, să-și aprindă o țigară și să pornească în întuneric cu muzica dată la maxim. Dar n-a reușit să scape atât de repede. Îi puseseră și ei tacâm la masă și șaizeci și cinci de oameni voiau să-i demonstreze acum cât de bine înțelegeau psihologia câinelui.

Înainte ca ea să-și fi strâns hârtiile, se adunaseră toți în jurul ei. Ea știa din experiența celorlalte cursuri că așa se întâmpla de obicei. Erau la fel de previzibili ca indivizii unei haite ce funcționa după o regulă precisă. Vor vorbi despre lucrurile pe care n-au vrut să le spună în timpul cursului. Vor mărturisi despre eșecurile avute cu primii câini, va auzi anecdote despre înțelepciunea lor și despre indivizi patrupezi care îi uluiseră pur și simplu. Destul de rar povesteau lucruri pe care ea le putea folosi ca exemple mai departe, care îi erau de folos și pe care nu le mai auzise. Da, foarte rar auzea ceva într-adevăr interesant.

— Merg afară să fumez o țigară înainte să mănânc, spuse ea.

Câțiva își puseră jachetele și o urmară. O lăudară că le-a dat sfaturi bune, recunoșteau cât de important era să spună lucrurilor pe nume, vedeau în ea o adevărată salvatoare de vieți.

Au lăsat-o să plece abia după o oră, ea de-abia apucase să ia două guri de friptură și niște varză acră. Cissi îi spusese că nu e frumos să vorbești cu mâncarea în gură. Dar era mulțumită că avusese ocazia să facă puțină reclamă clinicii, asta era bine, ea devenise acum asociată. Era destul de neobișnuit ca o simplă asistentă veterinară să devină asociată la o clinică de animale. Dar ea muncise mult, ținuse cursuri despre comportamentul animalelor, dăduse adesea consultații pentru câinii cu probleme. Primise oferta ca pe ceva normal. Înțelesese că i se recunoscuseră meritele. Cu toate că pe hârtie nu avea absolut nicio calificare. Dar dintotdeauna avusese în ea un sentiment special, o înțelegere și o pasiune pentru câini. Niciodată nu îi fusese frică de ei. Când le urmărea comportamentul, indiferent care ar fi fost, era sincer interesată să înțeleagă mai mult nu ce se întâmplă, ci *de ce.* Poliția și serviciul de pază o sunau pe ea dacă aveau de-a face cu un câine care putea fi periculos. Un câine încuiat și părăsit în vreo locuință sau uitat legat de vreun stâlp. De obicei era vorba despre o secătură de stăpân sau un bețiv care uitase de bietul animal. Câinele părea atunci ca turbat dacă cineva încerca să se apropie de el, ceea ce îi speria și pe cei mai curajoși. Ea, însă, nu se temea. Ea știa că animalului îi era și mai frică decât le era lor. Și un câine plin de spaimă devenea nervos și era pregătit să se apere de străini. Comportamentul câinelui nu putea fi luat drept standard, nu era de ajuns, trebuia să înțelegi ce fel de mecanisme îl determinau.

Ea nu credea ce se spunea despre câini, cum că un câine ar mirosi frica. Ei foloseau mai mult privirea, citeau cele mai neînsemnate semnale care veneau de la ochi, mâini și corp. Ea le vorbea blând și se apropia de ei firesc, aproape fără să-i bage în seamă. Și mai ales nu-i privea niciodată drept în ochi. Câinii uluiți se dădeau atunci la o parte din calea ei. De multe ori sărise pe fereastră să intre la ei, le pusese apă într-o farfurie, căutase într-un frigider străin ceva să le dea de mâncare. Reușea întotdeauna să dezlege zgarda la zece centimetri de botul plin de colți ascuțiți care îi speriase de moarte pe cei de față, inclusiv pe tipii macho. Imediat ce câinele înțelegea că nu

e cazul să-i înspăimânte pe ceilalți, se liniștea de-a binelea. Se simțea scăpat de povara de a se descurca singur, de a fi stăpân pe situație. Un câine singur – și amenințat – devenea propriul stăpân în propriul univers.

*

În mașină deschise radiatorul la maxim. Când intra în mașină simțea că este acasă. Dacă se gândea bine, petrecea mai mult timp în mașină decât în micul ei apartament de două camere în care mergea mai mult ca să doarmă. De la radio se auzea vocea lui Janis Joplin.

Când sună mobilul, ea fredona tare melodia *Me and Bobby McGee* pe care o interpreta Janis. Ea dădu muzica mai încet, luă telefonul și răspunse. Ascultă mai întâi ce spunea el. Conduse spre o benzinărie pe dreapta, opri mașina și trase frâna de mână.

— Dar eu n-am văzut-o în viața mea.

El nu răspunse.

— Crezi că ea vrea să mă vadă?

Asta n-avea de unde să știe el, ea oricum nu era conștientă, nu încă. Dar ea era singura ei nepoată, spuse el. Vocea lui suna schimbată. Nu așa de tărăgănată cum se auzea de obicei la începutul unei convorbiri. Părea ceva mai vioaie, dar simțea că îi venea să plângă. Era ceva în vocea lui care semăna cu o urgență.

— Nepoată! Sunt eu nepoata ei? Da, sigur că sunt. Dar lucrurile nu se schimbă dacă o întâlnesc. Nu acum.

El iar nu răspunse. Se auzi cum oftă în receptor. Și după câteva secunde repetă ceea ce spusese la început, ea să decidă singură ce va face, el a vrut doar să-i spună și ei ca să știe.

— Dar tu? Cum te simți?

Eh, el. Doar nu era important cum se simțea el. Nu despre el era vorba acum.

— Bine, am să mă gândesc un pic la ceea ce mi-ai spus. Pot să te sun mâine? Ești acasă?

Da unde să fie? Dacă n-o fi cumva la spital. Dar atunci putea să sune acolo.

*

Ajunsă acasă a bătut la ușa vecinei și a intrat fără să aștepte răspuns. Margaret ședea pe un scaun și cosea. Petece de textile

pe care le folosea la o cuvertură de pat erau împrăștiate în fața ei pe masă și în jurul mașinii de cusut.

— Oh, nu aveam de gând să-ți arăt asta, spuse ea. Mă gândeam să ți-o ofer de Crăciun.

— Bunica dinspre partea tatălui e pe moarte. Uite aici niște vin roșu pentru tine. Eu aș bea o cafea și niște coniac.

— Bunica dinspre partea tatălui? Am crezut că ai bunică doar dinspre partea mamei.

— Sunt singura ei nepoată, a spus tata. Ai mai auzit așa o chestie? Să aud lucrurile astea abia acum. Săracu' de el! Ce și-o fi închipuind?

— Dar, Torunn, n-ai vrea s-o vezi? Așa, din curiozitate?

— Nu, cred că nu. Nici n-a vrut să audă de mama, de ce ar vrea acum să știe de mine?

— Pentru că jumătate din tine este sânge din sângele fiului ei.

— Nu prea îmi face impresia că au cine știe ce legături strânse în familia aia. Tata nu vrea niciodată să vorbească despre frații lui. Acum cel puțin știu că frații ăia nu au copii.

*

Se trezi la ora trei dimineața. Trebuia să stea de vorbă cu Cissi, maică-sa, deși știa prea bine că risca să aibă o discuție ce conducea la cine știe ce interminabile tirade. Dar nu era nimerit să discute asta cu o prietenă, oricât de apropiată i-ar fi fost. Erau lucruri mult prea personale, nu se cuvenea să le povestești oricui. Se sculă din pat, fierse apă pentru ceai și se uită pe fereastră. Cartierul Stovner era liniștit, zăpadă aproape deloc. Un băiat trecu de-a lungul unei străduțe, era singura mișcare. Observă că era îmbrăcat mult prea subțire. Pantofii îi alunecau pe pantă.

Nepoată! Devenise dintr-o dată nepoată, la vârsta de treizeci și șapte de ani. Printr-un bărbat pe care îl contactase pentru prima dată când avea zece ani. Atunci îi dăduse un telefon. Un bărbat pe care îl întâlnise o singură dată, erau mulți ani de atunci. Se afla la Trodheim la un seminar, ținuse un curs la Nidaros la Clubul proprietarilor de câini utilitari. El o așteptase în față la hotelul Gildevangen, într-un Volvo vechi și murdar care mirosea a grajd. Întârziase, găsise adresa cu greu, a spus el, conducea foarte rar în oraș. Centura de siguranță pe scaunul de lângă șofer era plesnită de-a curmezișul, roasă probabil de bătrânețe. Și-au dat mâinile. El și-a retras-o pe a lui grăbit și a

pus-o pe volan. A condus apoi prin oraș fără o țintă anume, au oprit la o stație de benzină și au cumpărat două cești cu cafea și două pateuri cu cremă de vanilie, unul pentru fiecare. Au stat în mașină și le-au mâncat. Mirosea a grajd atât de tare că ea n-avea chef să intre cu el într-o cofetărie și minți se că trebuia să ia avionul spre Oslo mai devreme decât trebuia de fapt. Trebuia să iasă din mașina aia cât mai repede și se gândi la Cissi cea pedantă, cum de era posibil ca mama ei, Cissi, și acest fermier taciturn s-o fi făcut pe ea? Pe vremea când Cissi era o puștoaică de optsprezece ani în spatele unei tejghele dintr-o patiserie care se umplea de băieți în haine din garnizoana regelui, mari amatori de prăjituri cu cremă și pateuri și care se uitau languros după ea. Era la Tromsø. Tor Neshov făcea serviciul militar la Bardufoss, avea permisie de duminică și cameră la hotel.

Cissi ar fi trebuit să-l vadă în ziua aceea în Volvo-ul ăla. Cu o jachetă bleumarin și ciorapi de lână gri în saboți de lemn. Ea întrebase dacă era voie să conduci mașina în saboți de lemn și el zâmbise puțin jenat. Ea era cea care propusese întâlnirea. Își închipuise că el era un fermier chipeș, ceva în genul celor din renumita zonă Hedmark, ca fermierul din povestea *Gudbrand din Lia,* sau un tip îmbrăcat în haine verzi de vânător. A fost, de fapt, atât de șocată de întâlnirea cu el că au trecut săptămâni întregi până să-și dea seama că îi era milă de el, la urma urmei. Ea nu i-a povestit niciodată lui Cissi că l-a întâlnit atunci; scăpa să-i descrie în amănunt totul, scăpa de minciună, simțea ca și cum el o molipsise de un fel de rușine. Dar de atunci vorbeau la telefon de patru-cinci ori pe an, ea știa acum o mulțime de lucruri despre ferma lui. Despre porci, ce făceau și gândeau, sau în orice caz ceea ce credea el că gândeau. Ea înțelesese că el era foarte mândru de animalele lui. Când vorbea despre maică-sa îi povestea mai mult cu ce se îndeletnicea ea. Ce a frământat, ce a pus la murat, la fiert sau ce mai împletea. Niciodată nu spunea asta, sau asta a zis mama. Și el n-a întrebat-o niciodată despre Cissi, doar despre ce se mai întâmpla la clinică. Era furios și uluit că existau oameni care cheltuiau bani pe canari și broaște țestoase și plăteau operații costisitoare pentru pisici. Adevărată nebunie, zicea el.

*

La ora șapte și jumătate porni cu mașina spre cartierul Røa. Acolo locuia mama ei împreună cu tatăl vitreg. Pregătise și

darurile de Crăciun. Știa că urmau să plece în vacanță la Barbados în seara aceea. Maică-sa călca bluzele și cămășile. Pe masă erau niște pungi, probabil pentru pantofi. Jos pe niște ziare erau câteva perechi de pantofi lustruiți. De la radio se auzea muzică veselă de dimineață și din burta unui aparat de cafea ieșeau pufăind aburi.

— Nu te duci la serviciu azi? întrebă Cissi. Parcă ai spus că vii mai târziu, după amiază, să-ți iei darurile și să ne spui la revedere! Crăciun fericit și așa mai departe!

— Tata m-a sunat aseară. Pot să beau o ceașcă de cafea?

— Taică-tău?

Cissi puse fierul pe suportul lateral al scândurii de călcat și începu să vânture o cămașă bleu pe care tocmai o călcase. Spuse:

— Da, știu că mai vorbiți la telefon din joi în Paști, dar nu te-am întrebat niciodată nimic. Treaba ta ce faci, pentru mine el și *toată familia aia* sunt un capitol definitiv încheiat.

— Maică-sa, adică bunică-mea, trage să moară.

— Și ce-i cu asta?

— Nu știu. Nu-i nimic, de fapt. Doar că mă întreb ce să fac.

— Ei, asta-i bună, bineînțeles că nu trebuie să faci nimic. Timp de treizeci și șapte de ani dumnealor n-au făcut absolut nimic! E cam târziu să înceapă acum, nu ți se pare?

— Mamă, te rog nu te enerva. Ai spus chiar acum că totul este un capitol încheiat.

— Tu ai început… Doamne, cum s-au mai purtat cu mine! De parcă aș fi fost o… o zdreanță care s-a culcat cu toții soldații! Cu toate că n-am fost împreună cu Tor decât o singură dată. Și când l-am întâlnit pe Gunnar, avusesem doar doi iubiți înaintea lui.

— Nu spune așa! Cum să fii o zdreanță, ce tot vorbești? Dar unde e Gunnar?

— Nu s-a trezit încă. Avem liber amândoi azi, doar plecăm în vacanță. Dar *eu* nu am liber, după cum vezi. Trebuie să fac bagajele pentru amândoi. Dacă ar fi după el, ar pleca numai cu periuța de dinți și cartea de credit în buzunar.

— S-ar descurca și așa…

— La ce te gândești tu, Torunn? Să te duci la ei acum?

— Poate. Nu știu. Tu ce zici să fac?

Ea începu să calce din nou.

— Baba e o scorpie. Dar dacă vrei s-o vezi înainte să… Este totuși bunică-ta, mai știi, poate că moștenești și tu ceva după ea. Ar fi fost altceva dacă te-ai fi dus acolo în vacanță și dacă ar fi fost bine, sănătoasă. Atunci puteai să riști să te fi implicat nițel.

— Cum adică?

— Să le arăți că îi placi. Să simți că ai niște obligații. Niște legături. Dar dacă tot trage să moară, ce să mai vorbim…

— Ce naiba, ești grozav de cinică!

— Mersi de compliment. Ești lefteră?

— Aproape. Am luat împrumut de la bancă ca să pun partea mea la clinică. Nu ne iese deocamdată prea mult. N-am decât banii pe care îi aveam și înainte.

— Ei bine, îți plătesc eu biletul și hotelul. Dacă vrei să te duci, bineînțeles. Pentru că îți spun sigur și imediat, la ferma aia nu poți dormi. Tot ce poți vedea acolo este o priveliște frumoasă, altceva nimic, dar chiar nimic.

— Dacă mă duc.

— Trebuie să te hotărăști astăzi. Rezervă biletul cu cartea mea de credit. Pentru hotel plătești tu și îți dau eu banii mai târziu. Ai grijă că multe hoteluri sunt închise de Crăciun, așa că rezervă cameră cât mai repede.

— Ți-am spus, dacă mă duc.

— Eu cred că te vei duce. Altfel n-ai fi vorbit cu mine despre asta. Ești prea curioasă ca să lași să-ți scape o ocazie ca asta. Și în plus îl vei întâlni și pe taică-tău. Și mai sunt și alții, să știi.

— Ei, cum dracu’ mai sunt și alții?

— Alții în familia aia. Taică-tău are doi frați, trebuie să știi. Și un tată. Habar n-am dacă mai trăiește. Știi ceva de el?

— N-am idee.

— Un tip ciudat și tăcut. Nu mi-a spus nici măcar un cuvințel cât am stat acolo. Dar a fost, la drept vorbind, o vizită fulger. Scorpia n-a avut nevoie decât de o oră și ceva ca să constate că nu aveam stofă de nevastă pentru fiul moștenitor. Și moștenitorul n-a protestat deloc. A tăcut ca un pește. Nici că eram gravidă n-a deschis gura să spună. De aia m-am și răzbunat, am fost deosebit de încântată când le-am cerut să plătească pensie alimentară în perioada de dinainte de a-l întâlni pe Gunnar. Parcă îl și văd cu cuțitul la beregată pe dânsul, frumușelul de flăcău, când zgripțuroaica de mă-sa l-a

privit în albul ochilor, nevenindu-i să creadă că domnișorica Breiseth de la Tromsø dorește plată lunar!

— N-a durat o veșnicie chestia asta.

— Destul pentru ea, sunt sigură. Și m-am rugat de Gunnar să nu se amestece, dar el nu și nu că vrea să o întrețină el pe fiica lui vitregă, așa că am cedat. Dar au trebuit să plătească totuși patru ani încheiați. Până în ziua de azi mă bucur când mă gândesc la treaba asta.

— Spune-mi, îl urăști așa de mult?

— Oh, nu. Ești nebună? Pe nepricopsitul ăla?

— Dar mi-ai pus numele după el.

— La început am tot sperat că mă caută. Să ne ia cu el pe amândouă. Dar, slavă Domnului, n-a apărut niciodată. Aș fi murit sigur închisă pe viață la ferma aia. Iar tu n-ai fi făcut niciodată ceea ce ți-ai fi dorit. La fel ca și mine. Pe când așa mă preocupă doar gândul că nu vrei să te așezi la casa ta și să faci copii. Acum începe să fie cam târziu. Nu *foarte* târziu, dar *destul* de târziu.

— Nu vorbeam despre asta acum. N-am chef să fac copii. Ce să-i ofer unui copil? Două camere la Stovner și o dragoste înnăscută pentru câini? În plus, nu am timp de un copil, așa că uită toată povestea asta. Tu de ce n-ai făcut copii cu Gunnar? Aveam și eu frați, iar tu o grămadă de nepoți.

— Dragă, pentru așa ceva este într-adevăr *foarte* târziu! Să lăsăm asta! Amintește-ți că te-am invitat cu noi în vacanță. Sunt sigură că ți-ar fi plăcut la Barbados.

— Poate că mă duc, totuși.

Cissi se răsuci cu fierul de călcat în mână.

— La Barbados?

— Nu. La Trondheim.

— Prea bine. Cartea de credit este în portofelul meu, sus pe bufet. Dă telefon la agenție din camera de zi, acolo e și hârtie și ceva de scris.

A rezervat bilete la un avion de după-amiază. Retur deschis. Nu aveau reduceri, toate costau la fel. Găsi o cameră la hotelul Royal Garden, singurul deschis de Crăciun. Celelalte închideau de vineri. Îi era totuna, doar n-avea de gând să fie acolo de Crăciun. Rezervă camera pentru două nopți, până joi.

*

În camera personalului, la clinică, erau buchete de flori pe mese. Unele decorate cu panglici, îngeri și globulețe. Erau trimise de stăpânii câinilor. Se arătau astfel recunoscători și arătau că pun preț pe munca angajaților clinicii. Putea să-și ia câteva zile libere fără probleme. Erau alți asistenți acolo care lucrau peste program pentru a câștiga un ban în plus. Va da câteva telefoane și totul se va aranja. În sala de așteptare erau la coadă mai mulți pacienți. Două pisici în cușcă care priveau îngrozite la un șoricar tânăr ce sufla cu limba scoasă și cu ochii ațintiți la ușa de la intrare, un setter englezesc bătrân care abia se mai putea ține pe picioare. Ea îi știa și pe câine și pe stăpân. Câinele se numea Bella și avea dislocare de șold și calcifieri la coloană, îi făcuseră șase luni tratament cu Rimadyl. Merse la câine și se așeză pe vine în fața lui. Bărbatul care îl ținea de zgardă avea fața crispată și îi tremurau maxilarele.

— Se pare că nu e bine, spuse ea încet.

— Nu. Suferă prea tare. Cu toate că e Crăciunul, ne-am gândit să…

— Puteați să cereți consultație. Nu mai era nevoie să stați la coadă.

— Nu-i nimic. Lăsați, nu-i nimic…

Stăpânul clătină puternic din cap, fruntea i se încreți și privi fix în podea.

— V-ați înscris?

— Nu. Nu e încă… eh, n-a deschis încă…

— Hai, veniți cu mine!

Ea îi conduse într-o cameră de tratament, găsi un scaun pentru el. Câinele se prăbuși după efortul făcut să se deplaseze pe mica distanță. Privirea îi era rătăcită, acea disperare pe care ți-o dă durerea, o privire pustie, ștearsă, închisă în sine care nu reușea să distingă detaliile din împrejurimi.

— Doriți… Trebuie să știu ce vreți să faceți cu ea după aceea. Dacă doriți ca…

— Da. Va fi incinerată. Am avut-o treisprezece ani. O voi duce la cabană. Așa i-am promis soției mele. Ea s-a uitat nițel pe internet și a găsit ceva care se numește incinerare individuală, a spus. Cred că există mai multe variante. Dar urna să fie dintre cele ieftine, doar nu o să stăm să ne holbăm la ea. Vom împrăștia cenușa, da, cenușa ei o vom împrăștia… la cabană.

Un fel de tuse îl înecă.

Sigurd, veterinarul care tratase cățeaua, intră pe ușă. Mai întâi îi făcu câinelui o injecție calmantă, care va avea un efect bun înainte de injecția letală, a sfârșitului. Torunn era de față, ținu câinele, așteptă ca acesta să se liniștească, să se moleșească. Aduse mașina de bărbierit și tunse părul pe un loc mic pe piciorul din spate, acolo unde vena era mai pronunțată.

— Bella, șopti bărbatul și o mângâia neîntrerupt pe cap. Bella, draga mea, acum vei scăpa de toate necazurile… Frumoasa mea…

Omul izbucni în plâns. Ea părăsi camera lăsând câinele pe masa de tratament.

Cele două pisici trebuiau vaccinate, șoricarul avea conjunctivită foliculară. Sigurd trecu pe computer prescripția Spersadex cu picături de cloramfenicol, Torunn scoase la imprimantă rețeta și o duse la semnat. Apoi parcurse comenzile de hrană pentru animale și lista de medicamente ce trebuiau cumpărate, comandă niște lanțuri de dresură, sună la tipografie să le trimită mai multe dosare cu logoul firmei pe ele. O cățea boxer cu niște tumori la mamele și o cezariană la un buldog englezesc. Și în plus cei de la Serviciul de pază veniseră cu o pisică rănită călcată de o mașină. Încă mai trăia. Adevărată nebunie, se gândi ea, tata i-ar fi tras una în cap cu toporul și gata, ar fi scurtat cu mult toată dandanaua.

*

Ea plecă devreme de la clinică, își puse cele necesare într-o geantă de voiaj, căută pe internet să vadă cum era vremea la Trondheim. Ningea.

Avionul își aștepta pasagerii. Din librăria aeroportului Gardermoen își cumpără un roman polițist. Se întreba în sinea ei ce e cu ea, de ce naiba se ducea acolo? Nu apucase să vorbească cu Margrete, dar îi lăsase un mesaj pe telefon. În după amiaza aia tocmai aveau de gând să cumpere câte ceva de mâncare, șervețele, niște mici decorațiuni, mai era doar o săptămână până la Crăciun. De-abia aștepta ajunul Crăciunului. Două femei singure acum. Amândouă rupseseră de curând legăturile cu iubiții. Vor mânca curcan la tavă, vor cânta niște cântecele naive de Crăciun, vor bârfi oleacă foștii iubiți, se vor ameți binișor. Vor citi cu voce tare câteva istorioare nostime din revista ilustrată *Nemi*, sau vor juca Trivial Pursuit. Citise într-un ziar că din ce în ce mai mulți oameni petreceau Crăciunul cu

prietenii în loc de familie. Că preferau așa, era mai puțină agitație și nu-i agasau pretențiile celorlalți. Era pur și simplu mai plăcut.

Aerul din avion era greu de respirat. Din cauză că nu era aer proaspăt, ci reciclat, se gândi ea. Așa că boli ca SARS, tuberculoză, gripă se puteau răspândi ușor. Din cauza asta începu să respire numai pe nas. Cilii să-și facă datoria și să filtreze totul dacă nu cumva erau deja răpuși de nicotină. Nu se putea concentra să citească romanul, preferă să se uite la ceilalți călători. Oare unde se vor fi ducând, ce simțeau ei atunci și acolo, chiar în momentul acela? Îi veni în minte brusc faptul că nu-l sunase pe taică-său să-i spună că vine. Dar ce importanță avea, la urma urmei? Doar avea cameră la hotel.

*

Orașul Trondheim arăta splendid. Lumina albastră, întunecată a după-amiezii, străzile cu ornamente de Crăciun și zăpadă pretutindeni. În grădini, copaci cu luminițe aprinse în ei, unele clipeau ca animate de o pulsație ritmică. Ferestrele clădirilor se oglindeau în apele râului Nidelven. Autobuzul trecu peste podul Bakke și ajunse la hotelul Royal Garden. În holul de la intrare recepția era împodobită cu mere aurii și îngeri albi. Va da o fugă până la spital și după aceea putea de fapt să se simtă și ea puțin în vacanță. Să meargă în oraș și să cumpere poate încă un cadou pentru Margrete și ceva pentru colegii de serviciu, să meargă la un film, să facă lucruri pe care nu prea avea niciodată timp să le facă. Dar trebuia mai întâi s-o vadă pe bunica aceea și să se lase văzută de ea, dacă nu era în comă și dacă mai era încă în viață, se-nțelege. Ar fi fost aiurea s-o găsească moartă. Ce prostie că nu sunase să întrebe. Pentru că atunci va trebui poate să meargă la înmormântare. Care va lua câteva zile până va fi pusă la punct.

Ea se înregistră la recepție, duse bagajul în cameră, închise televizorul care îi ura bun venit lui Torunn Breiseth, își aprinse o țigară și chemă un taxi s-o ducă la spitalul Sfântul Olav.

*

Anna Neshov se afla la secția A9, Congestii cerebrale, urcați cu liftul și urmăriți indicatoarele. Asta însemna așadar că nu murise. Trebuia să cumpere ceva, nu putea merge la ea cu mâna goală. Ce puteai să-i duci unei femei bătrâne, poate inconștientă? Cumpără de la chioșcul spitalului un buchet de

garoafe roșii ca focul și cu o crenguță între ele, dată cu spray auriu. Simți că respiră sacadat, nu-și dădea seama de ce o cuprinsese o emoție ca un fel de teamă. Nu era cazul să se teamă de nimic, se gândi. Era total fără rost ceea ce făcea acum, ar fi putut la fel de bine să meargă în vizită la oricare alt bolnav din spitalul acela mare. Poate la un copil bolnav de cancer care în mod sigur se bucura să primească o vizită. Destinele omului erau în locul acela nenumărate și nebănuite, dacă ar fi vrut ar fi putut chiar să dea iama prin ele.

*

Ușa dinspre camera bolnavei era închisă. Multe uși erau deschise. Ea spusese la poartă că e nepoata bolnavei. I s-a comunicat că unul dintre fiii bătrânei era acolo, putea să intre în cameră. Anna Neshov era trează, au spus.

*

În cameră, pe un scaun aproape de pat, ședea un bărbat. Patul era înalt, îi acoperea bărbatului o parte din corp, doar bustul se vedea. El se uită la ea cu o privire care o ocoli, de parcă ea ar fi intrat acolo din greșeală, de parcă l-ar fi deranjat. Ea își drese glasul și privi spre bolnava din pat. Bunica. Probabil că dormea, în orice caz, avea ochii închiși. Fața îi era strâmbată, te speria expresia aceea, de parcă ar fi râs și ar fi plâns în același timp fără să scoată vreun sunet. Părul era alb și drept, lipit de țeastă.

Ușa se închisese automat în spatele ei. Curentul de aer se simți în încăpere. Cizmele ei scârțâiră pe linoleum.

— Bună ziua. Eu am… am adus astea. Cum se simte? șopti ea.

— La cine ai venit?

— La Anna Neshov. Eu sunt… Torunn.

Bărbatul se ridică. Corpul pătrat era îmbrăcat într-un costum gri, cămașă albă și cravată neagră, buzele îi erau umede, în colțurile gurii avea puțină spumă albă, părul rar. Zâmbi slab.

— Așa deci, tu ești Torunn. Tor știe că ești aici?

— Da. Adică… nu, nu știe că am venit, dar el m-a… Am uitat să-l sun să-i spun că vin. Am adus astea…

Ea ridică buchetul de flori înspre femeia din pat. Femeia deschise ochii brusc, fără să miște capul, fără să-și schimbe mimica feței, fără să reacționeze de vreun fel. Trebuia, oare, să se prezinte acum, să facă cunoștință?… Se aplecă spre pat.

— Bună ziua, șopti ea. Cum te simți?

Privirea bătrânei era fixă și îndreptată țintă înainte. După câteva secunde, pleoapele îi căzură peste ochi din nou și din piept se auzi un fel de gâlgâit. De parcă și-ar fi dat sufletul. Bărbatul nu părea impresionat, ea presupuse că bătrâna adormise pur și simplu.

— Deci el te-a sunat, zise, de parcă ar fi vorbit pentru sine însuși.

— Mă duc să caut o vază, spuse ea. Trebuie să fie o vază pe aici, pe undeva.

— Pot să mă duc eu, spuse bărbatul repede și ocoli patul.

— Să facem cunoștință, spuse ea și întinse mâna.

— Margido, spuse el. Mă bucur să te cunosc.

*

— Am vrut să te văd. Am auzit că ești bolnavă.

Ea luă mâna bătrânei într-a ei. Nu era vlagă în ea, nicidecum putere, un organ mort. Degete erau zbârcite, reci ca gheața la vârf, o verighetă subțire adânc înfiptă în piele, unghiile netede, ușor vinețiii. Și ochii deschiși acum, priveau drept înainte ca adineauri. Torunn se aplecă înainte, să intre în raza privirii ei. Când o privi pe bătrână drept în ochi, înțelese că acolo era pustiu. Un gol care îi amintea de ochii noilor născuți în primele ore de viață, un fel de vid treaz în care poate doar părinții reușeau să deslușească ceva. Avusese o congestie cerebrală. Probabil că nu înțelegea nimic din ceea ce se petrecea în jurul ei. Expresia feței dispăruse, dar era normal să dispară și expresia din privire? Nu știa. Dar era un sentiment neplăcut. Odată demult, în metrou, la Oslo, a întâlnit privirea unui bărbat de vreo treizeci de ani. Stătea în fața ei și zâmbea. Ea îi susținuse privirea o vreme apoi s-a uitat în altă parte. Avea pe atunci cincisprezece, șaisprezece ani. Crezuse că bărbatul pusese ochii pe ea și i se făcuse o frică de moarte. Se gândea că va aștepta să coboare el mai întâi indiferent la care stație, apoi ea va coborî la stația următoare și va scăpa de el. Dar deodată el se ridicase și se îndreptase spre ușă mișcând înainte un baston alb.

— Eu sunt Torunn. Nepoata ta. Ce păcat că nu ne-am întâlnit niciodată până acum.

Începu să plângă, lăsă mâna bătrânei, se duse în mica baie laterală, găsi niște hârtie igienică. La urma urmei, ce căuta ea aici și ce însemna smiorcăiala asta? Trebuia să-și vină în fire.

Auzi ușa și zgomotul făcut de o vază ce era pusă pe noptieră. Dacă el a trecut pe lângă chioșc, a văzut că ea cumpărase florile de acolo, a înțeles că o făcuse pentru că era cel mai comod. Ea trase apa la WC, curgerea apei camufla zgomotul produs de suflatul nasului. Un suport de metal din perete era umplut cu mănuși de plastic. În coșul de gunoi zări fețe mototolite, pătate pe dinăuntru de fecale.

*

Margido nu se așezase, stătea acum în picioare la marginea patului, cu mâna pe bara de fier. Își apleca ușor înainte și înapoi partea superioară a corpului.

— Te-ai gândit să stai un timp aici? întrebă el.

— Nu știu ce să zic. Trebuie să sun și să spun că am venit. Să-l sun… pe tata.

— Am venit aici azi noapte. Tor a fost azi dimineață și eu am dormit câteva ore într-o cameră liberă pe care m-au lăsat s-o folosesc.

— Bine, acum pot eu să stau aici. Înțelege ce spun? Deși nu… cum să zic… nu mă vede?

— Nu cred. Dar cine poate ști?

— Ce-au spus doctorii?

— Nu se pot pronunța încă. Primele zile după un atac cerebral sunt hotărâtoare. Situația e stabilă acum, zic ei. Nu e cazul să stea cineva lângă ea în noaptea asta.

— Nu ne-am întâlnit niciodată înainte. Eu și ea.

— Nu.

— Nici pe tine nu te-am întâlnit niciodată. Doar ești unchiul meu. E așa ciudat!

— Da, așa este… ciudat.

— Cu ce te ocupi?

— Nu ți-a spus Tor?

— Nu. N-am prea vorbit despre lucrurile astea.

— Am o firmă de pompe funebre.

*

Ea îl sună pe taică-său. El va veni după ce termină treaba în grajd, va fi acolo în jur de ora nouă. Ce bine că venise și ea, spuse el. Și mai spuse că se pot întoarce apoi amândoi acasă cu mașina.

— Mi-am luat cameră la Royal Garden, zise ea.

El tăcu.

— E mai simplu, spuse ea. Spitalul e aproape de hotel.

— Avem așternuturi. Și multe camere. E o casă mare, spuse el. Cum se făceau pe timpuri la tronderi, adăugaseră mereu camere noi în lungime, o casă vagon construită în mai multe etape pe parcursul a două sute de ani.

— Vom vedea, spuse ea. Dar nu în noaptea asta. Am camera plătită deja la hotel și toate bagajele acolo.

Sigur că da, el înțelegea. Ea se gândi deodată cât de calculat și atent părea el cu banii. Și era bine dacă o minciună putea să-l liniștească. Nu va pomeni nimic de faptul că mama ei îi cumpărase biletul.

— Bine, ne vedem atunci peste câteva ore, spuse ea.

*

Bătrâna adormi imediat. Ea se așeză pe scaunul pe care stătuse Margido, apucă încet mâna bătrânei, de data asta stânga. Un tub cu o soluție intravenoasă era fixat pe braț. Ea își lăsă fruntea pe marginea patului și închise ochii. Bătrâna respira regulat. Din coridor se auzeau voci și zgomotul făcut de un cărucior. Rezervorul de la toaletă susura încă, poate că trebuia să mai apese o dată zdravăn pe buton. Ea va trebui să stea acolo cam două ore, să țină între palmele ei o mână străină, la naiba, în ce se băgase? Firmă de pompe funebre. Ce macabru! Cel mai bine era să se ridice de acolo și să plece. Să le dea un telefon și să le spună că n-are chef să stea acolo. La urma urmei, nu avea nicio obligație față de ei!

Puse mâna bătrânei pe pătură. Scoase cartea din geantă și începu să citească.

*

Când se trezi, el era în cameră. Cartea polițistă zăcea pe jos. Ceafa îi înțepenise. Simți mirosul de grajd, deși el stătea la o oarecare distanță de ea. Avea altă jachetă acum, nu aceea în care îl văzuse prima oară. Un fel de hanorac, nici ăsta nu era curat.

— Bună, spuse fără să se ridice. Se pare că am adormit. Și ea doarme.

— Da, așa e.

El se uită în jur după un scaun, era unul sub fereastră, îl aduse lângă pat și se așeză pe el. Zâmbi puțin și îi aruncă o privire rapidă.

— Ai altă culoare la păr. Și e mai lung. Altfel ești neschimbată, spuse el și înghesui mâinile în hanorac și mai tare. În cameră era foarte cald, dar el nu-și scoase hanoracul. El vorbea dialectul tronderilor, vorba lor tărăgănată, cu înfloriturі.

— Da. Și tu la fel. Neschimbat.

— Ai călătorit bine cu… avionul și restul? Sau poate ai venit cu trenul?

— Nu. Am venit cu avionul.

— E bine. Merge repede.

— M-am gândit că puteam veni cu mașina.

— Aoleu, nu. Acu' în decembrie e întuneric beznă, nu e bine de condus. Și gheață. Bine că n-ai venit cu mașina.

— N-am știut că fratele tău are o firmă de pompe funebre.

— Nu, nu prea am… L-ai întâlnit?

— Da. L-am găsit aici când am venit. M-am simțit ca o proastă. Curios că n-am vorbit niciodată despre el. Când mă gândesc la asta… De fiecare dată când am întrebat de astfel de lucruri, ai ocolit vorba. De fapt, de ce?

— Acu' n-o să începem… Nu prea știm unul de altul, el și eu. El nu stă la ferma Neshov. Vrei să aduc niște cafea?

— Nu, nu e nevoie. Ce vârstă are?

— El… să vedem… Da, are cincizeci și doi de ani. E mai mic ca mine cu trei ani.

— Și celălalt frate al tău. Ce face?

— Nu, eh, ce face… Margido l-a prins la telefon azi dimineață. Locuiește la Copenhaga. S-a mutat acolo de multă vreme, să fie vreo douăzeci de ani.

— Și el… ce vârstă are?

— El face… patruzeci în curând, dacă țin bine minte.

— E doar cu câțiva ani mai mare ca mine?

— Da.

— De ce nu am vorbit noi, oare, despre toate lucrurile astea mai înainte?

— Eh… doar am vorbit despre altele.

— Da. Despre animale. În general, despre ele, spuse ea.

— Animalele nu sunt chiar cel mai rău lucru despre care poți vorbi, spuse el zâmbind un pic stânjenit.

— Cum merge cu purceii?

El se îndreptă de spate, o privi drept în ochi și zâmbi deschis:

— Siri a fătat treisprezece purcei azi noapte.

— O! Ce grozav!

Despre Siri auzise multe. Se pare că purcica aia era mai deșteaptă decât Einstein.

— Iar duminică a mai fătat una cinci purcei, mai adăugă el.

— Doar cinci? Spuneai că dacă fată mai puțin de zece…

— Patru au murit. Nouă în total. Dar a fost prima dată când fată. Nu sunt niciodată mulți la primul fătat.

— Cei patru? Au fost bolnavi?

— Nu. Purceaua i-a omorât. S-a speriat și s-a repezit la ei. Se mai întâmplă.

El aruncă o privire spre fața bătrânei. Nu se atinsese de ea.

— Am mai auzit chestia asta. Bieții purcelușii!

— Ei, nu simt ei cine știe ce durere când sunt nou-născuți. Dar a fost păcat de ei. Mare păcat. Erau așa frumoși. Afurisită treabă. Și apoi tot circul cu purceaua ca să-i hrănească pe cei vii.

— N-ai sunat veterinarul? Să-i fi dat purcelei niște calmante?

— Nu. Am aranjat singur. A mers bine. Un pic de circ și cicăleală și gata. Totul s-a terminat cu bine!

— Apropo, vine și… Erlend? Aici, la spital, vreau să spun.

El se răsuci pe scaun, începu să învârtească fără rost ceva în buzunar, lumina de pe fața lui dispăru, lumina aceea care apăruse când el vorbise despre purcei. Ea regretă că pusese întrebarea, regretă din tot sufletul. Fiecare mișcare a corpului trimitea în cameră miros de grajd.

— Nu știu. Margido n-a spus prea multe. În orice caz el a aflat acum. Că ea e bolnavă. Că e la pat. Dar se va face bine. *Eu* așa cred. Ea este de fapt foarte sănătoasă.

— Nu știu dacă ea înțelege ceva. De exemplu că am venit s-o văd.

— Este foarte bine că ai venit. Este bine și pentru tine.

— Pentru mine? Pentru mine de ce?

— Of, ce le mai sucești și le mai învârtești… Este doar bunică-ta.

— A întrebat vreodată de mine? Ce mai fac?

— Știe că vorbim la telefon. I-am povestit că te-ai măritat.

— Doamne Dumnezeule. Sunt o mie de ani de atunci. I-ai spus și că am divorțat?

— Nu chiar. Dar cam la un an, a întrebat dacă ai făcut copii. I-am spus că tu nu vrei să faci copii. Că așa ai spus. Că nu vrei să ai copii. A fost de părere că nu era ceva neobișnuit.

— Cum așa?

— Habar n-am. Așa a spus.

Tăcură amândoi. Ea dorea să se întoarcă la hotel și spuse că este obosită. Ieri seară a avut multe de făcut, a dormit prost azi noapte, a lucrat peste program, a făcut bagajul, drumul la aeroport.

— Dar mâine, vii mâine la fermă? întrebă el și învârti iar zdravăn și fără rost mâinile în buzunare.

— Sigur că da.

Nu spuse că nu avea chef să doarmă acolo.

— Să vezi și tu purceii, spuse el.

— De-abia aștept. Ai o salopetă în plus, nu?

— Da, bineînțeles. Nu poți să intri în grajd fără așa ceva. Să nu ia vreo boală. Chestiile astea sunt importante. Și mirosul nu-ți intră în haine.

Mai mult ca sigur că el nu-și mai simțea propriul miros.

— Am să vin aici mâine dimineață. Să văd ce face. Putem să ne întâlnim aici. Ai tot mașina aia?

— Volvo-ul? Da, tot aia. E o mașină de aur, zău. De ce întrebi?

— Așa. Mi-a trecut prin minte. Bine, atunci eu plec acum.

— Am să vorbesc cu doctorul, zise el.

— Margido a spus că nu este nevoie să stăm aici noaptea.

— A zis el așa? Bine, bine. Totuși, am să vorbesc cu ei.

— Ne vedem mâine!

*

Găsi o masă liberă în barul hotelului, comandă o cafea și un coniac. Un șemineu electric crea o frumoasă iluzie. Avea poftă de o țigară. Simțea cum o înecă plânsul. Să stea acolo așa, doi oameni, de-o parte și de alta a unui pat acoperit de un pled sub care zăcea o femeie care era, probabil, pe moarte. Era mama lui și el o iubea. Locuise cu ea, trăise alături de ea întreaga lui viață. Și ei ce-i venise? Nu se abținuse să nu-l înțepe nițel. Era poate din cauză că adormise, se trezise brusc, simțise că nu era locul ei acolo. Dar cine se simțea la locul lui într-un spital, la secția de congestii cerebrale? Se vedea de la o poștă că el nu se simțea bine acolo. Și ea care și-a dat drumul la gură, s-a luat de el cu întrebări nesuferite, ar fi putut să-l întrebe lucrurile alea de

o mie de ori cu o altă ocazie. De fapt îl mai întrebase, nu de o mie de ori, e drept, dar de câteva ori, dar el schimbase mereu vorba, întotdeauna o schimbase, într-un final s-a gândit că frații ăia ai lui urau probabil și gândul că ea exista, că nu puteau s-o înghită și că tatăl voia să o scutească de toate astea și de aceea nu-i spunea nimic.

Goli paharul de coniac și mai ceru unul. Își propuse ca a doua zi să fie bună cu el.

*

Niște bărbați din bar o priviră cu subînțeles. Sta acolo singură. O femeie singură la o masă într-o joi seara, nu era greu să-și închipuie ce gândeau. Ea scoase din buzunar cheile camerei și le puse pe masă. Ea locuia acolo, putea să stea acolo singură exact atât cât dorea, nu-i păsa ce credeau ei. Dumnealor nu-și vor mai face acum iluzii. Și habar nu aveau de motivul pentru care ea se afla acolo.

*

Autobuzul ce venea de la aeroport se goli de oameni ce intrară pe ușile de sticlă, trăgând după ei geamantane pe roți și pungi de plastic. Recepția se umplu de trupuri și bagaje. Afară ningea des, zăpada li se așternuse pe umeri în ciuda distanței mici de la autobuz la ușă. Ea venise de la spital la hotel pe jos, fusese o plimbare minunată. Uitase că venea de la spital. Trecuse podul spre catedrala Nidaros, luminată ca în poveste. Apoi prin oraș și pe lângă podul Bybroa. Mersese de-a lungul apei, era zăpadă peste tot, avea zăpadă în păr și pe față. O sună pe Margrete și-i spuse că totul este în regulă, o va vedea pe bunica muribundă încă o dată, îl va vizita pe taică-său la fermă, va vedea purceii ăia ai lui și gata, de acolo, direct acasă. Totul va merge bine, nu era nicio urmă de îndoială.

Cel mai bine ar fi să nu-i spună nimic lui Krumme. Pentru că atunci Krumme va insista că trebuie să se ducă în Norvegia, la Trondheim. Apoi în mod sigur l-ar bate la cap să meargă și el și gândul acesta era de neconceput. Pentru că atunci el va vedea și va ști totul. Va descoperi cine era el de fapt și de unde provenea. Totul va ieși la iveală, iar Krumme va înceta definitiv să-l iubească.

Maică-sa va muri probabil în curând. În gândurile lui muriseră deja cu toții în urmă cu douăzeci de ani. Toți patru fuseseră ca și morți pentru el, și uite că acum ea murea de-adevăratelea. I se părea nedrept, nu era deloc un moment potrivit. De altfel, el putea doar să se prefacă că va pleca. Să plece două zile la Londra, să se întoarcă apoi acasă la Krumme și să-i spună că o înmormântaseră deja. Să-i spună că la Byneset morții se îngropau repede, nici nu lăsau să treacă o zi. Ar fi putut să-i spună că asta era o veche tradiție la ei, de pildă.

*

Krumme părea nervos. Sau supărat, era greu să-ți dai seama. Stătea, în orice caz, la bucătărie, cu pâinile calde în față, fără să fi pus de cafea, fără să fi atins ziarul, fără să fi gustat pâinea, cu coatele pe masă, privea tăcut undeva înaintea lui.

— Nu știu nimic despre tine, spuse el.

— Acum iar începi! Ce poți ști despre un om, ia zi-mi! Pentru că eu am întâlnit-o pe arțăgoasa aia de soră-ta și pe părinții tăi snobi și plini de prejudecăți, crezi că știu cine *ești*? Cine sunt eu? Ăsta pe care îl vezi! Nici mai mult, nici mai puțin!

— Nu trebuie să faci o melodramă din asta acum. Sau să mă strângi de gât. Nu sunt supărat, dar e trist faptul că nu știu nimic despre tine.

— Te rog, nu fi așa! Ce rost are să fii trist?

— Ai un frate, deci.

— Ei, bine, am doi frați.

— Doi?

— Da. Și o mamă care trage să moară. O mamă de care nu-mi pasă.

— Trage să moară? Doamne Dumnezeule!

— Da, Doamne Dumnezeule. Ce groaznic! Doamne, ce grozăvie, mor de durere!

— Încearcă să te aduni puțin!

— M-am adunat. Uite! Mi-am revenit. Doliul după maică-mea l-am încheiat chiar acum. Hocus-pocus! Ce repede a trecut... Gata, ai văzut?

— Deci nu te duci? Fratele tău a sunat gândind că e cazul să te duci. Altfel ce rost ar fi avut să sune?

— Da, da, poți să te gândești mult și bine ce l-o fi determinat să sune. Acum vreo cinci ani, când eram beat mort, i-am trimis o caraghioasă de carte poștală.

— Adevărat? I-ai trimis deci o veste?

— Da. Am găsit o carte poștală cu niște femei despuiate ce dansau în jurul unui sicriu deschis în care se odihnea ayatolahul Khomeini.

— De ce i-ai trimis așa ceva? Face politică?

— Aiurea. Are o firmă de pompe funebre.

— Ești nebun!

— Tot ce se poate.

— Așadar, te-ai decis să nu te duci. La mama ta care e pe patul de moarte!

— Nu spune chiar așa. Tu ce părere ai, ce să fac?

— Nu pot să mă amestec, Erlend. Este... adică...

— Acolo valoarea omului se măsoară după câte suflete sunt de față la înmormântare. Biserica plină înseamnă că dispărutul a fost nespus de iubit. Dacă voi lipsi se va observa mult prea bine că eu...

— Doar nu e vorba de înmormântare acum. Sau... ce a spus, e chiar așa de grav?

— N-am idee. Dar dacă iau avionul dus-întors, nu vor mai avea nimic de zis. Vor fi nevoiți să spună că și eu *am fost* de față. Ea e la spital acum. Asta îmi convine, pentru că nu trebuie să mai merg la ei acasă.

— Dragule, nu înțeleg nimic din ce-mi spui. Ce legătură are? Ce vrei tu să faci? Sunt o grămadă de lucruri despre care n-am vorbit niciodată.

— Pentru că nu am nimic de spus! Hai, mănâncă odată! Am făcut pâine! Vine Crăciunul! Avem o mare petrecere mâine seară! Și bineînțeles că nu mă duc. Am să sun să întreb cum se simte. Nu azi. Mâine. Azi mă ocup de masă. Du-te la serviciu, hai, fugi acum!

*

Ca să vezi, chestia aia cu unicornul n-a fost întâmplătoare. A fost un semn. În mod clar un semn. Și neliniștea aceea pe care o simțise azi-noapte. Nimic nu este întâmplător. Niciodată. Trebuia să lupte, să nu decadă din poziția pe care o atinsese. Dar de ce oare l-o fi sunat Margido? Era o răutate din partea lui, el trebuia să-și închipuie că știrea despre maică-sa nu-l va face să lase totul baltă și așa dintr-odată să zboare de urgență, după douăzeci de ani, la Trondheim. Mai mult ca sigur că a sunat doar ca să scape oarecum de propria lui mustrare de conștiință. Ce-l putea neliniști pe el, un prostănac ce-și dedicase viața lui Dumnezeu, lui Isus și Sfântului eh, cum îi zicea, Duh și gândea că acolo își va găsi odihna.

Atac cerebral. Un cuvânt bizar. A făcut un atac. Nu poate să vorbească, a spus Margido, doar zace. *Off-line.* Avea optzeci de ani. O femeie bătrână, de optzeci de ani, se afla la Spitalul Central din Trondheim și era mama lui. De fapt nici nu se mai numea așa, Margido spusese spitalul Sfântul Olav. Tronderii se vede treaba că și-au pierdut de-a binelea simțul rațiunii în zelul lor de a crea un oraș medieval într-un loc cu doar câțiva locuitori. A întrebat dacă nu vrea să vină și să o vadă pentru ultima oară. Pentru ultima oară, haida-de! Și cine făcea tot circul asta stupid acum? Nu el, în orice caz. Ultimul lucru pe care l-a văzut când a plecat de acasă a fost spatele ei. Stătea în picioare la bucătărie și turna supă în niște cutii de lapte din carton pe care le înghețа apoi în congelator. Ce dracu', nici măcar nu s-a întors să-i răspundă când el îi spusese adio. Era supărată că pleacă, tot supărată ar fi fost și dacă ar fi rămas. Fiul ei cel mic, mezinul familiei Neshov, era poponar, o rușine mai mare nici că s-a pomenit. Singurul care îl acceptase așa cum era fusese bunicul. Bunicul Tallak, cel mai bun bunic din lume. Îl luase adesea cu el pe fiord și îl învățase să prindă somonul cu plasa. Ce s-ar mai bucura Krumme dacă ar ști că el se pricepea la lucruri de-astea! Dar după ce a murit bunicul, nu mai avea niciun rost să rămână acolo. Și apoi, când a spus că vrea să meargă la școala profesională de la Brundalen și să înceapă cursul de Formă & Culoare a început tot necazul. Maică-sa a făcut o criză de isterie și a spus că dacă el era așa cum era, altfel decât ceilalți, nu mai era cazul să mai învețe și alte rele și să afle toată lumea chestiile astea, să-i facă de râs pe toți. Alegerea a devenit atunci și mai simplă. Dacă la Trondheim era

prea aproape de ei și numele și reputația familiei vor fi atât de afectate, ei bine, atunci va pleca încă și mai departe. Dar acum avea de gând să lase toate amintirile astea deoparte și să se gândească la alte lucruri importante de care trebuia să se ocupe. Făcu un duș, se îmbrăcă și plecă în oraș. Fredonând, se concentră asupra mesei pe care trebuia s-o aranjeze. Dar mai întâi trebuia să ridice de la croitor pardesiul Matrix pentru Krumme. Astăzi trebuia să fie gata.

*

Era într-adevăr ceva grozav de reușit, croitorul se întrecuse pe sine însuși. Krumme va fi în extaz de fericire și va fi convins că astfel de pardesie Matrix se găseau pe piață, pentru toate mărimile și formele. Nu va ști cât de mult lucrase croitorul ca să-l adapteze la măsura lui. Îl ceru împachetat în hârtie roz lucioasă și plăti bucuros colosala sumă cerută pentru producerea lui. După aceea se ocupă de cumpărăturile pentru masă. Saten roșu aprins și tafta aurie, șervețele galbene mari și mici, lumânări înalte de o jumătate de metru decorate cu auriu. Satenul era cu sclipiri metalice și-l va folosi ca față de masă, iar taftaua o va pune vălurită ca apele unui râu pe mijlocul mesei. Peste ea va pune globuri aurii și argintii, steluțe și praf strălucitor, buchețele minuscule de vâsc și laur lângă fiecare tacâm.

Își aminti ce spusese maică-sa despre priveliște. Cum ieșeai din oraș și ocoleai promontoriul, era ca și cum ai fi intrat într-o altă lume, plină de lumină și de pace, cu linii deschise spre infinit. Se întrebase mereu ce se întâmpla cu omul când vedea apă, când era în apropierea ei, de unde venea liniștea aceea interioară când priveai enorme întinderi de apă? Mirosul din mașină nu se mai simțea așa de puternic; deschise fereastra să poată fuma o țigară. Pe el nu-l deranja faptul că ea fuma în mașină. Mirosul își pierdea importanța, se pierdea sub impresia creată de priveliște. Byneset părea o carte poștală de Crăciun, cu un peisaj înzăpezit, cu fiordul în fundal și case cu coșuri din care ieșea fum. Un văl de ceață plutea peste mijlocul apei și se amesteca cu albastrul ei, munții de cealaltă parte păreau o acuarelă desenată cu multă apă și trăsături groase de pensulă. Fermele se aflau în pantă ușoară spre fiord, pâlcuri de pădure se înghesuiau în peisaj ca niște smocuri cenușii. Spuse cu voce tare că era deosebit de frumos acolo și că uneori își dorea să fie fotograf sau pictor.

— Eu m-am obișnuit cu lucrurile astea. Nu le mai observ, răspunse el.

*

Aleea lungă și impunătoare nu o pregăti deloc pentru ceea ce avea să vadă la fermă. Aleea contrasta puternic cu clădirile de acolo. Când cotiră și intrară în curte, observă imediat cât de dărăpănat era totul. Timp de câteva minute nu văzu decât asta. O sărăcie ce creștea lent și-i umplea raza vizuală complet. Mai multe geamuri la etajul întâi erau acoperite cu panouri de placaj. Vopseaua albă de pe peretele dinspre miazăzi dispăruse și lemnul cenușiu ieșea la iveală. Bucăți vechi de metal ieșeau de sub partea laterală a grajdului, ruginite și urâte, încurcate destul de bizar unele cu altele. Ceva ce altă dată fusese o cămară în curte se surpase pe-o parte, se înfundase în teren, o grămadă de roți fără cauciucuri zăceau la un capăt al grajdului. Și acum era multă zăpadă, cum o fi arătat curtea aia când zăpada albă se va topi și vor ieși la iveală mizeria și gunoaiele?

— Gata, am ajuns.

Dar de cum închise motorul se auzi în apropiere uruitul unui alt motor.

— Ei, asta-i bună, spuse el și ieși rapid din mașină. Doar i-am spus că mă duc eu să le iau! Știe că nu am bani să plătesc transportul, doar nu sunt mare moșier!

Un camion intra acum în curtea fermei. El sta și se uita când la ea, când la camion, de parcă nu știa prea bine ce trebuie să facă.

— Ce este? întrebă ea. Cine vine?

— Nu, asta-i bună... Este omul cu nutrețul. L-am sunat să-i spun că-mi trebuie nutreț. Poți să intri înăuntru, în bucătărie. Pe ușa de acolo.

— Nu vrei să te ajut? Să cărăm înăuntru și ce mai trebuie?

— Nu, eu și Arne ne descurcăm. E treabă de bărbați. Haide, du-te la bucătărie!

*

Se aștepta ca înăuntru să fie bunicul. Bătu la ambele uși înainte de a intra. Nu vedea pe nimeni, dar auzi niște zgomote venind de la etaj. În bucătărie mirosea a acru. Ea traversă podeaua și bătu la o altă ușă ce dădea în altă încăpere. Nu răspunse nimeni. Ea o deschise. O cameră de zi cu un televizor, o canapea, niște fotolii, o măsuță din lemn, joasă, lungă și îngustă. Husele fotoliilor atârnau zdrențuite peste ramele de lemn. Niște perne teșite, se vedea că cineva a stat pe ele și de mult timp nu le-a scuturat nimeni. Canapeaua era cenușie și plină de pete, cu trei perne brodate în culori țipătoare, galben aprins și portocaliu, verde deschis și roz. Pe masă se vedea o lupă pusă pe un mileu, câteva ziare, un etui de ochelari deschis. Trei cești de cafea fără farfuriuțe la un capăt de masă și o farfurie cu niște firimituri. Deasupra televizorului era o plantă uscată într-un vas care părea făcut din folie de aluminiu răsucită. Merse și o încercă cu degetul, înăuntru era o cutie de conserve de tinichea și planta zăcea complet în apă. Pe pervazul celor două ferestre se mai aflau câteva cutii la fel și toate plantele din ele, cu excepția uneia singure, erau uscate. În cameră era frig ca afară și la fel era și în bucătărie. Merse la bucătărie și se uită pe fereastră pe deasupra unui perdeluțe de naylon albă cu albastru, dar înnegrită pe partea dinspre fereastră unde era termometrul, se înțelege că trebuia să o ridici de fiecare dată ca să vezi temperatura de afară. Tatăl său și un bărbat cărau sacii prin ușa deschisă a grajdului. Ea oftă și se uită în jur.

O masă lipită de fereastră, trei scaune din plastic roșu cu schelet de aluminiu, un preș vărgat și zdrențuit pe podea, banca de bucătărie nu avea lumină deasupra, o chiuvetă smălțuită nemaipomenit de murdară cu marginea dintr-un fel de cauciuc turcoaz, un boiler agățat pe perete. Deasupra chiuvetei niște dulapuri încastrate în perete, vopseaua era cojită pe marginea ușilor glisante, un aragaz străvechi de felul celor care au un capac de metal deasupra plitelor, metal negru emailat cu punctișoare albe, ea puse ibricul de cafea pe masă și ridică unul dintre capace, sub el erau straturi peste straturi de mâncare arsă și zaț uscat de cafea. Frigiderul era și el tot de pe timpuri, cu un buton pe mâner pe care trebuia să apeși dacă voiai să-l deschizi. Ea nu-l deschise, în jurul mânerului era plin de pete maronii lăsate de urmele degetelor.

Un fund de lemn pe masă, un cuțit peste firimituri de pâine, pete uscate de dulceață și o pâine într-o pungă de plastic ce fusese folosită de prea multe ori, albită de încrețituri. Pe un stativ lângă chiuvetă erau agățate de un cârlig două pungi de plastic și un prosop de bucătărie în carouri albastre. Se uită iar pe fereastră, ei cărau sacii. Trase cu urechea spre scară, dar nu se auzi nimic.

Ea aruncă zațul de cafea în chiuvetă și umplu ibricul cu apă curată, încercă cu mâna plita aragazului care credea că se aprinde cu butonul din stânga. Cifrele de pe butoane se șterseseră probabil de multă vreme. Când simți puțină căldură puse ibricul pe plită. Ibricul era curat pe dinăuntru, dar plin de grăsime uscată și resturi de prăjeală pe dinafară.

Alături de o sobă cu plită era un lighean mare, de zinc, plin cu lemne pentru foc și ziare. Ușa sobei era foarte mică, dar o altă ușă mai mare era deschisă spre un cuptor care era plin de forme și ustensile de frământat prăjituri. Soba era rece ca gheața. Ea se aplecă pe vine în fața cuptorului și în același timp căută cu privirea prin cameră după un calorifer. Îl descoperi sub masa din bucătărie, merse și-l încercă cu mâna: era reglat la 130, cea mai joasă temperatură posibilă. Nu-l deschise mai mult, în schimb se apucă să aprindă focul în sobă, rupse ziarele în bucăți, le răsuci și le puse sub lemne. Lemnele erau uscate și luară foc imediat. Abia după ce văzu flăcările și simți căldura focului, începu să se gândească. Bucătăria asta nu se potrivea nicidecum cu ceea ce îi povestise el despre bătrână. El îi spusese că ea spăla, făcea

curățenie și gătea, o descrisese ca pe o femeie energică, o gospodină adevărată care păstra ordinea și avea pretenții de la ceilalți tot atât de mari cum le avea de la ea însăși. Pe când aici nu era decât mizerie și haos, camera îi trezea asociații cu reportajele cu familii de ruși săraci pe care le văzuse la televizor.

Ea mai puse câteva lemne pe foc și lăsă ușița deschisă să tragă. Dacă el îi va oferi ceva de mâncare, va refuza categoric, deși era moartă de foame. Își spălă mâinile deasupra chiuvetei fără să folosească săpunul uscat impregnat cu dungi negre de mizerie care era agățat de un magnet în perete, ci turnă în palme un pic de detergent de vase dintr-o sticlă aflată pe masă. Se pare că făceau economie și la detergent. Nu se atinse de prosopul care atârna pe perete, își flutură mâinile prin aer în fața sobei până se zvântară. Tor se îndrepta acum cu pași mari spre casă. Bărbatul care venise cu camionul îl urma. Nu intrară în bucătărie, ea auzi cum se deschise o ușă în hol și vocea tatălui care spuse la un moment dat:

— Cred că ajunge, inclusiv serviciul pe care mi l-ai făcut. Dar nu trebuia să te deranjezi să-mi aduci nutrețul, eu… Doar pentru că mama e bolnavă. Eh, ce să zic, nu trebuia. Dar mulțumesc mult și Crăciun fericit!

*

— Deci a trebuit să plătești *cash* pentru nutreț, spuse ea, când camionul plecase deja și tatăl veni în bucătărie.

— Ai pus de cafea, bravo. Nu, îi datoram niște bani pentru altceva.

— Am făcut și focul. Era frig aici ca într-o peșteră. Apropo, unde este tatăl tău?

— Eh, e pe-aci pe undeva, cine știe cu ce se ocupă.

— E bine, sănătos? Se descurcă cu…

— Da, da. Aduce lemne de foc de afară. Le taie și le aduce înăuntru.

— De ce nu vine și el la spital? Doar tu și Margido care…

— A fost când am internat-o. Nu-i prea place cine știe ce la spital.

— Așa e. Cui îi place? Spune-i că e gata cafeaua.

— Văd că a băut deja cafea. Și a mâncat și niște felii de pâine. Ia uite ce mizerie a lăsat aici.

— Vreau să-l văd. Dacă tot sunt aici.

— Eh, ei, bine, doar nu-i așa de important. El nu e prea în firea lui. Nu cred că e cazul acum să…

— Vrei să spui că nu mă lași să-l văd?

— Trebuie să mergem în grajd. Trebuie mai întâi…

— Bine.

El se așează la masă, dar se ridică repede.

— Avem niște biscuiți. Mama a făcut niște biscuiți, după câte știu.

— Nu te deranja, nu vreau să mănânc, nu-mi plac biscuiții.

— Poate o felie de pâine atunci?

— Nu, mulțumesc. Am mâncat un mic dejun copios la hotel.

— Dar văd că nu ai bagaje…

— Nu, de fapt m-am gândit să plec acasă mâine. Acum am văzut-o pe ea. Și, în plus, nu pot să locuiesc aici dacă nu vrei să-l întâlnesc pe tatăl tău.

— Eh, nu, nu asta e problema. Că nu poți să-l… El nu știe cine ești.

— Exact. Acum înțeleg.

— Ce înțelegi?

— Că el habar n-are că eu exist.

— Oh, ba da.

— Nu, el nu știe. Și mă simt acum ca o proastă.

— Of, Torunn, și tu acuma…

— Știe sau nu știe, vreau să-mi spui.

— Nu e nevoie ca el să știe *ceva!* Ți-am mai spus că omul nu prea e întreg la minte!

— Bine, hai, las-o baltă! Nu trebuie să vorbim despre asta chiar acum. Fierbe apa, unde e cafeaua?

El arătă spre o cutie roșie cu capac de plastic. Ea puse cafea multă în ibric, o lingură în plus, deși știa că a pus suficient. El nu comentă. Ea o lăsă să dea în clocote din nou, apoi puse ibricul sub robinet și turnă în el puțină apă rece.

— Văd că te pricepi, spuse el. Am crezut că voi la oraș folosiți doar aparate de fiert cafea cu filtru.

El zâmbi, ea îi întoarse zâmbetul, el părea atât de amărât. Păstrase pe el hanoracul ăla ponosit și sta pe scaun lângă fereastra bucătăriei de parcă se afla acolo în vizită.

— Poți să aduci niște cești de cafea? întrebă ea.

El nu se obosi să mai caute și farfuriuțe, dar scoase totuși un castronel cu zahăr cubic din dulap. Se uită în castronel și merse

spre dulapul cu alimente, scoase dintr-o cutie mai multe cuburi de zahăr și le puse în castron. Când el se duse să mai pună lemne pe foc, ea trase de mâneca pulovărului și șterse cu ea ceașca pe dinăuntru. Și acum că el adusese zahărul direct din cutia de ambalaj putea să-și pună cât de mult dorea în cafea, putea să spună că e nebună după dulciuri.

*

El îi dădu o salopetă veche și niște cizme de cauciuc. Salopeta nu văzuse interiorul unei mașini de spălat de foarte multă vreme. El îi spuse că se poate schimba în camera în care ținea nutrețul. Acolo erau mulți saci goi și în mijlocul încăperii era un fel de pâlnie din pânză groasă și grea, care avea o țeavă de metal sub ea și o chestie cu care era împinsă. Erau și niște baloți de paie pe podea, se vede treaba că sacii trebuiau umpluți cu ele. Nu era cine știe ce automatizare aici. Și ea care crezuse că fermierii se scăldau în subsidii și concurau să aibă mașini moderne, ultimul strigăt în dotare.

Ea păstră pe ea câteva haine înainte de a pune salopeta, suficiente ca să nu tremure de frig. Va trebui să le pună în pungi de plastic mai târziu pentru că mirosul cu care se impregnau acum făcea ca mirosul din mașină să pară doar un biet, chiar plăcut aperitiv. Cu toate astea ea era foarte bucuroasă. De-abia aștepta să vadă animalele acelea care făceau fața lui să radieze, care îl făceau să vorbească la telefon plin de patos și fără oprire în dialectul acela al lui de tronder.

— Animalele nu sunt obișnuite cu cineva străin în grajd. Purcelele mai bătrâne îl cunosc pe veterinar, altfel ele mă văd doar pe mine. Vor face un pic de gălăgie, să știi, îi spuse el.

Era în salopetă și cizme de cauciuc și, ciudat, se simțea grozav de bine îmbrăcată.

*

Ea nu mai intrase niciodată într-o cocină cu porci dar văzuse purcei vii de câteva ori. În mod obișnuit nu te gândești la lucruri de felul ăsta, de pildă cât de adesea aveai ocazia să vezi purcei? Vaci și cai mai vedeai din când în când, erau de multe ori pe pajiștile de pe marginea drumurilor, dar porcii erau întotdeauna înăuntru, nu puteai să-i vezi decât dacă aveai vreo cunoștință care avea porci sau dacă aveai treabă la vreo cocină. La clinica din Oslo aveau o înțelegere cu o școală de călărie care trimitea caii bolnavi la ei și acolo s-a aflat pentru prima dată aproape de

un cal, cu ham și hățuri, prima dată când a fost aproape de un animal mai mare decât un dog german.

Din cocini se auzea o larmă nemaipomenită. Dar cum au auzit că a intrat cineva s-a făcut o tăcere totală de parcă toți porcii ascultau și stăteau la pândă. Apoi se puseră iar pe guițat.

— Au auzit că am intrat, spuse el. E în afara programului obișnuit. Se întreabă acum ce se întâmplă. Așa este întotdeauna. Și când sunt purcele care trebuie să fete, trebuie să intru și să ies încontinuu. Ceilalți încep atunci să țipe și vor să treci și pe la ei. Își închipuie că e ajunul Crăciunului de fiecare dată când vin la ei, încercă el să glumească.

*

Nu văzuse niciodată purcele de prăsilă. Păreau niște munți monstruoși de carne pe picioare scurte și subțiri. Râturile luceau umede, se mișcau parcă independent de restul capului, ochii erau ca niște găuri mici și albastre în craniul uriaș, urechile dansau și tremurau, pe jumătate ridicate, pe jumătate atârnânde. Urechile erau foarte mari, aproape că împiedicau privirea și animalul trebuia să miște capul într-o parte și alta și să se uite cu coada ochiului. Privirea lor era ascuțită și iritată, se uitau de parcă ea făcuse ceva rău, ea nu reuși să le deslușească expresia, în ochi nu li se zărea nimic altceva decât suspiciune. Musculițe se învârteau în jurul animalelor și câteva purcele scoaseră niște sunete ce semănau aproape cu un lătrat când auziră vocea ei:

— Vai, ce mari sunt! Cum e cu putință? Cum pot picioarele alea mici să poarte atâta greutate? Cât de grele sunt, de fapt?

— Stați încetișor, așa, nu vă speriați! spuse el și intră în țarcul de lângă ei. Purceaua șchiopătă spre el, grohăi, suflă greu și-și puse botul în palma lui. Porcii nu văd poate prea bine, dar aud bine și au înțeles acum că aici e cineva străin. Da, unii cântăresc în jur de două sute de kilograme, chiar două sute cincizeci, dacă e vorba de scroafe cu purcei în burtă. Astea trei de aici cântăresc cam un sfert de tonă fiecare.

— Mi-ai mai spus și altădată cât cântăresc, dar nu mi-am putut imagina că sunt așa enorme. Aproape sunt puțin... macabre.

— Sunt animale falnice. Au picioare zdravene toate trei. Cea care zace culcată se numește Sura. Nu prea e de glumit cu ea. Poate să te muște. Este, de fapt, o fiară, așa e, să știi! Dar cu

purceii ei se poartă întotdeauna ca o mamă minunată. Sunt animale inteligente.

— Da, am mai auzit. Nu am vrut să spun că sunt urâte. Doar că sunt așa enorme! Nu mi-ar fi *trecut prin minte* să…

— După Crăciun le iau purceii și-i pun în cocină separată.

— Și când poți să vinzi purceii?

— După cinci luni. Atunci e prețul cel mai bun la carne.

— Le vor duce dorul purceilor lor…

— Sunt foarte preocupate unele de altele după aceea, purcelele, vreau să spun, după ce le iau purceii. Începe o luptă de haită grozavă între ele. Pentru rang și așa mai departe.

— Exact așa este și la câini…

— Cred că la porci e mai rău. Când le pun pe toate la un loc este o hărmălaie îngrozitoare, un adevărat iad. Trei purcele dintr-odată în același țarc și bătălia să obții acolo rangul cel mai înalt. Dracu' să mă ia, dacă nu sunt gata să se sfâșie între ele. Din cauza asta le pun împreună când se face noapte și ele sunt obosite și sătule. Sting lumina și mă rog la Cel de Sus să fie bine!

— Doamne Sfinte, dar nu cumva se pot omorî între ele?

Ea încercă să-și imagineze trei sferturi de tonă de carne vie repezindu-se unele la altele într-un țarc, nici trei câini rottweiler n-ar fi în stare de performanța asta.

— Nu. Sunt prea greoaie și prea mari. Dar încearcă, înțelegi. Al naibii să fiu!

El râse ușor, era senin și destins, cu mâinile în buzunarele salopetei și un pic adus de spate.

— Sunt foarte frumoase, spuse ea. Ce vârstă… ce vârstă au purceii când trebuie să-și ia adio de la mămicile lor?

— Cinci săptămâni. Și zece, douăsprezece kilograme. Peste patru luni vor avea o sută de kilograme. Dar nu vrei să-i vezi pe nou-născuți? Purceii lui Siri?

— Ba da!

— Iar Sara, care și-a omorât patru purcei duminică… N-are rost să-i mai facem morală acum…

*

Ea nu mai simțea mirosul urât. Purcelele nu erau murdare așa cum crezuse, erau mai degrabă pline de praf, cu fire de paie sau rumeguș lipit de piele, doar se tăvăleau mereu pe jos. Balega

era strânsă cu grijă în capătul opus al țarcului. Ea își imaginase că porcii erau murdari de balegă. Îl întrebă pe el dacă era așa.

— Vacile care sunt lăsate libere se balegă peste tot. Dar porcii sunt niște animale curate, spuse el. În țarc se balegă întotdeauna în același loc. Dacă se tăvălesc prin noroi o fac pentru a se răcori, pentru că porcii, de fapt, nu transpiră. Și când noroiul se usucă și cade, ia cu el și paraziții. Asta așa ca să știi. Dar porcii mei nu au paraziți, așa ceva nu există aici! Da, da, ei, de fapt, deși sunt niște porci, se comportă cum nu se poate mai bine. Și și-au păstrat intacte instinctele.

Ea se gândi la clinica lor. Linoleumul curat, curățenia, dezinfectantele. O cocină era teoretic un violent contrast față de locul unde se tratau animalele de casă bolnave. Și constata acum că o cocină este totuși un loc curat. Tot ce se afla acolo părea că se află acolo în mod firesc. Paiele și rumegușul și praful de turbă de care el îi povestise cu alte ocazii. El punea praf de turbă pe jos pentru că ei trebuiau să-și dezvolte instinctele, ea știa asta prea bine. Porcii trebuiau să râme în pământ și să și mănânce din el din când în când. Cu toate că turba era un fel de înșelătorie și nu pământ adevărat, de vreme ce sub ea era beton. Pereții grajdului erau făcuți din blocuri mari de piatră puse unele peste altele, cu niște ferestruici sus de tot. Ferestrele alea mici erau de fapt locul cel mai murdar din tot grajdul, erau acoperite cu pânze de păianjen atât de dese că nu lăsau să intre lumina. Tuburile de neon din tavan iluminau încăperea, dar și ele erau pline de pânze de păianjen.

— Uite, aici sunt, spuse el.

Și tot așa cum nu fusese pregătită când a dat cu ochii de purcelele uriașe, tot așa de neașteptat o cuprinse uimirea la vederea purcelușilor. Erau sub o lampă de încălzit cu lumină roșie, dormind într-o lădiță, strânși într-o grămăjoară lucitoare.

— Vai, ce mici sunt!... în comparație cu mama lor, vreau să spun, zise ea încetișor.

Purceaua se odihnea întinsă, nu se sinchisi de prezența lor. Pântecele ei era de un roz aprins, mamelele erau ca niște nasturi închiși la culoare așezați în rânduri.

— Ea e Siri, e obosită acum, spuse el, intrând în țarcul ei și așezându-se pe vine. Scoase o felie de pâine din buzunar și i-o întinse. Ea o înfulecă în timp ce scotea mici grohăituri. El o scărpină în spatele urechilor. Torunn îi privi pe gânduri. Se

cunoșteau unul cu altul, erau legați unul de altul, vedea acum clar legătura puternică dintre om și animal.

— Pot să intru și eu în țarc?

— Nu cred că e prea bine. Îți aduc un purcel să-l vezi. Siri nu va protesta dacă eu sunt aici.

El scoase un purcel din grămadă, îl ridică în palme și i-l dădu. Ea îl apucă așa cum apuci un nou-născut. Era moale și cald ca o catifea și mirosea a lapte. Rătișorul era roz și foarte curat, codița răsucită. Ea îl ridică spre obraz, puiul de animal clipi somnoros și îi auzi respirația ușor sforăită. Sub genele deschise la culoare se vedeau doi ochișori albaștri.

— N-am văzut niciodată ceva atât de drăguț, șopti ea. Este mult mai frumos decât puii de pisică sau de câine sau de alt animal. E perfect, zău...

— Ține-l bine. Dacă Siri dă comanda, ei reacționează imediat. Nu știu cât timp a trecut de când au mâncat ultima oară.

— Dă comanda?

— Da, îi cheamă la masă printr-un grohăit. Eu așa zic, le dă comanda. Atunci ei se reped spre ea indiferent de unde s-ar afla, ba chiar unii aleargă ca nebunii, deși sunt pe jumătate adormiți. Dacă aude chemarea, păi atunci frumușelul ăla din mâna ta se zbate și o ia la fugă de nici nu apuci să te dumirești bine.

Dar Siri nu dădu nicio comandă și purcelul se liniștise în mâinile ei, chiar moțăia nițel. Ea nu i-ar mai fi dat drumul, ar fi fost în stare să stea acolo ore întregi cu acel mic miracol lipit de fața ei. Urechiușa lui era fierbinte și o simțea pe obraz.

— Le place să simtă atingerea altui corp, spuse el.

— Crede că obrazul meu este sora sau fratele lui, șopti ea și își lipi buzele de purcel. Și când te gândești că micuțul ăsta va deveni carne, slăninuță și șuncă în frigiderele magazinelor.

— Eh, da, asta e rostul lor, da, da, spuse el. De aceea prețul la carne este foarte bun primăvara.

— Cum așa?

— Da, primăvara e sezonul porcinelor. Se vinde mai mult ca la Crăciun, zău.

— Nu m-am gândit niciodată la asta. Credeam că de Crăciun e sezonul cărnii de porc. Friptură și tobă și chestii de astea. Dar e clar că și primăvara, când oamenii ies afară și fac friptură la grătar... Of, gândește-te că ei ar putea să știe asta. Nu ți se pare ciudat? Că trăiesc aici în grajd toată viața și...

— Ei nu au habar de altceva. Nu au cu ce să se compare. Cred că le e bine așa. Eu nu am cine știe ce mare crescătorie. Mă ocup de ei la scară mică, știi. Am timp pentru toți. Și ei se plimbă liberi de colo până dincolo, se mai încaieră, dar și au grijă unii de alții din când în când. Nu știu, săracii de ei, să protesteze, decât poate unii împotriva altora. Ce să mai vorbim, porcii mei se simt bine aici.

— Până sunt trimiși la tăiere, da, da…

— Merge repede.

— Nu-ți pare rău, nu te cuprinde tristețea când îi trimiți la abator?

Ea încă mai vorbea șoptit. Purcelul dormea cu capul într-una dintre palmele ei. Codița subțire și relaxată nu era mai mare ca un băț de spaghetti.

— Ba da. Uneori. Da, trebuie să recunosc. Când este câte unul mai poznaș care se deosebește de ceilalți, are mai multă personalitate. De unii devii destul de… atașat, sau cum să zic? Dar la urma urmei așa este treaba, oamenii vor carne, dar nu au destulă tărie să taie animalele chiar ei. Cineva trebuie să facă și munca asta. Întâi îi crești și apoi îi tai.

— Și când purceii lui Siri vor…

— Of, nu-mi mai aminti! Mi-e greu să mănânc carne atunci, trec pe dulceață…

El zâmbi. Se întoarse spre purcea din nou, o scărpină iarăși și spuse cu voce joasă:

— Da, da trecem pe dulceață un timp…

Siri scoase niște sunete care semănau cu un răspuns la ceea ce spunea el și la câteva secunde după aceea purcelul se zbătu și sări din mâinile ei alergând frenetic.

— Ajutor! Prinde-l!

*

Purcelele și purceii lor erau în trei țarcuri despărțite unele de altele și cei mici începură să alerge când ea se apropie de ei. Ea începu să râdă, ei se comportau acum ca niște cățeluși. Unul dintre ei se întinse cu labele din față înainte și fundul în sus, exact cum fac cățeii când vor să te joci cu ei. Cu codițele răsucite. Purceii păreau iuți și ușori în mișcări și erau roz la culoare, așa cum credeau de fapt oamenii de la oraș. Un roz ce dispărea pe măsură ce creșteau. Purcelele erau cenușii sau de un alb gălbui.

— Sunt grozav de frumoase! spuse ea. Dar mult prea mari ca să le ții în brațe, din păcate.

— Și sunt sănătoase.

— Pot să-mi mai dai un purcel de la Siri să-l țin în brațe după ce termină de supt?

*

Nu se mai gândea acum la mirosul acela pătrunzător, nici măcar atunci când trebui să se schimbe de haine în camera cu nutreț. Ea îl invidia, pur și simplu. Nu se gândea la faptul că el nu câștiga cine știe ce de pe urma acestei munci, deși el îi repetase asta de multe ori. Prețul la carne era mereu negociabil și era o muncă afurisită cu hârtiile ca să obții pe kilogram un pic mai mult dacă respectai interdicțiile și îndeplineai toate condițiile alea, începând cu planificarea îngrășămintelor, apoi dotarea, apoi controlul veterinar.

Ea îl invidia că era stăpânul acelui grajd plin de animale, ființe vii pe care le cunoștea și le îngrijea, se atașa de ele, vedea în ele un lucru de folos.

*

El nu avea de gând să intre în casă, ea îl văzu cum se uită doar înspre fereastră.

— Atunci, să mergem înapoi, nu? Sau… poate… ce vrei tu să facem? întrebă el.

— Tu te duci la spital din nou, nu?

— Da. Stau acolo câteva ore.

— Trebuie să fie obositor pentru tine. Să conduci mereu așa între casă și spital. Tocmai acum de Crăciun și așa mai departe.

— Oh. Crăciunul vine, vrei, nu vrei. Noi nu prea sărbătorim cine știe ce pe aici. Și poate că ea o să-și revină, nu?

— Nu cred că-și revine așa repede. Crezi că e posibil? Mai sunt doar cinci zile până la Crăciun.

— Vom vedea.

*

El o conduse până în fața hotelului. Ea a spus că vrea să meargă la cumpărături și să se odihnească puțin.

— Mâine vreau să plec acasă, mai adăugă ea.

— Bine, cum vrei.

— Am spus că plec joi. Mâine e joi. Pot să vin la spital, să ne luăm la revedere. Pe la prânz. Când termini cu treaba acasă. Poate că și ea… se va simți mai bine mâine.

— Da, nu e exclus.

— Mulțumesc pentru… că m-ai invitat la tine. Ești un norocos, să știi!

— Norocos, eu?

— Pentru că ai animalele alea grozave. Aș vrea să fiu în locul tău.

— Atunci n-ai mai fi avut bani de hotel, spuse el și zâmbi. Nu poți trăi din chestiile astea. În orice caz, nu în felul în care muncesc eu.

— Dar totuși voi trăiți din asta. Altfel cum?

— Mama și… tata au pensia lor. Și nu folosim bani decât pe lucruri absolut necesare. Așa că ne descurcăm cât de cât. Cât de cât. Abatoarele și magazinele câștigă banii. Nu eu, în orice caz, nu eu.

Ea se gândi la cei patru ani în care el trebuise să plătească pensia alimentară. Cât s-o fi chinuit el să muncească pentru banii ăia. Anna Neshov a fost mai mult ca sigur furioasă la culme pe el. Și poate chiar și pe ea.

— Bine, ne vedem mâine atunci, spuse ea.

*

Când intră în recepția hotelului după ce tocmai părăsise Volvo-ul murdar, se simți ca într-o altă lume. Holul împodobit cu mere aurii și îngeri albi, scaunele de la bar, caramel la culoare, oameni îmbrăcați elegant, covoarele groase, căldura. Dacă ar fi văzut ei bucătăria fermei Neshov. Și dacă ar fi simțit purcelușul ăla lipit de obraz, aproape de buzele ei. Toți ar fi devenit sentimentali și ar fi refuzat să mănânce carne de porc. Atunci Tor Neshov nu ar mai avea nici din ce trăi, nici pentru ce.

Va cumpăra un cadou de Crăciun pentru el înainte de a pleca. Din cameră sună la bancă și ceru să-i ridice limita de credit cu încă cinci mii de coroane. Făcu un duș și-și schimbă lenjeria și ciorapii, mâncă alunele și bomboanele de ciocolată din coșulețul de pe masa de scris, merse în centru la Burger King și cumpără un hamburger cu cașcaval și rondele de ceapă și un pahar mare de pepsi, răsfoi ziarul VG pe care cineva îl lăsase acolo. Nu găsi nimic interesant în el. Afară se făcuse deja întuneric, era ger și cer senin. Străzile cu ornamente de brad și ghirlande de beculețe erau pline de oameni și de mașini. La mesele vecine oamenii aveau pungi cu cumpărături sub scaune. Îi trimise un SMS lui Margrete în care îi scria că va veni a doua zi. Apoi sună

la agenția de turism din Oslo. Era coadă mare acolo, o voce mecanică îi ceru să-și înregistreze numărul și va fi sunată când îi va veni rândul.

*

Cumpără pentru el o ceașcă de cafea ce avea forma unui purcel, toarta era de fapt în formă de codiță, un kilogram de cafea măcinată, zahăr candel maroniu și un set de lenjerie de corp din lână, bleumarin la culoare. Cămașa cu mâneci lungi și pantaloni, setul era foarte scump, din lână fină și subțire care nu era aspră și nu te mânca pielea când o îmbrăcai. La magazinul de vinuri de pe Byhaven cumpără o sticlă de whisky Bell's. Când stătea la coadă să plătească băutura, o sunară de la agenție. Ea ieși din rând și căută biletul în geantă. Nu aveau locuri libere decât cel mai devreme vineri.

— Dar eu vreau să ajung acasă mâine. Plătesc biletul întreg!

Nu a ajutat la nimic. Cel mai devreme vineri după-amiaza. Se gândi că nu trebuia să-i spună lui că va mai fi acolo o zi în plus. Se va plimba prin oraș, se va odihni, va sta liniștită, va rumega impresiile, va sta tolănită în pat în camera de hotel, va bea vin roșu și se va uita la televizor. Va lua pauză de la tot și toate.

Când puse biletul la loc în geantă, simți cu mâna ceva înăuntru. Ridică obiectul. Era o cutie de curmale.

— Binecuvântat fie domnul, Tatăl nostru din ceruri ne rugăm la Tine astăzi pentru ea care se pregătește de ultimul drum. Ne rugăm ca Tu cu puterea Ta să o pregătești să părăsească această viață și să o primești în fața Ta. Doamne, ascultă-mi rugăciunea, pleacă-Ți urechea la ruga mea, căci niciun om viu nu este fără prihană înaintea Ta. Nu cântări păcatele ei, ci te îndreaptă către Fiul Tău, Domnul Isus Christos care a murit pentru păcatele noastre, dar care trăiește acum și care va fi împreună cu noi la Judecata de Apoi. Doamne Isuse Christoase, Tu care ești calea, adevărul și viața: Nu o lăsa să ajungă în împărăția morților, lasă duhul Tău cel bun să o călăuzească pe calea cea dreaptă. Pentru că însuși Duhul Tău mijlocește pentru noi cu suspine negrăite. Las-o, Doamne, pe Anna să vadă calea mântuirii și călăuzește-o în pacea Ta.

El închise cartea de rugăciuni și puse mâinile împreunate în care ținea cartea peste mâinile ei, își plecă fruntea și închise ochii. Ar fi vrut atât de mult să spună niște cuvinte de iertare, dar rugăciunea aceea pe care o îngăimase o găsi suficientă și reușise s-o ducă la bun sfârșit după ce se asigurase că ușa era bine închisă. Își făcuse datoria. Poate că ea, cine știe, îl și auzise. Și chiar dacă nu-l auzise, era mulțumit că și-a făcut datoria. Nu ca un fiu, ci ca un bărbat care trata durerea morții și despărțirea de cei vii într-un mod profesional și desăvârșit. Nu putea face nimic altceva pentru ea, nici nu voia, la urma urmei. Ea era, de fapt, aceea care ar fi trebuit să deschidă ochii și să-și ceară iertare pentru că ea îl aruncase în disperare atâția ani, pierduți definitiv acum, ani de o falsă credință ce-i amorțise simțurile ca un ultim refugiu, ca o ultimă scăpare.

El știa că ea nu credea în Dumnezeu. Înlăuntrul lui spera că fața aceea strâmbă cu gura din care se prelingea salivă era doar o mască paralizată deasupra unui creier viu ce înregistrase fiecare cuvânt. Și tocmai atunci ușa se deschise cu un sunet ce semăna cu un căscat. El ridică încet capul și deschise ochii, se gândea că venise probabil o soră medicală. Dar nu, era Torunn, fiica lui Tor, cea care intrase pe ușă. Într-o jachetă lucioasă de piele, blugi și cizme negre, ținând două pungi în mână, una albă de plastic și una de la magazinul de vin, roșie cu steluțe galbene.

— Doamne, doar nu îi este cumva mai rău! Tu de când...

— Nu, nu s-a schimbat nimic. Dar de obicei, în cazuri de felul ăsta, se merge doar într-o singură direcție, spuse el. Să sperăm că nu se va chinui prea mult. Că nu va trebui să zacă în spital ani de zile...

— Iartă-mă că... Mi-a scăpat...

— Ce anume?

— Că vorbesc de Dumnezeu în felul ăsta... nu am avut intenția să... înțeleg că tu ești...

— Nicio problemă.

— Pun aici lucrurile astea ale mele. Dau o fugă până la chioșc să-mi cumpăr o sticlă de pepsi. Sucul pe care îl au pe masa din hol e prea cald.

*

El trase cu ochiul în pungile ei. Câteva cadouri de Crăciun împachetate în punga albă și o sticlă de whisky în cealaltă. Ce va ieși din chestia asta oare? Tor, care nu era obișnuit cu altcineva decât cu mama, cum se va descurca? Și să se trezească dintr-o dată și cu o fiică. Și atâtea lucruri pe care ea nu le știa și nu le înțelegea. Biata fată, el ar trebui s-o trimită acasă la ea, în sudul țării, s-o scoată din această realitate, care în mod sigur nu-i va fi de niciun folos. Azi-noapte pe la două sunase și Erlend, complet incoerent, probabil beat, bombănise fără șir despre *karma* și *nemesis* și semne rele, ceva despre un *unicorn,* imposibil să pui cap la cap ceva din ceea ce spunea, în spatele lui se auzea zarvă de voci străine. A trebuit să-i oprească vorbăria și i-a spus că Torunn venise și ea, deși presupunea că Erlend habar n-avea că Tor are o fiică. În aceeași clipă a regretat însă că i-a spus. Pentru că la capătul celălalt al firului s-a făcut deodată tăcere. Și după ce s-a mai adunat un pic, Erlend a vrut să știe neapărat când se născuse această fiică și cu cine se însurase Tor, așa că el a trebuit să se rezume la faptul concret și anume să spună că fata se născuse pe vremea când el încă mai locuia la ferma Neshov. Erlend începuse să plângă în hohote, Margido se gândise că era din cauza uimirii pentru că nimeni nu-i povestise niciodată despre asta și se speriase de responsabilitatea ce va cădea asupra lui acum. Dar când Erlend a reușit să vorbească din nou, îi spusese că plângea de bucurie că devenise unchi și că *în orice caz* va veni și el, pentru că acum era vorba de o întrunire de familie.

Erlend era probabil amețit și de altceva în afară de alcool, altfel nu i-ar fi trecut prin cap să folosească un astfel de cuvânt, auzi, familie. Va suna mai târziu și-i va spune când vine, spusese, și Margido se gândi că mai târziu însemna azi dimineață. Dar, de neînțeles, el sunase peste o jumătate de oră când Margido adormise și spusese că a rezervat bilet și va ateriza la Vaernes la cinci fără un sfert, de parcă lui Margido i-ar fi dat prin minte să stea acolo și să aștepte un frate care plecase să-și facă năbădăile acum douăzeci de ani și care nu dăduse semne de viață decât o singură dată în tot acest timp. Și atunci printr-o carte poștală macabră scrisă și trimisă când era mai mult ca sigur beat. Și a găsit și o cameră la hotelul Royal Garden, un bărbat cu un nume caraghios rezervase pentru el o cameră, dar bărbatul acela nu va veni. Vreun iubit, presupuse Margido. Nu știa că poți rezerva bilet de avion și hotel în puterea nopții, dar probabil că au folosit internetul, se gândi el. Pe internet se afla și un site cu titlul „Neshov, Biroul de Pompe Funebre”, doamna Marstad aranjase cu un nepot al ei care se pricepea la lucruri dintr-astea să aibă și ei o reclamă acolo.

Dar uite că ea s-a întors. El se ridică în picioare.

— Te rog, stai jos! Nu vreau să deranjez.

— Nu deranjezi deloc. Trebuie oricum să plec. Am o înmormântare la ora unu. Un băiat care s-a spânzurat.

— Of, sărmanul!

— Suferință din dragoste, spuse el.

— A lăsat vreo scrisoare, ceva după el?

— Nicio scrisoare despre suferința lui, doar un bilet în care le cerea iertare părinților.

— Bieții părinți!

— Băieții nu prea vorbesc între ei despre suferințele din dragoste, și când li se întâmplă așa, ceva cred că e sfârșitul pământului.

— Eu nu știu prea multe despre lucrurile astea, spuse ea.

— Apropo, unchiul tău sosește astăzi. Poți să-i spui și lui Tor. Va locui la Royal Garden. Nu tot acolo stai și tu?

— Ba da! Unchiul meu? De la Copenhaga? Dar eu plec acasă… astăzi.

El începu să-și pună paltonul cu mișcări dezordonate și se făcu că nu găsește mâneca pentru a ascunde cât de ușurat se simțea de fapt la auzul vorbelor ei.

— În orice caz, a fost foarte bine că ai venit, zise el și speră că ea înțelese ce voia el să spună, și anume că toate acestea nu erau începutul a ceva, ci mai degrabă sfârșitul.

— Dar poate că aștept și plec mâine acasă. Dacă vine și Erlend, mă gândesc. Ar fi nostim să-l cunosc și pe el.

Nu trebuia să-i fi spus. Din greșeală se gândise că spunându-i ei, va scăpa să-l mai sune pe Tor.

— Așa deci. Bine, bine. Acum trebuie să plec. Crăciun fericit!

— Am fost la fermă ieri.

— De ce?

— Să văd animalele.

— Îți plac animalele?

— Tocmai am devenit asociată la o clinică veterinară.

— Ești veterinar, sau…?

— Nu. Doar asistentă. Dar aranjăm cursuri și programe speciale pentru câinii cu probleme. Firma s-a mărit și eu am contribuit la asta, așa că acum sunt asociată. El este foarte mândru de ferma lui. M-am bucurat să constat asta.

— Nu este ferma lui.

— Ce vrei să spui?

— E de fapt a mamei.

— Dar nu e el cel mai mare dintre voi trei?

— Da, el este cel mai mare. Dar ferma n-a fost niciodată trecută pe numele lui.

— Dar mama voastră…

Amândoi se uitară la ea. Dormea și scotea niște sforăieli neregulate.

— Am crezut, continuă ea, că… am crezut că tatăl vostru este proprietarul. Că familia lui e aceea care…

— Da. Dar el nu poate hotărî nimic acolo. Așa a vrut mama. Tata a făcut întotdeauna doar ceea ce i s-a spus să facă. Și Tor s-a ocupat de fermă. Dar ferma nu e a lui.

Ea se uită pătrunzător la el.

— De fapt, ce vrei să-mi spui? întrebă ea.

— Eh, decât că… sunt foarte multe lucruri neclare aici. Asta nu este o familie în care tu… în care tu te vei simți foarte bine.

— Eu plec acasă mâine, doar ți-am mai spus!

— Nu am vrut să spun că… Nu, hai să lăsăm asta, Crăciun fericit! Foarte frumos că ai…

— Crăciun fericit și ție!

*

Ningea. El a parcat mașina în fața bisericii Byneset, alături de breakul doamnei Marstad. Îi părea rău de ceea ce îi spusese lui Torunn, dar spera că asta o va ajuta după un timp să înțeleagă că ei nu erau o familie în care să cumperi daruri de Crăciun pentru ceilalți, iar ferma Neshov nu era nici pe departe un loc în care ți-ai dori să trăiești.

Ningea atât de des, părea că un perete cenușiu se ridica deasupra fiordului, la doar câteva sute de metri de mal. Îi plăcea foarte mult biserica asta, una dintre cele mai vechi biserici de piatră din țară, avea aproape nouă sute de ani. Se afla pe o colină înspre fiord, cu toate că mai sus se afla un loc unde s-ar fi potrivit mai bine o construcție. Dar se spunea că pe locul acela, odată, cu multă vreme în urmă, s-ar fi aflat centrul unui cult puternic pentru o mare zeitate păgână și acesta a fost motivul pentru care au construit acolo o biserică. Mai demult s-a numit biserica Sfântul Mihail cel de pe Piatră. Așa erau rânduite lucrurile în lume, se gândi el. Cuvintele trebuiau să fie pe înțelesul omului și de multe ori n-avea rost să-ți pese atâta de istorie și tradiții.

Nu se simțea stânjenit când intra în biserica aceea veche pentru că nu i se părea că intra în casa lui Dumnezeu cu minciuna în suflet, ci intra pe un teritoriu al istoriei ce purta în pereți durerea și bucuria a nenumărate generații, nenumărate vieți amestecate.

Masa era aranjată chiar lângă ușă. El își scutură zăpada de pe umeri, scoase pieptenele din buzunar și își aranjă părul, îl netezi apoi cu palma. Pe o față de masă albă era o fotografie cu rama din lemn, un băiat cu păr blond și cărare într-o parte, era o poză făcută la școală, copilul părea stânjenit și intimidat probabil de un fotograf insistent care îi cerea să zâmbească. Zâmbetul nu venea din interior, se vedea după ochi. Lângă fotografie era un sfeșnic cu o lumânare albă, neaprinsă, la capătul celălalt al mesei era o cutie de colectă. Lângă ea, doamna Marstad scrisese caligrafic pe o hârtie cartonată: „Mulțumiri pentru donația făcută Clubului de Tineret din Spongdal. Familia”. Un caiet pentru condoleanțe era deschis la prima pagină cu un pix în așteptare. El auzi voci dinăuntru, ușa se deschise și intră un băiat cu brațele pline de coroane și trei buchete de flori pe care le agățase de mână cu niște sfori.

— Fir-ar a dracului de vreme, spuse el și înclină capul spre Margido, o înclinare în care nu se vedea vreo scuză pentru vorbele rostite, deși Margido putea să fie episcopul în persoană, dacă ne gândim la cât de cuvios părea.

*

El îl rugă pe băiat să-i ajute la căratul sicriului. În biserică era doar o fată nou angajată, slabă ca un țâr, și deși el și doamna Marstad erau puternici, era nevoie de patru persoane să aducă sicriul din camera frigorifică și să-l pună pe catafalc. Doamna Gabrielsen era la birou, ocupată să stea de vorbă cu familia decedatului. Băiatul cu florile se cam codi, dar Margido se făcu a nu-i înțelege reacția și porni în fruntea lor spre mica clădire roșie.

Acolo era sicriul model Natur tratat. Nimeni nu scoase o vorbă, îl ridicară și porniră cu el, erau atenți unde puneau piciorul să nu alunece, zăpada proaspăt căzută acoperea gheața. Băiatul nu era greu, dar așezat în sicriu devenise o sarcină nu prea ușoară. Când în sfârșit sicriul era pus pe catafalc și doamna Marstad se porni să-l împingă printre rândurile de bănci, băiatul cu florile dispăruse ca prin minune. Fata care ajuta în biserică aduse o cârpă și șterse zăpada de pe sicriu. Doamna Marstad aduse înăuntru sfeșnicele de lumânări și vazele de flori.

— Broșurile cu psalmi? întrebă Margido.

— Sunt în geanta mea, tocmai mă gândeam să le pun pe masă când ai intrat, spuse ea.

*

El constată ușurat că putea fără probleme să lase aproape toată treaba pe seama acestor două femei, în vreme ce el se afla la căpătâiul mamei bolnave, ele se ocupaseră de tot, nimic nu fusese uitat și în plus mai aveau încă două înmormântări pe care ele singure le puseseră la punct. Pentru ultimele două decese nu trebuiau să facă vizite la domiciliu, doar să se ocupe de spălarea și îmbrăcarea corpurilor la spital, cei decedați erau oameni bătrâni, de aceea el se angajase să se ocupe de înmormântare când familiile sunaseră. Femeilor nu le prea plăcea să se ocupe de spălatul morților la domiciliu, cu toată familia îndoliată de față, cu toată isteria și încărcarea nervoasă greu de evitat în asemenea situații. Broșura de psalmi pentru Yngve Kotum avea un desen pastel cu un peisaj de iarnă pe copertă, sub el scria numele, data nașterii și data morții. Preotul

Fosse alesese psalmii împreună cu familia. „Doamne, călăuzește-mă și arată-mi lumina Ta. Mă încred în Tine, Doamne”. N-au dorit solist, dar au fost de acord ca organistul să interpreteze muzica din suita „Air” de Johann Sebastian Bach. Coșmarul trebuia să se termine cât mai repede, el îi înțelegea foarte bine. Surorile vor spune câteva cuvinte și totul se va sfârși.

*

Lumea începuse deja să vină. Micuța biserică de piatră nu avea loc pentru prea mulți, toți știau și veniseră mai devreme să ocupe loc. O astfel de tragedie nu te putea ține acasă. El și doamna Marstad nu terminaseră de aranjat panglicile cu cuvintele de adio când au apărut deja primii oameni cu umerii și părul plin de zăpadă. În biserică se răspândi miros de haine umede și flori. El mergea încet printre ei și împărțea broșuri cu psalmi la cei care nu-și luaseră de pe masă. La înmormântări totul se mișca cu încetinitorul, zâmbetele, înclinatul din cap, toată atitudinea oamenilor devenea altfel, de parcă ar fi știut instinctiv cu toții că astfel îți arătai respectul față de moarte.

Lumânările erau aprinse acum, biserica se umplea de oameni, cei din familie veniră aproape ultimii, pe mamă o susțineau fiicele, mai bine spus, mai mult o cărau. De fapt, era obiceiul ca familia să vină înaintea celorlalți. Tatăl băiatului dădu mâna cu Margido și-i șopti la ureche niște scuze pentru întârziere, nevastă-sa cedase nervos chiar când trebuiau să plece de acasă, spuse el, acum i-au dat o tabletă din alea de somn pe care doctorița le lăsase pe masă când l-au găsit pe Yngve mort, nu aveau alte medicamente în casă decât niște paracetamol și nu credea că era de folos. Margido îi conduse la primul rând de bănci pe partea stângă unde ei aproape că se prăbușiră și se uitară la sicriu de parcă atunci l-ar fi văzut pentru întâia oară, cum stătea acolo în mod ciudat înconjurat de maldăre de flori și coroane, în lumina lumânărilor aprinse în ziua aceea de decembrie care abia pătrundea prin ferestrele înalte și adâncite un metru în perete. Clopotele începură să bată, trimiteau vestea cât se putea de departe prin perdeaua de nea, organistul începuse un preludiu. Nu era loc pentru toți pe bănci. Unii stăteau în picioare pe lângă pereți. Mulți începură acum să plângă. Margido era mulțumit că în biserică nu era împodobit un brad de Crăciun cum era obiceiul prin alte biserici. Un astfel de

lucru ar fi făcut și mai mare durerea familiei, nici nu credea că ei ar fi suportat să vadă un brad acolo, el ar fi trebuit să-l înlăture. În biserica Byneset aveau doar o mică iesle cu nașterea Mântuitorului, era mult mai potrivită după părerea lui, o iesle frumoasă și veche cu acoperișul din paie.

*

Preotul Fosse începu slujba, iar Margido se cufundă în propriile sale gânduri, în timp ce aștepta să-i vină rândul să citească pentru cei din sală tot ce scria pe panglicile coroanelor și ale buchetelor de flori. Cât timp va trece până ce el însuși va sta acolo pe primul rând de bănci? Și cu ce o vor îmbrăca pe bătrână? Oare avea el ceva ce se potrivea pentru ea? Și cine va veni să stea pe băncile din spatele lor, de vreme ce ani de zile aproape că nu avuseseră vreo legătură cu lumea?

*

Surorile lui Yngve se țineau acum de mână lângă sicriu. Cântau un cântecel pe care îl compuseseră chiar ele pentru el, melodia era foarte cunoscută, dar el nu-și aminti cum se numea, ele cântau ceva despre păsări și că fratele mai mic fusese el însuși o pasăre, o pasăre călătoare ce i-a părăsit brusc când s-a făcut prea frig. Lumea plângea fără reținere, își trăgeau nasul și se ștergeau la ochi cu mișcări țepene, neajutorate, oamenii stăteau înghesuiți în locul strâmt de la intrarea în biserică, trei tineri se țineau strâns îmbrățișați, pe jos era o broșură de psalmi călcată în picioare, plină de noroi. El dorea din tot sufletul să fi fost singur acolo. Poate că ar fi bine să ceară cheile de la oamenii bisericii într-o zi, să se închidă înăuntru, să stea în liniște și să asculte vocile ascunse în pereți fără să se teamă sau să se rușineze că nu mai putea crede nici în rai și nici în iad.

— Toate își au vremea lor și fiecare lucru de sub ceruri își are ceasul lui. Nașterea își are vremea ei și moartea își are vremea ei; săditul își are vremea lui și culegerea celor sădite își are vremea ei; plânsul își are vremea lui, bocitul își are vremea lui și jocul își are vremea lui; căutarea își are vremea ei și pierderea își are vremea ei...

Nu se așteptase ca vorbele preotului să-l miște, totuși îl atinseră pe neașteptate. Înghiți în sec de mai multe ori. Gura i se uscase complet. Simțea că îi era imposibil să părăsească scaunul. Nu se poate, trebuia să-și vină în fire! Ridică privirea spre picturile murale, picturi grotești, dar trebuia cumva să

scape de cuvintele preotului. Îi convenea mai degrabă înfățișarea lor macabră. Picturile erau în contrast deplin cu ceea ce se rostea acolo. Una dintre picturi ajunsese în spatele unui paravan. O încercare nereușită de a proteja creștinii din ziua de azi cu credința lor că iubirea necondiționată, esența creștinismului îi salvează de păcate și ei pot face orice fără să suporte consecințele. Pentru că Isus primea toate pocăințele și îi spăla de păcate, nimic nu era niciodată prea târziu. Acea pictură îl reprezenta pe Satana ce stătea pe vine la marginea unei pâlnii. Pâlnia era pusă în gura unui păcătos cu burta umflată, și diavolul vărsa excremente în pâlnia aceea, erau pictate ca niște guguloaie roșiatice. Diavolul avea aripi și coarne de țap și un alt treilea corn răsucit în mijlocul frunții. Rânjea uitându-se la burta umflată a păcătosului. Pe peretele celălalt era pictat Păcătosul cu cele șapte păcate de moarte ieșind din diferite părți ale corpului. Fiecare păcat era înfățișat ca un vierme gras cu gura căscată. Deasupra era scris cu litere mari: *Mors tua, Mors Christi, fraus mundi, Gloria coeli et dolor inferni sunt meditanda tibi.* Moartea ta, moartea lui Isus Christos, mizeria lumii, splendoarea cerului și pedeapsa iadului, gândește-te la ele... Aici, pe acest pământ bătătorit, au stat oameni cu multe sute de ani în urmă, cu trupurile mirosind a sudoare și înghesuiți unii în alții. S-au uitat neputincioși în sus la frescele acelea și au ascultat în singura lor zi liberă din săptămână cuvintele vreunui preot. Bieții oameni, ce puteau ei să înțeleagă la vremea aia, cât s-or fi chinuit să priceapă legătura între toate? Nici cei din zilele noastre, deși se chinuiau, nu găseau probabil un sens. Biserica avea acum bănci pe care se putea sta, avea încălzire și în plus excrementele Satanei fuseseră ascunse cu grijă în spatele unui paravan.

*

Când biserica s-a golit și doamna Marstad a plecat să ducă florile care erau trimise familiei, fata aceea care era noul ajutor la biserică spuse:

— Bieții oameni!

— Da, răspunse el, și adună mai departe resturile de lumânări pe jumătate arse din sfeșnice.

— Și să mori în felul ăsta. Ai fost acolo ca să-l speli?

— Da. E datoria mea, munca mea.

Nu se potrivea să ai drept slujitor religios o fată atât de tânără în biserica asta străveche și încărcată de tradiții, nu se potrivea chiar deloc. Femeile erau clevetitoare și pisăloage și ea era mult prea tânără. El nu-și putea imagina ce-o fi gândit starețul când a angajat-o.

— Știu că e munca ta. Dar n-a lăsat vreo scrisoare?

— Ba da, un bilet în care își cere iertare. Am auzit că a fost ceva cu o fată.

— Eu n-am auzit așa, zise ea.

— Ce vrei să spui? întrebă el și puse resturile de lumânări într-o pungă de plastic.

— Eu am auzit că ar fi fost ceva cu un *băiat.* Că el era un... știi? Homosexual.

Ultimul cuvânt îl spuse în șoaptă.

*

El strânse catafalcul și-l puse în portbagajul Citroenului împreună cu sfeșnicele pentru lumânări și vazele goale de flori, puse caietul de condoleanțe pe scaunul de lângă el, puse cutia de colectă jos în mașină. În ea erau mai multe plicuri. Se gândi la fata aia care pronunțase cuvântul acela în șoaptă, fiindcă se afla în casa Domnului unde nu trebuie să rostești cuvinte urâte. Băiatul era oricum mort.

Păsările. Mergea cu bicicleta la Gaulosen să se uite la păsări. Își nota când soseau rândunicile.

*

Curăță mașina de zăpadă și porni la drum. Când era pe podul Ristan deschise telefonul mobil. Un mesaj îi cerea să asculte o înregistrare. El credea că mesajul este de la Tor, că ea murise, că totul se terminase. Dar, nu, mesajul era de la Selma Vanvik, femeia de curând văduvă, trebuia să treacă pe la ea, îi simțea lipsa, ce-ar fi să vină la ea în seara de Ajun, ea nu va mai trebui atunci să meargă la vreunul dintre copii, era prea multă gălăgie acolo, vor fi numai ei doi, ea va găti ceva ce-i place lui, o să fie plăcut. Sau poate că nu era o idee prea nimerită, ce credea el? El nu ascultă mai departe, închise butonul, aruncă mobilul alături peste caietul de condoleanțe și trase pe dreapta într-o mică parcare. Intră cu picioarele în zăpadă, se frecă pe față și pe creștetul capului cu zăpadă, aplecă ceafa, se apucă să-și studieze mâinile. Privi fulgii de nea, căzeau pe genunchii reci ai pantalonilor, rămâneau acolo fără să se topească.

El nu și-a dat seama că plângea. Observă abia după un timp. Astăzi ea va pleca acasă. Acasă la ea. Îl considerase un norocos pentru că avea porcii ăia frumoși, ea înțelesese asta. Acum i-a văzut, a înțeles un crâmpei din viața lui și uite, va pleca. I-a cumpărat și daruri. Nu-și amintea cât timp trecuse de când nu mai primise un dar. Dacă nu-l punea la socoteală pe Arne care venise și îi adusese hrana pentru animale... Gratis! Niciodată nu i se mai întâmplase asta. De obicei muncea aproape o zi întreagă să care nutrețul cu tractorul, să-l încarce, să-l descarce, să-l stivuiască. Și acum Arne venise și îi adusese tot, ba încă îl mai și ajutase să descarce și să care totul în grajd. Nu, asta chiar că era... Nu va uita niciodată ajutorul primit. Dar ea nu trebuia să-i mulțumească atâta pentru curmalele alea, trebuia să-i dea și el ceva. Mai ales că tot ce-i putuse oferi pentru prima oară în viața ei când venise la ferma Neshov erau o cafea și câteva bucățele de zahăr cubic.

Și poftim, ea îi cumpărase cadouri. Erau în mașină acum în niște pungi, în fața scaunului de lângă el. O sticlă de whisky într-o pungă roșie ca focul și niște pachete în altă pungă. Le va duce în spălător când se va întuneca. Era atât de bucuros că ningea afară, se va concentra la lucruri de felul ăsta precum curățarea zăpezii, de pildă. Va face pârtie meticulos și îndelungat și apoi va gusta din whisky, deși ea spusese că erau daruri de Crăciun și ar fi trebuit să aștepte până atunci. Ea îl îmbrățișase apoi. Mirosea așa de frumos și semăna grozav cu maică-sa, cu toate că era mult mai în vârstă decât fusese Cissi pe vremea aceea. Oare din cauza asta îl podidise plânsul așa din senin? Se smiorcăia ca un puști, ștergătoarele de la parbriz erau de puțin folos acum, el oricum nu vedea drumul din cauza lacrimilor.

Doctorul a spus azi că nu erau semne care să prevestească un alt atac cerebral. Cum de știau ei așa ceva? Doar nu erau vrăjitori. Sau poate că erau, cine mai poate ști? Acum este vorba de inimă, spuseseră, inima ei nu mai ține mult. Niște caraghioși. Dacă ar fi văzut-o doar cu puțin timp în urmă cum se învârtea prin bucătărie, cum bătea cu telul sosul alb pentru găluștele de pește și dăduse radioul mai tare când se cânta melodia Se *luminează pe pajiști liniștite!*

Eh, el nu credea ce ziceau ei. Ea va fi pe picioare în curând, sprintenă și sănătoasă. Și deși fusese nevoie de plimbarea asta la spital ca să-și revină, de acum încolo lucrurile vor fi cu totul altfel. Pentru că acum a văzut-o pe Torunn și de acum încolo totul va fi altfel. Data viitoare vor putea să vorbească amândouă pe îndelete cum vorbește bunica și nepoata. Trebuia neapărat să o convingă pe maică-sa să nu amintească de povestea aia cu pensia alimentară. Nu de mult își adusese iar aminte de asta, se pare că nu va uita vreodată banii ăia care o costaseră scump aventura lui necugetată din armată. Da, trebuia neapărat s-o convingă să nu pomenească chestia asta. Doar nu era vina lui Torunn, ea ce vină avea că s-a născut? Și Cissi o numise Torunn, care venea de la Tor, nu? Asta avea importanță, nu se putea ignora, cu toate că ea nu semăna deloc cu cei din neamul Neshov. El își trase puternic nasul și se șterse cu dosul palmei. Ar fi fost curios s-o vadă din nou pe Cissi, care mirosea a zahăr ars, a brioșe și a sirop și care își vâra în gură o șuviță de păr când se intimida. Amândoi au fost atunci foarte stânjeniți și de atunci el nici nu mai încercase vreodată cu nimeni altcineva. Pentru că numai ce se zbenguiseră puțin și uite ce urmare avusese. El fusese preocupat numai să se descarce febril și fierbinte și înainte să-și fi dat seama ce se întâmplă, poftim, din treaba asta a ieșit un copil. Doar o singură dată. Absolut de neînțeles. Dar toate astea nu le putea povesti mamei, ea era convinsă că au ținut-o ca iepurii într-o împerechere luni de zile de fiecare dată când el avea permisie și că nu s-au gândit la consecințe.

Și ea va pleca astăzi. În locul ei va sosi Erlend. Margido îi spusese că unchiul ei va veni azi. Chiar așa i-a spus, unchiul ei. Cuvântul ăsta l-a folosit. Se întrebă ce credea Margido despre ea, el o întâlnise atunci pe Cissi. Avea șaisprezece ani pe atunci, chiar în perioada pubertății, se înroșise ca focul când Cissi îl întrebase nu mai știa ce la masă, în acea unică, scurtă ședere la ferma Neshov. Se îndrăgostise probabil pe loc de Cissi, el însuși era grozav de îndrăgostit, dar cine nu se îndrăgostea imediat de Cissi? Toți. Cu excepția mamei, care considerase că fata nu era destul de voinică și muncitoare pentru ograda lor, așa cum sunt femeile din nord. Dacă Cissi nu s-ar fi arătat așa de lacomă la mâncare, se gândi el. Poate că asta declanșase respingerea. Maică-sa făcuse pateu la cuptor și pusese masa pentru o

gustare cu dulceață și cașcaval și pâine de casă și pateul ăla afurisit! Cissi își pusese unt pe felia de pâine și își tăiase o *felie* groasă de pateu pe care o ridicase peste masă. El nu va uita toată viața expresia de pe fața mamei. La ferma Neshov ei erau învățați doar să înfigă puțin vârful cuțitului în pateu, să ia câteva firimituri din el și să întindă un strat subțire, aproape străveziu pe pâine. Și imediat ce mama reuși să stea de vorbă cu el între patru ochi, îi povesti fără menajamente ce pagubă ar putea fi pentru ei o astfel de persoană. Care nu știa ce înseamnă măsura, nu gândea cumpătat, nu numai la lucrurile mari, dar și la cele mici. Cissi era, spusese ea, ca un iepure, nu se gândea la iarnă câtă vreme vara era caldă și când nu mai avea încotro se aciua pe la vreun fecior moștenitor, așa ca el. El se opusese și spusese că poate Cissi a vrut să arate cât de mult aprecia mâncarea gătită de ea, poate că nici nu-i plăcea cine știe ce pateul, la urma urmei. Dar se servise din belșug, poate doar așa din politețe. Dar protestele lui n-o convinseseră și el înțelesese că Cissi îi stătuse mamei drept în gât. Și când el, două zile mai târziu, își adunase toată puterea de care era în stare și îi spusese că fata era gravidă, maică-sa se înfuriase teribil și aruncase după el cuțitul cu care curăța cartofii. Cissi se dusese la o pensiune în oraș și îl așteptase. Însă după un timp a trebuit să plece acasă, în nord, cu rușinea ei cu tot. Oh, dacă bunicul Tallak ar fi fost acasă, dacă n-ar fi fost plecat să vândă somon la oraș când venise Cissi! Dacă el ar fi întâlnit-o și ar fi plăcut-o, atunci ar fi trecut peste maică-sa și ar fi discutat toată povestea cu bunicul.

Dar Cissi plecase deja. Cu micuța Torunn în burtă. Și atunci singurul lucru care îi mai rămânea de făcut era să muncească. Să muncească de dimineața până noaptea în grajd și pe arie, să muncească până îl apuca amețeala de oboseală, să uite mirosul din părul ei, subsuorile ei moi și albe și visul de a o vedea mergând prin ograda fermei Neshov cu burta la gură și vorbind dialectul acela al ei susurat din nord.

*

Tatăl său aprinsese focul în camera de zi. Ședea acolo și citea ziarul *Națiunea.* Deci îl adusese din cutia de poștă și chiar se descurcase să aprindă focul. Era îmbrăcat în flanela aia a lui murdară și găurită într-un cot. Și nebărbierit. Încetase să se mai bărbierească. Tuleiele albe, țepoase îi acopereau maxilarele

până sus pe obraji, fire de păr închise la culoare îi ieșeau din nas și din urechi. Îi trecu prin minte că taică-său era acum la vârsta la care era bunicu-său Tallak atunci când murise. Totuși și-l amintea pe bunic ca pe un om ce se bucura de viață și arăta *tânăr* în comparație cu taică-său care avea acum o înfățișare mizerabilă. Dacă bunicul ar fi fost acolo acum, cu vocea lui voioasă, cu siguranța pe care o avea în mișcări, ar fi putut în mod sigur să-l liniștească. El ar fi spus în cuvinte ceea ce Tor doar îndrăznea să gândească, că ea va fi pe picioare în curând, că era o femeie puternică.

Tallak... Simți deodată că îi duce dorul, dar își reveni repede. De ce să-l apuce dorul de el tocmai acum după atâția ani? Tallak era trecutul, o generație dispărută. Și totuși amintirile legate de bunicul Tallak erau necrezut de puternice. Nu numai despre el, dar și despre felul său de a fi, despre viața din jurul lui, cutezanța aceea a lui, optimismul, credința că totul se rezolvă, trebuia numai să *vrei* din toată inima. Parcă îl vedea acolo la masa din bucătărie, cum își bea ceaiul dimineața. Un cub de zahăr se îmbiba cu ceaiul scurs din ceașcă pe marginea farfuriuței, sprâncenele îi tremurau deasupra privirii. Cubul de zahăr îmbibat cu ceai își pierduse colțurile și bunicul îl sugea cu nesaț, de parcă ar fi fost un fruct ce se *copsese.* Așa obișnuia să spună.

*

Termometrul de afară arăta minus 2°, zăpada se așternea fără să se topească, poate că va trebui s-o curețe săptămâni de-a rândul. Era curios să audă ce vor spune la buletinul meteorologic. În timp ce parca Volvo-ul se gândea că va bea mai întâi o ceașcă de cafea și va citi ziarul. Era singurul lux pe care îl acceptase maică-sa, să aibă abonament la ziarul *Națiunea,* nimic altceva, niciun ziar local, nici vorbă de reviste. Singura revistă pe care o primeau era *Foaia Fermierului,* și asta o primeau gratuit pentru că erau membri în sindicatul țăranilor. *Națiunea* costa bani, dar chiar și ea înțelegea că era necesar să fie la curent cu noutățile în agricultură, nu erau suficiente broșurile informative de la organizația crescătorilor de porci. Trebuia totuși să ai idee de NATO și Uniunea Europeană, dezbaterile de acolo și prețurile la carne. Era pe deasupra interesant să citești despre alți fermieri care aveau alte metode de cultivat și de crescut animalele, care experimentau cu struți,

lame și lapte de iapă. Intră în camera de zi. Tatăl lui stătea nemișcat cu ziarul în mână, nici nu se sinchisi să-i arunce o privire.

— E al meu, spuse Tor și-i smulse ziarul.

Tatăl lui lăsă mâinile să-i cadă în poală și se uită în altă parte.

— N-ai nimic de făcut? îl întrebă Tor. Nu e duminică azi.

Abia azi-noapte și-a dat seama că dacă maică-sa nu era acolo să-i spună tatălui său ce să facă, omul își închipuia că a intrat în vacanță. O vacanță de Crăciun prelungită. Nici măcar o singură dată de când o internaseră nu se interesase de soarta ei.

Tor închise ușa de la bucătărie. Focul în soba de acolo nu era aprins și ligheanul de zinc în care țineau lemnele era gol. El deschise ușa din nou și spuse:

— Nu mai sunt lemne de foc.

Trânti apoi ușa. Eh, dumnealui putea să iasă pe ușa cealaltă, nu suporta să-i vadă corpul încovoiat târându-se, să-i audă horcăitul și sforăitul, mereu îi atârna din nas o picătură de lichid. Cum naiba va fi să locuiască singur cu el dacă ea nu se va pune pe picioare, nici nu voia să se gândească. El azvârli ziarul pe masa de la bucătărie, deschise radioul, aprinse aragazul, își tăie două felii de pâine, abia reuși să nu se taie la degetul arătător de la mâna stângă, cuțitul întâlni unghia, inima bătu tare, el o simți drept în dinții ce scrâșniră. Dacă taică-său n-ar fi locuit acolo, la dracu' ar fi putut să aducă în casă punga roșie, s-o pună drept pe masă, să pună sticla în frigider, să pună darurile pe un scaun în camera de zi, să fie el însuși, să se simtă relaxat, putea să facă o baie în cadă, să profite puțin de absența mamei. El bombăni niște înjurături și își tăie niște felii dintr-un calup de cașcaval pe care apăruse mucegai.

Maică-sa zicea că mucegaiul e sănătos, ce mai, adevărată penicilină, nu te îmbolnăveai dacă mâncai cașcaval mucegăit. Dar cașcavalul devenea moale și lipicios pe partea pe care se mucegăia și lui i se făcea scârbă să-l mănânce. Dar oricum nu se va apuca să o înfrunte acum, chiar acum când ea nu era acolo. În orice caz, nu acum. Erlend va merge azi la ea. Oare ea va simți asta? Oare se va bucura fără s-o poată spune așa cum se întâmplase și cu Torunn? La urma urmei, era poate mai bine că Torunn plecase, scăpase astfel să-l întâlnească pe Erlend. El nu i-a spus niciodată nimic despre Erlend, că era altfel. Dar din moment ce nu-l va întâlni, va scăpa de mustrările ei, despre

cum se eschiva el și nu-i spunea niciodată adevărul gol-goluț. Da, acum se gândea că era mai bine că ea va pleca. Erlend va locui în același hotel în care locuise și ea, dar chiar dacă vor trece pe coridor unul pe lângă altul, el spre camera lui, ea spre ieșire, n-au de unde să știe cine sunt. Dar probabil că Torunn era obișnuită cu așa ceva, ea locuia la Oslo, erau al naibii de mulți acolo, văzuse la televizor, nu le era nicidecum rușine, se împopoțonau și se curtau între ei și se prefăceau că totul era normal. El își aminti de vremea când maică-sa era însărcinată cu Erlend! Ce rușine îi fusese! Ea făcuse patruzeci de ani și burta începuse să-i crească, o babornițâ ca ea nu era cazul să mai facă copii, toți râdeau de el la școală. De fiecare dată când ea își îndrepta spatele și se ținea cu o mână de el, îi ieșea burta înainte și lui, privind la ea, îi venea să scuipe. El nu mai înțelegea nimic. Ea îl ura pe taică-său, nu era posibil așa ceva, și totuși cum se întâmplase? Ei nu dormeau niciodată în aceeași cameră, el doar nu se ducea la ea noaptea, pe furiș? Podeaua de lemn din coridorul de sus nu trosnise niciodată, el ar fi auzit în mod sigur, sau poate că se ducea la ea în zorii zilei când era somnul mai profund, cam așa se gândea el pe vremea aceea. Dar gândul la taică-său în pielea goală… asta îi era peste putință să-și imagineze. S-o vadă pe ea aruncându-se de gâtul lui! Dar se vede treaba că l-a primit ca pe un soț.

El mestecă pâinea și răsfoi ziarul fără să reușească să înregistreze nici măcar un cuvânt. Oare Erlend va veni aici la ei? Nu, de ce să vină, ce ar putea să facă aici? Dar faptul că venea… Doar chestia asta în sine merită… Și chiar acum, înainte de Crăciun.

Ușa se deschise. Tatăl său intră șchiopătând cu un braț de lemne în mâna stângă. Merse la ligheanul de zinc și le dădu drumul în el. Două bucăți de lemn căzură alături. El le adună cu grijă, le puse în lighean, intră apoi în camera de zi unde era televizorul și închise ușa după el fără zgomot.

Se așternuse multă zăpadă. Plugurile stăteau înșirate unele după altele și așteptau să intre pe pistă când avionul se opri la terminal. Din fericire, își pusese cizmele la plecare, deși la Copenhaga, în ploaia de acolo, păruse ridicol.

Singurul lucru pe care îl recunoștea era priveliștea peste fiord dinspre Tautra și munții Fossen. Aeroportul era nou, autostrada spre oraș era nouă și ridicată în teren și când autobuzul se apropie de centru trecură printr-un cartier nou. Pe terenul foarte întins unde odată era șantierul naval din Trondheim se aflau acum șiruri de blocuri moderne cu steluțe de Crăciun la ferestre și cu ghirlande din beculețe ce decorau balcoanele acoperite de zăpadă.

— *Nedre Elvehavn* și *Solsiden,* anunță șoferul cu voce monotonă următoarea stație în microfon.

Solsiden! Malul însorit! Tronderii nu se dezmint în vecii vecilor, se gândi el. Totuși era o duioșie în toate chestiile astea, o nevinovăție care te făcea să zâmbești. Nu-și ascundeau sentimentele. Dacă ceva li se părea frumos, atunci îi dădeau strălucire chiar și numai prin denumire. Exact ca treaba asta cu Royal Garden. Hotelul se construise pe vremea când el tocmai se pregătea să plece de acolo și discuțiile asupra denumirii erau în toi. Hotelul trebuia să fie un castel de sticlă cu lumini ce se vor oglindi în râul Nid, cu seră în interior, adevărate grădini botanice cum nu se mai văzuseră în orașul acela, și numele va trebui să fie ceva pe măsură. Era de preferat să te ducă gândul cât mai departe de limba norvegiană. Grădina regală! Nici mai mult, nici mai puțin, și pe englezește!

*

Era mahmur și corpul îi era înțepenit. Își simțea fața amorțită după reprizele de plâns de azi-noapte, ar fi fost bine să-și pună ochelarii de soare, dar afară era beznă deja, n-ar fi făcut decât să atragă și mai mult atenția. Și la aeroport nu-l aștepta nimeni, îi ducea dorul lui Krumme și-i părea rău că nu l-a lăsat și pe el să vină. Dar nici n-ar fi avut timp, la redacție era o zăpăceala veselă ca de sărbători, nu puteai să lipsești în ruptul capului, decât dacă era vorba de moarte, și deocamdată nimeni nu era mort. Orașul era superb în întuneric, nu era absolut deloc cazul să te rușinezi cu el. Lui Krumme i-ar fi plăcut imediat. Ce s-ar fi

făcut el fără omul acela? Aseară oaspeții rămăseseră cu gura căscată când el începuse să plângă așa din senin după al treilea coniac. Nu trebuia să bea așa de mult, tocmai se așezase să se destindă puțin, petrecerea fusese perfectă și toate îndatoririle de gazdă îndeplinite cu succes, nu mai era nimic altceva de făcut decât să bea, să râdă și să aștepte Crăciunul. Mielul pregătit de Krumme fusese calificat drept miracol, iar tarta de mere cu capac de bezea ceva dumnezeiesc. Și masa, ce să mai vorbim despre masă, a fost o masă cum vezi în revistele de decorațiuni interioare și nu poți crede că e posibil s-o aranjezi singur, și iată că el reușise.

Totuși, a fost și un fel de nepotrivire. O masă festivă foarte reușită combinată cu gândul că maică-sa trăgea să moară. Combinația asta nu era foarte bună, dar coniacul era, dimpotrivă, foarte bun. Și când s-a pornit să plângă în hohote cum plâng femeile, cu sughițuri, într-un mod pe care el însuși îl considera penibil, atunci din fericire Krumme a reușit să-l scoată din cameră și să-l ducă în hol. Acolo a dat cu ochii de ieslea aia oribilă de Crăciun și asta a înrăutățit situația. Cum dracu' nu se învăța niciodată că nu trebuie să bei prea mult când te lovea o grozăvie. Atunci era cazul să faci o plimbare afară, să tragi aer curat în plămâni, și nu să cazi într-o cherchelealã patetică împreună cu oamenii care îți sunt dragi. Și mai era și Crăciunul, cu toată bucuria lui. Pentru un biet om, atâta fericire dintr-o dată putea fi prea mult.

*

Hotelul nu era în mod special ceva nemaipomenit, cu toate că trebuia să recunoască că va fi produs ceva furori cu douăzeci de ani în urmă. El și Krumme fuseseră în Dubai. După ce ai văzut hotelul Barj al-Arab de acolo, nimic nu te mai poate impresiona.

Recepția avea un design mult prea încărcat, se vede treaba că la Trondheim nu se auzise de minimalism. Și lui nu-i trecea prin cap să le povestească despre asta, se afla acolo ca oaspete, nu avea de gând să lase urme după el. El se înregistră și împreună cu cardul pentru ușă primi o bucățică de hârtie împăturită pe care scria un număr de telefon. Un număr de mobil. Sus în cameră merse direct la baie și se uită în oglindă. Fața îi era umflată în jurul ochilor, obrajii și ei umflați. Ba chiar și în colțurile gurii se observa ceva, ce dracu, asta-i bună, să plângi până ți se umflă colțurile gurii. Scoase imediat trusa de toaletă

din bagaj, udă cu apă rece un prosop mic și și-l puse pe față de mai multe ori până simți că i se taie răsuflarea. După aceea își ciupi puțin pielea, își unse fața cu o cremă neparfumată, împrospătă cu un creion dermatograf linia neagră foarte discretă de sub ochi, își puse puțin fixativ în păr și îi dădu o formă potrivită la vârf, trăgând un ciuf spre frunte. Îl sună pe Krumme la serviciu și-i spuse că a ajuns.

— Am făcut o prostie că am venit. Nu cred că era necesar. Dar tu știi că sunt foarte impulsiv.

Krumme râse și-i spuse că-l iubește, îi aminti că asta nu era o acțiune impulsivă, ci mai degrabă o virtute necesară. Pe Erlend îl cuprinse îngrijorarea, oare cât de mult îi divulgase lui Krumme din trecutul său cu o noapte înainte, atunci când îi plânsese în brațe? Krumme mai spuse că avionul de întoarcere era a doua zi, totul va reintra în normal și nu va trebui de atunci încolo să-și reproșeze că n-a mers să-și vadă mama când era pe patul de moarte.

Tot ce spunea Krumme suna natural și firesc, lucrurile astea le știa și el, dar se simțea bine auzindu-le. Termină convorbirea, merse direct la minibar și descoperi o sticluță ridicol de mică de Freixenet spumos, pe care o sorbi dintr-o înghițitură. Era rece ca gheața, dar nimic altceva. Mult prea dulce. Formă numărul de telefon scris pe hârtiuța aceea și se așteptă să audă vocea lui Margido. Omul avea probabil un telefon mobil când se ocupa de o firmă de pompe funebre. O astfel de îndeletnicire puteai s-o numești meserie ambulantă. La primul apel răspunse o femeie.

— Bună, aici Torunn, zise ea.

— Oh, Dumnezeule, *Torunn*! Tu ești? Ce plăcere! Unde ești?

Ea era la Royal Garden.

— Și eu sunt tot aici!

Știa asta, de vreme ce găsise biletul de la ea. Ea trebuia de fapt să se întoarcă la Oslo astăzi, dar nu găsise bilete decât mâine. De aceea se gândise că poate ar fi bine ca ei să…

— Și eu plec acasă tot mâine. Se potrivește perfect! Gândește-te, eu nici n-am avut habar că tu exiști!

Ea tăcu.

— Am spus ceva nepotrivit? Iartă-mă, nu m-am gândit la… uneori mă ia gura pe dinainte. Dar așa *sunt* eu.

Ea răspunse că totul era în regulă, doar că era puțin surprinsă. Nu spuse ce anume o surprinsese, îl întrebă când se va duce la maică-sa la spital.

— Nu știu... *asta...* nu prea contează când, la urma urmei. Vreau doar să trec s-o văd și gata.

Ea râse. El simți că o place. Simți că o place cu toate că habar nu avea dacă ea este o bigotă sau o mamă cu zece copii. Care avea o slăbiciune pentru, hai să zicem ceasurile cu arc și crochetele de pește.

— Știi ceva, spuse el. Iau un taxi până la spital chiar acum, apoi hai să ne întâlnim la bar... să zicem la șapte și jumătate? Luăm masa de seară împreună?

Ea ezită să răspundă, apoi propuse ca ea să cumpere ceva de la Burger King și să mănânce împreună în camera unuia dintre ei.

— Ce *spui, junk food?* Doamne, eu nu mai mănânc așa ceva de o veșnicie, e scandalos de nesănătos! Dar de data asta, da, mulțumesc! Cel mai mare hamburger cu cașcaval care există. Și cartofi prăjiți! Și comandăm băutură în cameră! Eu fac cinste. Atunci vino aici. Camera patru sute treisprezece. Șapte jumătate, e bine?

*

Spitalul se schimbase mult. Încă de pe vremea lui se vorbea că trebuie mărit. Un spital gigantic. El își aminti de operația de amigdalită pe care o făcuse cu o jumătate de an înainte să meargă în armată. În armată l-au declarat inapt pentru serviciul militar, dar apt pentru muncă, se vede treaba că și-au dat seama că el era altfel. Nu că nu mai avea amigdale, dar că era homosexual. Și el care se bucurase atâta la gândul că-și va vedea camarazii despuiați la duș. În loc de asta, a petrecut un întreg an nefericit pe scaunul unui birou de la unitatea militară din Persaunet, unde a împletit de plictiseală metri întregi de lanțuri din agrafe de birou. Toate lucrurile astea îi veneau acum în minte. Înainte ca taxiul să oprească în fața clădirii principale, el scuipă pe degetul arătător și-și șterse fardul de sub ochi.

*

Margido era acolo. Nu-l recunoscu imediat. Se schimbase mult. Îmbătrânise. Albise în felul acela în care albesc oamenii când vor neapărat să țină pasul cu ceilalți. Și se îngrășase binișor. Se ridică acum și ocoli patul.

— Erlend, ai venit, spuse el.

— Bună, bună!

Își strânseră mâinile, le scuturară puțin, Margido merse și se așeză la loc.

Acolo zăcea ea. O străină. N-ar fi recunoscut-o de altminteri în ruptul capului. Cu capul gol, ea care purta de obicei o băsmăluță legată la ceafă. Se apropie de pat, spre capul ei, respira cu gura deschisă. Fața ei era strâmbă. Dormea.

— Cum se simte? șopti el.

— Nu trebuie să vorbești în șoaptă, oricum nu se trezește.

— Deloc?

— Adică deloc, vrei să spui?

— Da.

— Nu, de fapt nu știu cum se simte. Dacă ar fi fost tânără i-ar fi făcut zeci de analize. Dar așa, doctorii spun că situația e stabilă deocamdată, dar că inima e slăbită, nu mai ține mult.

— Epuizată, probabil.

— Da.

— Tata mai trăiește?

— Da.

— Locuiește acasă, încă?

— Da. Împreună cu Tor. Și cu mama. Adică până ea a…

Erlend se așeză pe scaunul liber. Dincolo de fereastră ningea frumos, în mod normal el se bucura întotdeauna când vedea zăpadă. El studie atent mâna ei și descoperi că o recunoștea prea bine, deși ea era acum cu douăzeci de ani mai bătrână. Unghiile, felul în care se încovoiau la vârf, linia după care le tăia, le recunoștea, cu toate că acum erau albăstrui. Dar înainte întotdeauna erau fost curate și netede, deși ea nu făcea nimic pentru asta, nici nu le curăța, nici nu le pilea. El își vârî degetele sub degetele ei, erau reci ca gheața.

— N-ar fi bine să-i punem mâinile sub pled? propuse el.

— Nu pe amândouă, una e fixată aici.

Un furtun transparent mergea de pe dosul mâinii ei până la o pungă cu lichid agățată de un stativ.

— Soluție intravenoasă, spuse Margido.

— În orice caz pot să-i pun mâna cealaltă sub pled. E înghețată de frig.

Mâna era grea de parcă ar fi fost moartă, el regretă un pic că și-a permis să ridice pledul, n-avea niciun drept s-o facă, dacă se

trezește se va supăra teribil că el vine acum după douăzeci de ani și îi spune ei ce trebuie să facă.

— Dar tu ce faci? întrebă Margido

— Eh, eu. Ce să fac? Foarte bine. Lucrez ca decorator de vitrine. Acum primesc numai comenzi bune, am căpătat experiență, știu jocul.

Simți deodată o dorință puternică să se laude nițel. Poate că el era singurul dintre ei care reușise cel mai bine în viață, dacă se gândea. Și n-ar fi stricat ca Margido să-l aștepte la aeroport la Vaernes.

— Locuiesc la Copenhaga chiar în centru. Într-un apartament mansardat ultimul răcnet, continuă el.

— Așa, acum încep să te recunosc. Ai rămas același.

— Adevărat? Sunt la fel?

— Presupun că n-ai copii și nu ești însurat.

— Nu, copii nu am, dar de căsătorit, sunt practic căsătorit.

— Dumnezeule! Asta într-adevăr că nu…

— Cu un bărbat. Redactor șef la un mare ziar.

— Așa, deci.

— Dar tu?

— Eu mă ocup de firma mea.

— Ești însurat sau…

— Nu.

— Și Tor?

— Doar ți-am spus că are o fată.

— Și eu sunt unchiul ei. Gândește-te! Da, și tu ești unchiul ei! Tu ai știut asta tot timpul. Eu eram doar un mucos pe vremea aia. Și un caraghios pe deasupra. Și unde locuiește?

— La Oslo.

— Vine des aici la voi?

— Acum e prima dată aici, după câte știu.

— Oh, Doamne Dumnezeule, chiar așa? Aoleu! Scuză-mă, am uitat că nu trebuie să rostesc numele Domnului… fără să fie necesar, sau cum se zice?

— Liniștește-te, nicio problemă. Da, așa cred, că e prima dată când a venit aici.

— Cu alte cuvinte, Tor n-a prea fost *tată,* s-ar putea spune.

— Da, se poate spune așa. El se ocupă de fermă acum și cam atât, nu cred că mai face și altceva. Crește porci. A terminat cu vacile. Nu era rentabil.

— Înseamnă că a construit ceva acolo sau…

Nu voia să știe prea multe despre ferma aia și simți o ușurare când Margido îi răspunse:

— Mă îndoiesc.

Nu prea avea idee ce mai putea vorbi cu omul ăsta, între ei erau treisprezece ani diferență de vârstă, la care în plus se adăugau și cei douăzeci de ani de absență, dar ceva trebuia să zică, așa că fără să se gândească prea mult spuse:

— Ai mult de lucru acum de sărbători, nu?

— Cum adică?

— Adică lumea moare… Nu moare mai multă lume întotdeauna în perioadele astea de sărbători?

Nici nu știa dacă lui Margido îi păsa de ea, sau dacă era acolo numai din obligație. Margido răspunse:

— Da, așa e. Nu se știe de ce. Anul trecut am fost la cineva chiar în ajunul Crăciunului. Un bărbat de vreo patruzeci de ani, tată a trei copii, a murit din senin, era îmbrăcat în haine de Moș Crăciun.

Nu trebuia să râdă. Privi spre punga de plastic din care soluția intravenoasă se scurgea în corpul mamei, se concentră să citească ce scria pe ea, nu reuși, era prea departe de el.

— Nici n-a apucat să împartă darurile. A căzut și dus a fost, continuă Margido.

El încercă să-și înlăture din minte gândul la un Moș Crăciun mort sub un munte de cadouri nedesfăcute, decorate cu panglici și rozete de staniol, cu masca pe față la o jumătate de oră de miezul nopții. Nu se cuvenea să râdă. Absolut deloc. Așa că întrebă:

— Crezi că găsesc ceva de băut pe aici?

— Era niște suc pe o măsuță cu roți pe coridor. Vorbești altfel acum. Ai uitat dialectul tronderilor. Nu mai ești același.

— Așa se întâmplă, știi. Când scapi de aici…

*

După plecarea lui Margido, se aștepta să simtă o oarecare ușurare, dar nu se întâmplă așa. Acum era singur numai cu ea și îl străbătu un fior de groază. Studie fața ei, fiecare rid, părul care îi crescuse pe barbă, părul alb și lipit de țeastă. Pleoapele îi tremurau, erau împânzite de vase subțiri de sânge. El își imagină că ea se preface. Se preface că i s-a strâmbat fața. Se preface că a avut un atac cerebral. Ce-ar fi dacă ea dintr-o dată

s-ar ridica în pat în capul oaselor precum Glenn Close în filmul *Fatal Attraction.* El ar fi murit pe loc de spaimă. Torunn trebuia să fi venit aici cu el, de ce oare n-a întrebat-o? Ar fi putut să fie doi. Care veneau, practic vorbind, aici pentru prima oară.

— Așa deci, mamă, cam așa merge treaba acum. M-am gândit că e cazul să fac o plimbare. Am venit cu avionul de la Copenhaga în după-amiaza asta. Am aterizat la fix, dar de așteptat niciun gură-cască dintre fiii tăi nu m-a așteptat. Mă auzi? Îți transmit salutări de la Krumme. L-ai fi plăcut în mod sigur, cu toate că nu cred că ai fi vrut vreodată să-l întâlnești. Păcat! Ai crezut că mă voi schimba. În ciuda faptului că așa sunt născut. Dar toată vina e, de fapt, a ta. Ceva care ține de cromozomii tăi și ai tăntălăului ăla. Asta ar fi trebuit s-o știi. Ți-l aduci aminte pe Asgeir de la cooperativă? I-am supt-o în camera din dos când aveam șaisprezece ani, el avea patru copii și mai era și în consiliul bisericii. Îl plăceai foarte mult, de multe ori îți oprea pachete de mâncare cu data expirată. Și chiar acolo eu stăteam pe vine și i-o sugeam până el tremura de plăcere. Și acasă s-a întâmplat o dată, în grajd, în vreme ce tu erai în bucătărie și fierbeai cafea pentru el. Venise să cumpere căpșuni, sperma i-a țâșnit pe un balot de paie. Eu niciodată n-am înghițit spermă. Niciodată. Nici măcar cu Krumme. Unora le place s-o înghită, altora nu, mă auzi? Hai, trezește-te, să auzi și alte detalii picante!

Ușa se deschise. Și cu omul care intră pe ea intrară și mirosurile. Ferma întreagă pătrunse în încăpere, cu toate că mirosurile erau puțin altfel decât cele pe care și le amintea. Porci acum, terminase cu vacile, a spus Margido. Un miros mai ascuțit, și totuși inconfundabil. Un miros de grajd.

— Tor! spuse el.

— Aha, ai venit, deci. Nu te ridica.

— Eu… Mi s-a părut că se trezește. Și am…

— Nu pot să stau mult. Am venit doar să o văd.

— Să mă vezi poate și pe mine? Doar ai aflat că vin?

— Da, da. Torunn mi-a spus.

Își strânseră mâinile și el se așeză pe scaunul pe care Margido tocmai îl părăsise. Era murdar și neîngrijit, arăta ca naiba, mulțumea cerului că nu venise și Krumme să vadă așa ceva. Pe fratele lui mai mare. Arăta ca un vagabond și puțea a trecut, un trecut îndepărtat și dat uitării.

— Mă întâlnesc cu ea mai târziu.

— Torunn? Te întâlnești cu Torunn? întrebă el și îl privi curios.

— Da. Ce e așa de ciudat?

— Dar trebuia să plece azi.

Ce era cu omul ăsta că se ambala atâta? Trăsese de hanorac cu putere. Nasturii pocniră și scoaseră la iveală un pulovăr de lână plin de pete. Bărbia i se ridică, sprâncenele la fel.

— N-a găsit loc la avion. Așa a spus. Trebuie să aștepte până mâine. De fapt și eu plec acasă tot mâine.

Tor se chirci pe scaun.

— Poate că m-a sunat și eu am fost în grajd. Să-mi spună că nu pleacă, îngână el.

Își plecă fruntea și se apucă să-și studieze mâinile. Nici nu se uitase la maică-sa din momentul în care intrase în cameră.

— Arată grav bolnavă.

— Nici vorbă, spuse Tor și aruncă o privire rapidă spre ea, apoi spre punga de plastic agățată pe stativ.

— Margido a spus că…

— Era aici când ai venit?

— Da. Și a spus că…

— Margido vede totul în negru. Doar știi că așa e el.

Nu, nu știa. Dar dacă se gândea la meseria din care trăia, era cu siguranță adevărat.

— E vorba de inimă, așa au spus doctorii.

— Da, da, spuse Tor. O țin una și bună cu inima. Altminteri ea e sănătoasă. Numai să se trezească.

— Dar, de fapt, ce s-a întâmplat? Când ați internat-o?

— Nu… nu se simțea prea bine. A stat în pat toată ziua. N-avea poftă de mâncare. Avea frisoane. Și dintr-odată n-a mai putut să vorbească. Zicea doar ga… ga…

— Ga, ga?

— Da, cam așa se auzea, încerca să spună ceva, dar nu reușea. A fost…

Tor se opri, clătină din cap de câteva ori, își împreună mâinile. Erau înnegrite de muncă, dar probabil proaspăt spălate.

— Am auzit că te ocupi cu creșterea porcilor.

— Ți-a spus Margido? El, care n-are habar de porcii mei!

— În orice caz, așa mi-a spus.

— Ți-a spus cumva Torunn dacă trece pe la spital mâine? M-am gândit să vin și eu înainte de prânz.

— Nu știu ce planuri are în afară de faptul că pleacă mâine. N-am apucat să ne vedem. Am vorbit cu ea la telefon, nici n-am știut că există. Chestia *asta* o găsesc cam…

— Pot s-o sun eu. Mi-a… mi-a cumpărat cadouri de Crăciun. Tăcură și se uitară amândoi la bătrână. Mirosul de grajd se răspândise în cameră și ajunsese la apogeu.

— Dar ce văd, și-a mișcat mâna! spuse Tor cu voce tare și se ridică pe jumătate din scaun. Asta-i bună, nici nu mi-am dat seama!

— Eu i-am vârât mâna sub pled. Era rece ca gheața.

*

Tor i-a întins mâna, i-a urat Crăciun fericit și a dat să plece. Din ușă a adăugat:

— Ești sigur că nu vrei să stai mai mult? În caz că se trezește?

— Am vrut doar s-o văd. Dar poate că mâine înainte să plec mai dau o tură pe aici.

— Aici?

— Dar unde altundeva?

După plecarea lui Tor merse direct la fereastră, încercă s-o deschidă, dar nu reuși. Atunci deschise la perete ușa spre baia mică, caută în zadar un buton pentru un ventilator sau ceva asemănător ca să aerisească acolo într-un fel sau altul. Ceasul se apropia de șapte.

— Eh, mamă, cred că e cazul să o șterg acum. Am o întâlnire, cu cine crezi? Cu nepoata ta. Pe deasupra sunt complet mahmur și mă gândesc că trebuie să mă dreg puțin ca să nu mă prăbușesc. Apoi mă întorc acasă. Pa, bătrânico, adio și n-am cuvinte!

*

Zăpada se așternuse pe parapetul podului Elgeseter. El o împinse cu mâna în apa neagră a râului, zăpada se dizolva rapid și curgea la vale cu apa. Mâinile îi amorțiră de frig, uitase să-și ia mănuși. Se lipi de parapet acolo unde dispăruse zăpada și urmări cu privirea curgerea apei. Culmea dinspre vechea fortăreață Kristiansten strălucea de lumini ce se reflectau în albul zăpezii. Nu ningea, dar nori grei se vedeau înspre fiord. Erau de culoarea mustarului din cauza luminilor orașului. Printre nori se zăreau fâșii de cer pe care sclipeau stelele. Era multă circulație peste pod, multe mașini și autobuze cu reclame imprimate pe ele. Pe vremea când plecase de acolo nu era

obiceiul să se lipească reclame pe autobuze, pe atunci erau toate de culoare roșu închis. Dar catedrala Nidaros era aceeași, poate mai luminată acum decât atunci. O ambulanță trecu în viteză și urlet de sirene spre spital, mașinile opriră și traseră pe dreapta ca să-i facă loc. Două fete tinere îl depășiră din spate, se țineau de mână și vorbeau în șoaptă. El își înfundă mâinile în buzunarele jachetei de piele și trebui să se grăbească, simțea că îi este foame. Se întreba dacă în țara asta era posibil să comanzi la hotel niște tărie. Să ți-o aducă direct în cameră.

Când vorbise cu el la telefon avusese impresia că doar accentul de Copenhaga din voce îl făcea mai special, dar când îi deschise ușa și ridică spre ea brațele într-un gest teatral strigând: *Torunn!* înțelese imediat.

Ea se lăsă îmbrățișată de el în timp ce ținea în mâinile puțin depărtate de corp pungile de la Burger King.

— Hai să te văd! spuse el și o studie în vreme ce o ținea de umeri împingând-o la oarecare distanță cu brațele.

— Dar nu semeni cu *nimeni,* zău! Ești sigură că Tor...

— Ei susțin asta. Amândoi, și mama și el, spuse ea.

— Vai, intră, te rog! De ce ai rămas acolo? Mi-e o foame de lup. Îți place vinul roșu?

— Nu prea. Mai degrabă aș bea o bere.

— Bine. Mi-au trimis în cameră doar două sticle și o sticlă am și băut-o de jumătate. Trebuia să cumpăr ceva de băut de pe aeroportul din Copenhaga, dar am fost cu gândurile aiurea și eram atât de mahmur după beția de ieri, încât eram convins că nu mă mai ating de alcool în viața mea. Prostii, cât de tare se poate înșela omul! Dar trebuie să ai niscaiva *tărie* la berea aia, îți place biterul, un rachiu bătrân, danez?

— Da, cum să nu!

— Comand o sticlă de o jumătate. De fapt poți comanda și tărie, am întrebat asta în cazul că am poftă de un coniac mai târziu.

— Nu e prea scump?

— Dar trebuie să sărbătorim, nu?

— Trebuie neapărat?

— Bineînțeles!

*

Era imposibil să și-l imagineze pe bărbatul ăsta la ferma Neshov, în bucătăria aia, alergând ca un băiețel prin ogradă, alături de Tor și de Margido, sau ca un tânăr făcându-și de lucru prin grajd. Avea părul vopsit negru-albăstrui. Într-o ureche îi atârna un cercel cu o piatră prețioasă, în mod sigur un diamant, hainele în care era îmbrăcat arătau a fi foarte scumpe. El îi oferi o sticlă de bere.

La fereastră erau două fotolii tapițate cu catifea de culoare albastru imperial și între ele o măsuță. Deschiseră grăbiți

pungile de la Burger King și plasară conținutul pe ea, ciocniră paharele. Erlend se văicări oarecum când își înfipse dinții în hamburger. Pe când mesteca, zise:

— Nu-mi aduc aminte când am mâncat ultima oară așa ceva, ai avut o idee genială. Dar nu se vorbește cu mâncarea în gură!

— Eu mănânc mereu așa. Sunt mereu în viteză și de vreme ce locuiesc singură…

— De când ești singură?

— De șase luni. L-am dat afară pe iubitul meu astă-vară după ce o femeie m-a sunat și m-a întrebat de ce l-am amenințat că mă împușc dacă mă părăsește.

— Un tip al dracului de laș, cu alte cuvinte. Cât timp s-a regulat cu dama aia, ți-a spus?

— Aproape un an.

— Și s-a folosit de tine ca scuză pentru lașitatea lui de a lua o hotărâre. Bărbații! Habar nu au că femeile nu se împușcă, ci iau tablete.

— Exact.

— Pe deasupra nu arăți deloc ca o femeie care se sinucide. Mă pricep la oameni. Aproape toți homosexualii sunt așa. Avem privire Roentgen, ne uităm drept în sufletul omului. Precis din cauză că suntem atât de atenți la semnalele corpului, înțelegem rapid aluziile și vorbele cu dublu înțeles.

— Eu nu mă pricep la asta. În orice caz, nu când e vorba de oameni. Dar când e vorba de câini, dimpotrivă…

— Ce meserie ai? Din ce trăiești? Haide, să începem de undeva, dacă tot vrem să ne cunoaștem! Să demarăm un crunt interogatoriu! Noroc, nepoțico! Și bine ai venit în familie!

*

El îi puse întrebări, ea îi răspunse, lui îi plăcea să vorbească cu gesturi largi și cuvinte mari, ea se întreba dacă erau ale lui sau împrumutate, dacă el era superficial sau de o sinceritate adâncă, sau poate nici nu era vorba de vreo contradicție, la urma urmei. Ea simți față de el o apropiere imediată pe care, sinceră să fie, n-o simțise față de Margido, nici față de taică-său. Și ce să mai vorbim că nu simțise nimic pentru bătrâna din patul acela de spital.

— Margido nu mă place, spuse ea.

— Aiurea! Așa crezi tu. El este destul de închis, așa a fost întotdeauna. Un om credincios. Și, știi, oamenii credincioși

consideră că sunt singurii din lume care au dreptul să dea o definiție realității.

El îi zâmbi. Doar erau în familie. Aveau ceva ADN în comun. Sângele apă nu se face, erau legături de sânge între ei. El golise deja prima sticlă de vin roșu. Biterul fusese adus, tăria o încălzise, ea simțea cum plânsul i se ridica din stomac. Nu voia să plângă, i-ar fi stricat lui bucuria de a sărbători întâlnirea lor. Și erau atât de multe întrebări pe care și le punea, iar omul acesta putea acum să-i dea un răspuns. Iar mâine va pleca fiecare pe drumul lui.

— A spus că ferma n-a fost niciodată trecută pe numele lui Tor, adică al lui taică-meu.

— I-auzi, a găsit de cuviință să spună chestia asta acum când mama e pe moarte. Dar are dreptate. Dacă ferma ar fi fost trecută pe numele lui, atunci m-ar fi înștiințat chiar și pe mine. Doar suntem încă doi. Hârtii care trebuie semnate și treburi de-astea.

— Ce moșteniți voi, tu și Margido?

— Eh, ce naiba să moștenim? Erau o sută șapte acri de pământ acum douăzeci de ani, nu cred că sunt mai mulți acum. Ferma nu dă niciun profit și dacă Margido și eu, sau numai unul dintre noi, pretinde ceva din ea, atunci totul se duce de râpă. Tor nu poate să ia împrumut de la bancă, nici vorbă de așa ceva, doar dacă ar câștigă la loto sau ar avea o comoară ascunsă pe fundul vreunui scrin. Tor nu mi-a făcut niciodată nimic rău și nu vreau să-i fac probleme. Eu am bani destui. Să lăsăm omul să-și vadă de porcii lui câți ani mai are de trăit, într-o zi se va duce și el…

— Dar Margido? Dacă el…

— Cu toate că Margido e un creștin convins, nu cred că îl va lăsa pe Tor pe drumuri. Se rezolvă între… ei doi. Dacă ferma încă nu e trecută pe numele lui Tor e din cauza mamei, nu a altcuiva. Dar refuz să cred că Margido va avea pretenție la moștenire când știe ce consecințe are treaba asta. El se descurcă cu ceea ce are. Faci ceva bani cu morții!

Se scutură îngrozit și continuă:

— Poate că ar fi timpul să aducem vorba despre asta de față cu el și Tor. *Just în case* că bătrâna moare. Suntem deci de acord. Cine știe, poate că Tor nu poate să doarmă noaptea de

grijă că va fi nevoit să se mute în vreo prăpădită de garsonieră la Spongdal.

— Nu înțeleg prea bine chestia asta cu mama voastră… dacă va trăi sau va muri… nu trebuie să fie tatăl vostru cel care e stăpânul fermei?

— Pe hârtie, da. Așa e, draga mea. Dar el nu e în stare de nimic. De când mă știu el s-a învârtit și el pe-acolo și a făcut ce i s-a spus, fără să crâcnească. Sorbi din bitter.

Sorbi și ea o gură mare din biterul pe care și-l pusese într-un pahar de vin.

— Nu l-am văzut când am fost la ei, spuse ea. Nu a vrut să vină să bea o cafea.

— Haide, lasă-l în plata domnului acum! Să sărbătorim, Torunn!

— N-am nimic de-a face cu toate astea, spuse ea.

— Ba da, sigur că ai. Pentru că după ce ferma va fi trecută pe numele lui Tor, vei fi tu aceea care îl va moșteni. Nu-i așa? Cred că așa e. Dreptul de neclintit la moștenire al primului născut, cam așa ceva, dar…

— Dar sună complet prostește. Dacă taică-meu moare a doua zi după mamă-sa, să zicem, moștenesc eu totul? Nu, nu se poate, e greșit. Dacă se întâmplă așa, atunci ferma se va vinde și tu și Margido împărțiți banii.

— Dreptul primului născut este o treabă serioasă, drăguțo! Dar tu trebuie să mergi la specializare. Să te califici ca fermieră! Nu, nu știu, de fapt. Poate că ai dreptate. Dar, în orice caz, trebuie să trecem ferma pe numele lui Tor cât mai repede. Orice altceva ar fi dureros de nedrept. El a muncit pe brânci acolo toată viața, nimic altceva.

— Nu au vrut-o pe mama pentru că nu era destul de potrivită, zic ei, dar cum de nu s-a găsit altcineva cu care să se fi însurat?

— Eh, acum ce să zic, nu prea știu ce s-a întâmplat acolo în ultimii douăzeci de ani, dar… Maică-mea voia mereu să decidă totul singură. Indiferent de impresia pe care mama ta i-ar fi făcut-o tot „nu” ar fi spus. Ea n-a fost niciodată tipul de femeie care să accepte condiții. Dorea să aibă controlul asupra tuturor lucrurilor. Cu excepția timpului în care bunicul Tallak încă mai trăia. Asculta întotdeauna de el. Toți ascultau de el. A murit când eu aveam șaptesprezece ani și atunci a fost ca și cum… ca și cum…

Ochii i se împăienjeniră și se șterse cu degetele la unul dintre ei. Apoi se scuturǎ din tot corpul, cum face un câine, și se smiorcăi dramatic o bună bucată de vreme.

— Puah, fir-ar să fie, nu e cazul să mă fandosesc atâta! Din cauza vinului! Dar din momentul în care am aterizat la Værnes, îmi apar în minte și nu-mi dau pace numai chestii de astea. Și nu suport să-mi amintesc lucruri pe care le-am împachetat în cutii și de mult le-am dus în pod. Ce părere ai, sunt nesuferit? Nu ți-ai închipuit că unchiul Erlend e așa? Mi-e dor de Krumme. De ce nu e și Krumme aici? Din vina mea. Dar gândește-te că l-ar fi văzut și... mirosit pe Tor. Ei drăcie, nu m-am gândit că e tatăl tău. Să mă ia naiba, mă ia gura pe dinainte, gata acum cu asta, hai să bem!

— Povestește-mi despre Krumme.

*

Ea se gândi că în viața ei nu a simțit atât de repede că un om îi era drag așa cum a simțit cu Erlend. Se folosi de ocazie să râdă de ceva ce el tocmai spunea în vreme ce se simțea destul de amețită de băutură, dar totodată știa că și mâine când va fi trează va simți același lucru. Niciodată nu-i devenise cineva drag atât de repede. Era uimitor, el devenise deodată ca un frate, acel frate pe care ți l-ai dorit și nu l-ai avut niciodată. El o acceptase pur și simplu, nu se îndoise nici de existența ei, nici de dreptul ei la acea existență. Era un om în care puteai să ai încredere. Da, așa era, fără îndoială. În care avea încredere și era de partea ei, cu toate că până acum nici nu înțelesese că se află de o parte, acolo sau dincolo. Ea mersese pe drumul de mijloc și ținuse de realitățile altora și uite, acum, deodată, Erlend o etichetase drept fiica lui Tor. Un lucru pe care tatăl ei nu reușise să-l facă, în ciuda faptului că o luase acasă la el să-i arate grajdul și să împartă cu ea micile lui bucurii. El era acum în mijlocul unei povestiri despre un pardesiu de piele pe care îl comandase pentru Krumme ca dar de Crăciun. Ea întinse mâna peste masă și îl apucă de braț, el se întrerupse în mijlocul propoziției și o privi întrebător.

— Mulțumesc din suflet, spuse ea.

— Pentru ce?

— Pentru că... nici eu nu știu. Adică, ba da. Pentru că ai vrut să mâncăm hamburgerul ăsta în camera ta, că n-ai protestat.

Mă îngrozisem la gândul să te întâlnesc, între mulți alți oameni străini, mi-a fost frică să nu... Nu știu. Am trecut prin atâtea.

El veni și se aplecă în fața ei, luându-i mâinile într-ale lui.

— Știi ceva, spuse el în șoaptă, de acum încolo... eu sunt unchiul tău. *Forever!* Și Krumme a devenit și el totodată un fel de unchi! Unchiul Krumme. Vei veni la noi la Copenhaga, să vezi ce minunat ne distrăm! Ai să vii la unchii tăi! Și ne vom ocupa puțin de exterior, asta eu o voi face, Krumme nu se pricepe la lucrurile astea. Am să te trimit la un coafor bun, am să-ți cumpăr haine și... și nimeni de acum încolo nu va mai face cu tine ce a făcut idiotul ăla care s-a regulat cu o băbătie un an de zile și a avut tupeul să spună că nu te poate părăsi pentru că atunci tu ai să dai pe gât, de ciudă, patruzeci de pastile de algocalmin.

Ei începură să-i curgă lacrimile în timp ce el vorbea.

— A spus că mă împușc, zise ea. Nici atâta lucru n-a priceput că...

— Împușcat, înghițit. La dracu' cu rahaturile astea. Important este că noi doi suntem niște oameni normali. Cu toate că Trondheim nu e locul cel mai potrivit pentru noi. Oh, am uitat că tu stai la Oslo. Dar nici Oslo, un prăpădit de orășel, nu e potrivit, în orice caz, nu pentru mine. Copenhaga, ei, dimpotrivă... e altceva.

— Mie mi s-a părut extraordinar de frumos la Byneset. Absolut splendid. Și, deși ferma este în paragină...

— Nu mai spune, chiar așa?

— Da. Absolut. Dezordine peste tot. Și înăuntru... O mizerie ce n-ai văzut în viața ta.

El îi lăsă mâinile și se ridică în picioare, se apropie de fereastră și privi afară.

— Nu ar fi fost altfel chiar dacă aș fi rămas acolo, spuse el. Foarte probabil mult mai rău. Eram o rușine de neînchipuit pentru ei. Curistul!

— Așa îți spuneau?

— Un cuvânt scârbos. La Copenhaga sunt *poponar,* la Trondheim sunt homosexual și la Byneset sunt curist. Copilului răsfățat multe nume i s-au dat, nu-i așa? Și luni seara, când ei i-a fost rău...

El se duse la baie și se întoarse cu palma întinsă spre ea.

— Privește aici!

În palma lui era un ciob mititel de sticlă.

— Ce-i asta?

— Unicornul meu s-a spart. Aici e cornul lui. Acum a devenit un cal obișnuit. Atunci am înțeles că se va întâmpla ceva. Nimic nu e întâmplător. Am simțit cu tot trupul, n-am dormit toată noaptea și așa mai departe! Și, iată, am avut dreptate.

Ea clătină din cap. Nu înțelegea o iotă. Poate că era mai ametită decât credea, poate că era chiar beată. Băuse o jumătate din sticla de bitter, trei beri din minibar și acum avea în față încă un pahar de bitter și o bere fără alcool. Ce voia el să spună că ciobulețul ăla provenea de la un unicorn?

— Un cuvânt ciudat. Unicorn, spuse ea.

— Da, nu-i așa? De parcă e vorba de un corn! Dar, de fapt asta este unicornul, un animal cu un corn.

— Care și-a pierdut cornul.

— Da! Fac colecție de figurine din sticlă, am o sută trei bucăți. Le iubesc. Le ador! Și nu mi s-a întâmplat să sparg vreuna, am grijă de ele ca de bijuteriile Coroanei din Turnul Londrei. Și unicornul, ca să vezi, mi-a căzut din mână! Drept pe podea! Îmi venea să mor de supărare și apoi m-a apucat o neliniște grozavă. A fost un semn, Torunn. Un semn.

El clătină din cap cu gravitate de mai multe ori și se uită drept în ochii ei.

— Sunt de părere să arunci pe fereastră cornul ăla, spuse ea.

— Da, așa crezi?

El privi din nou ciobul.

— Da, cred că e cel mai bine. Să-l arunci pe fereastră. Nu se știe, dar poate mama ta se face bine. *Voodoo,* dar în sens invers, spuse ea.

— Doamne ferește! Mai degrabă îl pun într-un seif la bancă! De dragul lui Tor!

Ea râse cu poftă.

— Nu e prea înțelept din partea ta!

— L-am primit de la Krumme! Unicornul. Nici nu i-am spus ce s-a întâmplat cu el. Că prostuțul de corn s-a spart…

El respiră greu de parcă l-ar fi înecat plânsul.

— Sună-l acum și spune-i, zise ea.

— Nu pot! A fost un cadou făcut din dragoste. Nu-și poate găsi liniștea decât la sânul unei fecioare!

— Cine, unicornul?

— Da. A fost un dar cu valoare simbolică!

— Totuși, sună-l și spune-i adevărul. În mod sigur îți va cumpăra altul.

— Așa ceva nu se găsește pe toate drumurile, nu atârnă în copaci, nepoțico!

— Nici oameni de felul lui Krumme nu găsești prea des.

— Nu! în mod sigur nu. Și ce milă mi-ar fi de bieții copaci de care ar sta agățat Krumme!

*

El îl sună pe Krumme și se scutură de plâns peste masa hotelului pe care se afla o mapă de prezentare cu coperți îmbrăcate în plastic albastru și litere aurii. El îi povesti despre cum spărsese cornul unicornului și recunoscu că a băut două sticle de vin, altfel nu i-ar fi *mărturisit* boacăna făcută și că nepoata lui îl îndemnase să-l sune. Ea deschise o sticlă de pepsi și descoperi că mergea foarte bine cu bitterul danez. Sticla de o jumătate era pe sfârșite.

Erlend încheie convorbirea după ce îl asigură de nenumărate ori pe Krumme de iubirea lui și scoase o grămadă de sunete ce semănau cu niște pupături în receptor, se întoarse spre ea și întrebă:

— Cum arăt? Aoleu, Doamne, nu-mi răspunde. Uită-te la televizor până îmi țin puțin fața sub apă rece. Dar ce, s-a terminat bitterul? Mai comand unul!

— Cafea și niște coniac ar fi mai nimerite…

*

Un tânăr în uniforma hotelului bătu la ușă pe când Erlend încă mai era în baie și împinse în cameră o măsuță cu rotile. Pe ea era un termos de cafea și cești cute, frișcă și cuburi de zahăr, patru pahărele cu coniac, o sticlă de vin roșu, o sticlă de o jumătate de bitter danez, două farfurii cu prăjitură cu marțipan, o vază cu un trandafir în ea și un castronel cu alune. Băiatul îi spuse că avea nevoie de semnătura lui Erlend.

— Erlend! strigă ea.

El apăru imediat din baie cu un prosop alb pe față și chicoti când chitanța se udă, iar pixul îi căzu pe jos.

— Vă doresc o seară plăcută, spuse tânărul și se retrase închizând ușa.

— Dar cum… spuse ea.

— Este telefon și la baie, zise el, își scoase prosopul și trase prelung aer pe nas în timp ce-și dădu capul pe spate și închise ochii. Știam că vei protesta dacă mă auzi când fac comanda.

— Ești bogat?

— Da, spuse el. Suntem bogați. Tu nu ești?

— Nu.

— Ei, cum așa, dar vei moșteni o fermă întreagă. Și o turmă de porci!

*

Traseră măsuța înspre fotoliile pe care ședeau. Ea nu se mai simțea amețită, dimpotrivă, i se părea că băutura o limpezea la cap. Ridică spre gură paharul de coniac, o usturau ochii, cafeaua era proaspătă și potrivit de fierbinte. Luă telecomanda și închise televizorul.

— Ții la Tor? *Simți* că el e, eh, ce să zic, tatăl tău? întrebă el.

— Nu. Mai mult simt că mi-e milă de el. E așa de neajutorat.

— Este un om bun. Tor este prea bun la suflet. Blestemul lui în viață. Și eu sunt un om cumsecade, dar Tor este mult prea de treabă și de aceea ceilalți îl calcă în picioare.

— Sunt atâtea lucruri pe care nu le înțeleg în familia asta a... voastră.

— *In vino veritas,* spuse el și turnă vin roșu în pahare.

— Da văd că bei, nu te-ncurci.

— Da, ai mai văzut un bețivan ca mine? Liniștește-te, Torunn, draga mea, nu sunt un alcoolic. Am adus cu mine și niște pastile de *valium,* dar nu le-am atins. Mai ia un coniac. Văd că l-ai băut pe primul. Nu, nu prea sunt în apele mele acum. În mod obișnuit prefer Bollinger, o băutură sănătoasă care face bine la cap.

— N-am gustat niciodată. Nu-mi place vinul roșu.

— Dar asta e *șampanie,* scumpo! Trebuie să tăcem ceva cu coafura asta a ta. Care e culoarea naturală? Dacă-mi dai voie să te întreb?

— Un șaten foarte comun.

— Exact. Și în cazul ăsta trebuie să alegi un castaniu cu nuanțe de mahon când te afli la maturitate. Și apoi e prea lung! Semeni puțin cu... Barbra Streisand. Ar fi *putut* fi un compliment, dar nu este de fapt. Iar forma capului aduce cu a capului lui Nefertiti! Chiar dacă ai fi cheală, tot ai fi frumoasă! Și de ce nu vrei să fii frumoasă, mă rog? Când, de fapt, ești?

— Nu sunt obișnuită cu lucrurile astea. N-am chef de ele. N-am timp. Dar tu… ia spune-mi… de ce te-ai întristat atât de tare când ai început să vorbești despre bunicul tău?

— Bunicul Tallak… Nu, el… Of, să nu începem iarăși…

— Hai să vorbim și despre lucruri mai serioase puțin… vrei? Din moment ce mâine pornim fiecare pe drumul nostru.

El își puse picior peste picior, goli paharul, își aprinse o țigară, își trecu limba peste buze, se uită în podea.

— Lasă, spuse ea. Hai să vorbim mai bine despre culoarea părului meu.

Ea râse ușor ca să-l facă să creadă că într-adevăr puteau vorbi despre altceva.

— Aveam șaptesprezece ani când a murit, dar parcă ți-am spus, zise el. Am avut un șoc. Toți au rămas șocați când au auzit că a murit, cu toate că era în vârstă de optzeci de ani. Dar era ca o sfârlează și plin de viață. De dimineața și până seara trebăluia prin curte. Îngrijea straturile de căpșuni, se ocupa de găini, ba chiar a văruit casa. S-a cățărat în vârful scării și a vopsit acoperișul grajdului cu câteva zile înainte să moară. Nu cred că Tor mai are căpșuni acum. Era foarte multă muncă cu ele.

— Nu, nu mi-a spus niciodată nimic despre căpșuni.

— În mod sigur, acum a semănat cereale.

— Acum pari cu totul altul. Când vorbești despre fermă. Dar bunica ta? Cât de bătrână era când a murit?

— Ea a murit cu mult înaintea bunicului, dar înainte de a muri a zăcut trei ani la pat.

— La pat?

— Da, în camera ei. Acolo sus. Mama a îngrijit-o, bunică-mea n-a vrut să fie dusă la azil. Îmi aduc aminte tăvile pe care mama le căra sus cu mâncarea pusă în cești de cafea. Niște porțioare mici ca pentru un bebeluș. N-am intrat niciodată la ea în cameră. Ea era mereu acră și prost dispusă. Dar cum să nu fii așa dacă stai trei ani în pat și doar te holbezi în tavan?

— Cum a murit bunicul tău?

— S-a înecat. A făcut congestie cerebrală pe când cerceta plasa de pește. Doamne, gândește-te că pot să-mi amintesc toate numele astea! Debarcaderul, luntrea, plasa. A căzut în apă peste copastia bărcii, l-au găsit la doi kilometri de debarcader, curentul e puternic acolo lângă malul apei. Și din clipa aia… a

murit totul pentru mine. E foarte adevărat. Totul a murit atunci. Mama... s-a încuiat în camera ei, două zile n-a ieșit de-acolo. Iar eu... eu nu aveam pe altcineva în afară de el. Mă lua cu el peste tot. Mama se ocupa de casă, nu-mi vorbea niciodată și tata... eh, ce să zic, era acolo mai mult de formă. Margido și Tor erau cu mult mai în vârstă decât mine, asta e... ce să faci?

— Vai, săracul de tine...

— Din momentul acela, nimeni nu m-a mai băgat în seamă. De parcă brusc am rămas despuiat în mijlocul unui câmp nesfârșit de întins. Complet singur. M-a cuprins o frică de moarte, draga mea Torunn.

Își aduse iar prosopul ud din baie și-și acoperi gura cu el.

— Gata cu bâzâitul ăsta. Trebuie să mă adun, să-mi vin în fire. Numai că toate astea îmi apar în minte acum fără voia mea. Într-un fel îmi face bine să...

— Dar ce făceați împreună? Lucrați în curte și pe câmp?

— Da, treburi de felul ăsta. Eu eram destul de neîndemânatic, pe deasupra mi-era frică de păianjeni și de viespi, eram cum să zic nițel cam isteric, dar bunicul râdea și era răbdarea întruchipată. Când nu eram la școală sau nu aveam lecții de făcut, mă țineam după el. Nu aveam prieteni, nu pentru că și-ar fi bătut joc de mine sau altceva, pur și simplu nu mi-am făcut prieteni. Eram îndrăgostit de niște băieți, eh... asta i-am povestit bunicului o dată. El n-a părut deloc șocat, a râs și a zis că eu singur voi descoperi cum va fi când, într-o bună, zi voi întâlni o fată drăguță.

— Deci el nu prea a priceput că tu, de fapt...

— Nu știu. Dar în orice caz nu a făcut din asta o catastrofa. Și nici nu s-a apucat să mă bată la cap cu așa ceva.

— Oricât aș vrea, nu reușesc să mi te imaginez cum te învârtești printre straturile de căpșuni.

— Nici nu e cazul, pentru că acolo erau roiuri de viespi! Dar îmi plăcea grozav să merg cu plasa la pescuit de somon. Aproape nimeni încă de atunci nu se mai ocupa cu treaba asta, era un mod prea primitiv de a pescui somonul. Familia Neshov nu aveau permis de pescuit la somon, doar bunicul și încă un vecin aveau și atunci pescuiau împreună. Și eu, bineînțeles. Și când răsărea păpădia și apăreau cufundacii, era timpul de pornit cu plasa la pescuit. Iarna bunicul împletea plasa. Noduri zdravene din fire de cânepă, îl ajutam la vops... la smolitul

bărcii, așa se numește. Și apoi jos la pietrele de pe plajă. Cum crezi că mirosea când fierbeam smoala în cazan?

— De ce o fierbeați? Ca să se subțieze?

— Da. Și apoi cătrăneam barca și butoaiele. Butoaiele le scufundam în apă și le foloseam să agățăm ancora de ele. Plasa trebuia să fie bine fixată! De țărm! Din două în două săptămâni o scoteam din apă și era apoi un chin s-o punem la locul ei... eu obișnuiam să vâslesc în timp ce bunicul și... nu-mi mai aduc aminte cum îl chema, Oscar, cred, aruncau plasa. Pe mal, puneam totul la punct de mai dinainte. Fierbeam un cazan cu coajă de mesteacăn. În el puneam smoala. Strecuram apoi bine și turnam totul peste plasa care se afla într-un butoi. Deasupra puneam pietre.

— Asta ca să reziste la apa sărată a mării?

— Exact. *Impregnam* plasa, un cuvânt distractiv, nu? *Pregnant* înseamnă „gravidă” în englezește, dar în cazul acesta nu este vorba de un lucru care să se vâre înăuntru și să producă *daune*! Ba dimpotrivă! Dar unde am rămas... ah, da, puneam pietre deasupra. Și toate mirosurile alea, draga mea! Și cufundacii care țipau și soarele și plaja și fiordul și sentimentul că ceea ce făceam avea un rost, era important, eram siguri că vom prinde și vom vinde niște somoni uriași! Ce știi tu...

— Deci după moartea bunicului tău te-ai hotărât să pleci de acasă.

— Da. Înainte credeam că voi fi acolo toată viața. Împreună cu el. Dacă poți să-ți imaginezi cât de prost eram! Dar el a fost un asemenea om... Atât de plin de viață și apropiat de mine încât părea... nemuritor. Când voi ajunge acasă în mod sigur mă va apuca o criză de depresie. Nu vorbesc cu Krumme despre Norvegia. Am devenit, eh, ce să mai zic... am devenit un altul, mai aproape de mine însumi, în Danemarca.

— Nu complet: Tot ce spui acum este o parte din tine.

— Nu mai spune! Domnișoară psiholog?

— Hai noroc, unchiule Erlend!

*

Erlend adormi în scaun, capul îi căzu pe spate și adormi în secunda următoare. Ea îl acoperi cu cuvertura de pe pat, stinse lumina și luă liftul spre etajul șase unde se afla camera ei. Deschise mobilul și descoperi trei sms-uri de la Margrete și un mesaj pe automat. Era de la taică-său. Vorbea rar și atent ca

într-un microfon, auzise că ea nu plecase și de aceea se gândea că poate va trece pe la spital mâine dimineață. Încheiase mesajul prin a-i spune că Siri omorâse doi purcei când se răsturnase corpul peste ei. Niciun cuvânt mai mult, doar atât. Siri omorâse doi purcei.

Era pentru prima oară când Siri făcea așa ceva. Și el care o crezuse o mamă perfectă!

Spălă și curăță totul în jurul ei, aduse paie curate și rumeguș și presără niște turbă. Se prefăcea că nu-i pasă. Purceii morți îi aruncase în spatele grajdului chiar aseară când i-a găsit, acolo unde aruncase și salteaua din camera mamei. Adusese câteva lemne uscate, stropise totul cu parafină și dăduse foc.

— Poftim, de ce a fost în stare purcică mea cea frumoasă!

El scoase o bucată de pâine din buzunarul de la piept și i-o dădu, o scărpină după ureche și se purtă cu ea ca de obicei. Scosese purceii morți de sub corpul ei și ea nici nu reacționase. Poate nici nu și-a dat seama că lipseau și că i-a omorât. De altminteri porcii n-au cum să știe să numere.

Nu se simțea bine. Corpul îi era greu și capul la fel. Ce-ar fi să se îmbolnăvească acum și el? Nu, asta ar fi culmea, asta ar mai lipsi. Oh, dacă mama lui ar fi fost acum la bucătărie și l-ar fi așteptat cu micul dejun pregătit. Nu se gândea că ea ar fi lucrat în grajd dacă el s-ar fi îmbolnăvit, dar numai gândul că era acolo i-ar fi făcut bine, pentru că ea știa întotdeauna ce trebuia făcut. Nu au folosit niciodată ajutoare înainte, ce rost ar fi avut, el fusese întotdeauna sănătos. Dar ea ar fi rezolvat într-un fel sau altul problema dacă el s-ar fi îmbolnăvit cumva.

El spălă și curăță totul temeinic și îndelungat, deretică în spălător, stivui nutrețul și puse uneltele la locul lor, avea de gând să se uite și pe socotelile din registre azi, când se va întoarce de la spital. Poate că ar trebui s-o sune pe Torunn din nou, nu prea era sigur că ea auzise mesajul ăla înregistrat pe robot.

*

Tatăl era în camera de zi. Se vede treaba că asta devenise rutina lui zilnică, de-acum. O găleată cu rumeguș și o lopățică apăruseră pe podea în fața sobei din bucătărie, focul era aprins și acolo. El se apropie și examină găleata, simți mirosul de parafină. Rumeguș și parafină. Strigă înspre camera de zi:

— Încă nu te-ai învățat să faci focul ca lumea? Aprinzi focul cu parafină? Doar știi că parafina costă bani, nu?

Apoi trânti ușa furios. Poștașul nu venise, n-avea ziarul de azi. Luă un ziar vechi, puse cafeaua la fiert și își tăie o felie de pâine.

În frigider era un castronaș cu dulceață de căpșuni, se uscase de veche ce era, dar el turnă puțină apă fierbinte peste ea și o amestecă. Dulceața se subție și arăta de parcă era proaspăt făcută. Cine mai putea să zică ceva? El se descurca excelent. În bucătărie era dereticat și curat, farfuriile și ceștile erau puse la locul lor, începuse să-i placă să spele vasele, mâinile îi deveneau curate. Tocmai atunci sună telefonul. Era probabil Torunn, el va fi la spital cam peste o oră, simți cum se bucură, nu crezuse că o va mai vedea.

Era cineva de la spital. Maică-sa era rău acum, o trecuseră pe oxigen. Făcuse apă la plămâni, din cauza inimii, spuse vocea din receptor. S-ar putea să facă pneumonie, făcuse și temperatură.

El aprobă din cap, își drese vocea.

— Da, da, bine.

Trebuia să vină imediat. Era fiul?

— Da.

Și soțul ei să vină.

— El… el e bolnav. Are gripă.

— Ceilalți membri ai familiei, atunci, spuse ea.

— Bine, spuse el și puse receptorul în furcă. Auzi un sfârâit. Cafeaua curgea în foc. Se grăbi să dea ibricul la o parte de pe plită. Luă un șervet și șterse în jurul plitei, dar nu o ridică să curețe ca lumea. N-avea timp de asta acum, va curăța mai târziu. Ce aveau plămânii cu inima, nu înțelegea. Apă la plămâni? Aruncă o privire pe ușa dinspre camera în care era taică-său. Nu. Nici vorbă. Dar trebuia… Trebuia s-o sune pe Torunn. Poate și pe Erlend? Nu, Torunn îl va anunța ea. Și trebuia să-l sune pe Margido, sau poate că l-au sunat de la spital? Mai bine să-l sune, pentru orice eventualitate.

*

Trecu un timp destul de lung până ea răspunse. Vocea îi era răgușită și de nerecunoscut, el se îngrijoră.

— Te-ai îmbolnăvit? Erai în pat?

Ea tuși, apoi răspunse: Nu, deloc, adică un pic, nu era bolnavă, dar era în pat, nu se trezise încă. Totul e în regulă. Mai tuși o dată și spuse că era îngrozitor că Siri își omorâse cei doi purcei.

— Ei, nu e ceva neobișnuit. Se mai întâmplă ca purcelele să se așeze direct pe purcei și să-i omoare. La Asociația crescătorilor

de porci se cercetează chestia asta. Se aleg și se însămânțează purcelele care nu fac așa ceva.

Ea spuse că e interesant de știut asta și tuși din nou.

— Mama e mai rău acum. Adică bunica ta, spuse el.

Ea nu întrebă cum adică mai rău.

— A făcut apă la plămâni. Au pus-o pe oxigen. Și inima… în mod sigur ei exagerează, dar așa au spus când m-au sunat chiar acum. Plec la spital. Imediat. Da, acum plec. Ai putea să… L-ai întâlnit pe Erlend ieri?

Da, l-a întâlnit. A fost foarte drăguț, spuse ea, este un băiat foarte bun și simpatic.

— Băiat? Face patruzeci de ani în curând, spuse el.

Nu asta voise ea să spună. Dar îl va anunța pe Erlend și vor veni împreună la spital.

Apoi el îl sună pe Margido.

— Au spus că s-a agravat. Apă la plămâni. Au cuplat-o la tubul de oxigen.

— Atunci nu mai are mult, spuse Margido.

— Nu cred până nu văd, zise el. Beau un pic de cafea și pornesc la drum. Ne vedem la spital.

Nu. Margido nu putea veni imediat. Era pe drum la o înmormântare la biserica Bakke și femeile cu care lucra erau fiecare la alte două înmormântări, azi aveau trei înmormântări. Vinerea era o zi aglomerată. Era imposibil să scape mai devreme, acum era ora unsprezece, putea să ajungă la spital pe la două. El va veni cât de repede va putea, și repetă ceea ce spusese mai înainte, că de-acum nu mai e mult până se duce.

Margido spunea întotdeauna lucrurilor pe nume. Mai ales atunci când erau vești proaste. Despre veștile bune nu sufla un cuvânt. Noroc că i-a spus că voia să bea o cafea înainte de plecare și a evitat astfel să-și iasă din fire. În ultimii șapte ani Margido nu se sinchisise vreodată de maică-sa. N-a făcut nimic pentru ea, n-a venit s-o vadă, nu i-a trimis vreodată măcar o floare sau o carte poștală sau ceva, orice. Așa cum ar fi făcut un fiu care nu locuia cu ea. Și nici Erlend, bineînțeles că nici el nu făcuse nimic pentru ea, dar cu el era altceva, el era un alt capitol. Ultima dată când Margido fusese la ei, se certase atât de violent cu maică-sa că el nu rezistase să stea să asculte și-și făcuse de lucru prin grajd.

La vaci. I se făcuse brusc un dor nebun de ele. Chiar avusese chef să le spele ugerele și să simtă mirosul de lapte proaspăt muls, le vedea cum își vânturau cozile. Le auzeai mugetele, te simțeai în siguranță în preajma lor, dimineața și seara. Porcii erau cu totul altfel, nu văzuse în viața lui o vacă omorând un vițel. Umplu o jumătate de ceașcă de cafea și mâncă o felie de pâine pe care întinse dulceața călduță.

*

Fața ei era roșie, desigur din cauza febrei. El ar fi vrut să-i vadă ochii, să-i întâlnească privirea. Pleoapele alea care nu se ridicau te scoteau din minți, o bună parte din fața strâmbată era acum acoperită de masca de oxigen. Aparatul la care era cuplată masca scotea un zumzet ușor. Două surori medicale erau înăuntru, dar se ridicară să plece când intră el. Una dintre ele îl bătu ușor pe umăr și îi zâmbi forțat înainte să iasă pe ușă.

El apucă mâna mamei. O cunoștea atât de bine. Mâna aceea care muncise din greu, fusese pretutindeni, la spălatul găleților, la gătitul mâncării, ținuse andrelele și culesese fructe din pomii din spatele grajdului. Își lipi obrazul de mâna aceea și simți că e rece ca gheața. Pielea mirosea a acru, cum miroase uneori pielea sub cureaua unui ceas.

Ușa se deschise și el ridică fruntea. Amândoi erau palizi la față, de parcă erau bolnavi.

— Am venit cât de repede am putut, spuse Erlend și se lăsă să cadă pe un scaun.

— Ce spun doctorii? întrebă Torunn.

— N-am vorbit cu ei. Zace în continuare. O să-i treacă. E sigur vorba de vreun virus. Sunt o grămadă de viruși la vremea asta.

— Eu intru un pic la baie, spuse Erlend și se închise înăuntru. Robinetul se auzi curgând cu putere, dar cu tot zgomotul, îl auziră cum vomita.

Torunn zâmbi stânjenită și spuse:

— Ieri am stat până târziu. Am vorbit despre atâtea lucruri. Am băut cam mult vin roșu. Și niște coniac…

— Doar sunteți oameni în toată firea. Nu trebuie să vă scuzați față de mine…

Erau complet mahmuri, dar pentru ei nu fusese deloc greu să stea și să se îmbete într-un hotel de lux pe când ea zăcea aici singură, singurică. Erlend era alb la față ca varul când în sfârșit ieși afară din baie.

— Trebuie să beau niște suc, zise el. Să-mi ridic concentrația de zahăr din sânge.

— Da, și eu, spuse Torunn. Știu unde este ceva dulce de băut.

Amândoi dispărură pe ușă, el se uită din nou la mâna ei.

Apoi la aparatul pe ecranul căruia inima ei desena o linie verde cu ridicături pentru fiecare bătaie. Deodată totul se opri, un bec începu să pâlpâie, se auzi un sunet puternic, el se ridică, smulse masca de oxigen de pe fața ei și o apucă de obraji.

— Mamă! Mamă!

O asistentă apăru în goană, apucă mâna mamei și îi luă pulsul.

— Ce se întâmplă cu aparatul? Doar are puls, nu-i așa? strigă el.

Asistenta lăsă ușor mâna bătrânei pe pled.

— S-a prăpădit, spuse ea. Condoleanțe. Dar era grav bolnavă și nu ne puteam aștepta la altceva. Și boala s-a agravat în ultimele zile. Ia loc pe scaun, te rog, mă duc să aduc o lumânare.

El încuviință din cap și se așeză. Fața ei. Devenise deodată netedă. Gura întredeschisă. El întinse mâna și-i ridică una dintre pleoape. Globul ocular era gălbui, avea o privire pe care n-o recunoștea. Își retrase mâna și pleoapa căzu la loc. Sora medicală se întoarse cu o lumânare de ceară albă într-un sfeșnic. Decuplă toate firele care o legau pe aparate, apoi aprinse lumânarea.

— Știu ce simți, șopti ea. Dar trebuie să te gândești că n-a suferit deloc. A murit în somn, fără să simtă vreo durere.

Se auziră râsete. Erau Erlend și Torunn care tocmai intrau pe ușă cu câte un pahar de suc în mână. Cuburile de gheață zornăiau în pahare. Cei doi se opriră brusc, rămaseră nemișcați.

— A… ea a… zise Torunn.

— Da, răspunse asistenta.

Erlend se apropie de pat, puse paharul pe noptieră și o mângâie pe bătrână pe obraz.

— E caldă, spuse el.

— Pentru că are temperatură, spuse Tor. Adică, a avut.

Nenorocirea venise și era prea mult pentru el. Ceva de felul ăsta nu avea putere să suporte.

PARTEA A III-A

Tor căzu de pe scaun și rămase întins pe podea. Asistenta medicală se grăbi să aducă din baie un prosop înmuiat în apă rece. Se aplecă și îl șterse pe frunte.

— El a locuit împreună cu mama toată viața, spuse Erlend. Dacă ea ar fi zăcut un timp mai îndelungat, s-ar fi obișnuit cu gândul.

Tor deschise ochii. Zăcea pe jos, într-o rână, cu hanoracul descheiat. Ea observă că sub pulovăr avea o cămașă cu gulerul îmbâcsit de grăsime și simți intens și cu oarecare întârziere o milă nesfârșită față de el.

— Își revine, spuse asistenta. Merg să vă aduc niște cafea și ceva dulce. Poate că n-a mâncat nimic astăzi.

Ea se aplecă pe vine lângă taică-său.

— Cum te simți? Ai leșinat.

— Am leșinat?

— Da, ai căzut de pe scaun. Dar nu te-ai lovit la cap, ai căzut… eh… pe-o parte. Ne aduce cafea imediat. Vrei să te ajut să te ridici?

Erlend ajută să-l ridice, amândoi îl puseră pe scaun. Și de parcă atunci el o descoperi iarăși pe bătrână în pat, scoase un fel de strigăt înăbușit, cu buzele strânse. Asistenta apăru cu o tavă cu trei cafele în pahare de carton și câteva feliuțe de prăjitură.

— Puțin zahăr pentru cafeaua lui, spuse Torunn.

Asistenta încuviință cu capul și dispăru iar pe ușă.

Taică-său stătea încovoiat pe scaun și-și apăsa pe abdomen mâinile încrucișate. Ea schimbă câteva priviri cu Erlend.

— Margido știe ce trebuie… făcut, spuse tatăl. Vine și el aici la ora două. Nu a putut să vină mai devreme. Are o… o…

Ea îi făcu semn lui Erlend să iasă pe coridor.

— Nu putem să-l lăsăm așa, spuse ea. Trebuie să-l ducem acasă.

— Ah, Torunn, Doamne Sfinte, ce-ți trece prin cap?

— Doar tu ai spus. El a locuit împreună cu ea toată viața! Cineva trebuie să…

— Eu nu sunt în stare! Luni e ajunul Crăciunului! Vreau să mă întorc acasă la viața mea!

— Bine, bine, dar ai destul timp până luni. Gândește-te și la mine un pic, te rog! Ce crezi că eu singură… Doar e fratele tău, nu? Și taică-tău e acolo la fermă și… și…

Pe ea o podidi plânsul, el o cuprinse cu brațele.

— Am să încerc, șopti el. Am și câteva pastile de valium la mine, ți-am spus. Să-i dăm una lui Tor, îl va ajuta. Trebuie să merg la hotel să le iau. Și trebuie să-l sun și pe Krumme.

Ea își înghiți lacrimile, trebuia să gândească rațional acum. Se retrase din brațele lui.

— Eu predau camera la hotel, zise ea. Și merg să dorm la ferma Neshov.

— Ah, nu, asta nu. Eu *nu* vreau acolo! spuse el. Să ne păstrăm calmul, să nu ne prostim în halul ăsta.

— Te rog foarte mult. Nu cunosc casa aia. Nici nu știu unde… Nu poți să-mi arăți acum că ești într-adevăr unchiul meu? Doar atât, că ești unchiul meu acum, numai acum? Chiar dacă nu…

El rămase tăcut câteva secunde cu privirea în pământ, apoi aprobă încet din cap.

Tatăl ei nu voia să-l mai aștepte pe Margido, doar clătină din cap când îl întrebară.

— Vreau să merg acasă, spuse el.

Cei de la spital să ia legătura cu Margido, spuse el. Erlend le lăsă numărul de mobil. Afară ningea. Mergeau cu Tor între ei, el nu-și mai amintea unde parcase mașina, dar ea o descoperi destul de repede.

— Conduc eu, spuse ea.

— Foarte bine, eu oricum n-am permis, zise Erlend. Își făcu loc pe scaunele din spate dând la o parte o grămadă de gunoaie. Purta o pereche de pantaloni deschiși la culoare, n-avea chef să și-i murdărească în mizeria aia. Nu pomeni nimic despre miros. Mașina porni din prima, dar ea se chinui cu schimbătorul de viteză și luă un timp până-l puse în revers. Ambreiajul aproape nu prindea, ea împinse pedala cât de jos era posibil, puțin mai lipsea să treacă prin caroserie. De servodirecție nici vorbă.

— Unde sunt ștergătoarele?

Tor nu răspunse, stătea cu capul plecat și mâinile în poală.

— Habar n-am! spuse Erlend și se aplecă între cele două scaune din față studiind febril butoanele de la bordul mașinii.

După puțin ea reuși să găsească butonul ștergătoarelor și al aparatului de încălzire. Simțea cu toată ființa că nu avea deloc chef să meargă acolo. Nu dorea chiar absolut deloc, dar trebuia. Iarăși în casa aia căzută în paragină, cu un tată care era pe cale să-și piardă mințile. Nu avea nici cea mai mică experiență cu oamenii loviți de nenorocire. Ce bine că Erlend avea valium la el, durerea tatălui se va amesteca cu acea pastilă care o va calma cât de cât. Dar ce se va întâmpla cu munca în grajd?

Reușiră în sfârșit să iasă din raza spitalului și conduse spre hotel. Tatăl ridică fruntea când mașina se opri în fața intrării.

— Acasă, zise el. Nu aici!

— Ne luăm lucrurile de aici și predăm camerele, las motorul pornit să nu se răcească, în regulă? Poți să stai aici și să aștepți puțin?

El nu răspunse.

*

Erlend plăti pentru amândoi. Ea protestă, dar în zadar.

— Nu vezi că e doar o bucată de plastic? zâmbi el arătându-i cardul. Doar nu sunt bani adevărați. Hai, du-te afară la Tor și aranjez eu treburile aici.

Îl găsi pe taică-său în aceeași poziție. Mașina se încălzise, zăpada se topise pe parbriz. Nu reuși să deschidă portbagajul. În genunchi, pe scaunul din spate, înghesui bagajul peste spătar. Pe scaunul din spate era un dispozitiv ciudat, după părerea ei putea fi vorba de o capcană de prins vulpi.

— Ai o capcană de prins vulpi aici? Doar nu te-ai apucat de așa ceva?

El clătină din cap.

— Am găsit-o pe câmp. M-am gândit că… poate o dau cuiva care are nevoie.

Ea nu mai întrebă nimic, se așeză la volan, aprinse o țigară, coborî puțin geamul.

*

Erlend îl sună pe Krumme din mașină. Vorbea calm și concret, mama murise, se aflau acum în drum spre casă împreună cu Tor. Nu se va întoarce azi la Copenhaga, nu știa să-i spună când va veni.

— Mergi după indicatoarele spre Flakk, spuse tatăl.

Conduseră prin mijlocul orașului împodobit de Crăciun.

Era aglomerat pe trotuare, vitrinele magazinelor se întreceau unele pe altele în fel și fel de ornamente.

— *Less is more,* zise Erlend.

— Ce spui?

— Nimic. Vorbesc de unul singur.

Nimeni nu mai scoase o vorbă. Trecuseră deja de Flakk. Lăsară în spate un perete de nori, acum cerul era albastru deschis, două feriboturi se depășiră unul pe altul în mijlocul fiordului.

— Adevărată nebunie că mă aflu aici, zise Erlend.

Ea se uită la el prin oglindă.

— Doar am venit să-i spun adio. Cu toate că ea nici nu s-a sinchisit să-mi răspundă atunci când i-am spus adio pe vremuri.

— Tacă-ți gura, zise Tor.

*

Erlend îi spuse pe unde trebuie s-o ia, ea nu-și amintea drumul, dar recunoscu imediat aleea aceea cu plopi.

Ajunsă în ogradă, parcă mașina și ieșiră din ea. Tor o porni spre grajd.

— Tată! strigă ea. Era prima dată când îi spunea așa. El nu se opri.

— Trebuie să intrăm înăuntru mai întâi. Să-i spunem bătrânului!

Tor trânti ușa grajdului după el.

— Hai că-mi place, începe distracția, zău, spuse Erlend. Ce-ar fi s-o ștergem? Să facem autostopul până-n oraș. Nu se vede nici dracu' pe-aici. Pe deasupra tot rahatul ăsta e acoperit cu cel puțin o jumătate de metru de zăpadă…

— Termină! Trebuie să dăm de el. Nu l-am văzut niciodată.

*

Bătrânul era în camera de zi. Bunicul ei. Ridică spre ei capul când intrară acolo pe ușa dinspre bucătărie. Era nebărbierit de multă vreme și arăta foarte neîngrijit, cu hainele pline de găuri și de pete de mâncare, umerii acoperiți de mătreață. Ținea în poală o carte groasă și în mâna stângă o lupă. Cartea avea niște poze, ea apucă să vadă poza lui Hitler. Cu toate că privea de-a-ndoaselea, îl recunoscuse pe Hitler. Oamenii în vârstă nu vor înceta niciodată să fie preocupați de război, se gândi ea.

— *Bonjour,* spuse Erlend și se aplecă peste prag. Iată-mă, sunt aici!

Ea se apropie și îi întinse mâna bunicului. El o apucă și o trase încet spre el cu o uimire de nedescris în privire. Unghiile îi erau mult crescute și de culoarea mustarului, cu marginile înnegrite.

— Eu sunt Torunn, fiica lui Tor.

— Fiica?

— Da. Am fost aici miercuri, dar tu se pare că ai fost ocupat cu altceva.

— Dar eu niciodată nu am…

— A murit mama, spuse Erlend.

Bătrânul îl privi și nu spuse nimic. Erlend își băgă mâinile în buzunare.

— Da, chiar acum, zise ea. Și taică-meu e în stare de șoc, a leșinat la spital și acum când am ajuns aici a mers direct la grajd. Nu a fost în stare să conducă mașina și de aceea l-am adus noi până aici și vom rămâne aici la noapte.

Erlend se întoarse la bucătărie.

— Deci Anna e moartă, spuse bunicul.

Ea descoperi că el avea dinți numai pe gingia de sus, buza de jos i se strânsese în jurul gingiei goale și intrase în gură, bărbia îi ieșise înainte ascuțită și neputincioasă.

— Da. A adormit în pace. A făcut apă la plămâni, apoi complicații cu inima. Și febră, probabil un început de pneumonie. Nu s-a putut face nimic. N-a avut dureri.

— Nu. Bine. Deci așa. Și tu… ești Torunn. Deci așa. Când…

— Azi dimineață. Înainte să venim încoace.

— Nu, eu voiam să spun… tu… adică Tor…

— Ah, asta, da. El a fost împreună cu mama mea o dată când era în armată. Ea a venit o dată aici la voi în vizită. Ați mâncat împreună pateu de ficat.

— Ah, da, așa e. Mi-amintesc. Îmi amintesc prea bine. Dar era însărcinată…

— Da, era. Dar se vede treaba că n-a ajutat la nimic. Trebuie să dau o fugă să văd ce se întâmplă cu tata.

La bucătărie îi șopti lui Erlend la ureche:

— Habar n-a avut că exist. Nici el, deci. Asta e chiar culmea!

Tor se încuiase în grajd pe dinăuntru. Ea nu descoperi gaura cheii.

— Este un zăvor pe dinăuntru, spuse Erlend care venise după ea și-și aprindea acum o țigară. Să fiu al dracului ce mizerie groaznică e acolo înăuntru. Îmi vine să vărs!

— Mai există și altă intrare în grajd?

— Prin pod, vino să vezi! Dar dacă vrei du-te singură înăuntru. N-am de gând să-mi stric hainele. Ajunge că am stat în mașina aia… deja mi-a cam ajuns…

— Bine, bine. Mă duc singură.

*

El nu apucase să bea prea mult din sticla de whisky, probabil nu mai mult decât avea nevoie. Ședea pe un sac în țarcul lui Siri, avusese destulă putere să se schimbe de haine și să-și pună salopeta și cizmele. Siri era întinsă pe jos și purceii dormeau sub lampa aceea de încălzit cu lumină roșie. Purceii înțărcați din țarcul vecin se zbuciumară și grohăiră ascuțit la vederea ei, iar purcelele se uitară la ea pieziș și clătinară din urechi.

— Lasă-ne în pace, zise el și își strânse mâna pe gâtul sticlei. Sticla aceea fusese cumpărată într-un moment de bucurie că se apropia Crăciunul, acum se lipiseră de ea paie și rumeguș, licoarea ajuta la domolirea unei mari dureri.

— Bineînțeles! Vreau numai să mă asigur că ești…

— Nu mi se întâmplă nimic. Nu sunt dintr-ăia care… Eu trebuie să am grijă de purcei.

— Eu vreau să te ajut, împreună cu Erlend, rămânem aici, te ajutăm la grajd. Facem tot ce trebuie, stăm cât va trebui, rezolvăm situația.

El încuviință din cap.

— Pot să deschid ușa pe dinăuntru? E mai bine așa. Promitem să te lăsăm în pace atâta timp cât dorești.

El încuviință din nou din cap.

— Ești foarte bună, spuse el.

Erlend era încă afară, stinse cu pantoful mucul țigării în zăpadă.

— M-am gândit un pic, zise el. Trebuie să intervenim imediat. Nu e cu putință să stai în bucătăria aia înainte să o cureți. Propun *complete action,* pur și simplu din motive de supraviețuire. Hai, în mașină cu noi! Tu ești șofer!

La magazinul din Spongdal umplură cu vârf un cărucior. Erlend cumpără două găleți de plastic, mănuși de plastic, cârpe de spălat și de șters, detergent, dezinfectant, praf de frecat, detergent de rufe, suluri cu hârtie de șters, pâine, mezeluri, cutii de conserve cu vestita supă a tronderilor, unt, cafea, ciocolată, bere, răcoritoare, un pachet cu saci negri de plastic pentru

gunoi. Plăti cu cardul Visa, după ce se răţoise la ei că nu acceptaseră cardul Diners. Deschise pachetul cu saci negri de plastic imediat şi puse mărfurile în ei.

Îi legăm la gură să nu prindă mâncarea miros din maşină. Nu suport mirosul ăla. Într-un sac pun tot ce ne trebuie la spălat, iar în celălalt mâncarea. Sacul cu mâncare îl lăsăm afară până reuşim să facem curăţenie înăuntru. Ah, curăţenie şi curăţenie în mizeria aia, domniţa mea! Ne vom concentra la început pe bucătărie. Apoi pe baia de sus. Cred că va trebui să iau un *valium* ca să rezist acolo.

*

Într-un scrin în antreu găsiră şorţuri, erau curate şi călcate şi aveau broderie pe margine.

— Au zăcut aici zeci de ani, în mod sigur, îmi amintesc, erau şorţurile ei cele bune. La ţară, femeile îşi pun duminica şorţuri frumoase iar în restul săptămânii umblă mai mult cu vechituri. Vrei şorţul ăsta cu carouri verzi sau cel roşu cu flori albe pe margine? Cred că pe mine mă aranjează mai mult ăsta verde.

— Nu-ţi pare rău, Erlend?

— Că a murit sau că am venit aici?

— Că a murit.

— Nu, de fapt nu. Dar asta e altă mâncare de peşte. De altceva îmi pare rău. Îi duc lipsa lui Krumme şi încerc să nu mă gândesc la el. Dar întotdeauna când sunt trist mă apuc de făcut ceva. Sigur din cauza acestei neastâmpărate gene de fermier din mine.

Bunicul plecase din camera de zi.

— Unde-o fi? Ar trebui să-l căutăm...

— Lasă-l să fie singur puţin. Trebuie să rumege noutăţile. Hai să începem spălatul, nepoţico!

Îşi puseră şorţurile, ambele aveau şnururi care se înnodau la ceafa şi pe spate. Apoi, cu mănuşile de cauciuc în mâini, se priviră unul pe altul şi izbucniră în râs. Era greu să decidă de unde trebuiau să înceapă. Erlend deschise un sac negru de plastic şi începu să arunce în el cârpe de spălat vasele, prosoape, perii de spălat vase şi mai multe cârpe de bucătărie la care era imposibil să le mai recunoşti culoarea iniţială, apoi nişte şorţuri foarte murdare care atârnau de un cui pe uşă. Într-un lighean cu apă şi detergent puse perdelele la înmuiat. Ea se apucă să golească frigiderul. Era bine că avea şorţ şi mănuşi, se

simțea protejată, deși simțea o acută greață, erau acolo resturi uscate de mâncare veche, farfuriuțe de ceai cu resturi ce nu puteau fi identificate, cu excepția unei farfurii cu resturi de orez cu lapte atât de uscat că a fost nevoie să scrijelească totul cu un cuțit. Umplu chiuveta cu apă și puse în ea farfuriile debarasate de resturi.

— Aruncă tot din frigider, spuse Erlend. Tot! Mai dăm o tură la magazin dacă e nevoie. Și scoate-l din priză să se dezghețe.

— Doar n-am să arunc și cutii de lapte nedesfăcute?

— Ba da! Dacă au stat în frigiderul ăsta, nu mai pot fi folosite, pe onoarea mea!

— Noi suntem de fapt mahmuri, nu? Nici nu-mi pot imagina o zi mai proastă ca asta pentru mahmureală.

— Ai dreptate, asta întrece orice imaginație. Eu am reușit în orice caz să vomit un pic. Probabil că acesta a fost ultimul sunet pe care a mai apucat să-l audă. Fiul ei homosexual care vomită vin roșu și coniac.

Ea chicoti, totul părea suprarealist, doar cu câteva zile în urmă ținuse de la pupitrul din Asker o conferință despre ierarhia în lumea de haită a caninelor.

— Să fiu al dracului dacă nu ajungem drept în cer pentru faptele astea, zise Erlend. Ne așteaptă cu covor roșu și bar la discreție.

— Eu sunt nespus de bucuroasă că ai venit cu mine aici, unchiule!

— Haide, haide, eu sunt, precum știi, fiul rătăcitor. Te pomenești că Tor se apucă să taie vreun purceluș fraged pentru mine.

*

Micul boiler din bucătărie se goli mult prea repede, ei mai puseră la fiert două oale cu apă. Acolo era vorba de spălatul pe care îl vedeai la reclamele de la televizor, unde treceai cu cârpa croind un drum peste petele de grăsime uscate. Era vorba de spălat și frecat serios, într-adevăr serios.

— Este un boiler cu apă caldă și la baie, spuse Erlend. Dau o fugă și aduc o găleată, pot să fac asta fără să înghit neapărat valium.

— Ce crezi, taică-tău s-a dus la culcare?

— Se prea poate. Bătrânii merg la culcare când nu mai suportă viața în poziție șezând.

Margido sună exact când ea ștergea cu o cârpă înmuiată în detergent și pusă pe coada unei mături, tavanul de deasupra aragazului, grăsimea se rula într-un fel de cârnăciori de culoare portocaliu închis. Ea apucă receptorul fără să-și scoată mănușile de cauciuc, orificiile în care vorbeai erau îmbâcsite de praf ce semăna cu un puf. Erlend se apucase de dulapuri și umplea sacii de gunoi cu cutii goale de smântână, sticle și tot felul de ambalaje, niște mâncare uscată și pungi cu resturi de făină.

Margido suna de la spital, voia să știe dacă Tor a ajuns acasă.

— Da, sunt Torunn, abia am ajuns.

Aha, deci era și ea acolo. El ar vrea să vorbească cu Tor ca să hotărască cum vor să facă înmormântarea.

— E în grajd acum. Nu se simte prea bine. Să-i spun să te sune?

Nu, nu e grabă. Era imposibil de aranjat înmormântarea înainte de Crăciun, el abia a reușit să rezerve joi, a treia zi de Crăciun. Nu va costa nimic, asta trebuia să-i spună ea lui Tor, pentru că Tor se speria când era vorba să cheltuiască bani și acum nu se mai primea ajutor pentru înmormântări, sigur că el habar n-avea de chestiile astea. Ce va trebui plătit, va plăti Margido, Tor să nu aibă și grija asta. Va aranja ca anunțul mortuar să apară în ziar chiar mâine, cunoștea pe cineva care-l ajutase. Știa ea ceva, dacă Tor sau Erlend aveau vreo preferință anume?

— Adică cum?

Pentru anunț. Versuri sau altceva?

— Sunt aproape sigură că te vor lăsa pe tine să alegi ce crezi de cuviință.

— Dar o mică ceremonie de comemorare, astă seară în capela spitalului, crezi că Tor vrea așa ceva?

— Am să-i spun să te sune.

Ea ședea acolo cu mănușa de cauciuc pe mână și se gândea la ceea ce spusese el atunci. Cum că ea nu se va simți bine în familia aia. Dar în loc să încheie discuția zise:

— Ne-am apucat de curățat aici. Eu și Erlend.

Era și Erlend acolo?

— Aici e îngrozitor de murdar, continuă ea. *Cineva* trebuie să…

El o întrerupse și o întrebă cât vor să rămână acolo.

— De unde vrei să știu? ridică ea vocea. Totul este atât de... Ea abia a murit! *Tu* nu te-ai gândit să vii aici?

Nu, nu s-a gândit. Nu azi. Dar se înțelege că vrea să stea de vorbă cu ei și să pună la punct tot ce trebuie pentru înmormântare.

— Deci nu te-ai gândit să vii aici! Maică-ta e moartă și fratele tău e... Și când cei care fac parte din aceeași familie sunt complet dărâmați, atunci omul *trebuie* să... ce să zic...

Ce e cu ea? Trebuia să se calmeze. Ce știa ea? Nimic. Și el nu avea timp să vorbească mai mult.

— Nici eu nu am timp! zise ea și puse receptorul în furcă.

Erlend stătea în genunchi în fața frigiderului și râdea.

— Afurisitul ăsta de telefon e foarte împuțit, spuse ea. Trebuie demontat și curățat ca lumea.

Răul cel mare nu era că ea dispăruse, ci mai degrabă că nu-l pregătise pentru așa ceva. Niciodată nu o auzise văicărindu-se că e bătrână și slăbită. Ferma nu era pe numele lui. Ce se va întâmpla acum? Va fi nevoit să trimită toți porcii la abatorul Eidsmo imediat după Crăciun. Ferma va fi probabil vândută. Ce va face el, unde va locui de acum încolo? Și Torunn care dorea să înnopteze la fermă, *acum* dorea asta. Nu mai simți nicio bucurie. Oare ce credea ea despre toate astea? Dar Erlend? Ce căuta el aici? Nu mai avea poftă să bea.

Trebuia să vorbească cu Margido. Așa îmbrăcat în salopetă și cu cizmele în picioare porni din grajd direct spre casă să-i dea un telefon.

*

Rămase în picioare în ușa deschisă de la bucătărie. Nu-i venea să-și creadă ochilor. Ei se apucaseră de dereticat și spălat îmbrăcați în șorțurile cele bune ale mamei. Doi saci mari plini cu gunoi erau în mijlocul camerei. Zări niște pungi de făină și niște cutii goale de smântână într-unul din ei, perdelele dispăruseră, ferestrele erau aburite.

— Ce faceți aici? Doar nu v-ați apucat să aruncați lucrurile mamei…

— Ba da, spuse Erlend. Trebuie neapărat. Nu poți sta aici de mizerie. Mocirlă, nu altceva!

— Dar s-a făcut mereu curățenie aici! Chiar eu am dereticat când ea era la spital!

— În cazul ăsta, ai nevoie de ochelari, zise Erlend.

— Dar ea… ea abia a murit!

— Noi suntem aici, zise Torunn. Și trebuie, ce să zic, un pic de…

— Atunci nu e nevoie să fiți aici!

El intră în așa-zisul lui birou, Torunn îl urmă imediat, el se lăsă greu în scaun, ea rămase în fața lui în picioare cu o cârpă din care picura apă.

— A sunat Margido.

Ea îi relată convorbirea cu Margido, cum că el va suporta cheltuielile și că se întreba dacă vor să aibă o mică ceremonie de pomenire în capela bisericii.

— Nu. Am văzut-o cu toții de-acum. Îl sun să-i spun.

— Tatăl tău n-a văzut-o.

— Nici nu e cazul.

— Nu-l întrebi și pe el? El trebuie să hotărască dacă vrea s-o vadă sau nu! spuse ea.

— Nu, nu suportă. E prea mult pentru el.

El pricepu că ea acceptă minciuna lui. Torunn continuă:

— Știi… va fi frumos aici acum. Nu aruncăm lucruri bune, numai vechituri care nu sunt de folos. Cumpărăm altele și Erlend a spus că e plin de prosoape curate și cârpe de bucătărie într-un dulap pe care-l știe el. Vom rămâne aici și te vom ajuta.

— Da, dar nu trebuie să schimbați tot. Și perdelele… dintotdeauna au atârnat aici. Ea… totuși… abia a…

— Le-am pus la înmuiat. Le agățăm la loc după aceea. Le spălăm, le călcăm și le punem la loc. Totul va fi exact la fel ca mai înainte. Și curat. Am cumpărat și mâncare.

— A, da, bine. Deci perdelele, nu le…

— Nu, nici pomeneală. Le punem la loc curate și frumoase.

El ascultă vocea ei. Îi vorbea ca unui copil, acum ea părea mai în vârstă ca el. Îi repeta aceleași lucruri ca să-l liniștească.

— Dar de ce te preocupă așa de mult perdelele? îl întrebă ea.

— Nu, doar m-am gândit la…

Cum să-i explice ei că în fața perdelelor acelora stătuseră ei adesea, el și mama, vorbiseră vrute și nevrute, ridicaseră un pic marginea lor să vadă câte grade arăta termometrul de afară sau se uitaseră în ogradă, dacă ningea sau ploua, se uitau la umbra serii care se furișa printre pomii fermei, în timp ce sorbeau cafeaua și gustau vreo prăjiturică. Să vadă fereastra acum, goală și pătrată… Perdelele atârnaseră acolo dintotdeauna.

— Obișnuiam adesea să stăm aici. Eu și mama, spuse el.

— La măsuța de lângă fereastră?

— Da.

— Să vorbiți și să vă delectați cu ceva bun?

Pe el îl apucă brusc lehamitea când auzi tonul îngăduitor din vocea ei, îl cuprinse un sentiment neplăcut și dorea să o scoată din rolul ăsta, să se termine odată cu toate. Aceasta era, în fond, durerea lui și numai a lui.

— Vorbeam câte în lună și stele. Mama nu se mai oprea când începea să vorbească despre război, spuse el.

— Da, așa este când ai trecut prin el. Înțeleg foarte bine.

El simți cum ea îi e din nou dragă. Pentru că ar fi putut spune că *bătrânilor* le place să vorbească despre război, dar ea nu spusese așa.

— Ea știa o mulțime de lucruri, urmărise tot ce se întâmplase. Hitler avea planuri să construiască aici un mare oraș. Peste cincizeci de mii de case terasate și cea mai mare bază marină din lume, spuse el.

— Aici? Glumești de-a binelea.

— Nu, nici vorbă! Nemții au plantat mai întâi copacii. Plopi de Berlin pe care i-au adus din Germania. Ca nu cumva să li se facă prea tare dor de casă. I-au plantat adânc și bine. Fără folos însă.

— De ce? S-au uscat?

— Nu. Acum sunt bătrâni. Vremea s-a încălzit după ce s-au retras nemții.

— Și stăteați de vorbă despre lucrurile astea?

— Da. Ea spunea… ea spunea că așa era întotdeauna, ceea ce reușește să crească va rezista. Era foarte preocupată de copacii ăștia…

El se abținu să spună mai multe, ochii îi căzură pe prețul de pe podea. Era murdar. Nu se mai distingeau culorile pe care le avuseseră odată peticele din care era țesut. Ea ar fi putut să spună acum că el o cam luase razna și băuse prea mult whisky, de vreme ce stătea acolo ca un caraghios și vorbea fără rost despre perdele și baze marine și copacii nemților. Dar ea nu spuse nimic, doar încuviință din cap de mai multe ori de parcă ar fi înțeles ce spunea el și se întoarse în bucătărie. Ușa o lăsase deschisă și de la radio se auzeau colinde de Crăciun în limbi străine.

El își aruncă o privire peste masa plină de hârtii, caută prin ele, mormanul de bonuri de nutreț era acolo, în curând trebuia să predea evidența anuală, cea mai nesuferită treabă din lume de care trebuia să se ocupe singur, singurel. Maică-sa avea obiceiul să-i asculte văicărelile, îi spunea să lase treaba la o parte când îl vedea cât de mult se consumă, îl chema la o cafea. Uneori aveau și mici prăjiturele. Ei cumpăraseră mâncare, Erlend și Torunn. Deși congelatorul era plin. Multe fructe puse la congelat de ani de zile, sigur ceva carne și pește. Era imposibil să-și adune gândurile, whisky-ul nu ajutase la nimic, simțea doar cum îl ardea și îl durea stomacul. Bine că n-a băut prea mult!

Poate că nici nu trebuia să-i fi povestit ei despre nemți și plopii lor, era ceva ce-i aparținea numai lui personal, lui și mamei.

— Eu încep să curăț sus, se auzi vocea lui Erlend. Ține-mi pumnii. *I'm going in.*

— Nu! Sări din scaun și ieși în hol. Nu, repetă el.

Erlend ținea în mână o găleată din care ieșeau aburi, o pungă nedesfăcută cu cârpe de șters și o cutie cu detergent de frecat.

— Nu… Nu vei merge acolo, nu-ți dau voie, spuse el.

— Voie? Ce nu-mi dai voie? întrebă Erlend.

— Să intri în camera ei.

— Nici n-am de gând să intru în camera ei. Vreau să spăl baia. Dacă îmi aduc bine aminte, cada de baie era bleu odată. Vreau să văd dacă îmi aduc bine aminte.

— Dar suntem în doliu acum. Și voi doar… doar…

— Ascultă aici! De acum încolo nu mai e nevoie să te gândești că tu trebuie să faci totul. Concentrează-te doar pe treburile mai importante. Porcilor tăi nu le pasă că mama e moartă. Pentru ei ziua asta e o zi obișnuită.

Eh, ce tot spunea Erlend, cum adică, el nu avea destulă grijă de animale?

— Porcii au tot ce le trebuie!

— Nu asta am vrut să spun, zise Erlend. Eu înțeleg foarte bine că moartea mamei este ceva foarte tragic pentru tine. Noi încercăm să te ajutăm atât cât putem. Uite, vezi ce mizerie ai făcut pe jos cu cizmele alea? Și să intri în casă cu salopeta asta din grajd, asta n-ar fi fost pe placul mamei. Ei i-ar fi displăcut mirosul ăsta la fel de mult ca și mie.

Cuvintele îl liniștiră, aveau în ele un fel de normalitate. Într-adevăr, mamei lui nu i-ar fi plăcut mirosul, Erlend avea dreptate.

— Dar apropo, nu mai sunt lemne de foc la bucătărie, poate vrei să aduci câteva.

Erlend urcă scara. Pantaloni negri și pulovăr negru, două șnururi verzi, unul la gât, unul la spate. În viața lui nu se gândise că îl va mai vedea vreodată din nou în casa lor și iată-l acum cum urca pe scară cu o găleată cu apă caldă și spumă deasupra! Șorț și cercei, bărbat în toată firea!

*

El luă ligheanul de zinc din bucătărie.

— Te simți mai bine? întrebă Torunn.

Ea era la aragaz, plitele erau ridicate. Râcâia zațul uscat de cafea cu o lingură. Oare se murdărise plita în halul ăla când azi dimineață dăduse în foc cafeaua?

— Am să aduc niște lemne, zise el.

— Când începi treaba în grajd?

— Acolo nu e nici început, nici sfârșit, spuse el și după părerea lui răspunsul era cum nu se poate mai potrivit. Ce știau ei, la urma urmei?

El n-a vrut să doarmă în vechea lui cameră de adolescent. Torunn putea foarte bine să doarmă acolo. Ea zâmbi când dădu cu ochii de cele trei postere de pe pereții camerei care înfățișau un David Bowie în perioada de hermafrodit cu fața grosolan machiată cu fond de ten și părul vâlvoi.

Căsoaia aceea țărănească avea dormitoarele înșiruite la etaj, opt cu totul. Intrară în ele să caute perne și așternuturi. El simțea că îl trec nădușelile și îl apuca un fel de leșin după ce terminase cu spălatul băii. Deschidea și închidea uși, vorbea cu Torunn și se gândea la Krumme și la faptul că va trebui să doarmă aici și nu acasă. Cumpăraseră bere, avea și valiumul ăla la îndemână la o adică, trebuia să depășească momentul. Nu au găsit așternuturi de pat ca lumea, doar niște plăpumi grele umplute cu vată pe care le-au cărat jos în bucătărie, le-au întins pe scaune și le-au lăsat la uscat pentru că erau reci și umede.

El voia să doarmă în camera bunicului Tallak. Torunn urcă la etaj cu o găleată cu apă să curețe pânzele de păianjen de pe noptieră, pervazul ferestrei, sobele din ambele camere. De vreme ce el îi mărturisise că avea fobie de păianjeni, ea controlă minuțios patul lui și îi spuse că iarna păianjenii erau amorțiți și nu ieșeau din cotloanele lor. Dar se putea întâmpla ca unii care erau mai afurisiți să se trezească și să se cațere peste tot doar ca să-i sară lui inima din piept.

La bucătărie mirosea frumos acum. Două oale mari erau pline cu apă caldă, el puse detergent în una și merse cu ea în camera de zi unde era televizorul. Aruncă toate plantele uscate, o păstră doar pe cea verde. Cutii de conserve înfășurate în folie de aluminiu, legate cu sfoară de lână! Krumme nu și-ar crede urechilor dacă i-ar povesti. Pervazurile goale luceau acum de curățenie, Tor va protesta probabil zgomotos, dar nu va ajuta la nimic. El curăță masa, spătarele scaunelor, scoase pernele pe ușă și le azvârli în zăpadă, unde deja aruncase și preșurile. Ar fi preferat să arunce toate astea dar nu se putea chiar așa să arunce întreaga fermă într-un sac de plastic.

Nu îndrăznea să-l sune pe Krumme. Se va prăbuși când va auzi vocea lui și apoi nu știa ce să-i răspundă dacă îl va întreba când se întoarce acasă. Dacă Tor va fi mai bine și dacă le va cumpăra destulă mâncare, eh, atunci el și bătrânul se vor

descurca să petreacă împreună Crăciunul. Uitase să sune la agenția de bilete. Torunn uitase și ea de asta, în mod sigur. Puse de cafea. Ibricul era frecat cu sârmă și lucea și pe dinăuntru și pe dinafară. Cutia în care păstrau cafeaua era curată. Aduse înăuntru pungile cu cumpărături și începu să le așeze în frigider. Mânerul frigiderului avea încă niște pete pe el, luă un prosop și șterse totul bine. La radio se dezbătea problema Orientului Mijlociu și a sinucigașilor cu bombe.

Torunn cobora scara.

— Hei, taică-tău ce face? E tot în pat?

— Da, lasă-l acolo. Hai să bem cafeaua și apoi dăm o raită la magazin. Tor e în grajd?

— Unde altminteri? Mă duc sus să-i duc bătrânului o ceașcă de cafea.

— Cafea la pat? Cred că în viața lui n-a primit așa ceva.

— Nu mai spune! Există cineva care n-a fost servit niciodată la pat?

Își tăiară câteva felii de pâine pe un fund de lemn pe care era pirogravat desenul unui purcel. Mai înainte puseseră fundul de lemn în apă clocotită și îl frecaseră cu buretele de sârmă. Cumpăraseră unt de alune și șuncă presată. Torunn merse sus cu o ceașcă de cafea, câteva cuburi de zahăr și două sandvișuri. Se întoarse destul de repede.

— S-a bucurat?

— A fost foarte surprins, zise ea. Dar e o mizerie acolo, Doamne! Așternutul de pat e neschimbat de-o veșnicie. Și miroase de-ți mută nasul din loc! Stătea și citea. Cam ciudată comportare acum când tocmai i-a murit nevasta.

Au mâncat în picioare. Scaunele erau ocupate cu așternuturile.

— Dacă vrei să știi părerea mea, află că e urât din partea lui Margido că nu vine aici azi, spuse ea. Să fie și el cu tine și tata. Doar sunteți frați și ați pierdut-o pe mama voastră acum. Nici nu se vede că a murit cineva aici. Ar fi trebuit să fie plin de flori și de rude…

— Un cor care jelește? Nimeni nu știe. Dacă ar fi aflat vecinii, ar fi venit cu vreo floare. Din politețe, deși nu au fost prieteni cu mama. După moartea bunicului s-au rupt toate legăturile cu vecinii. Peste noapte toți au amuțit. Morți cu toții! Dar vom cumpăra noi niște flori sau plante, pentru că le-am aruncat pe

toate care erau aici, în afară de una. Și să ne gândim ce ne mai trebuie.

Niște pesmeți pentru supă. Și niște cârnați ca să punem în ea, să-i dea un pic de gust. Și lapte. Ce facem cu gunoiul?

— Îl ardem. În spatele grajdului. Punem un pic de parafină pe el și-i dăm foc.

*

La magazin, el alese șase ghivece cu flori, evită plantele cu frunze în formă de stea care se foloseau în special de Crăciun. Nu aveau alte ghivece decorative decât ceva de prost gust din plastic, îngrozitor de urâte, se gândi el, dar alese totuși șase ghivece verzi. Torunn voia să cumpere niște lumânări decorative, să fie frumos, spuse ea. El se gândea la taică-său cum să-l facă să se spele. Când alese și puse în coș niște ciorapi și chiloți pentru el, pentru că nu-și adusese prea multe schimburi, se gândi că e bine să cumpere și pentru bătrân un schimb. Dar va trebui să facă baie înaintea bătrânului, câtă vreme cada era curată. De ce naiba nu avea proteză pe maxilarul de jos? Trebuia să fie grozav de greu să mestece mâncarea așa. O înghițea probabil nemestecată.

La întoarcere, el se ocupă de preșuri și de perne. Le curăță temeinic cu zăpadă în spatele grajdului. Le frecă bine, le scutură în timp ce își arunca ochii asupra peisajului. Începuse să se întunece, cerul era senin, fiordul se zărea negru și liniștit, apa nu făcea unde. Era într-adevăr un peisaj superb, cum spusese și Torunn. De multe ori la Copenhaga se gândise la peisajul ăsta, la puritatea lui, la deschiderea și la întinderea lui. Aerul era atât de curat, o binefacere pentru plămâni, cu totul altceva decât aerul poluat de acasă. Păduricile din preajmă se înălțaseră și se întinseseră de când le văzuse ultima dată. Cu o sută de ani în urmă, nu era nici urmă de copac pe acolo, îi povestise bunicul Tallak. Apoi fusese o surpare de pământ prin 1928. Optzeci de hectare de pământ cultivate se surpaseră în apele fiordului. În locul lor rămăsese o argilă albăstruie. Văile de acolo erau predispuse la așa ceva, coborau spre fiord și erau prea întinse, toate se terminau în apă. El simți dureros lipsa bunicului. Un sentiment puternic și necunoscut îl cuprinse deodată. Acesta era adevărata durere! Când murise bunicul fusese doliu adevărat la ferma aceea. Camerele se umpluseră de lume când se întâmplase nenorocirea, toți veniseră cu mâncare și diverse

lucruri, da mai mult cu mâncare decât cu flori. Dacă se gândea bine, și el și Torunn procedaseră așa cum trebuie. Și ei aduseseră mâncare, umpluseră frigiderul. Acum vor face o supă bună de carne. Torunn va spăla înainte toate farfuriile și tacâmurile.

El duse înăuntru pernele și prețurile și la puse la locul lor, Torunn aranjă plantele. El făcu un duș, apa era doar călduță, dar își puse lenjerie curată și bătu la ușa tatălui. Drept răspuns se auzi un mormăit, el împinse ușa, respiră pe gură și duse mâna la nas.

— Trebuie să te speli, zise el. Ți-am cumpărat chiloți și ciorapi. Restul de haine sunt în mod sigur curate și puse în dulap. Cămașă, pantaloni și ce mai trebuie ai în dulap, presupun. Și găsește un pulovăr mai ca lumea. Apa nu e prea caldă, dar am pus boilerul la trei. Poți să-ți tai unghiile după aceea. Am pus forfecuța pe marginea chiuvetei.

Tatăl lui îl privi îngrozit.

— Vine lume aici?

— Nu. Suntem numai noi, dar miroși urât. Torunn nu e învățată cu așa ceva. Și unde îți sunt dinții de jos?

— Mi-au căzut.

— Gătim supă cu carne.

*

Tor intră în camera de zi. Televizorul nu era deschis. El se prăbuși într-un fotoliu și privi fix înainte, avea acum haine de casă și ciorapi de lână în saboții de lemn.

Oala de supă stătea pe aragaz.

— Ai vorbit cu agenția de voiaj? o întrebă Erlend pe Torunn.

— Am uitat. Va trebui să-mi cumpăr un bilet nou. Mă va ruina în mod sigur.

— Și eu am uitat. Dar nu te gândi la bani, mă ocup eu de asta. Te împrumut pentru o perioadă lungă. Nelimitată.

Aduse trei sticle de bere din frigider, le deschise, îi dădu una lui Torunn, intră în camera de zi și-i întinse una lui Tor. Trebui să-l zgâlțâie puțin de umăr ca să-i atragă atenția. Tor tresări și apucă indiferent sticla, uită să mulțumească.

— Acum arată bine aici.

— Mama s-a chinuit ceva cu cutiile alea, zise Tor. După părerea mea, erau frumoase.

— Erau ruginite. Plantele erau uscate, numai una era verde. Am cumpărat altele.

— Dar asta las-o să stea aici.

— Cum dorești, o lăsăm aici.

*

Mutară în camera de zi așternuturile ca să aibă loc să stea la masă. Erau doar trei scaune, Tor aduse un taburet din hol. Tatăl puțea, îți dispărea pofta de mâncare. El observă cum Torunn se chinuia să nu se vadă cât de greu îi venea, masa era mică, stăteau destul de înghesuiți.

El simți cum o ușoară milă înlătură vechiul dezgust pentru tatăl care îi era atât de indiferent încât abia dacă se gândise la el în ultimii douăzeci de ani. Tor se mișcase ca un robot când venise să se așeze la masă. Acum avea ochii ațintiți în farfurie și cotul stâng sprijinit de colțul mesei.

Nimeni nu vorbea. Supa era destul de bună, Torunn o sărase puțin cam tare, dar gândul că vor face puțină *atmosferă* cu lumânările îl uitaseră definitiv. Își evitau privirea reciproc, se concentra fiecare asupra lingurii, farfuriei și pesmeților. El privi cu atenție desenul mesei tăcute din material plastic, își aminti când o cumpăraseră, cum se mai chinuiseră să-i facă loc acolo. Bunicul Tallak o cumpărase, venise triumfător cu o cutie mare odată când fusese în oraș, era ultimul răcnet, spusese el, seamănă cu marmura. Acum era materialul plastic la modă din nou. Pereții de la baie erau tot din material plastic, baia costase o mică avere s-o instaleze, erau treizeci de ani de atunci. WC și cadă și robinete deasupra chiuvetei. Pe vremea aia ferma Neshov era altfel. Tufe de trandafiri, căpșuni și coteț cu găini, el și bunicul erau mereu pe afară în ogradă. Își aminti focul pe care îl aprindeau în seara de Sfântul Ilie. Și Crăciunul cu atmosfera lui. Snopul de grâu ca simbol al bunăstării atârnat de pomul din ogradă și castronul de orez cu lapte pentru *nisse,* piticul grajdului. Ieșea afară împreună cu bunicul cu castronul. Bunicul a fost copilăros până în ultima zi a vieții, încă mai credea în vechile legende și superstiții. Povestea cu piticul care avea haine de postav și scufiță roșie și locuia la rădăcina pomului din ogradă. Și dacă nu aveai grijă să-i dai mâncare, să-i pui acolo castronul cu orez fiert, atunci gospodăria nu va merge bine întregul an.

Nu credea să se mai fi ocupat cineva de pitic și orezul lui în ultimii douăzeci de ani.

*

Torunn merse cu Tor în grajd. Au stat acolo cam două ore. Ar fi trebuit să-l sune pe Krumme, dar nu se putea decide. Mobilul era închis și-l pusese în buzunarul jachetei. Strânse masa la bucătărie, spălă vasele și se așeză la televizor. Tatăl se auzea moșmonind sus la baie, cum dracu' de-și pierduse proteza cu dinții de jos? Ce idiot!

Torunn se întoarse, făcu un duș și-i spuse:

— Nu-mi aduc aminte să fi fost vreodată atât de obosită. Așternuturile sunt uscate și calde, mă duc la culcare.

— Mă duc să-ți fac patul. Te-ai descurcat în grajd?

— Am fost atât de obosită că nici n-am mai avut putere să mă sperii de animale.

— Să te sperii? Doar nu ți-e frică de porci?

— S-o crezi tu! Când vezi un animal de 250 de kilograme! Dar el nu s-ar fi descurcat singur, umbla de colo-colo fără să se poată concentra la ceva. Și n-a scos o vorbă tot timpul. Întotdeauna i-a plăcut să vorbească despre porcii lui. O purcică la care el ține foarte mult și-a omorât ieri doi purcei. În mod sigur că l-a afectat foarte tare. De parcă tocmai asta îi mai lipsea acum!

*

O oră mai târziu se cuibări și el sub plapuma lui. Cearșaful atârna strâmb și indiferent pe marginile patului. El se strânse în poziție de fetus ținându-se cu mâinile de picioare ca să le încălzească. Patul era rece. Recunoscu mirosul de demult al așternutului, era mirosul acestei case, un miros binecunoscut pe care și-l reamintea acum.

Se liniștise, respira regulat, aștepta ca tableta să-și facă efectul. În patul acela dormise odată bunicul. El așa cum fusese, așa cum trăise, așa cum gândise. Mirosul patului se asocia cu imaginea bunicului. Îl vedea pe pajiște în cămașă albastră și cu coasa pe care o mânuia cu o ușurință și cu o precizie de parcă s-ar fi jucat cu o frânghie pe care o arunca dintr-o parte într-alta, striga ceva, poate că îi era foame, unde e Anna cu mâncarea? Și pașii lui largi și apăsați peste brazdele lăsate de plug. Omul acela nu stătea locului niciodată. Era energie în fiecare mișcare pe care o făcea, chiar și atunci când își ștergea fruntea de

sudoare. Ceilalți păreau niște melci în ploaie în comparație cu el, cu excepția mamei poate. Ea râdea adesea împreună cu el, înțelegea ce voia să spună înainte ca el să termine de vorbit și zâmbea când îl vedea mâncând. El obișnuia să mănânce cu o poftă și o lăcomie care se pare că pe ea o amuza foarte mult. Își aminti că o dată bunicul o ridicase în brațe, el era destul de mititel pe atunci, nu băgaseră de seamă că cineva îi vedea. Nimeni nu făcea năzbâtii din astea în mijlocul zilei la muncă, să ridici o femeie în aer și s-o învârtești în joacă. El văzuse totul printre scândurile privatei din curte, bunicul o apucase de mijloc și o ridicase în aer, ea țipase veselă și se prefăcuse că-l împinge în joacă. El se chirci și mai tare sub așternut și se gândi din nou la imaginea asta, mama într-o rochie galbenă cu șorț alb plin de pete de căpșuni, bunicul mare și puternic lângă ea. Își aminti că îl apucase un fel de gelozie și o rupsese la fugă din closet fără să se șteargă la fund ca lumea, alergase cât putuse de repede și ceruse ca bunicul să-l ridice și să-l învârtească și pe el exact așa cum făcuse cu ea. Bunicule, ridică-mă și pe mine, hai bunicule, ridică-mă și pe mine! Maică-sa zisese atunci că e cazul să termine cu joaca asta și plecase întorcându-le spatele.

Acum simțea cum tableta începe să-și facă efectul, încordarea dispărea, ce rost avea să tremure de frig acolo, se întinse cât era de lung, se acoperi cu așternutul cum putu mai bine ca să împiedice să intre în pat aerul rece.

*

Perdelele erau transparente, fereastra deschisă doar un pic. Era atât de multă liniște. La Copenhaga era întotdeauna zgomot până târziu în miez de noapte. Auzi cum cineva trăgea apa la WC. Zgomotul cunoscut îl destinse. Luni era ajunul Crăciunului. Mâine dimineață îl va suna pe Krumme și va afla probabil ce părere are despre șederea lui acolo.

Ea își pusese mobilul să sune în loc de ceas deșteptător. Trebuiau să fie în grajd la șapte, pusese soneria la șapte fără un sfert. Abia când țârâitul se auzi și se aprinse displayul verde, nu înțelese unde se afla. Nu găsi butonul de aprins veioza din prima și bâjbâi cu mâna pe lângă marginea patului până îl găsi, camera se umplu de lumină și dădu cu ochii de David Bowie ce părea un duh din lampa lui Aladin cu fața vopsită jumătate roșie, jumătate albastră.

Porcii. Tatăl.

Podeaua era rece ca gheața; ea își înșfăcă hainele și trusa de toaletă și fugi la baie. Era liniște în toată casa. Ea știa acum care era camera tatălui ei și care a bunicului. Ușile camerelor erau închise. Tor nu dormea la ora asta, țăranii nu-și pot permite asta. Nu mergea să dai un telefon la grajd și să le spui animalelor, alo, vedeți că eu vreau să mai dorm nițel și vin acolo peste câteva ore! Aici nu mergea cu program de voie!

*

Așa cum bănuise, el era treaz și stătea pe un scaun în bucătărie. Mirosea a cafea și ieșea abur din ibricul de pe plită, dar nu era nicio ceașcă pe masă. Arăta foarte tras la față, avea gura deschisă puțin și privea fix înainte, abia dacă îi aruncă o privire când ea intră în încăpere. Nu aprinsese lumânările de Advent de pe pervazul ferestrei. Firul de contact al stativului era pus în priză. Ea începu să înșurubeze beculețele, unul câte unul. Ajunse la cel din mijloc și apoi la cel de sus și toate șapte se aprinseră deodată. Bezna din ogradă se lipea de geamuri și le făcea să pară ca niște oglinzi. Termometrul de afară arăta minus șapte grade.

— N-ai dormit, nu-i așa?

El clătină ușor din cap.

— Mi se pare mereu că ea e încă la spital. Și că trebuie să merg acolo. Să văd ce face. Să văd dacă nu s-a trezit și și-a revenit.

Vocea i se înecă, dar se adună și reuși să camufleze totul cu o tuse prelungită.

Ea puse mâna pe umărul lui și-l mângâie.

— Bietul de tine! Trebuie să fie îngrozitor să-ți pierzi mama.

Deasupra perdelutei își văzu propria ei față, palidă, înconjurată de părul închis la culoare. Se oglindea în întunericul de sticlă, într-o dimineață de decembrie.

— N-ai cunoscut-o. Ce păcat!

— Da. Păcat că n-am cunoscut-o, spuse ea.

— Ați făcut frumos aici, Torunn. Și florile sunt frumoase. Dar nu e nevoie ca Erlend să fie aici. Ajunge că *tu...*

Ea simți cum o apucă indignarea, tatăl n-avea idee cât de mult îl costaseră pe Erlend toate astea, sinceră să fie nici ea n-avea habar. Dar se abținu și spuse blând, fără să-și ia mâna de pe umărul lui:

— Nu. Poate că nu. Dar când se întâmplă astfel de lucruri... Și nu trebuie să uiți că el a venit tocmai de la Copenhaga când a auzit că ea e bolnavă. Asta înseamnă ceva, nu crezi?

Da. Dar el nu e îndurerat.

— Fiecare om își exprimă durerea în felul său, spuse ea.

Luă mâna de pe el și se așeză.

— Crezi că și lui îi e greu? zise el și ridică fața spre ea, fața aceea a lui îngustă în care ea nu se putea recunoaște, dar din care știa că moștenise câteva trăsături.

Ea aprobă din cap, privi în altă parte, dădu de înțeles că îi era greu să se gândească la asta.

Era un sentiment plăcut să intre în grajd din nou. Se simțea acum confortabil în salopeta murdară, nu se mai sinchisea de mirosul puternic. Se gândea cu bucurie la purcei, nu se mai sătura să-i privească, deși în clipa aceea alte lucruri erau mai importante.

Purceii guițară și grohăiră și se agitară grozav când luminile din tavan se aprinseră. Mai întâi vor căra bălegarul, cu siguranță că dimineața nu era prea mult, doar porcii dormeau și ei noaptea.

Și în clipa aceea dădu cu ochii de purcelul mort. Nu era purcelul lui Siri, ci al Sarei. Zăcea în mijlocul țarcului. Ceilalți patru dormeau sub lampa electrică. Sara era trează și părea neafectată, scotea râtul printre zăbrelele de metal și grohăia adulmecând spre ea, capul plat și enorm se învârtea ca un radar.

— Uite ce-am găsit, zise ea și-i arătă purcelușul.

El se apropie cu doi-trei pași de ea și rămase în picioare cu mâinile atârnând grele pe lângă corp. Privea prostit purcelul.

După un timp îl ridică apucându-l de ceafă. Pielea micuțului se încreți ca o stofa subțire în mâinile lui.

— E mort, nu-i așa? întrebă ea.

El nu răspunse, ieși din țarc și duse purcelul la spălător. Se auzi zgomotul făcut de corpul micuț aruncat pe beton. Apoi se făcu liniște. Ea rămase în picioare și se uită la Sara.

— Vezi ce ai făcut? îi zise ea în șoaptă. Și chiar acum când el are atâtea pe cap.

Sara nu-și luă privirea de la ea. Se vedea clar că îi era foame, că era nerăbdătoare să-și primească hrana, nu-și făcea griji. Mai avea alți patru purcei, era prima dată când fătase, cum să știe ea ce înseamnă să fii mamă?

— Să știi că ești un caz special, mai zise ea. Zilele îți sunt numărate!

Lovi purceaua cu palma destul de tare peste bot. Sara se dădu în spate cam o jumătate de metru, se așeză pe picioarele din spate, arăta foarte nedumerită și își mișca ochii speriată. Tatăl era încă la spălător. Era o liniște neobișnuită. Ea se îndreptă într-acolo.

Îl găsi stând pe vine în fața purcelului și ținându-se cu amândouă mâinile de cap. Era cu spatele la ea. Smocuri de păr îi ieșeau printre degete. Lângă perete, corpul purcelului era acum mai mult cenușiu decât roz la culoare.

— Tată, spuse ea și cuvântul nu sună destul de firesc.

— Nu mai pot, zise el. Vocea îi era înecată de plâns.

— Dar chiar tu ai spus că așa ceva se mai întâmplă din când în când.

— Dar nu acum. Nu acum.

El se legănă încet. Înainte și înapoi.

— Te înțeleg foarte bine, spuse ea.

El nu răspunse. Se legăna din ce mai repede apoi se prăbuși pe-o parte și rămase acolo cu mâinile în păr ca mai înainte, cu genunchii strânși la piept. În grajd se auzi un guițat puternic. La început doar doi, trei porci, apoi din ce în ce mai mulți, de parcă erau o haită de lupi. Le era foame și voiau mâncare, se făcuse deja târziu pentru masa de dimineață. Ea se aplecă deasupra lui, încercă să-i scoată mâna din păr, dar el se opuse. El plângea în hohote acum, lacrimile îi acoperiseră fața și se scurgeau pe ciment. Era îngrozitor de frig acolo. Trebuia să aibă grijă ca apa din conducte să nu înghețe. Porcii țipau, purcelele grohăiau într-

un mod gutural de bas adânc, purcelușii scoteau niște guițări subțiri într-un falset oarecum feminin. Sunetele i se înfipseră în spate, în ceafă, în cap, în timpane, aici era vorba de niște ființe vii care depindeau de rutina lor zilnică.

— Trebuie să… Mă ocup eu de tot. Se aranjează. Stai liniștit. Hai, liniștește-te! Poți să… Acum termin treaba și mergem împreună în casă. Să mâncăm micul dejun.

Ea porni printre țarcuri și încercă să-și aducă aminte din seara trecută câtă mâncare trebuia să le pună la fiecare. Va curăța bălegarul mai târziu, acum trebuia să le dea de mâncare cât mai repede.

După multă bâjbâială găsi întrerupătorul din camera cu furaj. Pâlnia de pânză atârna grea și umflată din tavan. Ea ținu găleata sub ea și trase de mecanismul de deschidere. Nutrețul țâșni prin gura pâlniei plină de praf, ea împinse placa înțepenită într-o parte. Nutrețul dădu pe dinafară din găleată și se răspândi pe jos. Erlend avea niște valium, dacă tatăl ei refuza să ia, atunci va pisa o tabletă și i-o va pune în mâncare. Asta în cazul în care el se va atinge de mâncare. Sau poate era mai bine s-o pună în cafea.

*

Ea se simțea bine să aibă singură grijă de întregul grajd. Numai de n-ar fi fost acolo tatăl care zăcea întins pe ciment. Altminteri ea se mișca firesc de la un țarc la altul, se ocupa de tot ce trebuia. Niciodată nu mai fusese singură într-un grajd înainte, doar însoțită de cineva. Și iată cum deodată era acolo și hrănea niște animale. Ea avea acum o importanță vitală pentru ele. Nimeni n-ar fi fost în stare de așa ceva când taică-său ar fi zăcut în frig, pe jos, într-un grajd. Ea se gândi la reportajele ce apăreau în ziare. Organizații de protecția animalelor care dezvăluiau situații îngrozitoare, animale ce înotau în bălegar până la genunchi și se mâncau unele pe altele. Da, știa acum că poate fi posibil așa ceva. Dacă îngrijitorul animalelor din gospodăria respectivă murea, dacă o purcea își omora din greșeală un purcel. Dispărea atunci bucuria de a munci cu animalele. Nu era greu de înțeles că totul decădea în jur. Iar învinuirile ce li se aduceau acelor persoane erau doar niște cuvinte fără rost.

*

El nu se mișcase.

— Să mergem în casă, spuse ea. Hai, vino!

El părea că doarme. Poate că ar fi trebuit să sune la un doctor. Îi trecu prin cap că ar fi fost bine să fi vorbit cu un doctor de la spital înainte să fi plecat. Dar despre ce? Ce să-i fi spus? Să-l fi întrebat cum să suporți durerea, cum să depășești șocul? Crezuse că dacă va veni cu Erlend la ferma Neshov totul se va aranja. Purcelușul acela putea deocamdată să rămână acolo. Chiar și femeile puteau să-și omoare propriii nou-născuți dacă se întâmpla să le dea să sugă noaptea și adormeau peste ei, citise ea undeva. Se zgudui de groază la gândul acesta pe care îl asocie cu lipsa instinctului matern, o mamă trebuia să-și protejeze copiii chiar și în somn.

— Hai, vino acum!

El deschise ochii și-și îndreptă privirea foarte încet înspre ea.

— Am leșinat, sau ce?

— Nu-mi dau seama. A fost groaznic cu purcelul ăla. Dar acum, hai să…

— Am leșinat, nu-i așa?

— Da. Se pare că ai leșinat. Hai în casă acum!

El îl sună pe Krumme în jur de ora nouă, dar nu răspunse. După șapte apeluri și trei mesaje care chiar și lui i se păreau isterice, sună la ziar. Nu știa nimeni unde este Krumme, lucra în tura de noapte, îi spuseră. Încercă iar mobilul. Auzi aceeași voce monotonă cu tonul omului de afaceri care îi cerea să lase un mesaj.

Aceasta era pedeapsa. Krumme nu dorea să mai aibă de-a face cu el. El înțelesese chiar din seara trecută, când îi spusese în puține cuvinte, și alea lipsite de afecțiune, că nu poate veni acasă. Dar cum naiba să fi vorbit altfel când și Torunn și Tor erau de față și auzeau ce spunea el în telefon? Acum îl scosese din viața lui pe Krumme cu afurisita aia de convorbire. Totul începuse cu unicornul și cu minciuna, da, el se prefăcuse că doarme în noaptea aia când Krumme încercase să-i vorbească. De ce oare nu i-a spus totul atunci pe loc? De ce a putut să-i spună totul trei zile mai târziu, beat, de la hotel? Eh, totul se terminase acum, Krumme nu voia să mai audă de el, garantat, era un mincinos de mare clasă, nici mai mult nici mai puțin.

*

Facă-se voia sorții! Se așează pe scaunul de la bucătărie din fața geamului. Un stol de vrăbii și pițigoi se opriră pe scândura cu firimituri de pâine și pe un guguloi cu mâncare pentru păsările atârnat de o sfoară. Se gândi din nou la piticul *nisse* care cel mai probabil murise demult la rădăcina pomului din ogradă. Bău niște cafea călduță, încercă să-și umple gândurile cu activitatea păsărelelor, truda lor de zi cu zi. Tor dormea sus după ce Torunn reușise să-i dea o tabletă de valium azi-dimineață. Apoi venise la el să-i dea deșteptarea. Ah, se simțise îngrozitor trezindu-se și înțelegând unde se află. Și îl apucase frica la gândul că trebuia să telefoneze. Abia după o oră sunase pentru prima dată. Plin de spaimă că nu va ști ce să spună acum când în mod *vizibil* Tor cedase nervos, iar Torunn era cum nu se poate mai dezorientată. El trebuia să stea acolo, deși nu erau obligați. Nu prea înțelegea cu ce ar putea contribui rămânând acolo, dar era convins că soluția cea mai bună era să se afle acolo. El era unchiul, abia acum începea să înțeleagă ce însemna asta. Îi auzise vorbind la baie, Torunn aproape că a trebuit să-i vâre pe gât tableta, ea plângea și se ruga de el până ce în sfârșit l-a făcut s-o înghită. Ca să vezi, să facă un șoc de

durere atât de mare la moartea mamei, dar la urma urmei maică-sa avusese față de Tor o altfel de relație, mult diferită de aceea pe care o avusese față de el și Margido. Ea îl *văzuse* pe Tor altfel decât pe ei, i se adresase lui mereu.

*

Torunn plecase din nou la grajd. Tată-său abia fusese jos, își tăiase o felie de pâine pe care o luase apoi sus cu el. Nu schimbaseră niciun cuvințel. Ceasul era aproape unsprezece și jumătate, soarele se arăta la orizont, cerul era violet, erau flori de gheață la colțurile ferestrelor, el ridicase perdeluța de mai multe ori și se uitase la ele, dar evitase să se lase copleșit de frumusețea lor. Erau opera naturii de tip design Swarovski. Acasă nu erau niciodată flori de gheață pe ferestre. Acolo acasă… Aici. Acolo. Acasă.

Fuma țigară după țigară, scutura scrumul într-o farfurioară. Își rosese unghiile în permanență, simțise deodată nevoia asta, era multă vreme de când nu mai făcuse așa ceva. La un moment dat se gândi să mai pună niște lemne în sobă și atunci observă că ligheanul era aproape gol. Trebuia deci să se ducă afară în șopron și să aducă lemne. Își mai aprinse o țigară și se uită în ibric, mai era doar niște zaț pe fund. E totul la pământ aici, se gândi el.

Luă jacheta de piele din cuierul din hol, era rece ca gheața, holul era și el tot ca gheața, neîncălzit, saboții la fel. Cu ligheanul de zinc în mână, traversă curtea și merse în șopron. Erau precis multe grade sub zero, dar îi făcea bine, aerul rece și curat îi pătrundea drept în plămâni.

Lemnele tăiate erau stivuite într-o grămadă uriașă, bucăți mai mari în stânga, așchii și bucăți mai mici la dreapta. Buturuga pe care tăiau lemne stătea în mijloc cu toporul înfipt în ea. Pe jos era un strat moale de rumeguș și așchii mici și mirosul era sănătos și puternic. El se gândi cam cât de mare era ușa sobei și umplu ligheanul cu lemne care se potriveau în timp ce se gândea la șemineul cu gaz de acasă și la cele trei, patru ore de înregistrare video ale unui șemineu adevărat la care se încălzise odată demult, când era foarte tânăr, la începutul șederii lui la Copenhaga. Luă și niște lemne mai mari pentru soba din camera de zi, nici acolo nu aprinsese nimeni focul. Ceva luci pe jos într-un colț în șopron, el scormoni și scoase la iveală o proteză pe care o puse în buzunar. În alte împrejurări ar fi izbucnit în râs,

dar de data asta numai de râs nu-i ardea. Poate că va râde împreună cu Torunn când i-o va arăta, probabil că ea a și terminat treaba în grajd.

*

Înapoi în bucătărie puse proteza într-un pahar, îl umplu cu apă și se așeză pe bancă. Rumegușul de pe proteză se ridică și plutea deasupra apei. Aprinse focul în soba din camera de zi, clăti ibricul și puse apă de cafea. O auzi pe Torunn intrând pe ușă. Va pune masa pentru ea, vor mânca micul dejun, va aprinde lumânările pe care le uitaseră ieri. Lui nu-i era foame, dar va face toate astea pentru ea. Scoase pâinea din cutia galbenă de plastic. Luă cuțitul să o taie și în aceeași clipă auzi zgomotul unui motor de mașină în curte. De la fereastră zări un Golf alb care se opri cu un fel de smucitură în ogradă. Pe mașină scria: Europcar Mașini de închiriat.

El rămase în picioare și își încleștă mâinile pe masa din material plastic pentru că descoperise în aceeași secundă cine venise. Torunn ieși afară din casă și se îndreptă să-l întâmpine pe Krumme cu mâna întinsă. Krumme îi întinse și el mâna. Ceea ce fusese de neimaginat se întâmplase, îi venea să se ascundă pe undeva într-un dulap, îi venea să moară de rușine. Și totuși, un sentiment de ușurare ieși la iveală, el nu se mai simțea părăsit acum, ba dimpotrivă, era căutat, tot drumul ăla lung îl făcuse Krumme pentru el. Krumme, care era un șofer nepriceput, ei nu conduceau niciodată nicăieri, și încă pe o vreme de iarnă ca asta! Dar Krumme se orienta bine, întreba de drum, asculta și nota, se uita pe hartă. Era absolut necesar să aibă întotdeauna harta la el. Dar trebuia să lucreze în tură de noapte, nu? Și chiar asta spuse când Krumme, câteva secunde mai târziu, intră în bucătărie și-l găsi în fața ferestrei:

— Dar tu lucrezi tură de noapte, nu!?

— Erlend! în sfârșit, te-am găsit!

*

Ah, ce grozav era să-i simtă mirosul din nou, să-l cuprindă cu mâinile, să-și lipească obrazul de fruntea lui. Privirea îi căzu pe proteza din pahar, pe calendarul de la magazinul Coop, pe perdele, se gândi la mirosul și dărăpănarea care dăinuiau după toată curățenia pe care o făcuseră ei.

— Gata, Krumme, plecăm imediat. Minunat că ai închiriat o mașină.

— Nu se poate să plecăm. Dacă s-ar fi putut ai fi plecat de mult.

În bucătărie era un bărbat necunoscut, el rămase nemișcat în pragul ușii, cu mâna încleștată pe clanță.

— Intră odată, e curent, spuse Torunn.

El o ascultă. Și se gândi: Grajdul. Apoi spuse tare:

— Grajdul!

— Totul e în regulă acolo, e mâncare și apă și e curățat pe jos. Paie și praf de turbă. Vino și așează-te să mănânci ceva, ai dormit mult, trebuie să-ți fie foame.

N-avea încotro, trebuia să facă ce-i spune, capul îi atârna strâmb pe gât, iar gâtul și-l simțea ca de gumă. Atunci îi mai trecu prin cap încă ceva. Gândul dispăru pentru un moment și apoi reveni.

— Lumina, spuse el. Trebuie să stea aprinsă.

— La porci? în timpul zilei?

— Da. Numai noaptea să fie întuneric. Să aibă… ritm natural.

— N-am știut. Mă duc și aprind lumina chiar acum.

*

Apoi privi iar la bărbatul cel străin. Cu toate că stătea pe un scaun de bucătărie, putea să-și dea seama că era scund și gras. Semăna cu Karlsson, din povestea pentru copii *Karlsson pe tavan.* Torunn trecu pe lângă el și ieși afară. Bărbatul avea în ureche un cercel perechea celui pe care îl purta Erlend. Erlend ținea mâna pe genunchiul lui. Masa era acoperită cu o față de masă. Felii de pâine, mezeluri și unt. Și o sticlă înaltă maroniu închis la culoare cu o etichetă galbenă cu roșu. Ceștile de cafea erau cele bune, pe care mama nu le folosea niciodată.

— Ați luat ceștile cele bune de cafea ale mamei? întrebă el.

— A trebuit, răspunse Erlend. Nu am găsit nici măcar o ceașcă sau o farfurie aici în dulap ca să meargă una cu alta.

— Să meargă una cu alta?

— Da. Să se potrivească una cu alta. Fă cunoștință cu Krumme.

— Krumme?

— Partenerul meu din Copenhaga. Acum a sosit.

— Aici?

— Doar vezi bine că e aici!

Erlend se răsuci spre bărbat și șopti ceva, el reuși să audă doar cuvântul valium.

— Eu n-am vrut să iau, spuse el. Torunn m-a forțat.

— Stai jos, Tor. Să bei o cafea. Tableta aia are efect mai multe ore, din cauza asta te simți puțin ciudat.

Erlend lăsă genunchiul bărbatului după ce îl îmbrățișase scurt și-l ciupise în glumă de câteva ori.

— Nu, spuse el.

— Ce nu? Nu vrei cafea sau nu te simți ciudat?

— Nu.

— Dar nu faci cunoștință cu Krumme?

— Nu. Întotdeauna ai făcut-o pe mama să sufere. Dacă ar fi văzut ce faci acum… Bine că a murit.

— Ce dracu' spui tu acuma? țipă Erlend mult prea puternic și subțire, vocea lui umplea acum întreaga bucătărie. Pe geamuri erau flori de gheață.

— Porcule, zise el. Vii aici și… stai în felul ăsta și te mângâi cu… Mai bine pleacă de-aici.

Erlend se vârî drept în fața lui, mirosea a parfum bărbătesc și a alune.

— Taci din gură imediat! spuse el. Eu nu mă aflu aici pentru *tine,* ci pentru că Torunn are nevoie de *ajutori*

— Nu țipa. Doar necazuri i-ai făcut mamei.

Simți o plesnitură peste obraz, căzu peste banca din bucătărie, bâjbâi cu mâinile căutând în jur ceva de care să se apuce, obrazul îi ardea ca focul pe lemnul rece al băncii, încercă să-și ridice capul, dar acesta nu se supuse dorinței lui. Și tocmai atunci ușa se deschise, se auzi vocea lui Torunn și mâinile ei îi cuprinseră umerii, îl durea și urechea acum. Torunn îl ridică.

— Ce naiba v-a apucat? țipă ea.

Poftim, și ea începuse acum să țipe. Ei vorbeau în spatele lui, el nu se întoarse. Auzi cum repetau tot ce se spusese, cu excepția faptului că Erlend spusese că se afla acolo pentru a o ajuta pe Torunn și nu pe el. Torunn îl trase spre ușă.

— Cred că trebuie să mai stai un pic în pat, zise ea. Te duc sus, apoi îți aduc niște cafea și ceva de mâncare.

Patul încă mai era cald, el stătea întins acolo gata îmbrăcat. Grinzile din tavan erau aceleași. Deși totul părea schimbat. Totul era altfel, dar grinzile alea erau aceleași. Era recunoscător pentru asta, se hotărî să le studieze îndelungat și amănunțit.

Chiar și atunci când ușa se deschise și cu coada ochiului văzu că Torunn intrase cu o tavă pe care o puse pe noptieră.

— Ei țin mult unul la altul, spuse ea. Și sunt împreună de doisprezece ani.

— Mama ar fi...

— Mama ta e moartă. Și s-ar fi bucurat dacă ar fi știut că Erlend o duce bine și este fericit împreună cu un om cumsecade.

— Nu.

— Nu înțelegi nimic. S-o lăsăm baltă!

Ieși și trânti puternic ușa după ea.

*

Ce să lase baltă? El se uită la ceașca de cafea, era din fericire una din cele vechi. Ea uitase de zahărul cubic. Îi curse puțină cafea din ceașcă când se sprijini în cot să bea. Două felii de pâine cu cașcaval și una cu... Mușcă din ea, era șuncă presată. Așa ceva nu mai gustase de ani de zile, ei cumpărau salam sau parizer. Dar lui nu-i plăcea salamul, era făcut din purcele bătrâne care fătaseră de mai multe ori, ajunseseră la abator și se transformaseră în salam.

Pâinea era făcută de maică-sa, danezul ăla sta acolo jos și mânca din pâinea făcută de o femeie moartă care l-ar fi urât dacă l-ar fi cunoscut. Obrazul îi ardea, el își puse capul pe pernă în timp ce mesteca mâncarea și se ținea cu mâna de obraz. Simțea cum îi ard mâinile, pielea zvâcnea în tact cu pulsul. Să vină aici și să-l mai și lovească. Să stea acolo și să se giugiulească amândoi și apoi să îndrăznească și să-l lovească. Ce nerușinat! Mai bine va trimite toți porcii la abator la Eidsmo și după aia o să-și zboare creierii, se gândi el.

El a preferat să vină împreună cu preotul, totul căpăta astfel un aer profesional. De șapte ani nu mai fusese acolo. Acum însă trebuia să-și facă datoria. Era vorba de o înmormântare, trebuia planificată și aranjată. El vorbise cu preotul Fosse și stabilise să treacă să-l ia de acasă. Nu vor sta prea mult, va avea în felul ăsta un motiv să plece repede. Trebuia să-l conducă pe preot înapoi acasă.

Era întuneric când coti pe alee în după-amiaza aceea de iarnă nordică. O mașină străină era parcată în curte, o mașină de închiriat. El parcă Citroenul în spatele ei. Lăsă mobilul pe scaunul din mașină. Se bucura să scape de el, Selma Vanvik suna ca o apucată, îi trimisese și o felicitare de Crăciun la adresa lui privată! Și nu putea să nu răspundă la telefon, doar oamenii nu mureau între niște ore definite, el trebuia să le stea la dispoziție tot timpul.

*

În întuneric ferma arăta cum și-o amintea dintotdeauna. O lumină nevinovată se zărea la ferestrele de la bucătărie aburite pe dinăuntru.

— Da, trebuie să stăm de vorbă cu ei, îi spuse el preotului Fosse care se ținu un pas în urmă lăsându-l pe el să intre primul. Dinăuntru se auzea muzică.

*

Un bărbat străin într-un pulovăr pe gât și cu șorț verde amesteca într-o tigaie lângă aragaz. Mirosea puternic a mirodenii și a carne prăjită. Omul era scund și gras și bătea tactul după o melodie pop ce se difuza la radio. Două oale fierbeau pe plitele din spate, ferestrele erau complet aburite, fereastra la care era sfeșnicul cu lumânări de Advent era pe jumătate deschisă, dar nu ajuta la nimic. Torunn și Erlend ședeau la masă, fiecare cu o sticlă de bere în mână, probabil beau direct din sticlă, nu se vedea nici urmă de pahare acolo. Pe podea era plin de pungi pline cu cumpărături de la magazinul City Syd pe care nu le goliseră încă. Pe masă ziarul era deschis la pagina cu decese. El zări genunchii tatălui său prin ușa întredeschisă dinspre camera de zi. Erlend și Torunn se ridicară când dădură cu ochii de bărbatul din spatele lui și înțeleseră după îmbrăcăminte că era preot. Torunn merse și închise

radioul, bărbatul scund de lângă aragaz se întoarse spre ei. Se făcu tăcere în bucătărie. Din cealaltă cameră se auzea vocea febrilă a unui comentator de fotbal.

— Tu ești, spuse Erlend. Adică dumneavoastră.

Preotul Fosse îi întinse mâna. Tu ești Erlend?

— Da.

— Condoleanțele mele. Eu sunt Per Fosse. Sunt preotul de aici.

— Mulțumesc, spuse Erlend și îi strânse mâna; părea puțin stânjenit, privea la sticlele de bere de pe masă.

— Omul poate să bea o bere chiar dacă are un deces în familie, spuse preotul și zâmbi.

— Acesta este... Carl, spuse Erlend. Carl, acesta este Margido, fratele meu.

Torunn și acest Carl dădură mâna cu preotul. După felul în care vorbea, pricepu că bărbatul era danez.

— A venit azi, zise Erlend.

Preotul Fosse intră în camera de zi.

— Luați loc, spuse Torunn. Erlend și... Carl tocmai s-au întors de la cumpărături. Au cumpărat și ziarul. Anunțul e frumos. Și au venit și niște buchete de flori de la vecini. Le-am pus în camera de zi.

— Unde e Tor?

— A făcut un șoc, i-am dat o tabletă, spuse Erlend. E în pat. Dar ia loc. Nu vrei, desigur, bere, ești la volan. Dar nu cred că e loc pe aragaz pentru ibricul de cafea. Vrei un suc?

El încuviință cu capul.

— Nu va lua mult timp. Dar Tor ar trebui și el să...

— Mergi sus la el. Eu n-am nimic de hotărât.

— Trebuie să alegem psalmii și muzica și cum să arate broșura.

— Hotărâți voi, zise Erlend.

*

Tor zăcea cu ochii închiși, dar pleoapele îi tremurau. Nu așa arată un om care doarme, se gândi Margido. Era îmbrăcat și cu lumina veiozei aprinsă.

— Aici erai?

— M-au forțat să iau o tabletă, spuse Tor și deschise ochii. Nu am luat-o de bună voie. Așa să știi.

— Ai avut în mod sigur nevoie de ea. Trebuie să-ți vină foarte greu.

— Danezul lui Erlend a venit și el, nu pot să stau acolo jos. Și trebuie să merg în grajd. Torunn a făcut tot ce trebuia acolo azi, dar trebuie să mă asigur că totul e în ordine.

— L-am salutat adineauri. E jos și gătește.

— Nu mai spune!

— Da, așa e.

— Nici nu pot să fiu în stare să… mă gândesc. Erlend doarme în camera bunicului. Acolo au să se… culce unul cu altul.

Margido se așează pe un scaun lângă ușă. În mâini ținea cartea de psalmi, carnetul de notițe și un pix. El era aici cu scopul de a pregăti o înmormântare.

— Dar, Tor, tu trebuie să…

— Ce trebuie să…?

— Să mergi jos. Să fii și tu acolo. Nu se poate să stai aici întins și să…

Tor își acoperi ochii cu antebrațul, nu răspunse imediat, trase puternic aer în piept.

— Au stat acolo și s-au giugiulit. Pe sub masă, spuse el în șoaptă.

— S-au giugiulit? Cum adică s-au…

— Se mângâiau unul pe altul. Pe coapse.

— Am să stau de vorbă cu Erlend.

— Și ce ai să-i spui?

— Am să vorbesc cu el, Tor. Dar înmormântarea… Ai văzut anunțul?

— Nu. N-am putere să mă gândesc la asta.

— Trebuie să alegem psalmii și muzica. M-am gândit că poate…

— Decide tu! Doar e meseria ta. Tu știi cel mai bine.

— Preotul e aici. Vrei să vorbești cu el? Să-l chem aici? Preotul Fosse este un om înțelept și cumsecade care…

— Dumnezeule mare! L-a văzut și el pe danez? strigă Tor și se ridică într-un cot.

— Sigur că da. Dar, știi, preoții sunt obișnuiți cu tot felul de lucruri. Hai, liniștește-te! Vrei să-i spun să urce?

— Nu! Mi-e rușine! Preoților nu le plac lucrurile astea! spuse Tor și se întinse din nou pe spate.

— Tocmai că aici e deosebirea. Preoții au înțelegere pentru astfel de lucruri… Și nici nu e sigur că el a înțeles…

— Dar la Erlend se vede de la o poștă! Și pe deasupra mai au și cercei la fel în ureche.

— Trebuie să mergi jos și să te prefaci că nu știi nimic.

— Nu mă simt în stare

— Gândește-te la mama. Trebuie să ai grijă de gospodărie. E munca ta, e de datoria ta.

*

Margido merse jos și îl chemă pe Erlend în hol.

— Tor nu suportă asta, spuse el fără introducere.

— Să aleagă psalmii? Dar atunci poți tu să…

— Că voi… vă mângâiați în văzul lumii.

Erlend se răsuci, dădu să intre în cameră, apucă clanța, Margido îl luă de braț și spuse șoptit:

— Erlend! Ascultă-mă!

Erlend stătea cu spatele. Margido spuse:

— E vorba de gospodărie și de animale. Torunn nu se poate descurca cu… Tor trebuie să-și vină în fire, mă înțelegi? Dacă sunteți aici, puteți și voi doar câteva zile să vă abțineți să… să…

— Să ținem unul la altul?

— Nu. Dar într-un fel să nu vă vadă Tor.

— Să ne urâm acum unul pe altul pentru că Tor e aici?

— De ce vrei să mă provoci pe mine, acum când e vorba de Tor? Și el trebuie să fie aici în casă fără ca…

— Înțeleg ce vrei să spui. E în regulă. Am să-i explic lui Krumme că a nimerit în alt secol.

— Krumme?

— Eu așa îi spun. Îl răsfăț. Am voie?

— Dar Erlend, să nu crezi acum că eu… Asta e doar din cauză că Tor…

Erlend deschise ușa de la bucătărie și el îl urmă înăuntru.

Torunn pusese niște suc în două pahare, unul pentru el și unul pentru preotul Fosse.

Acesta aștepta liniștit și-i zâmbi lui Margido:

— A mers așa repede?

— Alegem noi psalmii și muzica, noi doi. Ei vor așa. Să facem noi asta.

Da. Acum el dorea să plece și goli repede paharul de suc.

— Am stat un pic de vorbă, zise Torunn. Despre… ajunul Crăciunului. Noi trei ne-am hotărât să rămânem aici pentru înmormântare.

— Așa deci.

— Am vorbit despre asta de fapt înainte ca voi să veniți. Erlend mi-a arătat șemineul cel mare din camera de zi. E așa frumos! Ar fi minunat dacă și tu ai putea veni. Nu trebuie să ne cumpărăm cadouri și chestii de-astea.

— Să vin aici în seara de ajunul Crăciunului? Asta vrei să spui?

— Fără cadouri? zise Erlend. N-am mai auzit așa ceva!

— Nu, spuse Torunn. Nu ne batem capul acum cu cadouri. Dar dacă vii o faci pentru fratele tău, Margido. O dată e ajunul Crăciunului. Ar fi frumos să fim aici cu toții.

— Doar nu la mine te gândești, spuse Erlend. Nu de dragul meu trebuie Margido să vină, nu?

— Nu, vorbesc acum despre Tor. Doar nu tu ești pe cale să te prăbușești complet ca el!

— Camuflez totul foarte bine!

Să vină în seara de Crăciun la ferma Neshov! Nici nu-și mai amintea cum arăta șemineul.

Totul semăna cu o mascaradă, dar ce să răspundă?

— Ai spus că eu nu mă voi simți bine în familia asta. Înțeleg că nu-ți plac lucrurile astea, dar ar fi foarte frumos dacă și tu ai fi aici.

Ea vorbea așa când preotul Fosse stătea acolo și auzea. Ce-o fi crezând bietul om?

— Gândește-te că e Ajunul Crăciunului, mai adăugă ea.

— Nu e potrivit să petrecem de Crăciun acum când mama e moartă. Asta e părerea mea, zise el.

— Nu e vorba de o petrecere, e vorba numai să luăm masa împreună, spuse Torunn. Nu ne-am gândit să punem făclii și pitici pe alee, dacă crezi cumva asta.

— E o idee foarte bună, Margido, spuse preotul Fosse. Să mâncați împreună, să fiți împreună și la durere și de Crăciun.

*

Selma Vanvik îl sunase pe mobil în lipsa lui. Mesajul îi demonstra că ea nu renunța ușor. Îl invita la ea în seara de Crăciun și dacă el putea să cumpere și să aducă ceva de băut ar fi fost perfect. De rest se va ocupa ea. El o sună imediat ce preotul Fosse coborâse în fața casei sale.

— Mama a murit ieri. Nu pot să vin, înțelege-mă!

Ea începu să plângă, dar sublinie că acum erau amândoi în doliu și că se vor înțelege și mai bine unul pe celălalt.

— Poate ai dreptate, zise el.

Ce voia el să spună cu asta?

— Vreau să spun că... în orice caz, nu pot veni.

Dar de Anul Nou, era și atunci o seară frumoasă, puteau să fie atunci împreună.

— Vom vedea.

Margido trase adânc aer în piept, deschise fereastra și lăsă gerul să intre în mașină. De ce nu reușea s-o înlăture pe femeia aceea din calea lui? Doar nu-l interesa deloc. Dar, pe de altă parte, habar n-avea ce pierdea. Poate că îi va plăcea să fie și el bărbatul cuiva. Sau era și el ca Erlend?

Nu era în stare să aibă de-a face cu o femeie. Simți deodată o dorință puternică să stea singur într-o saună, să închidă ochii pentru ca sudoarea sărată să nu-i intre în ei, să simtă căldura cum îi cuprinde mădularele, să inspire aerul cald și umed, să nu gândească la nimic, să nu trebuiască să facă nimic.

Să asude și apoi să doarmă, era singurul lucru pe care și-l dorea. Să scoată din el toată sudoarea și apoi să doarmă.

Duminică după micul dejun, Torunn și Erlend au început să deretice în camera de zi, cea cu șemineu. Krumme era plecat la cumpărături. În Ajunul Crăciunului magazinele din Trondheim erau deschise.

Camera era mare și avea o oarecare noblețe. În mijloc era o masă mare și opt scaune din piele cu spătar înalt. Pereții erau din bârne neșlefuite vopsite în verde deschis, podeaua era din lemn natur. Mai multe covoare țesute erau agățate pe pereți, iar în șemineul ce semăna cu o vatră era agățată o oală mare de un lanț gros. Perdelele de la ferestrele înalte din capătul camerei erau tot țesute și atârnau grele până la podea. Păreau niște porți. Contrastul cu mobilele din anii șaizeci din camera cealaltă era colosal. Aceasta era o cameră ce semnala tradiție și o oarecare poziție socială.

În cameră era rece ca gheața. Erlend aprinse focul în șemineul care era singura sursă de căldură din cameră. Nu folosea la nimic să deschizi ușile între cele două camere până nu se încălzea suficient. Pânze de păianjen atârnau peste tot, sub tavan, pe pervazurile ferestrelor și pe dușumea. Aduseră apă și începură să curețe, se mai și încălzeau în felul acesta.

— Trebuie să fie niște podoabe de Crăciun pe undeva pe aici în vreo ladă, spuse el. Dar nu vom exagera cu decorarea încăperii.

El îi povesti despre petrecerea de Crăciun pe care el și Krumme tocmai o dăduseră la Copenhaga. Îi descrise cum aranjase masa și ce meniu serviseră. Erlend se mișca ușor și era vesel, sărea din loc în loc cu cârpa de șters în mână și nu mai avea accese de isterie la vederea pânzelor de păianjeni. Erau mult prea vechi ca să însemne o amenințare. Ea își dorea din tot sufletul ca masa de Crăciun să se desfășoare fără incidente. Dacă taică-său n-ar fi așa de îndărătnic. Cu o seară înainte, după ce ea îl ajutase cu munca în grajd, el mersese drept în biroul ăla al lui și se așezase pe un scaun.

— Mâncăm de seară, zise ea. Mâncare cu carne.

— Nu e timpul de cină acum, spuse el. E noapte de-a binelea.

— Da, dar trebuie să mănânci ceva.

— Nu mi-e foame.

— Simți ce frumos miroase?

— Am multe de făcut aici. Am rămas în urmă și în curând trebuie predată balanța.

El începu să învârtească fără rost niște hârtii care erau puse de-a valma unele peste altele într-un teanc.

— Și faci asta sâmbătă seara, zise ea. E în regulă, fă cum dorești.

El nu reacționase când ea îi spusese că Margido va veni la masa de Crăciun. Dar azi-dimineață acceptase să mănânce micul dejun cu ei la bucătărie, după ce venise din grajd și Erlend îi șoptise ei la ureche când erau în hol:

— Acum vrea să stea cu noi aici. După ce i-am promis că eu și Krumme nu ne vom apuca de giugiuleli și chestii de astea. Margido m-a rugat în genunchi să nu facem asta. Așa că Tor să stea liniștit de acum.

— Ce-a spus Krumme de asta? Va crede că…

— Chiar el *m-a convins* că așa trebuie să facem când i-am povestit tărășenia. Din partea mea puteam să fac un show chiar pe dușumea cu preotul de față, zău așa!

— Ei, *asta* pare nițel cam copilăresc.

— Copilăresc, dar eliberator. Dar de fapt nici nu cred că preotul ăsta ar fi făcut o criză de isterie, părea un om ca lumea și atunci, din păcate, n-aș fi avut nicio plăcere să mă dau în spectacol.

În sufragerie era un bufet cu farfurii și pahare. Din el luaseră ceștile de cafea când sosise Krumme.

— Ce zici, nu e frumos? întrebă ea și ridică un teanc de farfurii cu marginile tivite cu o liniuță aurie. Că a venit și Krumme? Chiar dacă nu vă puteți acum giugiuli în văzul lumii?

— E minunat, dar și îngrozitor în același timp. E greu pentru el să mă vadă aici. Ca pe un copil de țăran. Își imaginează cum arătam în pantaloni scurți, desculț, mestecând între dinți un pai. I-am promis o mică rundă în grajd, dar e ca dracu’ de frig. La fel de frig ca în camera asta. Să facem o pauză și să căutăm niște fețe de masă.

*

În ciuda aspectului de paraginǎ al casei, camera de la etaj era cu totul altfel. Dulapurile erau pline cu fețe de masă și perdele frumos împăturite, cuverturi și pături de lână. Lucrurile pe care le-au găsit erau curate și frumoase, mult mai bune decât cele pe care se pare că le foloseau zilnic. Descoperiră și un dulap cu

prețuri noi, nefolosite. Erlend coborî cu ele, ea veni cu mai multe fețe de masă să vadă dacă se potrivea lungimea. Aruncară toate prețurile vechi și le înlocuiră cu altele noi, găsiră o față de masă de damasc alb spre crem care se potrivi pentru masă. Fața de masă lumina acum încăperea, cu lucirea ei și faldurile bine călcate și ascuțite. Cu siguranță că o dată, demult, Anna fusese o gospodină desăvârșită.

— Mâine cumpăr niște șervețele frumoase și niște lumânărele. Krumme nu se pricepe la așa ceva. El e specialist la gătit.

Căzuseră de acord că vor face *costiță la cuptor* cu varză roșie și varză de Bruxelles și prune uscate, după tradiția daneză.

Erlend găsi o ladă cu podoabe de Crăciun într-un dormitor gol.

— În camera asta a zăcut ani de zile bunica, zise el.

Ea privi la patul vechi, încercă să-și imagineze întinsă în el o femeie bătrână care timp de trei ani primise la pat mâncare în ceșcuțe de cafea.

— Nu aveți fotografii? întrebă ea.

— Nu obișnuim să facem poze în familia noastră, așa că atunci când se moare se moare *forever.* Ia uite aici.

El ridică un pitic de Crăciun care ținea în mână un clește de spart nuci.

— Pe ăsta mi-l amintesc foarte bine. Și aici sunt suporturile pentru lumânări de pus pe masă.

Erau făcute din bile vopsite în roșu, și ea își amintea că avuseseră acasă unele la fel când era mică.

— Și trebuie să găsim niște ienupăr să punem în oala din șemineu, pentru că miroase foarte frumos când aprindem focul sub ea. Apropo de foc, trebuie să ardem prețurile astea vechi și gunoiul în spatele hambarului înainte ca Tor să le vadă și să se înfurie.

*

Erlend găsi o canistră cu parafină în șopronul în care se afla tractorul. Se înnorase și fulguia ușor, în curând va începe să ningă. Tor era în grajd, se întorsese acolo după micul dejun.

Ei aruncară într-o grămadă prețurile și sacii cu gunoi. Ea pusese purcelul mort într-o pungă pe care o ascunsese sub niște gunoaie sub hambar. Merse și-o aduse.

— Aici este un loc făcut special în care se arde gunoiul, zise Erlend. E înconjurat de pietre mari ca să nu se răspândească focul.

Se vedeau niște urme vechi de pași în zăpadă, ningea peste ele acum. Lui îi intră zăpadă în ghete. Trăgea după el sacii de gunoi ce alunecau ușor peste nea. Locul pătrat în care ardeau gunoiul semăna cu o gaură neagră de cărbune. În mijloc, zăpada albă se topise.

— Văd niște arcuri de fier aici, șopti el și-i arătă cu degetul.

— Se pare că a fost o saltea. Arcurile seamănă cu cele pe care le au saltelele înăuntru.

— Arsă de curând, spuse el.

— Dar de ce o fi ars-o?

— Poate că nu voia ca cineva să mai doarmă vreodată pe ea.

— Și uite acolo niște resturi de oase.

— Oase? Ce spui? zise Erlend și o apucă strâns de mână.

— Liniștește-te! Sigur sunt purceii lui Siri. Purcică aia pe care el o iubește atât de mult.

— Săracul Tor. Acesta e un adevărat mormânt. Pentru atât de multe lucruri.

Dădură foc sacilor și preșurilor și pungii cu purcelușul mort. Au stat nemișcați unul lângă altul și s-au uitat la flăcările a căror căldură o simțeau pe fețe.

— Să ne străduim ca seara de mâine să fie cum nu se poate mai frumoasă, spuse ea.

Margido avea de gând să meargă la biserica Byneset după-amiaza, le spuse când sună în dimineața de Ajun. La telefon răspunse Torunn. Erlend îl privea pe Krumme. Încă nu se putea obișnui cu gândul că el stătea acolo natural și firesc în bucătăria aceea urâtă, fără să pară deloc afectat.

— Oricum nu ne putem așeza la masă înainte de a termina treaba în grajd, spuse ea în receptor. Eu îl ajut pe tata și vom termina mai repede, să zicem la ora șapte, e bine?

Aveau cafea și rachiu danez pe masa din bucătărie. Krumme pregătea varza roșie. Aromele creau o atmosferă de Crăciun și la radio se auzeau pe toate canalele melodii vesele. Ușile dintre camere erau deschise, căminul răspândea căldură, ei aveau grijă să pună lemne pe foc. Masa era aranjată cu farfurii și pahare proaspăt spălate. Tacâmurile de argint de care Erlend își amintea că existaseră odată nu erau de găsit. Îl întrebaseră pe Tor unde erau și aflaseră că acestea fuseseră vândute cu mulți ani în urmă la un negustor din oraș care se ocupa cu cumpărare și vânzare de astfel de lucruri. Șervețelele erau roșii și galbene și lumânările roșii. Florile pe care le trimiseseră vecinii erau la capetele mesei, erau frumoase, cu verde, alb și argintiu. Masa era simplă și frumoasă, ar fi arătat desigur altfel într-un alt context dacă el ar fi avut mână liberă s-o aranjeze. Două scaune erau puse lângă perete, arătau bine acolo și creau mai mult spațiu. Nimeni nu va sta în capul mesei, Torunn se întrebă care era motivul, dar nu reuși să obțină o explicație clară. Era ceva legat de tradiții ca fermierul să stea la un capăt al mesei și nevasta la celălalt, dar în situația dată nu putea fi vorba de așa ceva. Aici erau oameni care lipseau și rolurile celor de față erau neclare. Așa că vor sta cu toții frumos de o parte și de alta a mesei.

*

În seara asta le va spune că el dorește ca ferma să fie trecută pe numele lui Tor. Nu-și putea imagina că Margido s-ar putea împotrivi. Doar înțelegea că în situația de față nu putea fi vorba de moștenire și că hârtiile trebuiau puse în ordine. Venise timpul ca Tor să devină de-acum adevăratul stăpân la ferma Neshov.

Se bucura la gândul acesta, va putea astfel să-și arate generozitatea față de Tor. Considera că era obligația lui să

deschidă discuția despre asta și astfel să încheie definitiv această problemă. Cu siguranță că asta îl va face pe Tor să ridice fruntea și să privească înainte. Acesta era darul de Crăciun din partea lui pentru ei toți. Iar de la prăvălie cumpărase un castronaș cu budincă de orez gata preparată, va da o fugă afară și o va pune lângă hambar când Tor și Torunn vor fi în grajd. Orezul era darul lui pentru bunicul Tallak. Și va lăsa să-i curgă câteva lacrimi când va scoate castronașul din ambalaj. Da, își va permite să fie foarte sentimental și va pune alături de castronaș și cornul unicornului.

*

Tor curăța zăpada din ogradă și dinspre alee. Își revenise acum, dar nu scotea o vorbă. Cu o seară înainte, când venise din grajd mirosea a băutură. Stătuse și băuse în grajd de unul singur. Gândul ăsta îl întrista. Știa că era acolo o sticlă de whisky pe care i-o făcuse Torunn cadou. Pentru că era de neimaginat ca Tor să meargă și să-și cumpere băutură de la magazinul de vinuri. De unde să aibă bani de așa ceva? Poate că trebuia să-i lase niște bani la plecare din partea lui și a lui Krumme. Dacă ar vrea să-i primească, bineînțeles. Nu era prea sigur că Tor i-ar fi primit. Sau poate că ar fi fost bine să cumpere câteva bidoane mari de vopsea roșie și albă pentru vopsitul casei și al grajdului.

Krumme îi promisese că vor sărbători Crăciunul încă odată când vor ajunge acasă. Totul părea atât de îndepărtat acum, cutia de șah pe care și-o dorea, apartamentul, pomul de Crăciun cu steluța marca Georg Jensen în vârf și zăpada artificială din coșulețe. Acolo acasă la ei domnea acum singurătatea și tocmai azi era într-adevăr sărbătoare la Copenhaga. Tot orașul era plin de lumini, strălucire și veselie de Crăciun, pe când aici dacă închidea radioul, s-ar fi auzit doar tractorul lui Tor. Și nici haine să se îmbrace mai deosebit nu aveau la ei. Krumme avea un costum negru pentru înmormântare, apucase să-l pună în bagaj înainte de a pleca. Dar nu putea să-și pună costum negru pe el în seara asta, ar fi arătat ciudat, aproape macabru.

— Am să-mi cumpăr un costum negru a treia zi de Crăciun dimineața, zise el.

— Da, dar după înmormântare plecăm acasă, nu? întrebă Krumme.

— Da, sigur că da. Ce altceva să mai facem aici?

— Nu putem să ne mutăm aici, spuse Torunn. După ce tata își mai revine, trebuie să plecăm...

— Și de acum încolo totul va fi altfel. Ne vom vedea din nou, vom ține legătura, vii la noi în vizită la Copenhaga.

— Bineînțeles, spuse Krumme și o mângâie pe obraz.

— E așa ciudat, spuse Torunn. Dacă cineva mi-ar fi spus asta acum o săptămână...

— Cred că sentimentul ăsta îl avem cu toții, zise Krumme.

*

Tatăl, în camera de zi, urmărea la televizor un film de desene animate. El se opri în ușă, se aplecă înainte și îl privi pe bătrân.

— Nu vrei să te bărbierești?

Tatăl se uită în sus la el fără să-i răspundă.

— Acum ai dinți și tot ce trebuie. Trebuie să arăți frumos în seara asta, gândește-te că e ziua de naștere a Mântuitorului.

Bătrânul își întoarse privirea spre ecran și spuse:

— Ba da, poate că ar trebui să... dar e atâta bătaie de cap. Chiloții pe care mi i-ai cumpărat sunt foarte buni.

— Ți-e greu fără ea?

El nu răspunse.

— Ea n-a fost deosebit de bună cu tine. Te bombănea de dimineața până seara.

Acesta este un om invizibil, se gândi el, un om invizibil care trăiește pe pământ de optzeci de ani. Stă aici cu chiloți de patruzeci și opt de coroane sub pantaloni și încearcă să-mi mulțumească pentru asta.

Bambi alunecă pe gheață, în curând vor cânta *When you wish upon a star.* Asta trebuia cu orice preț să evite astăzi, pentru că de obicei plângea cu hohote la secvența aia, și nu de alta dar l-ar speria de moarte pe bătrân.

— Pot să te ajut, tată. Să te ajut cu bărbieritul. Hai să mergem sus la baie.

*

El îl așeză pe un taburet în fața oglinzii și-i puse un prosop ca o bavetă în jurul gâtului. Îl legă cu nod la spate. Când curățase baia descoperise un pachet cu lame noi de ras într-un dulap. Aruncă lama veche și puse una nouă. Nu exista spumă de bărbierit în baie.

— Folosești de obicei săpun obișnuit?

Tatăl încuviință din cap cu o mină serioasă și se uită în oglindă la propriul său chip.

— Așteaptă puțin.

Aduse trusa lui de toaletă și folosi spuma Chanel, se folosi de un prosop umed ca să umezească fața bătrânului și apoi plimbă sprayul peste barbă; spuma era acum albă și deasă. Încercă să nu se gândească prea mult la ceea ce făcea. Tatăl sta cu ochii închiși și ceafa țeapănă, cu un aer deosebit de solemn.

Trase încet și cu atenție lama de ras peste fața bătrână. Dârele păreau niște fâșii de piele prin albul spumei. La sfârșit ridică prosopul și tamponă fața proaspăt rasă.

— Acum te-am făcut frumos. Așa cum trebuie să fii de Crăciun.

— Mulțumesc foarte mult.

— Și la ora cinci când vor bătea clopotele și ne vom așeza la masă te servesc cu un rachiu.

Tatăl încuviință din cap de nenumărate ori. Își trecu un deget peste obrazul bărbierit de parcă l-ar fi cercetat.

*

Tocmai atunci Tor urcă scările și intră direct în baie.

— Ce?…

— L-am bărbierit pe tata. Nu-i așa că-i stă bine?

— Dracu’ să mă ia dacă mai înțeleg ceva pe lumea asta, zise Tor, se întoarse și coborî scara.

— Așa, acum să dăm cu un pic de cremă hidratantă, să nu se usuce pielea.

Tatăl se lăsă dat cu cremă, în timp ce închise ochii și-și lăsă mâinile să-i atârne.

Margido avea dreptate. Trebuia să se adune, să-și vină în fire, să se gândească la gospodărie și la animale. Una era să-ți vină fiica în vizită și să-i arăți animalele, alta era să nu mai fii în stare să te descurci în grajd și să nu mai poți avea grijă singur de ele. Dar ea era atât de priceputǎ, aducea paie și le punea în cocină, intra și ieșea din țarcurile purcelelor de parcă asta era o nimica toată, animalele se și obișnuiseră cu ea. Și purceii înțărcați erau înnebuniți după ea și i se învârteau printre picioare când intra la ei.

Când au terminat treaba, înainte să intre în casă, ea îi spuse:

— Poți să desfaci pachetele acum. Am hotărât că nu ne vom da cadouri și atunci nu e prea potrivit să le deschizi în fața celorlalți. Am văzut că le-ai pus în spălător.

Deci așa, ea văzuse. Văzuse sticlele cu rachiu și sherry în dulap. Acum când ea știa ar fi ciudat să nu ducă înăuntru sticla cu rachiu. Erlend se văietase în gura mare azi că magazinul de vinuri era închis și tot ce aveau de băut era bere, o sticlă cu vin roșu și niște tărie daneză. Lui i se părea o cantitate enormă de băutură. Erau două lăzi de bere în cămară, dar era de neconceput Crăciunul fără rachiu, spusese Erlend.

*

În pachet găsi lenjerie de corp de cea mai bună calitate. El împături frumos hârtia în care fusese împachetată în vreme ce studia atent figura bărbatului tânăr și sportiv pozat pe capacul cutiei.

— Oh, vai de mine... Ceva atât de bun și scump. Nu trebuia să...

— Vezi și restul.

Cafea și zahăr candel pe bețișoare de lemn, o ceașcă în formă de purcel cu codița în formă de toartă. El o ridică și o duse la gură, se făcu că bea din ea. Ea zâmbea și tot zâmbea, el poate că trebuia să-i dea o îmbrățișare, se gândi. Acum când stăteau acolo în salopetele acelea primite de la întreprinderea agricolă Trønderkorn.

— Mulțumesc frumos. Îmi pare rău că eu nu am nimic pentru tine, spuse el și o îmbrățișă scurt și stângaci. Pielea ei mirosea proaspăt a săpun, cu toate că din haine îi ieșea miros de grajd.

— Ei, nu-i nimic, zise ea, dacă mă lași să intru prima la baie mi-ai făcut deja un dar foarte frumos!

*

Îi trebui ceva timp să-și vină în fire. Scoase sticla de rachiu și o puse pe bancă, deschise sticla de sherry și trase câteva înghițituri. Whisky nu mai era. Se gândi că nu se putea să o țină așa cu băutura. După înmormântare, când totul se va termina, va vedea ce va mai fi. Să bea acum când avea ce bea, apoi ce-o fi să fie!

Sherry-ul îl încălzi. Căldura îi cuprinse pieptul. Masa de Crăciun în sufrageria veche, tatăl cu un șervet în jurul gâtului. Erlend care îl bărbierea. Un danez cu cercel în ureche la cratiță. Dacă maică-sa ar fi văzut așa ceva. Și pe ei toți la masă în sufrageria cu șemineu. Tacâmurile de argint le vânduseră când a trebuit să facă rost de bani ca să plătească pensia alimentară pentru Torunn.

*

Citroenul lui Margido era în ogradă. Margido, în antreu, își scotea paltonul, abia intrase. Mirosea frumos dinspre bucătărie. Ușile erau deschise, astă seară era cald până și în hol.

— Am dus-o la capelă, spuse Margido.

— Deja?

— Da, am dus-o acolo azi, la spital e plin. Nu e departe, doar câteva sute de metri distanță de aici. Mâine dimineață când vor bate clopotele pentru slujba de Crăciun, vor bate și pentru ea.

Alb, era îmbrăcată în ceva alb, toți sunt la fel cu mâinile încrucișate pe piept. Încerca să și-o închipuie așa. El se hotărî să meargă s-o vadă la capelă înainte de înmormântare și se simți deodată plin de pace.

— la asta înăuntru, zise el și-i întinse lui Margido sticla de rachiu.

— Dar *eu* nu pot să beau nimic în cazul că mă cheamă careva.

— Nicio grijă, sticla se va goli și fără ajutorul tău.

*

El își alese niște haine curate. Intră în baie și se spălă pe tot corpul. Se simțea liniștit și ușurat. Ea se odihnea nu prea departe de acolo și el o va vedea în curând. Și o vor înmormânta aproape de ferma Neshov. Ea se va odihni acolo. Pentru totdeauna! Nu la spitalul ăla groaznic, asta îl duruse foarte tare, să știe că ea se află la spitalul ăla. Locul ei era aici, aproape de

ferma Neshov. Și de fiecare dată când vor bate clopotele… El simți lacrimile curgându-i, dar nu le șterse, îi făcea bine să plângă, se amestecară cu apa de la duș.

Cămașa era necălcată, dar curată. Era în regulă și așa.

*

Coborând scara, auzi vocea bătrânului. Se opri și ascultă. Erlend și Torunn și danezul stăteau de vorbă cu el. Vocea lui Margido nu se auzea. Probabil că i-au dat ceva tare de băut, lui care nu punea gura pe alcool, acum se va chercheli de tot.

— Dar un oraș întreg! Am crezut că tata glumește cu mine, zicea Torunn.

— Peste cincizeci de mii de case terasate, spuse bătrânul.

— N-ar mai fi fost poate loc pentru gospodăriile de aici, zise Erlend.

— Neu-Drontheim, zise bătrânul.

— Așa trebuia să se numească orașul? întrebă danezul.

Bătrânul nu răspunse imediat, încuviință în schimb cu capul. Apoi continuă:

— Albert Speer a făcut o machetă. Mare de douăzeci și cinci de metri pătrați. Din ghips. Cu tot ce trebuia.

— Știi multe, spuse danezul.

— A, nu, mai citesc câte ceva.

— Unde e macheta asta acum? întrebă Torunn.

— A fost expusă la Berlin. Dar s-a făcut bucăți când au bombardat locul în care se afla.

— Dar copacii sunt încă aici, spuse Erlend. Mi-i amintesc foarte bine. Bunicul Tallak mi i-a arătat când eram mic. Creșteau aici în modul cel mai firesc din lume, de parcă aici ar fi locul lor.

— Da, vremea trece. Acum locul lor este aici, spuse bătrânul. După șaizeci de ani…

— Doar nu poți să-i scoți din rădăcini și să-i trimiți în Germania, zise Erlend și râse nițel. Cam așa ceva… alo!? Ați uitat aici niște nimicuri! Luați-le înapoi! S-ar usca după ce ar trece de Støren.

El se grăbi să coboare scara și intră în bucătărie. Și, cum bănuise, tatăl lui avea un pahar gol de lichior în față, sticla de culoare maronie era pe masă, toți aveau pahare în față, cu excepția lui Margido care stătea cu mâinile încrucișate aplecat deasupra mesei din bucătărie.

— Un bitter danez, Tor? zise Erlend și-i întinse un păhărel.

Aha, deci asta era în sticla maronie. Auzise și el de băutura asta, dar de gustat nu gustase niciodată. Se așteptase la ceva dulceag, dar gustul era amar, un gust străin.

— Să ne așezăm la masă, spuse Torunn.

*

Lumânări aprinse în sfeșnice erau puse la fereastră și în șemineu ardea focul. Pe masă, în candelabre, erau lumânări înalte, roșii. La capetele mesei erau aranjamentele florale venite de la Hovstad și Snarli unde stăteau niște neamuri îndepărtate ale mamei.

El se opri uimit în ușă. Totul părea ca dintr-un alt timp. Danezul intra și ieșea cu platouri pline de mâncare.

— Ce grozav că ai avut ascunsă o sticlă de rachiu, zise Erlend. O surpriză foarte plăcută.

Tatăl său era acolo mai curat ca niciodată, totul lucea pe el, fața, ochii, părul pieptănat pe spate. El se întrebă câte pahare de lichior îi dăduseră să bea, fără să le treacă prin minte că omul nu băuse niciodată până atunci.

El se așeză pe partea opusă, cât mai departe posibil de ceilalți. Torunn turnă bere în toate paharele, în afară de cel al lui Margido, și după aceea rachiu. Era liniște în cameră, radioul și televizorul erau închise. Danezul apăru cu sosul într-o sosieră, care și ea era dintr-un alt timp, el și-o amintea prea bine, mama era foarte pricepută să facă sosuri și lui îi plăceau sosurile la nebunie.

— Avem apă minerală Farris și băuturi acidulate, îi spuse Torunn lui Margido.

— Apă Farris mi-e de ajuns, spuse el.

*

De foarte multă vreme nu mai mâncase o mâncare așa de bună; își puse trei porții una după alta. Șoriciul de pe friptură era bine rumenit și crocant și sosul atât de bun că uită de toate regulile și se apucă să tăvălească cartofii prin el. Descoperi piticul cu spărgătorul de nuci pe bufet. Un castron cu nuci era pus tot acolo, un pachet cu smochine și un alt castron cu bomboane roz și verzi din marțipan. Berea și rachiul și luminile și mâncarea aceea atât de bună îi deșteptară un sentiment de recunoștință și îngăduință. Nimeni nu ciocnise paharele deocamdată, așa că el se gândi că se cuvine s-o facă. Ridică păhărelul de lichior.

— Să ciocnim paharele pentru… mama!

Nu auzi și nu văzu cine ciocni cu el, trebui să închidă ochii și să înghită greu în sec, înainte de a lua o sorbitură din băutură. Nimeni nu spuse nimic, toți își aplecaseră fețele în farfurie, concentrați asupra mâncării și a tacâmurilor. Dar o spusese, el spusese asta, nu știa de ce cuvintele astea erau importante, dar simțea că erau. Se putea gândi la asta mai târziu când va merge la grajd, când va fi singur cu animalele.

— Și să ne trăiască bucătarul, zise Erlend întrerupând tăcerea.

Ridică paharul degajat spre danez. Ceva bun tot trebuia să fie în omul acela, de vreme ce era în stare să facă mâncare atât de bună. Doisprezece ani, se gândi el, doisprezece ani e o bună bucată de vreme.

— Noroc, zise el și remarcă privirea lui Margido care se opri asupra lui.

*

Torunn găsise mure în congelator și pregătise din ele un desert.

— Tu le-ai cules? îl întrebă ea.

El încuviință cu capul. Le culesese cu 2-3 ani în urmă, dar nu era cazul să spună asta în gura mare. Murele se păstrau foarte bine în congelator. Și maică-sa avea mereu grijă să pună deoparte puțin din ceea ce era bun. Danezul veni cu farfuriuțele de cafea și le puse pe marginea șemineului. Torunn puse cești cele bune ale mamei pe ele. Ea le puse cu mare grijă și atenție și el aprecie asta foarte mult.

— La cafea merge bine un bitter danez, zise Erlend și ocoli masa turnând fiecăruia în pahare.

*

El îl privi pe taică-său care, cu spinarea încovoiată și cam ametit, fixa ceașca de cafea și lichidul închis la culoare din pahar. Arăta de parcă aținise.

— Dați-mi voie să spun ceva, zise Erlend. Pentru că suntem adunați cu toții aici.

Ce-o mai fi acum? Abia dăduse noroc cu iubitul lui, Erlend trebuie să înțeleagă că ei și-au dat toată silința, să dea noroc cu el nu era o treabă ușoară pentru cei aici de față, care nu și-ar putea vreodată închipui cum doi bărbați în toată firea…

— Ferma trebuie trecută pe numele lui Tor. Nu s-a făcut treaba asta până acum, zise Erlend.

Urechile începură să-i vâjâie; întinse mâna bâjbâind după ceașca de cafea, o ridică fără rost, după care o puse la loc cu mâna tremurândă. Ei habar nu aveau cât de părăginită era toată gospodăria și cum va deveni acum fără pensia mamei. Va fi nevoit să vândă, nu avea nici cea mai mică posibilitate să le dea partea lor lui Erlend și lui Margido. Și tocmai acum, când el stătea aici și de fapt…

— Nu, spuse el.

— Cum? Nu vrei să facem asta? întrebă Erlend cu voce surprinsă.

— Nu, spuse el din nou. În cazul ăsta se alege praful de gospodărie. Și cum este acum abia se ține. Abia ne ducem zilele.

— Dar noi nu vrem nimic de la tine. Nu-i așa, Margido, că noi ne descurcăm cu ce avem?

— M-ați luat prea repede, zise Margido.

— Repede? Repede, ai spus? Tor are cinzeci și șase de ani! zise Erlend.

— Erlend, n-ar fi trebuit să… în seara asta… zise Torunn.

— E important, spuse Erlend. Și acum suntem toți de față. Eu credeam că voi vă veți bucura.

— Cum rămâne cu Torunn, atunci? întrebă Margido.

— Da! Ce e cu Torunn? spuse Erlend. Dacă Tor moare subit, atunci totul îi rămâne ei, nu-i așa? Putem să dăm în scris că ne luăm partea noastră atunci și ea poate apoi să facă ce vrea cu restul.

— N-am vrut să spun asta, zise Margido tărăgănat. Cu toate asta, ferma este… Și eu aș vrea să…

— Nu se poate spune că ai tocit pragurile de atâta venit pe aici, zise Erlend.

— Hai terminați odată, spuse Torunn.

— Dar dacă facem acte cum spui tu, spuse Margido calm. Că ne luăm partea *atunci.* Dacă se poate. Și dacă mai e ceva de luat. Dacă cumva ne trebuie.

— Dar asta depinde de tine și de mine, Margido, spuse Erlend. Să renunțăm la moștenire acum, să-l lăsăm pe Tor să continue cu munca lui de atâția ani. El a muncit aici din greu, și culmea, să nu fie proprietatea lui! E groaznic să mă gândesc la asta. Eu n-am dat pe aici deloc, așa că din partea mea…

— Dacă este atât de simplu, spuse Margido.

— Putem să facem orice înțelegere vrem dacă noi trei suntem de acord și semnăm. Martori și avocat și ce mai trebuie, eu nu mă prea pricep la asta, dar deși Danemarca e altă țară decât Norvegia, Krumme e de părere că putem să facem un astfel de act. Krumme știe foarte bine lucrurile astea.

— Atunci așa facem. Așa facem, Tor, spuse Margido. Vorbim cu un avocat și punem totul la punct așa cum trebuie.

*

El abia reuși să ducă ceașca la gură, dar nu reuși să soarbă din ea. Se gândise ani în șir la lucrul ăsta, să fie oare atât de simplu, să fie adevărat că ei renunțau la moștenire?

— Ce spui, Tor? E bine așa? întrebă Erlend

— Dar eu…? zise Torunn. Voi vă gândiți că eu doar am să… Eu vin la rând după voi…

— Aceasta este o moștenire de familie, spuse Margido. Și tu ești aceea care îl va moșteni pe Tor. Dacă nu vei dori, atunci totul va fi vândut.

— Poți să vinzi, de exemplu, *o parte* din gospodărie, zise Erlend. Și să faci altceva dacă nu vrei să crești porci. Sau să investești și să dezvolți. Doar trăiești din munca cu animale deja de acum. Câinii din Trondheim se comportă în mod sigur la fel ca și javrele din Oslo. Sau poți să faci cu totul altceva. Să dai câmpul la lucrat și să deschizi o lăptărie! Poți să faci tot ce-ți trece prin cap! Chiar ai spus că e splendid aici! Când Tor va prelua totul, *tu* devii moștenitoare! Hai, zău, nu e drăguț să te gândești la așa ceva?

— Erlend! Las-o în pace, are nevoie de timp să se obișnuiască cu toate astea, zise danezul.

— E adevărat ce spune Krumme. Nici nu-mi vine să cred, spuse Torunn încet. Nici prin cap nu mi-au trecut vreodată lucruri de felul ăsta. Totul a venit prea repede.

— Nu mi-o lua în nume de rău, dar în momentul de față nu e vorba despre tine, ci despre Tor, spuse Erlend. Și despre faptul că trebuie să clarificăm lucrurile. Și să vă spunem că eu și Margido renunțăm la moștenire fără să avem vreo pretenție de la Tor. Chiar acum. Sau poate că ar fi bine să iau cu mine niște paturi ponosite și m-aș fi declara mulțumit, ce zici, Krumme nu-s drăguțe? Dar să lăsăm gluma. Suntem cu toții de acord?

— Da, suntem de acord, răspunse Margido.

*

El sorbi din cafea, încercă să respire calm. Deci ferma va fi a lui de-acum, numai a lui, el va fi cu adevărat proprietarul fermei Neshov, va scăpa de literele încovrigate ca niște gheare de cioară pe care tatăl lui trebuia să le treacă sub formă de semnătură pe toate hârtiile. El îi aruncă o privire rapidă. Bătrânul dintr-o dată nu mai stătea în poziția aceea somnolentă, ci îi privea pe toți cu ceafa încordată și ochii strălucitori. Nu semăna deloc cu cel pe care îl știau ei; ridică păhărelul cu o mână tremurândă, îl goli dintr-o sorbitură, înghiți de mai multe ori și spuse:

— Nu.

— Ce nu? zise Erlend.

— Nu suntem de acord. Și eu vreau să…

— Tu? întrebă Erlend. Nu trebuie să-ți bați capul cu așa ceva. Nimic nu se va schimba pentru tine. Tor nu s-a gândit să-și arunce tatăl pe ușă afară. Dar din punct de vedere juridic, el are dreptul la moștenire după tine. Nu trebuie decât să dai o semnătură și hocus-pocus am terminat cu totul!

— Eu nu sunt tatăl lui.

*

El rămase nemișcat și se uită în ceașca de cafea, ce tot spunea omul ăsta, ce spunea de fapt taică-său?

Bătrânul îl privi drept în față.

— Eu nu sunt tatăl tău, spuse el. Eu sunt fratele tău.

— Frate vitreg, spuse Margido.

— Cu voi toți trei, spuse tatăl. Sunt fratele vostru vitreg.

— Eu am știut asta, spuse Margido. Dar acum nu e potrivit să spui mai mult, ea de-abia a murit.

În cameră se făcu o tăcere totală, auzi cum un lemn în șemineu se prăbuși peste celelalte, dar nu se întoarse să vadă dacă nu cumva au sărit scântei pe jos. Ce se întâmpla acolo, își ridică fața spre Margido, ce era chestia asta cu fratele vitreg?

— Eu nu am avut niciodată nimic de-a face cu Anna, continuă tatăl cu voce înaltă în timp ce se îndrepta de spate. Niciodată nu am avut vreo legătură cu maică-ta. Doar atât că m-am însurat cu ea.

Bătrânul se prăbuși din nou. Maxilarele se coborâră, ridurile păreau niște dungi negre pe obrazul bătrân.

— Cum de ai putut să faci asta, spuse Margido încet. Să știi adevărul și să faci asta. Nu pot să înțeleg.

— Ai spus că nu e cazul să spun mai mult.

— Trebuie că ai fost un… spuse Margido.

— Un ce? zise tatăl și își îndreptă iarăși spatele, dar păstră ochii închiși de parcă asculta atent. Își pusese mâinile pe fața de masă înaintea lui.

— Un fiu deosebit de ascultător, spuse Margido încet. Mult prea ascultător.

— Da. Dar oricum nu avea nicio importanță.

— Să te însori cu ea. Nu avea nicio importanță?

— Nu. Pentru că mie nu-mi prea plăcea…

— Ce nu-ți prea plăcea…?

— Treaba cu femeile, spuse tatăl și privi iute spre Erlend.

— Ești beat.

— Da, zise tatăl și râse. Sunt beat.

Erlend își cuprinse fața cu mâinile, se aplecă peste masă. Un pahar din fața lui se răsturnă.

*

El merse în grajd, trase zăvorul pe dinăuntru, scoase sticla de sherry, era grozav de frig înăuntru, el era numai în cămașă, scoase dopul de la sticlă și-l răsuci în mână, îl puse la loc fără să bea, tatăl n-a fost împreună cu mama, nu pricepea, omul înnebunise, și chestia asta cum că nu-l interesau fetele, și asta trebuia să fie vreo gogomănie, un om bătrân de optzeci de ani care niciodată n-a avut…

Intră la porci, dar nu aprinse lumina, prin ușa întredeschisă din spatele lui se întindea pe cimentul de jos o fâșie de lumină ce amintea de forma unui pat, baloții de paie aruncau umbre lungi, animalele dormeau, nu simțiseră lumină, pentru ele era noapte, dormeau înghesuite unele în altele, respirau regulat și se odihneau, sătule, spre o nouă zi, ele nu știau că e Ajunul Crăciunului, lămpile de încălzit erau niște pete roșii în întuneric. Se auzi cum cineva zdrăngănea clanța afară. El îl auzi pe Margido cum îl striga și apoi și vocea lui Torunn. Și ea îl striga. El dorea doar să se culce acolo cu porcii, să nu știe de nimic altceva, să fie un animal care să nu se gândească la altceva decât la mâncare și căldură, odihnă și pace. Dar dintr-o dată în dâra aceea de lumină ce semăna cu un pat se mișcară siluete neclare și cei doi erau acum acolo în spatele lui. Auzi cum Torunn plângea.

El se îndepărtă de ei, se cufundă în întuneric, spre petele roșii și grămezile de corpuri vii adormite.

— Niciodată n-am crezut că el va vorbi despre asta, spuse Margido foarte încet. Și mama nu s-a gândit vreodată să spună ceva.

Câțiva porci începură să grohăie ușor, o pufăială somnoroasă, el îi recunoscu, orice nuanță de sunet îi era cunoscută, tata n-a fost niciodată aici în grajd după ce începuseră să crească porci, nici Margido, de fapt.

— Nu înțeleg nimic. Despre ce e vorba aici, șopti el, simți că salivează, îi venea să vomite. Zări contururile purcelelor pe care le va da la vier, erau ca un munte cenușiu în beznă.

— El nu bea niciodată, spuse Margido. A vrut și el puțină atenție, a vrut *să participe* și el. Dar el este înregistrat peste tot ca tată al nostru. Peste tot, la evidența populației și în registrele bisericii. Dar el nu va face nimic cu asta. Când se trezește, va dori doar să… Hai, vino acum cu noi înăuntru, Tor. El s-a dus în mod sigur la culcare.

— Dar el nu s-a atins niciodată de ea. Cum… am apărut noi, doar suntem trei, nu?

Margido strânse puternic maxilarele înainte de a spune:

— Am dat peste ei o dată. Am venit mai devreme de la școală pentru că îmi era rău.

— Bunicul Tallak? șopti el. Simțea că vorbește ca prin vis, un vis întunecat cu voci ireale în spatele lui. Bunicul Tallak. Mama se închisese în dormitor două zile întregi când murise bunicul. Socrul ei, adică.

— Da, bunicul Tallak, spuse Margido. Dar ei nu m-au văzut atunci. Îți aduci aminte că m-am certat cu mama? Ultima dată când am fost aici? Din cauză că voi vă purtați atât de urât cu tata. Trebuie să aveți niște limite, i-am spus mamei atunci.

— Da, dar el este… este un neisprăvit.

— Dar cum de a ajuns el așa, Tor?

— Pentru că… Pentru că el niciodată… Nu știu. Întotdeauna a fost așa. Singur a spus că tot nu avea nicio importanță.

— Mama l-a disprețuit întotdeauna, poate de aceea. Sau poate pentru că el n-a protestat niciodată. Cred că cel mai rău a fost după moartea bunicii. Pentru că atunci mai era doar tata între ei. Și ea a continuat să-l disprețuiască și după moartea bunicului. Poate că și mai tare încă…

— Dar bunica…

— Nu cred că ea a știut ceva din toate astea. Sau poate că doar spre sfârșit. Atunci a zăcut la pat câțiva ani și n-a vrut să meargă la azil, ci a vrut ca mama s-o îngrijească. Poate că asta a fost un fel de răzbunare, cine știe?

— Dar eu… Dar eu nu știam că tata nu s-a atins *niciodată* de mama. Asta mi-a spus ea pentru prima dată acum șapte ani.

El se sprijini de zăbrele unui țarc și căzu în genunchi, rămase acolo nemișcat când se aprinse deodată lumina. Torunn veni și se așeză pe vine în fața lui, erau lângă țarcul Sarei, dar Sara nu se clinti, doar clipi din ochi înspre ei, ochii aceia aproape orbi, oarecum deranjată în mijlocul rutinei, în spatele ei purceii, cei puțini pe care îi mai avea.

— Adică atunci când i-ai spus că trebuie să aibă niște limite? întrebă el încet.

— Da, iar ea a răspuns că eu habar nu am despre ce vorbesc. Și atunci i-am spus că i-am văzut. Când erau împreună sus în dormitor. Nu mi-e rușine deloc, a spus ea. De la început și până la sfârșit eu și Tallak am fost făcuți unul pentru altul. Asta e tot, Tor. Când tata se deșteaptă din beție…

— Dar el nu e tatăl nostru! El este… El este moștenitorul fermei acum. Băiatul cel mai mare al lui Tallak! Noi ceilalți suntem doar… frații lui mai mici. Mai mici și vitregi. Nu, asta e prea… Nu cred că pot să…

Sara se ridică, merse cu pași nesiguri spre el, scoase râtul printre gratiile de fier și-l împinse spre capul lui, el o lăsă fără să protesteze.

— Hai, Tor, acum adună-te! Pe hârtii el este trecut ca tatăl nostru! Trebuie doar să ne prefacem că nu știm ceea ce s-a întâmplat. Că nu s-a vorbit niciodată despre asta. Gospodăria va fi trecută pe numele tău.

Margido avea o voce severă ca un profesor la școală.

— Dar el va locui aici! împreună cu mine! Tu pleci acasă după toate astea!

— Poate că de acum încolo va fi totul mai ușor. Pentru tine.

Margido veni și el și se așeză în fața lui, asta era bună, se lipeau de el cu prea mare insistență. Margido cu pantofi de casă și costum de haine maroniu închis, va trebui să arunce totul, mirosul ăla nu va ieși niciodată din haine.

— Nu te-ai gândit niciodată să-mi spui și mie lucrurile astea. Nu te-ai gândit...

— Ba da, Tor. Mai demult. Dar tu... n-ai fi vrut să crezi ce-ți spun. Ai fi crezut că vreau s-o ponegresc pe mama. Am vrut să-ți spun la un moment dat. Aș fi vrut să-ți fie milă de tata în loc să te enervezi de câte ori îl vezi.

— Deci așa, te-ai gândit...

— Da. Pentru că e păcat de el, spuse Margido. Gândește-te că a fost aici în toți acești ani. Și după moartea bunicului, el a rămas singur cu ea, eh, cu ceea ce se numea nevastă-sa.

— Mama voastră trebuie să fi fost o scorpie, spuse Torunn și se ridică.

— Nu-i adevărat, n-a fost rea! strigă el și împinse botul Sarei înapoi, ea încercă să-l muște, dar nu reuși decât să apuce aerul cu botul umed și ascuțit.

— Nu, nu a fost așa, spuse Margido. Dar ne-a pricinuit mari probleme, Tor. Da, așa a făcut. Îți aduci aminte când ai sunat de la spital și mi-ai spus că mama a fost internată?

— Tu n-ai vrut să vii pentru că el era acolo. Am crezut că tu... gândeai la fel ca mine. Despre el.

— N-am putut să suport gândul să-i văd *împreună.* Cu șapte ani în urmă mi-am jurat că nu vreau să văd asta. Să-l văd la căpătâiul ei când știam câte a îndurat din pricina ei. N-am putut pur și simplu să suport!

— Dar ce să fac *eu* acum? Să trimit toți porcii la abator și să...

— Nu! spuse Torunn. N-ai să faci asta. Ce spui, cum să faci asta? N-ai voie să faci asta. Eu nu-ți dau voie.

— Va trebui să vorbești cu el, spuse Margido. Să-l tratezi ca pe un om. Îți va fi de folos. Și vei putea rămâne aici în continuare. Va fi bine și pentru mine. De fapt, aș putea să vin aici și să... Ai porcii ăștia așa frumoși, Tor.

— Eu am fost mereu de partea ei. Noi doi împotriva lui.

— Știu. Dar de acum încolo ai scăpat de povara asta.

— Și ea se odihnește aici pe aproape! Oh, mamă...

Îl apucă un hohot de plâns fără lacrimi. Margido se aplecă și îi puse mâna pe umăr.

— Vino, Tor, hai să mergem în casă acum.

*

Erlend ședea la masă și îl ținea pe danez de mână. Își trase nasul când dădu cu ochii de ei, fața îi era umflată de plâns. Danezul îl mângâie pe mână.

— Dumnezeule, ce mirosiți a grajd, spuse Erlend, zâmbi ușor și se șterse pe obraji.

Bătrânul ședea într-un colț de masă cu capul sprijinit în mâini, un om bătrân de optzeci de ani cu obrazul proaspăt bărbierit și cu o jumătate de proteză regăsită.

— Cred că ar fi bine să mai bem încă o cafea cu niște lichior, zise danezul.

*

El se așeză. Din ceașca de cafea ieșeau aburi, danezul umplu păhărelul, el trebuia să spună ceva.

— Tată?

Bătrânul ridică fața spre ei, clipi nedeslușit fără să-i privească:

— Nu, mulțumesc, nu vreau să mai beau nimic. Merg la culcare, acum merg la culcare.

Nimeni nu scoase un cuvânt când el, pe picioarele slăbite, ieși încet din încăpere, sprijinindu-se cu mâna de un perete, nimeni nu scoase o vorbă, dar înainte ca el să pună mâna pe clanță, Torunn întrebă:

— Să te ajutăm să urci scara?

— Nu, nicio problemă, spuse el. Mă descurc. Noapte bună și mulțumesc pentru masă. Mulțumesc foarte mult.

Era rândul lui să lucreze la casele rămase de la nemți. La început, toți locuitorii de pe Øysand, din Leinstrand și Byneset voiau să le dărâme. Considerau că acele case erau o dovadă a neobrăzării nemților. Ilustrau voința lor puternică de a prinde rădăcini aici într-o țară care nu era a lor. Să construiască și să locuiască în altă țară și să-și închipuie că erau la ei acasă. Casele fuseseră construite cu intenția să fie folosite de ofițerii marinei germane. Să locuiască în ele când debarcau pe uscat. De fapt, erau niște case micuțe, foarte bune, și era o prostie să le distrugi. Mulți erau de părerea asta, printre ei și Tallak. Era mult mai bine să le repare și să le dea o întrebuințare oarecare. De exemplu, să fie săli de întrunire sau case pentru tineret.

Oamenii gospodăriilor din preajmă lucrau la ele cu schimbul. Sâmbăta și duminica lucrau mai mulți împreună și locul se umplea de viață și de hohote de râs când femeile veneau la ei cu mâncare și băutură la amiază, când soarele era sus pe cer.

*

Ea lucrase din zori pe câmpul cu cartofi, căldura verii făcea buruienile să crească mai rapid decât cartofii și trebuiau prășiți pentru ca apa să intre la rădăcina lor în caz că ploua. Dar Tallak trebuia să mănânce și el ceva, celorlalți nu li s-ar părea deloc nepotrivit dacă ea s-ar oferi să-i ducă și lui ceva de mâncare.

Casele erau destul de departe, dar ei nu-i era greu să meargă pe jos. Se înnorase puțin, dar nu erau semne de ploaie. Ea trebuia să meargă pe drum, câmpul era arat de curând și era greu să mergi pe brazde. Și în plus nu se obișnuia să intri pe terenurile altora.

Când ajunse în vârf la Bråliene, se opri. Așa făcea întotdeauna. Gura de vărsare pe care o formase râul Gaula se întindea largă și învolburată. Dumbrava și tufișurile erau înverzite și pline de flori în golfurile mici născute sub forța apelor.

Ochii i se umplură deodată de lacrimi. Nu știa dacă era din cauză că se ducea să se întâlnească cu el sau pentru că în curând totul se va schimba sau poate pentru că nu știa ce fel de schimbare se va produce.

*

Trase aer în piept și o porni la vale, își lăsă corpul să se destindă cu fiecare pas, simți cum încordarea din mușchi cedează. Se simțea moale și toropită de căldură, se îndrepta spre casele nemțești și se ducea la el.

*

El era urcat pe un taburet și scrijelea tavanul unei bucătării. Sări de pe scaun, alergă spre ea și încuie ușa imediat ce ea intră, în gură avea niște cuie ce-i atârnau de buze pe care le scuipă pe jos chiar în secunda în care cheia se răsuci în broasca ruginită. Îi luă coșul cu mâncare din mână și o trase la pieptul lui.

— Anna mea.

*

Să-l sărute pe Tallak era ca și cum ar fi murit. Și după moartea aceea mai venea încă o moarte, mai ușoară și mai adâncă, când el își scotea hainele, îi respira în ureche și îi șoptea numele și-i spunea ce înseamnă ea pentru el. Ea simțea că trăia pentru asta, pentru asta și pentru nimic altceva, pentru că ea era a lui. Și de data asta, după ce totul se potolise și ea își reveni, se așeză pe banca din bucătărie. El sta în fața ei și zâmbea cu dinții albi, i se vedea puțin vârful limbii în timp ce o sorbea din ochi cu capul într-o parte. Mâinile lui erau pe șoldurile ei, ea ședea acolo doar în pantofi și șosete pe o bancă făcută de nemți și ca de obicei nu reușea niciodată să se desprindă de privirea lui, nu se rușina niciodată de goliciunea ei, era dezvelită în fața lui întotdeauna când erau împreună. El aplecă ceafa și ridică sânul ei cu palma noduroasă, o sărută cu buze atât de dulci că ea crezu iarăși că va muri.

— Stai bine? șopti el spre sânul umed, pielea se înfiora, ea lovi călcâiele pantofilor sub bancă.

— Da, minți ea și-i trase capul mai aproape.

— Aduc niște apă de la fântână, spuse el. Să te speli un pic.

— Nu pleca.

El se trase de lângă ea, o sărută grăbit pe gură.

— Mă întorc imediat.

El descuie ușa și ea se grăbi să-și pună hainele. Putea să vină cineva, ușa era deschisă acum spre tot și toate. Luase sfârșit și întâlnirea asta.

*

— Vreau să-ți spun ceva, zise ea. Trebuie să-ți spun.

— Da, ce e?

Erau afară acum. El mâncase ce adusese ea, băuse sucul de coacăze amestecat cu apă de fântână. Erau câțiva metri între ei, ea cu coșul de mâncare gol într-o mână ca să vadă toți care s-ar fi nimerit prin preajmă cu ce scop se afla ea acolo. Puteau fi văzuți din gospodăriile vecine și din drum acum.

— Sunt însărcinată.

El nu se mișcă, nu veni spre ea, nu se putea.

— Anna mea. Hai înăuntru din nou.

— Nu! Nu mai are rost... Vreau să știu ce crezi. Noi nu vorbim unul cu altul aproape deloc. Doar...

— Da. Asta facem.

— Tallak, ce va spune băiatul?

— Băiețelul?

— Băiețelul!... El este, de fapt, de aceeași vârstă cu mine. Și el este soțul meu.

Ea izbucni brusc într-un hohot de râs, simți singură că suna ridicol și ciudat, încetă la fel de rapid cum începuse. Se gândea atât de rar la toate astea. Îi intrase în sânge gândul că totul trebuie ținut în secret, că nimeni nu trebuia să bănuiască nimic. Știau asta amândoi și el acceptase condiția asta. Dar că din toată treaba va ieși un copil, că vor avea un copil, un omuleț viu care va alerga neștiutor de colo-colo și nu va ști niciodată...

— El nu va spune nimic, zise Tallak.

— Dar...

— Știi doar că el nu te vrea. Nu umblă după tine niciodată și nici nu încearcă să te atingă.

Ea își aminti de nuntă. Acea zi ciudată în care totul părea aiurea și totuși firesc, pentru că ea în felul acesta ajungea la ferma Neshov. Și cât de bucuroasă era că după război nimeni nu se aștepta la evenimente mari și nu prea se dădea importanță la orice. Toți erau preocupați de ale lor și de a face rost de ce le trebuia. Și, pe deasupra, în aceeași zi se însurase și Henrik de la Landstad cu Guri și acolo erau din belșug nu numai fericire, ci și bunătăți și toți au vrut să meargă la nunta lor.

— Cum o să-i spună lui copilul?

— Tată, zise Tallak.

— Tată? Să-i spună lui copilul tată?

— Nu poate să-i spună altcumva.

Ea își îndreptă rochia, simți în trup căldura, ardoarea ce încă mai zăbovea după el. Nu se gândise să-i spună asta azi, se gândise să mai aștepte, să nu lase ceva nou să intre în lumea lor, acolo era deja destul.

— Dar ce facem cu... ea?

— Ea n-a știut niciodată nimic. Nici măcar că băiatul ei nu s-a descurcat niciodată să-și găsească o fată. Nu te mai gândi la ea.

— Tallak, mie mi-e frică.

— Să nu-ți fie. E prea târziu acum să-ți fie frică. Acum faci parte dintre noi, ești din familia Neshov.

— Nu știu...

Deodată el se repezi și începu să tragă zdravăn de unul din plopi. Ea îl privi înspăimântată.

— Ce faci. Dă-i drumul!

El nu-i dădu drumul, dar nici plopulețul nu se lăsă scos din pământ. Frunzele tremurară, se întoarseră cu partea argintie de pe spate în sus spre ei, dar nu cedă.

— Vezi? Stau aici înfipți bine, spuse el. Nu sunt de mult aici și totuși sunt bine înfipți. Nici măcar Tallak Neshov nu e în stare să-i clintească.

El se îndepărtă de copăcel. Ea merse și apucă un mățișor, polenul floricelelor se răspândi în palma ei ca niște firicele de speranță.

— Și cei care i-au plantat au fost dați afară din țară, spuse el. Și totuși, ei au rămas aici și așteaptă cu bucurie vara.

Ea nu răspunse.

— Într-o zi am să mă duc și eu, spuse Tallak.

— Nu! zise ea și lăsă pomul, făcu un pas spre el, dar se opri și își luă seama.

— Eu sunt mult mai în vârstă decât tine, într-o zi am să mor și de aceea vreau să-mi promiți ceva. Acum că ai un copil în burtă, totul se va schimba.

Ea respiră adânc și așteptă, nu-și luă privirea de la el, fața lui era serioasă și rigidă, ochii întunecați nu priveau înspre ea.

— Trebuie să-mi promiți că niciodată nu-l vei disprețui, spuse el încet. Nu este vina lui.

— Vina?

— Da. Nu e vina lui că nu poate face munca de fermier și că nu se pricepe la nimic.

— Eu nu-l cunosc deloc, șopti ea. Și nu știu ce va crede el despre asta.

— Nu. Dar cine poate ști? Nici el însuși nu știe. Dar dacă ar fi după el, nimeni nu va prelua gospodăria.

— De ce nu-i plac fetele? întrebă ea cu curaj; nu îndrăznise niciodată să-l întrebe pe Tallak despre asta.

El nu răspunse imediat, se uită într-o parte, începu să scurme cu pantoful de lemn în iarbă.

— Așa este și gata. Sunt lucruri pentru care nu există cuvinte, spuse el într-un târziu.

— Dar tu nu cumva te-ai încurcat cu mine numai pentru că gospodăria are nevoie de un moștenitor?

— Nu.

El o privi în ochi cu intensitate când spuse asta și ea își plecă privirea. Ea își dorea din tot sufletul ca el să o țină la piept în clipa aceea.

— Anna. Tu ești a mea. Și chiar dacă toată gospodăria s-ar duce de râpă... și atunci tot a mea ai fi. Dar acum nu se mai duce de râpă. Pentru că vom avea un copil. Dar niciodată să nu-l disprețuiești. Promite-mi asta.

*

Ea ascultă cuvintele lui, le lăsă să o pătrundă unul câte unul. Le auzi clar și răspicat. Își îndreptă spatele, ridică pe brațcoșul și întâlni privirea lui.

— Da, spuse ea. Îți promit. Dar și tu trebuie să-mi promiți că nu vei muri niciodată.